כגון עלמה עיניה ביותר קרנה שפתותיה ביותר ומשאר הספיקות כי מי יוכל להבחין בין עלמה ביותר ובין לא עלמה ביותר : תהלה ושבח לאדוני האדונים שאלמנו הלכות נדה הנהוגות באלה הזמנים בדברים ערבים ונבונים לוקטו ממאמרי חכמים הקדמונים ובענין שאמרו דבר זה נפתח בגדולים ונסתיים בקטנים :

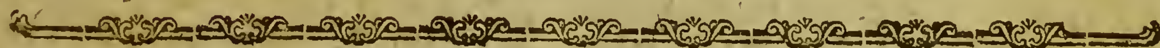
תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

עוד לא אמנע מלהעלות בספר הטעיות ושבשתי ואשר הוא בדפוס הראשונים ונשמטו בספר בפנים

דף	עמוד	שורה	טעו'	תיקון
ז	ג	יט	רובא טועות	כ"ל נ"ל [לאו] טועו'
ט	א	טו	אחד	כ"ל נ"ל [אחר]
	ב	טז		כ"ל דחכר [לי"ן בזה]
	ד	ח	ראתה בך' באייר חוששת עד לכ"א בו	כ"ל נ"ל [ראתה בט' באייר חוששת לכ"ח בו]
יג	ג	ט	שהוא באדום	כ"ל דנ"ל באדום
		יט	אלא (שאין) תולין	כ"ל אלא שתולין
טו	א	לז	זה	נ"ל זבה

דף	עמוד	שורה	טעות	תיקון
	ד	א	ומותרת לשני	נ"ל לשלישי
עז	א	לז	עת וסתה מותרת	נ"ל אסורה
יח	ד	דג	[שהרי]	נ"ל שני קוים עגולים כי הוא נמחק
רד	ב	יז	משלש	נ"ל משוש
	ד	דו	והכיתן	נ"ל והכיטן
רט	א	ד	עפר	נ"ל ספר
לב	ג	דה	והבל	נ"ל והכל
לג	ב	יב	שבון	נ"ל שבין

על ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה המסדר אותיות
בהרר יהודא שמואל בן מה' אברהם רבין סטין נ"י

וחפפה בא' בשבת וטבלה בליל שלישי עלתה טבילה והוא שבדקה בשעת טבילה כמו שביארנו · [יוד] לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא האשה מדיחה קמטיה ובית הסתרי' שלה בשעת חפיפה אע"פ שאינן צריכין שיבואו בהם מים צריכין שלא יהא בהן דבר חוצץ מעשה באשה א' שטבלה ונמצאת לה עצם בין שיני' והצריכוה טבילה אחרת · [יא] נתנה שערה בפיה וקפלה ידה קרצה שפתותי' כאלו לא טבלה · [יב] הרצועות שבראשי הבנות חוצצות וכן לפלוף שחוץ לעין וגלד שחוץ למכה והרטי' שעלי' ובגדי צואה שעל הבשר בצק שתחת הציפורן והטיט אפילו כנגד הבשר וצואה שתחת הציפורן שלא כנגד הבשר הרי אלו חוצצין לפיכך נהגו שיהיו נוטלות צפרניהן בשעת טבילה ומפני שאינן בקיאות לכוון כנגד הבשר ושלא כנגדו [יג] אפילו כל שהוא חוצץ בטבילה כיצד היה עליה בצק או זפת או דם יבש או דם שנסרך בבשר אפי' לח וכיוצא בהן מדברים החוצצים אפילו טפה כחרדל ואם מקפדת עלי' ודרכה להעבירה לא עלתה לה טבילה ואם אין דרכן של נשים להקפיד בכך לעולם עלתה לה טבילה ואם היה חופ' את רוב גופה לא עלתה לה טבילה · [יד] טבעת שבאצבעותיה של אשה והצמידים שעל ידיה אם היו מהודקין חוצצין ואם היו מרופין והמים נכנסין בניהם אין חוצצין · [טו] והיתה חברתה אוחזת בה בשעת טבילה לא עלתה לה טבילה ואע"פ שרפתה ידיה עד שבאו בהם המים גזרה שמא לא תרפה ואם הדיחה ידה במים עלתה לה טבילה · [טז] חץ התחוב באדם בזמן שנראה חוצץ לפיכך אשה שנכנס לה קוץ ברגליה לא תטבול עד שתעקור אותו בכדי שלא יראה ממנו בחוץ כלום שלא תרגיש בו ותקפד עליו . [יז] היה רגליה משוקעות בטיט לא עלתה לה טבילה וכן אם היו צרורו' וקסמין בסדקי רגליה לא עלתה לה טבילה לפיכך לא תטביל אשה עד שתבדק מקום רגליה מהטיט וכן לא תטבול במקום שיש שם פחד נפילה או שבושה מן אדם ואם טבלה לה באילו עלתה לה טבילה : [יח] כיצד היא טובלת לא עומדת ולא שוחה יותר מדאי ואינ' צריכה פישוט ידים ורגלים לגמרי אלא כדרך גדילתה בתחת זרועתיה וירכתה מעט שתהא נראי' כעורכן' לבית הסתרים וכמניקה את בנה תחת' הדד וכאורגת בעמדים לבי' השחי · [יט] צריך לזהר בטביל' בנהרו' שלא לטבול בהן בשעת הגשמים ולא בזמן שגדלי' מחמת השלגים שנפשרין שאין המים מטהרין בזוחלין אלא המעיין בלבד אבל המעין שנתערבו בו הנוטפים עם הזוחלין לא עלתה בהן עד שיהיו רוב מימיו מן המעין [כ] כך אמרו חכמים אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי ניסן בלבד אנ"ל בנהרות המכזבי' שאין טובלין בהן אלא בשעת השרב ושלא יתערב בה' אלא מן המעין · [כא] דיני המקוה הכשר והפסול ודרך טבילה ומשפטי חציצה אין כאן מקום פירושן אבל הדברים שצריכין בני אדם ליזהר בהם תמיד וללמדם בתוך ביתם בכל יום הן שכתבתי בכאן · תבדוק ביום ההפסקה מבע"י בדיקה יפה בדיקת חורין וסדקין יפה יפה ותחליף חלוקה ואין בדיקת יום ראשון מימי הספירה ובדיקת יום הז' כענין זה כבדיקת חורין וסדקין ודי לה בבדיקת יום ראשון וז' אך מן המובחר הוא לבדוק בכל יום ויום מז' ימי הספירה וכן שיום ההפסקה לא יעלה למנין הז' גם ברואה יום א' בשחרית ופסקה לאחר כל אותו יום טמא הוא ולא תעשה אותו יום הפסקה שחזקת יום ראשון מעיין פתוח ודמים חוזרין לה אלא למחר הוא יהיה יום ההפסקה מיום ג' ואילך תתחיל למנות ז' ימי הספירה · [כג] ומדיני הכתמים כל כתם שהוא כגריס טמא הוא כראי' גמורה ואם הוא פחו' מכגרי' אם נמצא מחגור ולמטה טמא מחגור ולמעלה טהור והוא שלא פשטה בגדים או שלא עשתה שום דבר שתוכל לומר שממקום טמא הוא הכתם · [כד] והמובחר הוא בחפיפה שתהא סמוך לטבילה אם חפפה מבע"י מה שעשתה עשוי ובלבד שתזהר לבלתי תגע בתבשיל עבה או בכל דבר החוצץ משעת חפיפה עד שעת טבילה · [כה] ומדיני החציצה לא טוב היות האדם מחמיר יותר מדאי ומחפש אחר הספיקות לפסול טבילתה בדבר הקל כי אם כן אין לדבר סוף אלא אחר שחפפה ראש' וסרקה במסרק וחפפה ורחצ' כל גופה בחמין ונזהרה לבלתי תגע בשום דבר חוצץ ותעשה טבילתה בפשיטו' אבריה וכל גופה לא יכניס אדם ראשו בספיקות המחוורות אשר אין לה קץ וסוף

כגון

הספורי' אבל הנד' והזב' והיולד' שלא טבלו הבא עליהן
אפי' לאחר כמה שנים חייב כרת שבימי' טבילה תלה
הכתוב שנאמר ורחץ במים זה בנין אב לכל טמ' שהוא
בטומאתו עד שיטבול : [א] וכן אינה עולה מטומאת'
עד שתהא טבילת' במי מקוה כשר ולא יהיה עליה דבר
חוצץ בטביל' אבל אם רחצה במרחץ אפי' נפלו עלי' כל
מימו' שבעולם הרי היא אחר רחיצה כמו שהיתה קודם
רחיצה. בכרת שאין לך דבר שמעלה מטומאה לטהרה
אלא טבילה במי מקוה או במעין : [ב] צריך האדם
להתרחק מאשתו בימי טומאתה לעולם עד שתספור
ותטבול שנא' ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום
קריבה בעולם : [ג] כיצד פירש ממנה לא יגע בה
אפי' באצבע קטנה ולא ידבר עמה דברים בטלים
המביאין לידי הרגל דבר ולא ישכב עמה על מטה א'
אע"פי שניהן בכסותן ואינן נוגעין זה בזה יתר על
כן לא יאכל עמה על שלחן א' ואנ"ל בקערה אחת אין
לו אלא שלחן א' פורסת מפה אחר' לעצמה משום
היכר : [ד] ואסור להסתכל אפי' בעקב' של אשתו
כשהיא נדה ואנ"ל בשוקיה ובכל מקום שאינו מגולה
וכל המסתכל בהן הויין לו בנים זכרים שאינן מהוגנין
[ה] ואסור להושיט כלום מידו ליד אשתו נדה או
ליטול מידה מכיון שהיא אשתו צריך הרחקה יתירה
[ו] כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה
לבעלה חוץ מהצעת המטה בפניו ולא תהא יוצקת
מים על ידיו ורגליו לרחוץ אותן ושלא תהא מוזגת
לו כוס ומניחתו לפניו על השלחן כדרכה. אבל אם
היתה מניחתו על השלחן ביד שמאל או שמניחתו על
הכסא שלפני השלחן או על הכר שיושב כיון ששינתה
מדרך המתמשין מותר שהרי יש להן היכר להרחקה.
אסור לשכב על מטתה של נדה אפי' בשעה שאינה
במטה מפני הרגל עבירה וכל המרבה בהרחקה ה"ז
משובח. [ח] ראוי לאשה לייחד לה בגדים בימי נדת'
כדי שיהיו שניהם זוכרים תמיד שהיא נדה בהיכר
הבגדים בקושי התירו שתתקשט בימי נדתה כדי שלא
תתגנה על בעלה. [ט] כל שתתרחק ממנה ביו' ראשון
של נדה מתרחק ממנה לעולם עד שתספור ותטבול
כהינן שעדיין היא בכרת כמו שנתבאר. [יוד].
כשהאשה חושבת לעונת וספה הורו ומקצ' בעלי הורא'
שאינה אסורה אלא בתשמיש אבל שאר פרישות לא
החמירו שאין כאן אלא חשש של דבריהם. [יא] מותר
לאדם להתיחד עם אשתו נדה בבית. [יב] הכלה
שנכנסה לחופה ולא נבעל' ופרסה נדה אסור להתיחד
עם בעלה אלא הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין
הנשים :

פרק תשיעי

כבר ביארנו שאין האשה טובל' ביום ז' לספירתה אלא עד
הלילה יתר על כן גזרו שאפי' ביום ח' לא תטבול ביום
מפני סרך יום ז' היה שם דוחק כגון שהיו דלתות
מדינה נעולות בלילה או שהיה מקום גדודי חיה
וליסטים או מקום צנה יותר מדאי טובלת ביום ח'
לא היה שם דוחק וטבלה מה שעשה עשוי. [א] דין
התורה שתהא הטובלת מעיינה בעצמה סמוך לטבילה
ובודקת כל גופה שמא יש בה דבר חוצץ בטביל' ועזרא
ובית דינו תקנו שתהא האשה חופפ' ראשה וכל שער
שבה במים חמין. [ב] דין חפיפה זו רוחצת ראשה וכל
מקום שער שבגופה במים חמין ומסרקת אותן או
מפספסת אותן בידים יפה יפה כדי שתתיר שערותי'
אם היה בהן קשר. [ג] כבר נהגו בנו' ישראל לשפוף
כל גופן בחמין בשעה שחפפו' כדי שיעלה להן לכל
הגוף יפה : [ד] לא תחוף האשה בנתר ולא באהל
וכיוצא בהן שהן מסבכין את השער ולא במים צוננין אלא
בחמין שמתירין את השער. [ה] חפיפ' זו צריכה שתהא
סמוכה לטבילה חופפת בלילה וטובלת מיד כל שיכול
לסמוך שלא יהא ביניהם הפסק כלל ה"ז משובח. [ו]
נזדמנה לה טבילתה בליל שבת וי"ט חופפת ביום
וטובל' בלילה אפי' חל י"ט בע"ש חופפ' בע"יט וטובלת
בליל שבת מפני שא"א לחוף בלילי הטבילה ולא עכבו
חכמים שימושה מפני סמיכות החפיפה לטבילה. [ז]
אע"פ שחופפת ביום וטובלת בלילה בודקת כל גופה
יפה סמוך לטבילה שמא יהא עלי' דבר חוצץ בדקה
ביום בשעת חפיפה ולא בדקה סמוך לטבילתה בלילה
אם שמרה עצמה משעה שחפפה עד שטבלה מלהתעס'
בדבר הנדבק בה עלתה לה טבילה [ח] אפי' נתנה
תבשיל לבנה ולא בדקה עצמה וטבלה אינה טבילה
בדקה עצמה יפה ולא חפפה אפי' חפפה לאחר טביל'
ולא היה שער קשור בכל גופה כאילו לא טבלה [ט]

חפפה

אברי׳ אברי׳ שיצא א׳ מטמאין אותה ליד׳ ושיצא רובו מונין לו יצא כדרכו משיצ׳ פדחתו הרי הוא כילו׳ לכל דבריו · [ו] היתה מקשה ושמעו קול שולד ה״ז ילוד א״א שלא הוציא ראשו לחוץ לפרוזדור שרחם [ז] המפלת תאומי׳ ונשתה׳ הולד אחר חבירו משעה שיצא הראשון טמאה ליד׳ יצא האחרון מונין לו משע׳ יציאתו [ח] המפלת שליא והיא כמו חמת שבתוכה הולד נוצר ה״ז טמא׳ ליד׳ שאין שליא בלא ולד ואפי׳ הית׳ כמות׳ מטפח מטמאין אותה : [ט] הפיל׳ נפל ואח״כ הפיל׳ שליא חוששין לה מולד אחר ואם הפילה ולד של קיימא ואח״כ הפילה שליא אפי׳ אחר כ״ג יום תולין אותה בולד ואין חוששין לולד אחר שהולד קרע את השליא ויצא הפילה שליא תחלה חוששין לה לולד אחר אע״פי שילדה אח״כ ולד של קיימא אין תולין אותה בו שאין דרכה של שלי׳ לצאת לפני הולד יצא׳ מקצ׳ שלי׳ היו׳ חוששי׳ משום לידה יצאת כולה למחר מונין לה משעת יציאת כולה · [יוד] המפלת דמות בהמה וחי׳ ועוף ודגי׳ ושלי׳ קשור׳ בו אין חוששין לול׳ אחר ואם אינ׳ קשור׳ בהם מטילין עליה חומר של ב׳ וולדות שמא ניתוח השפיר של שלי׳ זו לפיכך אם הי׳ הולד הנדמ׳ זכר חוששי׳ לשליא משו׳ נקב׳ : [יא] הוולדות טומטו׳ ואנדרגנו׳ תשב לזכר ולנקבה האש׳ שהפיל׳ ואינו ידוע מה הפיל׳ אם היתה מעוברת ה״ז יולדות ודאי אפי׳ אינה כן טמא׳ לידה מספק · [יב] דבר מפורש בתור׳ שהיולד׳ זכר לאחר שתשלי׳ ז׳ טובלת בלילה וטהורה וכל ל״ג ימים שאחר הז׳ ימים אע״פ שהדם שותת ממנ׳ טהור׳ לבעל׳ שנאמר ושלושי׳ יום ושלש׳ ימים תשב בדמי טהר׳ והן נקראין ימי טוהר ויולד׳ נקבה אחר השבועי׳ ימי טוהר שלה ס״ו שנאמר וששי׳ יו׳ וששת ימי׳ תשב בדמי טהרה · [י״ג] אע״פ שהית׳ שופע׳ מתוך הז׳ של זכר והשבועים של נקבה לימי טוהר שלהן טהורה שהד׳ הבא בימי טוהר התור׳ טהרתו אע״פי שהוא שות׳ מן המקו׳ · [יד] כל שהיא טמאה לידה יש לה ימי טוהר דין תורה וחכמי התלמוד התירו שאין נותנין ימי טוהר לולד עד שישעיר ויתמלא גופו שערות שמא לא נגמ״ צורתו והיא תדמה שהוא ולד ואינ׳ כן לפיכך כל המפל׳ מטמאין שבועי׳ מדין יולדת שמא נקבה הפילה ואין מפרישין בין זכר לנקבה עד שישעיר גוף הנפל ויהיה זכרותו או נקבותו ניכר לעיני׳ [טו] אי אפשר שיפת׳ רחם לולד בלא דם שיזוב ממנ׳ קודם שיצא׳ הולד נילוד ואפי׳ המפל׳ בתו׳ מ׳ א״א בלא דם שיזוב לפיכ׳ כל היול׳ בזמן הזה צריכה ז׳ ימי׳ נקיי׳ לאותה ראי׳ שהרי כל הרוא׳ דם טיפה כחרדל צריכה גדולה הי״ נידונ׳ ואם היה הולד מטמא׳ משום לידה הרי האם עכשיו כיולדו׳ בזוב והזבה שילדה קודם שפיר׳ זיבת״ צריכ׳ ז׳ ימי׳ נקיי׳ דין תורה ומונה ז׳ או שבועי׳ ואח״כ מונ׳ ז׳ הנקיי׳ בימי טוהר וטובל׳ וטהורה · [טז] נמצאת אומר שכל היולד׳ זכר עכשיו יושבת ז׳ ללידה וז׳ נקי׳ לזיב׳ והיולד׳ נקבה יושבת ללידה שבועי׳ ולזיב׳ ז׳ נקיי׳ · [יז] ימי לידה שהן ז׳ ושבועי׳ אם לא ראת׳ בהן עולין לה לספיר״ הזיבה שלמו ימי הספיר׳ בתוך י״ד של נקבה ה״ז אסורה לבעל׳ עד ליל ט״ו · [יח] ימי טוהר שראת׳ בהן אינן עולין לה שימי ספיר׳ הזבה צריכין שיהיו נקיים מכל דם שהוא בא מן המקור · [יט] הרוא׳ שהתחילה לספור בזמן הזה וילדה ה״ז סותרת כל המנין וכן יולדו׳ נקבה בזמן הזה שספרה ז׳ נקים מתוך י״ד וחזר׳ וראת׳ צריכ׳ ז״ נקים משתפסוק׳ · [כ] לא פרישו בנו׳ ישראל מדם נדה לדם לידה אפי׳ בתוך ימי טוהר שיש לחוש לקלקול גדול ולטעות שהרי רוב המפלו׳ אנו מטמאין אותן לפי שאין בקיאו׳ בדבר והרבה מהן שיושבות מספק לזכר ולנקב׳ ולנד׳ מדין תלמו׳ ואם תרגיל את האשה להנהיג טהר׳ בד׳ הבא מימי טוה׳ יבואו לומ׳ שכל שאנו מטמאין אותה לידה יש לה ימי טוהר ונמצאו לטעו׳ בספיר׳ זיבתן ולומר כשם שאין דם זה מטמא [כך אינו] סותר בספיר׳ כך הי׳ עול׳ והרי הדברי׳ ק״ו ואם החמירו בנ״י על עצמן שאפי׳ רואו׳ דם טפה כחרדל יושבו׳ ז׳ נקיי׳ ולא רצו להוציא עצמן מתקנ׳ ב״ד שתשב ו׳ והוא כדי להוצי׳ שתהא ספיר׳ כולן שוה כל ימיהן ולא יבא לידי טעו׳ כ״ש שיש להן לחוש שלא תהא האשה שופע׳ ומשמש׳ לפיכך כל הרוא׳ דם טפה כחרדל אפי׳ בתוך ימי טוה׳ תשב ז׳ נקיי׳ כאלו ראת׳ קוד׳ שתלד וה״ז בכלל חומ׳ שהחמירו בנות ישראל על עצמן אע״פ שמקצ׳ מקומו׳ נוהגין קול׳ בימי טוה׳ כבר הסכימו הגאונים׳ ועשו מחיצ׳ והחמירו על כל מי שיעשה בנחלא הרי האש׳ שרואה בימי טוהר שלה כמו שהיא בשאר הימים שרואה בהן :

פרק שמיני

אין האשה עולה מטומאת׳ ויוצאה מידי (טרו׳)[טומאתה] עד שתטבו׳ אחר הימים הספורי׳

אלא שעתה כולד היתה רגילה בכן לאחר קפילה מיד או בקרו' לה שעה ושתי' משעב' אותו ומן בודק' ותשמש' את ביתה [יד] כשם שחוששת' לוס' הימים בפעם' כך חוששת לוסת הגוף כולד שהיתה מפהקת וראת' פעם א' לכשהיא מפהקת פעם אחרת חוששת וכשם שוסת הימים שאינו קבוע אפילו ראתה בו ב' ימים משיגיע יומו ולא תרא' נעקר לגמר' כך וסת הגוף וכשםשהקבוע לימים צריך עקירה ג' פעמים ובדיקה כך הקבוע בגוף מאימתי עקירתו משאירע לה אותו מקרה ולא תרא' צריכו' בנות ישראל להזהר בחושי הוסתו' ודיניהן אין לך דבר שצריך הלמוד בדיני זה' בזמן הזה כחשש הוסתו' [טו] האשה שתראה דם מחמת תשמיש ה"ז מותרת לשמש פעם שניה כשתטהר ראת' פעם שניה משמשת פעם שלישית ראת' פעם שלישית ה"ז אסורה לבעל זה עד שתבדוק במה דברים אמורי' שלא היה שם דבר לתלות בו אבל אם שמשה מתוך. לוסתה ה"ז תולה בוס' היתה בה מכה תולה במכת' ואם היה דם מכתה משונה מדם שתראה בשעת תשמיש אינה תולה במכ' ונאמנת אשה לומר מכה יש לי באותו המקו' שממנה הד' ותהי' מותרת לבעל' כשתפסו' [טז] מי שראתה דם בשעת תשמיש פעם ראשונה ושניה ושלישית ואין שום דבר לתלות בו ה"ז תתגרש ומותרת להנשא לשני נשא' לשני וראת' דם כך בשעת תשמיש פעם ראשונה ושניה ושלישי ה"ז תתגרש ואסור' להנשא עד שתבדוק את עצמה אם הדם בא מן המקור או מן הצדדין : [יז] כיצד בודקת עצמ' מביא' שפופרת ופיה רחב לתוכה ומכנים תוך השפופרת מכחול ומוך על ראשו ומכנסת השפופר' עד מקו' שהי' יכול' (ודופקת) [ודוחק'] אותו עד שיגיע המוך למקור אם נמצ' על ראש המוך בידוע שהדם שהיא רואה בשעת תשמיש מן המקור ואם לא נמצא דם על המוך בידו' שהוא מדופ' הצדדין וטהור' היא ואם רצו לבדוק בעוד שהי' עם בעל הראשון בודק' אם נמצא טהור מותרת לו לא אמרו תתגרש אלא לומ' שהי' מותר' לשני בלא בדיק' אע"פ שהוחזק' עם הראשון רואות מחמת תשמיש שלו לפי שאין כל האצבעו' שוו' [יח] היו מבעתין אותה ונפחד פתאום ופילה חרר' דם כתר פאה זו. ומותר' לבעלה ואם חזר' וראת' מחמת תשמיש אפי' פעם א' בידוע שלא עלתה לה רפואה :

[יט] בזמן הזה אין בודקין בשפופרת ולא מתירין אות' בחררת דם שהפילה ואם בדקה בהעורי היא טהורה אין מוציאין אותה מבעלה :

פרק שביעי

כל היולד' טמא' כנדה ואע"פ שלא ראת' דם וא' היולדת ולד חי או מת או נפל הרי היא טמא' לידה וכמ' היא טומאת' אם יולדת זכר ז' ואם נקבה שבועים שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא ובנקבה הוא אומר וטמאה שבועי' כנדת' וטובל' בליל שמיני לזכ' ובליל ט"ו לנקב' וטהור' כמו הנדה שטובלתהבלילה כמו שביארנו : [א] אין האשה טמאה לידה עד שתגמור צורת הולד ואין צורת הולד נגמרה פחות מא' יום א' הזכר וא' הנקב' והמפל' אפי' ביום מ' אינה טמא' לידה לפיכך אםשיתה יודע' בבירור שהפילה תו' הזמן' לעיבור ה"ז טהור' מטומא' לידה : [ב] המפלת כמין דגים וחגבים ושרצים דין תורה אינה חוששת לולד וכןהמפלת כמין בהמה וחי' ועוף ואם דומין לאדם בגבין ועין ולסת וגבת הזקןשהם צורות הפרצוף מכלד א' אמו טמא' ובזמן הזה בכולן טמא' לידה אם זכר כדין זכר ואם נקבה כדין נקבה יתר על כן אמרו שאפי' שפיר מלא מים מלא דם חושש' לולד והמפלת חתיכה בין לבנה בין משאר מראו' קורע' אם נמצא בה עצם ה"ז טמא' לידה מספק · [ג] פעמים תשמש האשה לאחר עיבור ותפחת צורו' העובר במיעה ויעשה כמו חתיכ' בלא צורת ותצא כרוכ' על מקו' הולד וחתיכה זו נקרא' סנדל והסנדל מטמא את אמו כולד גמור לפיכך המפל' זכר וסנדל תשב לנקב' שמא סנדל זה נקב' הו' ואם לא יצ' כרוך עםהולד ה"ז כשא' החתיכו' ואם לא נמצא בה עצם טהור' · [ד] המפלת דמות יד ורגל אע"פ שאינן חתוכין בחיתוך אצבעו' טמאה ליד' המפלת ולד שהושט שלו אטום או שגופו אטום כגון שגלגלתו אטומה ופניו מתוסמסין ופניו טוחות וכן המפלת ברי' שיש לה ב' גבין ושתי שדראו' אע"פ שכל אלו אינן ולד דין תורה בזמן הזה מטמאין אות' · [ה] יוצא דופן אין אמו טמאה לידה אפי' יצא עמו דם דרך דופן טהורה מכלום אינה טמא' לעולם עד שיצא דרך רחם העובר שהוציא ידו והחזיר' אמו טמא' ליד' מד"ס ואם יצא אח"כ מונין אותו משעה שיצא וכן הולד שיצא

יון שלא ראתה אעפ"י שלא בדקה · [כה] יראה לי הימי' הללו שהזכרנו קובעין וסת כשאר ימיה של אשה וץ מימי טוהר של יולדת שאין ראויין לקביעו' וסת יין התלמוד ובזמן הזה אף הן קובעין וסת להחמיר ·

פרק שישי

עקירת הוסת כיצד היתה למודה לראות מכ' לכ' ושנתה לא ראתה ביום כ' וראת' בין ל' זה וזה אסורין שינתה פעמי' ליום ל' זה וזה אסורין שנתה ג' פעמי' ליום ל' הותר יום ך' לגמרי וקבע' לה וסת ליום ל' [א] כשהי' חוששת' לום' הראשון שהו' יום כ' אינה מונה מיו' הום' הראשון כ' כדי שתהא אסור' לי"א ימים מיום השני אלא מאותו יום השני שהוא יום ל' מונה כ' אם ראתה או חזר הום' הראשון למקומו לעולם מאחר ראיה זו האחרונה מונין · [ב] כשחוזרת לראות ביום וסתה מכ' אעפ"י שחזר הום' למקומו יש שהורה שצריכ' לחוש ליום ל' מתכו ויש שהור' שאינה חוששת כלום מפני שחזר הום' הקבוע למקומו נעקר שאינו קבוע ולזה דעתי נוטה שאם אין אתה אומר כן תהא אשה זו כל ימיה רואה מכ' ועדין צריכה לחוש לשלשים : [ג] שנתה ראיותי' ולא השותה אותן כגון ששנת' פעם א' ליום כ' והשנית לכ"ב והשלישי' לכ"ד נעק' הום' הראשון ואין לה וסת לזו : [ד] הפסיקה ולא ראתה משעבר עליה יום כ' ובדקה ולא ראתה שוב אינה חוששת לעול' חזרה לראות חוששת ליום כ' מראיה זו שעדין לא נעקר הוסת : [ה] הפסיקה הרבה כדי ג' עונות של וסת וראת' אינה חוששת לוסת הראשון חזר' לראות בסופכ' לראיה זו חזר הוסת למקומו והרי הוא כאילו ראתה בו כל ימיה אפי' הפסיקה שעה משעה שתרא' ותחזור ותראה ליוםהכ' חזר הוסת למקומו שאין הוס' נעקר עד שתשנה אותו ג' פעמים לימי' אחרים : [ו] בעקירת וסת הפלגה כך עקירת וסת החדש אלא שזו חוששת ליומה וזו חוששת לר"ח כיצד היתה למודה לראו' בר"ח ועבר עלי' ר"ח ולא ראת' חוששת' לו' החדש הבא עד שיעברו עליה ג' ר"ח עברו עליה ולא ראתה אינה חוששת' להם חזר' וראתה בר"ח חזר' הוס' למקומו [ז] מעוברת ומניקה' ואשה שהית' במחבא שעברו עליהן ג' עונות ולא ראו אע"פ שנשלמו זמנ' ותמו מאות' הכלל אינן חוששו' כלום לוסתן שהרי לא חזרו דמים למקומן חזרו לראות משחזרו לוסת הראשון בפעם א' קבעה לה וסת וצריכ' ג' פעמים לעקרו ולא עוד אל אפי' חזר' לוסת אחר הרי היא כלמודה לראו' בענין א' ושינתה לענין אחר שצריכה ג' פעמים לעקר הראשון זה סומך בהפסקת ימים הללו מהפסק' אחרת בד"א בוס' הקבוע אבל וסת שאינה קבוע משעבר עליה זמנו פעם א' ולא ראת' אעפ"י שלא בדקה נעקר לגמרי ואפי' לא שינתה ליום אחר : [ח] כבר ביארנו שהאשה קבעה לה וס' באונסי' שבגופה אעפ"י שאין כאן יום קבוע וכיצד היא קובע' הרי שהיתה מפהק' או מעטשת מלמטה או חוששת' בפי כריסה ובשיפולי מעיה או שאחזו אות' צירי הקדחת או שמצמררת או שראש' כבד עלי' ואברי' כבדין עליה או שהיו בני מעיה מגיסין והותין לה בכל אלו אם עשתה כן ג' פעמי' וראתה קבעה לה וסת וכל זמן שהיא חוששת בהן אסורה לשמש : [ט] אין וסת הגוף אסור אלא שעתו כיצד היתה למוד' במקרי' הללו בחצי היוםוחוששת בהן שעה א' מותר' לשמש עד אותה השע' אירעו לה ולא ראת' בודק' עצמה לאחר זמן הוס' ומות' כל שאר היום לא אירעו לה המקרי' אין לך בדיק' גדולה מזו · [י] אין מאורעות הללו שמנו חכמי' קובעו' וסת מאחת לחברתה אלא כל שפיהקה ג' פעמים וראת' או נתעטשה ג' פעמי וראתה קבע' לה וסת אבל פיהקה פעם א' או שתים ונתעטשה בפעם אחרת לא קבע לה וסת : [יא] היתה רגילה במקרים הללו ביום קבוע וסת הימים במקומו הוא עומד ואסור' לשמש כל היום שלא יארע לה וסת לא איר' לה כלום ולא ראת' מותר' לשמש בלא בדיק' אחר' אירעו לה ביום אחר אינ' חוששת' שהרי ביום ידוע קבעה אותן : [יב] אכלה שום וראת' ג' פעמי' כסכסה פלפלין וראתה קבע' לה וסת לאכילו' הללו קפצ' וראתה קפצה וראת' שלש פעמים קבע' לה וסת לקפיצות קפצה או שאכלה שום ג' פעמים ביום קבוע וראת' לא קבעה לה וסת אלא לימים ולקפיצותן הגיע היום ולא קפצה וקפצה שלא באותו היום אינה חוששת לכלום קפצה בא' בחודש וראתה וכן בשני ובא' בחדש השלישי ראתה מעצמה קבעה לה וסת לימי' בלא קפיצות היתה קפיצו' שליש' בשאר הימים וראת' קובעתו לקפיצות וכן כל כיוצא בזה : [יג] הוסתות הללו שהן קובעין לאכילות ולקפיצות אינה חוששת להן

אלא

בא' בניסן ובז' בו וראתה בז' באייר וכן בסיון לא קבעה וסת ראתה ב' ר"ח ובג' ראתה בכ"ט בחדש ובר"ח קבעה לה וסת לר"ח שרגלים לדבר שהרי בראשוני' ממעין סתום ראתה אותם ועכשיו ג"כ ראת' בזמנה בר"ח ודמים יתרים הם שניתוספו בה ומיהרו לה להקדים ומושכת ליום שקדימה שמא וסת אחר היא קובע' : [טז] בזמן הזה שהחמירו בנות ישראל על עצמן שלא יהיו צריכו' למנות ימי הנדות וי"א יום שלאחרי' והחזיקו עצמן טועו' יראה לי שכך דינן בוסתו' שהן קובעו' אותן אפי' בתוך ימי נדה וזיבה הנח עצמך שראת' א' בחדש וז' בו וחזרה וראת' בז' בחד' ג' פעמי' אתה אומר לא קבע' וסת ושמא ראי' הראשונ' שבר"ח מימי י"א היית' ושל בחדש תחלת נידה וראוי' לומ' שית' רוא' ב' וג' ימי' והיו הראשוני' תוך י"א לראי' שקדמ' והשאר ראוין לנדה הרי האחרונ' קובעין וס' מן הדין ולא הראשוני' ואם אתה תנהיג כדין זה עכשיו הרי החזרת בנו' ישרא' למנו' ז' וי"א דבר שנשכח מהן לגמרי לפיכך אפי' ראת' מט"ו לט"ו ד' פעמים קבעה לה וסת וכן כל כיוצא בזה . [יז] פעמי' שהאש' קובעת וסת בתוך וסת כיצד ראתה ג' פעמים בר"ח ובד' ראת' בכ' בחדש ובר"ח וכן בחמישי וכן בששי הרי אשה קבע' לה ב' וסתות וכן כל כיוצא בזה . [יח] כבר ביארנו שכל אשה שוסת' קבוע לימי' אסורה לשמש בכל עונו' הוסת ולאחר הוסת עד שתבדוק ותמצא טהור אפילו קודם שיקבע לה הוס' חוששת כיצד ראת' בא' בחדש זה לכשיגי' א' בחדש השני אסור' לשמש בכל אותה עונה א"כ מה בין וסת הקבוע לוסת שאינו קבוע שוסת הקבו' אע"פ שעברה עונתו ולא הרגישה שבא בזמנו אסורה לשמש לעול' עד שתבדוק ותמצא טהור והוסת שאינה קבוע אם הגיע אותו וסת ולא בדקה ולא ראת' כיון שעברה עונתו מותרת לביתה . [יט] הוסת הקבוע חוששי' לו עד שיעקר ממנה ג' פעמים כבדיק' והוס' שאינו קבוע אפי' ראת' בו ב' פעמי' מכיון שהגיע זמנו ולא תראה אע"פ שלא בדקה נעקר לגמרי ושוב אינ' חוששת לו . [כ] וסת החדש חוששת לו בתחלתו בפעם א' כמו שביארנו אבל וסת ההפלגה א"א לחוש לו עד שתראה ראי' שניה שהרי אינה יודעות לאיזה זמן הוא מפלגת נמצאת אומר שהרוא' דם בר"ח ניסן חוששת לר"ח אייר

ראת' בו חוששת לר"ח סיון ראת' בו הוקבע הוסת לר"ח לא ראת' בר"ח סיון נעקר וסת ר"ח וחוששת לג' בסיון אפשר שתרא' ותקבע הוסת להפלגו' מל"א לל"א שהרי ראית ר"ח ניסן שוא בהפלג' לראית שני בסיון שניסן מלא ואייר חסר . [כא] לעולם חוששת לג' חששות הללו לוסת החדש ולהפלגה עד שיקבע לה א' מהן ג' פעמים כדינו כיצד ראתה בא' בניסן ובכ' בו חוששת לא' באייר מפני ר"ח ניסן ואם לא ראת' חוששת לתשע' בו לשיעור הפלגה של כ' ראת' (בו) [בט'] בו או שלא ראת' בו חוששת לכ' באייר שמא בימי החד' תקב' וסת שהרי ראתה בכ' בניסן וכך היא חוששת לשניה עד שתקבע וסת הפלג' בד' ראיו' או וסת החדש בג' או שתעקר הא בעקירת פע' אחת ראת' בא' בניסן ושמרה לאייר ולא ראת' מותרת לשמש בר"ח סיון ואינ' חוששת לום' הסירב עד שתרא' בו . [כב] וסת הדילוג אינה חוששת לו עד שתקבענו כיצד ראת' בר"ח ניסן ולסוף כ' חוששת להפלג' אז עבר יום כ' ולא ראת' שוב אינה חוששת כלו' להפלג' דילגה ביום כ"א חוששת לו הגיע כ"א ולא ראתה מותרת לשמש אירע לה ראי' לכ"ב קבע' לה וס' לדילוג מכאן ואילך אינה חוששת אלא לדילוגה וכן בדילוג וסת החדש כיוצא בזה היתה רוא' חמש' וש' ימי' רצופי' כל יום ויום כוסת בפני עצמו וחוששי' לכולן אפי' נעקר יום א' חוששי' לשאר ימים עד שיעקרו כולן א' וסת קבוע וא' וסת שאינו קבוע שוין בדבר ראת' ביום ט"ו בחדש זה ותשכ' ראיתה ד' ימי' וחזר' והתחל' בט"ז בחדש הבא וראתה ב' וג' ימי' ובי"ז שלאחריו ראת' כבר שילש' לראו' בי"ז לחדש ואין תולין בוס' הדילוג בלבד עד שתשלש כולו בדילוג ולא תהא בו לך שוה לפיכך חוששי' לימי' שהשלים' בהן בוסת הקבוע ולשאר הימי' בוסת הדילוג . [כג] היתה רואה ראיה מרובה מסוף הליל' לתחל' היום יש שהור' שאינ' חוששת אלא לתחל' הראי' ואסור' בליל הוסת ומותרת ביום ולא יראה לי זה כלל . [כד] האשה שהיתה נחבאת במחבא מפני פחד והגיע יום וסתה חוששי' לו אפי' לא היה הוסת קבוע עבר היו' ולא ראתה מותרת לשמש אע"פ שלא בדקה שחזקת' היא שחרדה מסלקת את הדמים וכן מעוברת שהוכר עוברה ומניק' כל כ"ד חדש אפי' את בנה אם עבר זמן וסתה מותרת לשמש כיון

שלא

נבעלת' קודם שיצא הדם כגון שהיא מפהק' או מעטש' ומחושש' בפי כריסה וכיוצא בהן וזהו שקראו חכמי' וסת הגופים אשה שאין לה וסת כלל ואינה רוא' ביום קבוע ולא מרגשת במאורעות הללו עד שיצא הדם: [א] כל אשה שאין לה וסת חוששין לה בתחלת' שמא תרא' מחמ' תשמיש לפי' צריכה לבדוק עצמה לפני תשמיש בעד א' ואם מצאה' טהור משמשת ולאחר תשמיש מיד בודקין היא ובעלה בב' עדים א' לו וא' לה עשתה כן ג' פעמים ולא ראת' מחמת תשמיש מותר' לשמש בלא בדיקה ואם מצא' דם ג' פעמים בעד שלו או בשלה מיד לאחר תשמיש הוחזק' לכך' רואה מחמת תשמי' ואסור' לבעל זה לעול' כמו שיתבאר וכזה הורו אגדולי הגאוני': [ב] והנשים שיש להן וסת משמשות שלא בשעת וסתן ואינן צריכו' בדיקה ובועל ושונה כמה פעמים ואין צריכין לבדוק כלל לא לפני תשמי' ולא לאחריו ולא בין תשמי' לתשמי' ולא הוזכרה בהן בדיקת עדים בתלמוד אלא בעסוקות בטהרו': [ג] בין שיש להן וסת בין שאין להן וסת והוחזקו שלא יהו רואות מחמת תשמיש הרי כלן לבעליהן בחזק' טהרה ובאין ומשמשין עמהן בין עירות בין ישנו' בד"א בזמן שהניחו אותן בהחזק' טהר' אבל הניחו אותן טמאו' הרי היא אסורה לו עד שתאמר טבלתי וטהורה אני: [ד] הבא מן הדרך ונשיו להן בחזקת טהר' והוא שבא ומצא אותה בתוך ימי עונתה· [ה] כמה היא עונה ל' יום מתחלת ראיה להתחלת ראיה אחר' שרוב הנשים בכך הן רואות מל' לל' בד"א באשה שאין לה וסת אבל באשה שיש לה וסת לימים ה"ז מחשב ימי וסתה אם הגיע שעתו הרי היא בחזק' טומא' אצלו· [ו] היה לה וסת הגוף ואין לה יו' קבוע הרי היא אצלו בחזק' טהר' עד העונה כמי שאין לה וסת· [ז] חשב בעלה ימי וסתה או ימי עונת' והרי יש לה שהות אח"כ שתספו' ותטבול ה"ז בחזקת טהרה ומותר' לו בין עירה בין ישנה שהרי ב' ספיקות הן שמא לא ראתה ואם ראתה שמא נטבלה [ח] היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי לא יפרו' מיד והוא בקשיו שיציאתו הנא' לו כביאתו ואם פירש הוא בקשיו חייב כרת כמי שבעל נדה כיצד יעש' נועץ צפרני רגליו בקרק' ושוה' ואינו מזדעז' עד שימו' האבר ואח"כ נשמט ממנ'· [ט] האשה שיש לה וסת אסור' לשמש כל עונת הוס' אם וסתה ביום אסורה לשמש כל

אותו היו' ואם וסת' בליל' אסור' לשמ' כל אות' הליל' שמא תראה דם שאורח הנשים בזמנו הוא בא אפי' היה וסתה סמוך לשקיע' החמה אסורה לשמש כל היום [י] עבר הוסת ובדקה ומצאה טהור מותרת לשמש לא בדקה אעפ"י שלא הרגישה שבא ארח אסורה עד שתבדוק· [יא] כיצד האשה קובע' וסת ראתה היום תחלה וחזר' וראת' לסוף כ' יום אם הפליג' כן ג' פעמים שהן ראיות ד' ה"ז וסת קבוע שהרי הוחזקה זו ג' פעמים לראות מכ' לכ' ולמה לא הוחזקה בראיה ג' מפני שראי' ראשונה בתחלה ראת' אות' ולא היתה בהפלג' וכשתרא' ד' ראיות הוא שתהא מוחזקת להפליג ראיותי' מכ' לכ' שהרי הפליג' ג"פ· [יב] כשם שהאש' קובע' וסת בהפלגו' שוות כמו שביארנו כך היא קובעת בימי החדש שוין כיצד ראתה בא' בניסן ובא' אייר ובא' בסיון ה"ז קבעה וסת לר"ח אעפ"י שזה מלא וזה חסר ראתה ביום ט"ו בחדש שלאחריו [וביום ט"ז בחדש שאחריו] וביו' י"ז בחדש שלאחריו ויו' י"ח בחד' האחר קבע' לה וסת לדילוג הראיה שהרי דלגה ג' חדשים ויום י"ט בחדש שלאחריו הוא יום וסת' ויום כ' מן החדש הבא וכן מדלג' לעול' ראת' עכשיו וביום ל' וראתה שלישית לל"א ורביעית לל"ב קבעה לה וסת לדילוג של הפלגות בין שהרחיקה דילוגה הרבה בין שלא הרחיק' אלא יום א' קובע' לה וסת לדילוג השוה [יג] בכל ענין שתהא האשה משנה ראיות' קובע' לה וסת אפי' ראת' בא' בניסן ובא' בסיון ובא' באב קבע' לה וסת לר"ח לסירוגין אבל ראתה בא' בניסן ובא' באייר ובא' בתמוז לא קבע' לה וסת שהרי הפסיקה בר"ח· [יד] אין האשה קובע' וסת אלא בעונות אפי' ראתה ג' ד' חדשים זה אחר זה והית' ראיה ראשונ' בליל החד' והב' ביו' החדש והג' בלילו אין כאן וסת וכל מקום שנאמ' בענין זה יום אין משמעו אלא עונה או יום או לילה· [טו] דין התלמוד שאין האש' קובע' וסת בימי נדתה ולא בימי הזיבה כיצד ראת' בא' בניסן וחזרה וראתה בז' בו ונעש' כן ג' חדשים לא קבע' וסת לז' בחד' אפי' ראתה בא' בחדש ובי"ח בו כמה פעמי' לא קבעה וסת אלא לר"ח שכל ז' ימי נדה אחר הראיה הראשונ' הן הולכין וי"א שלאחריה דמים מסולקין מתנה ואין ראוי' לקבו' וסת אפי' ראתה

בא'

לחברתה טהורה שכולן טמאות שמא מזו שמא מזו
[לד] השאילה חלוקה וכבסה אותו ולבשתו ומצא' עליו
כת' רו אינם דם הכתם מגליד השני טה' זו והראשו'
אינה חוששין לה ואם היה מקדיר בידוע שלפני הכבוס וזו
טהורה והראשונה טמאה : [לה] בדקה חלוקה ומצא'
טהור והשאילה אותו לחברת' ולבשתו ונמצא עליו כת'
כשחזירתו השואלת טמאה ואינה תולה בבעלת החלוק
שהרי בדקה אותו קודם שהשאילתו לה : [לו] ארוכה
שלב' חלוקה של קצרה ונמצא בו כתם אם מגיע כנגד
בית תורפה טמאה ואם לאו טהורה שכתם של קצר'
הוא : [לז] שלש נשים היו ישנות כאחת והיו מסולבות
זו בזו ונמצא דם תחת א' מהן כולן טמאות בדקה א' מהן
עצמה מיד ומצאה עצמה טהורה הרי השתים טמאות
והי' טהורה בדקו השתים ומצאו טהור הרי הן טהורו'
והאח' טמאה בדקו כולן ומצאו עצמן טהורות הרי כלן
טמאות שדם זה מהן בא ואין כאן ראיה שנתלה בא' יות'
מחברתה בדקה א' מהן מיד ומצאה טמא השתי' טהורו'
תולת הכתם בזו : [לח] היו כולן ישנות כל א' וא'
במקומה ועלו דרך מרגלות המטה ונמצא דם תחת
האמצעית שלשתן טמאות תחת הפנימית היא ושבצדה
טמאות והחיצונה טהורה תחת החיצונה היא ושבצדה
טמאות והפנימית טהורה ואם לא עלו דרך מרגלות
המטה אלא שלשתן עברו דרך החיצונה כלן טמאו' שמא
דרך עברתן נפל הדם מהן : [לט] בד"א שבדקו כולן
ומצאו טהור או שלא בדק' א' מהן אבל אם בדקה א' מהן
מיד ומצאה טהורה וחברת' לא בדקה תולה הטהור' בזו
שלא בדקה וה"ז שלא בדקה טמאה וכן אם בדק' ומצאה
טמא בזו תולין ושא' טהורות והוא שבדקה עצמה מי'
כשראו הכתם בעוד שהן שוכבות על המטה או שמצאו
אותן כשהן עומדות ממנה אבל עמדו להם משם ולאחר
מכן מצאו הכתם אע"פי שבדקה אחת מהן מיד אחר
המציאה ומצאה טהו' או טמא כולן טמאות : שלש נשי'
שישבו כאחת על ספסל א' כשהן ערות ונמצא דם תחת
אחת מהן היא טמאה והשאר טהורו' שהרי צריך לה
של' כשמש' למקום חברת' נמצא ביניהן כלן טמאו' : [מא]
שלש נשים שלבשו חלוק א' או שישבו על ספסל א' זו אח'
זו ונמצא עליו דם יראה לי שאע"פי שבדקה זו עצמ'
מיד ומצאה טהור כלן טמאות שהדבר קרוב לתלות בה

יות' מחברותי' שכל המציאו' במקום אחת תולין אותן
להחמי' בדקה מיד ומצא' טמא' הראשונות טהורו' בדקו
הראשונות עצמן בשעת מציאת הכתם לא הועלו כלום
שכבר פשטו אותו : [מב] אין כל הדברים אמורים
אלא בזמן שכולן שוות אבל אם היה' א' מהן ראוי' לראו'
וא' אינה ראוי' הראויה טמאה ושאינה ראויה טהור' :
[מג] כיצד היתה א' מעוברת וא' שאינה מעוברת
המעוברת טהור' ושאינה מעובר' טמאה מניקה ושאינ'
מניקה מניקה טהורה זקנה ושאינ' זקנה זקנה טהור'
בתולת דמים ושאינ' בתולת דמים הבתול' טהורה ואיזו
היא בתולת דמים כל שהגיע זמנה לראות ולא ראתה
מעולם בין בעול' בין בתולה : [מד] בד"א בזמן שישנו
מסולבות או שעלו דרך זו על זו אבל עלו דרך מרגלות
המטה ונמצא כתם תחת א' מהן היא והסמוכ' לה טמא'
אעפ"י שאינה ראויה לראות וחברת' טהורה אע"פי
שראויה לראות כמו שבארנו וכן הדין ביושב' על ספסל
אם נמצא דם תח' א' מהן שאין תולין לעולם אלא בה וכן
יראה לי בחלו' וספס' שישבו עליו זו אחר זו שהראשונו'
תולו' באחרונה שראויה לראות והיא אינה תולה בהן
אע"פי שהן ראויות לראות והיא אינ' ראויה שהדב'
קרוב בה יותר כמו שביארנו : [מה] המקנח עצמה
בעד הבדוק לה וטמתו בריב' או שהניחתו תחת הכר
או תחת הכסת ונמצא עליו כתם אפי' משוך טמאה
בכל שהוא ואם עגול עד שיהא בו כגרים ועוד כשאר
הכתמים הניחתו בקופסא אפי' עגול טמאה בכל שהוא
[מו] בדק' עצמ' בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופס'
ולאח' מצאה עליו דם יראה לי שהיא טהורה לגמרי
והראשו' הורו בזה להחמיר והוא שיהא הכתם כגרים
ועוד בין עגול בין משוך וכדבריה' ראוי לנהוג : [מז]
הרוא' כתם צריכ' בדיק' להפסיק בטהר' ומונה ז' נקיי'
חוץ מאותו יום כמו שראת' דם : [מח] אין בכתמים
משום וסת כיצד מצאה כתם בר"ח אפי' ג' פעמים לא
קבעה ולא עקרה אותו חוץ מכתמי' העד הבדוק להשהן
מטמאין בכל שהוא והרי הן כראיות לכל דבר :

פרק חמישי יש אשה שיש לה יום קבו' לראיית'
כגון שהיא רואה מכ' יום לכ'
יום או מל' יום לל' יום או פחות או יותר וזהו הנקרא
וסת הקבוע' ויש שאין לה יום קבוע אלא שהיא מרגש'
בעצ'

טמאה ואם לאו טהור' היתה פושטתו ומתכסה בו כל הלילה כל מקום שימצא בו הדם טמאה: [יא] כל כתם שאמרנו שהיא טמאה בגללו אם יש לה דבר לתלות בו ולומר שמא כתם זה מדבר פלוני הוא אם נמצא על הבגד ה"ז טהורה שלא אמרו חכמים בדבר להחמיר אלא להקל ואם נמצא על בשרה ספיקו טמא ואינה תולה בו ואם היה לה לתלו' בבשרה כמו בחלוקה תולה וספיקו טהו': [יב] כיצד שחטה בהמה חיה או עוף או שנתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקים בהם עכשיו או שעברה בשוק של טבחים ונמצא דם על חלוקה טהורה ותולה בדברים אלו שמהן בא הכתם: [יג] נמצא הכתם על בשר' כנגד מחגור ולמט' טמא' שאילו היה דם זה מן השחיטה או מן השוק היה לו שימצא על בגדיה והואיל שנמצא על בשרה ולא על בגדיה טמא': [יד] נמצא מן החגור ולמעלה תולה שאילו היה דם נדה לא נמצא למעלה כזקרה הואיל ואפשר שניתז מגופה אינה תולה: [טו] היתה בה מכה אע"פ שחיית' אם יכולה להגלע ולהוציא דם ונמצא על בשרה או על בגדיה תולה במכה וכן כל כיוצא בזה: [טז] נמצא הכתם על בגדיה ובשרה כאחד תולה במאכולת שמא בעת שישבה נהרגה מאכול' ודם זה מאכול' הוא לפיכך אינה מטמאה בכתם כגריס כמו שביארנו אבל אם מצא' הכתם יותר מכגריס אינה תולה במאכולת: [יז] היתה מאכולת רצוצה במקצת הכת' אע"פ שהוא יותר מכגרי' הרי זו תולה להקל: [יח] וכן בנה ובעלה ואם היו ידיהן מלוכלכין בדם או שהיתה בהם מכה תולה ואומר' נגעו בה שמא לא ידע' ודם זה מתחתו הוא [יט] היו הם עסוקי' בדם ולא נראה בהם דם יראה לי שאינה תולה: [כ] אין מחזיקין דם מתקו' לתלות בו כיצד היתה לה מכ' בכתפה ונמצא דם על שוקה אין אומרים שמא נגעה במכה ונגעה במקום זה וכן כל כיוצא בזה: [כא] אין תולין בין בגופ' בין בחלוק' היתה פושטת החלו' בלילה ומתכס' בו תולה במכה להקל היתה מכה בגבה ה"ז תולה בה מפני שהיא מחזירתו לפניה: [כב] ב' נשים שנתעסקו בציפור א' ואין בו אלא כסלע דם ונמצא על כל א' מהן כתם כסלע שתיהן טמאו' נתעסק' בדם שא"א שיהיה מתנה כתם אלא כגריס ונמצא עליה כתם כב'

גריסין ה"ז תולה כגריס בדם שנתעסקה בו וכגריס במאכולת נמצא הכתם יותר מב' גריסין אינה תולה נתעסקה באדום אין תולין בו בשחור נתעסקה בעוף שיש בו (ב) מיני דם כרב' ונמצא עלי' מרא' א' מהן תול' בו: [כג] אין האש' צריכ' להקיף מראה כמראה למרא' הדם שתולה בו אלא תול' מן הסת' עד שתדע שזה שחו' וזה אדום: [כד] היתה לובשת ג' חלוקות אם יכולה לתלות תולה אף בתחתון ואם אינה יכולה לתלות אינה תולה ואפי' בעליון: [כה] כיצד עבר' בשוק של טבחי' אע"פ שנמצא הכתם על התחתון לבדו תולה אף בדם הטבחים לא עברה בשוק של טבח'ם וכיוצא בו אע"פ שנמצא הכתם בעליון לבדו ה"ז טמאה: [כו] ספק עברה ספק לא עברה ספק נתעסקה ספק לא נתעסק' אינה תולה: [כז] עיר שיש בה חזירים או שהן באין לה תמיד אין חוששין לכתמים הנמצאים בחלוק: [כח] כתם הנמצא על הבגד ואין לה במה לתלות יש שהורה שבודקין אותה בסימנין ידועין אם עמד בעינו צבע הוא שדרך הדם לעבור ואין זו הורא' נכונה שאין בדיק' הסימנין דבר בריא' כדי לטהר האש' לבעל' לא הוזכרו בתלמוד אלא לענין טומאת מגע: [כט] אין האשה מתטמאה בכתם שבחלו' עד שיהא בדוק לה כיצד לקח' חלוק מן השוק לבשתו ולא בדק' אותו ה"ז טהורה השאיל' חלוק לנדה ישראלית או לעכו' שהגיע זמנה לראו' ורא' כבר וחזרה ולבשה אותו קודם בדיקה ונמצ' עליו כת' ה"ז תול' בנד' או בעכו' שלבש' [ל] [כשם] שהי' תולה בחברתה נדה כך תולה בעצמה נדה שאם לבשה חלוק' בימי נדות' ולא בדק' אותו לבשתו בימי טהרת' בספיר' הנקיים שלה ה"ז תול' בנדת': [לא] השאיל' אותו לקטנה שנבעלה כל זמן שלא חיתה המכה ולנער' שלא ראתה מעולם כל ד' לילות ראשונים שדמיהן של אלו טהורין הן אע"פ שעכשי' החמירו בהן ה"ז תול' בה מפני שטרפ' מצוי אבל השאילתו ליולד' בימי טוהר שלה בזמן הזה יראה לי שאינ' תולה בה: [לב] השאיל' אותה לזבה קטנה בין ביו' הטומאה בין ביום השמור או לזבה גדולה בז' ימי נקיים וחזר' ולבשה אותו קוד' בדיקה ונמצ' עליו ה"ז תולה בה: [לג] השאילה אותו ליושבת על הכתם שאינה תול' בה שאין תולין כתם בכת' והרי שתיהן מקולקלת לכתם זה וא"צ לומר שאם השאילתו

מטמאין אותה : [ו] המפלכת חתיכה בין אדומה בין צבע' או ירוק אע"פ שאין עמה דם טמא' א"א לפתיח' קבר בלא דם ופעמי' שטמא' משו' וולד' מפני החתיכ' כמו שיתבאר · [ז] הי' בה מכה תוך אותו מקו' ופרי בד' שותת יש מי שהור' שמטהרין אות' אפי' בזמן הזה ויר' לי שמטמאין אותה שאם הי' דם מכתה משונה מדם ראיית' טמאה דין התלמיד וא"כ פעמים אתה מבי' אותנו להקיף ולבדו' בדמים · [ח] אשה שהשתינה מים ויצא דם עם מי רגלי' בין מעומד' בין מיושב' ואפי' הרגיש' גופא ונזדעזע אינה חוששת שהרגש' מי רגלי' היא זו ובידוע שאין דם הבא עם מי רגלים אלא דם מכה : [ט] הבועל את הבתולה אפי' הית' קטנה שלא הגיע זמנה לראות בועל בעילת מצוה וגומר ביאתו ופורש ויושבת ז' נקיים מאחר שיפסוק הדם כשאר הרואו' מכאן אתה למד שאין תולין במכה שאין לך מכה גדולה מן הקטנה שנבעלה והדם שותת ממנה מחמת בעילה · [יוד] אפי' לא ראת' דם בתולי' אין אומרי' שמא הטה ועדיין בתוליה קיימין שאין בהטיי' תלוי' אלא הואיל ובעל חוששין שמא ראתה דם טפה כחרדל ואבדת לפיכך גומר ופורש ומונה ז' נקיים חוץ מיום הבעילה · כשהוא גומר בעילת מצוה ופורש ירא' לי שהוא מותר לפרוש מיד כשבעל שאם אין מתירין לו כן לבו נקפו ואומר עם הטמאה שמשתי ויש שהור' שצריך להמתין עד שתמות תאותו ויפרוש כשם שצריך כמשמש עם האשה ופרסה נדה כמו שיתבאר : [יב] האשה שתבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיי' ואפילו בדקה עצמה בשעת התביע' שמא מחמדה לאיש ראת' דם טפה כחרדל ואבדה וצריכה בדיקה תוך ז' וטבילת בליל ח' כשאר הרואות ואע"פ שלא בדקה בין התביע' להפסיק בין טומאה לטהרה מונה מיום שלאחריו שאין ראיית חמוד אלא ראיה קטנה לשעתה לפיכך אינה צריכה לבדיקת הספק :

פרק רביעי

אין האשה מטמאה מן התורה עד שתרגיש בשעה שהדם יוצא בבשרה ומד"ס שכל המוצאה כתם דם על גופה או על בגדיה אע"פ שלא הרגישה ואע"פ שבדקה עצמה ולא מצאה דם ה"ז טמא' ובזמן הזה מונה ז' נקיים חוץ מיום המציא' [א] קטנה שלא ראתה דם מיתיה בין בתולה בין בעולה כתם טהור עד שתראה דם שלש פעמים · [ב] שפעם ד' וה' ימים או שהיתה מדלגת אינה אלא ראיה א' עד שתפסיק : [ג] אחד הכתם הנמצא על בשרה ואחד הנמצא על בגדי' אינו מטמא עד שיהי' כגריס הקילקי ועוד שהוא יותר מט' עדשות שכן שלש על שלש נזדמן לה גריס גדול מיכן משערת בו שיעור גריס של כתמים להקל : [ד] כתם ארוך מצטרף לכגריס כתל' טפין טפין בבגדי' אין מצטרפות : [ה] כתם הנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה טהור ואינה חוששת לו כיצד ישבה ע"ג אבני' או שבדקה הקרקע וישבה עליה ונמצא כתם על הקרקע כשעמדה ה"ז טהורה כל שאינו מקבל טומאה לא גזרו על הכתם שימצא בו : [ו] מצאה ע"ג בגדים אפי' שיהיו כלי צבועין מכיון שהדם ניכר בהן טמאה : [ז] לא בכל מקו' שתמצא הדם בבשר' תטמא משום כתם עד שימצא כנגד בית התורפה כיצד נמצא על עקבה טמאה שמא נגע בבית תורפה בעת ישיבתה וכן אם נמצא על שוקיה ועל פרסותיה מבפנים והם המקומו' הנדבקות זו בזו בע' שתעמוד ותדביק רגל ברגל ושוק בשוק ה"ז טמאה נמצא על ראש גודל רגלה טמאה שמא נטף על רגלה בעת שהלכה וכן בכל מקום שאפשר שינתז עליו דם נדתה כשתלך ונמצא שם דם טמא' וכן אם נמצא דם על ידה אפי' על קשרי אצבעותי' טמאה שהידי' עסקניות הן אבל אם נמצא הדם על שוקה ועל פרסותי' מבחוץ או מן הצדדי' וא"צ לומר אם נמצא למעלה מן הירכים ה"ז טהורה שאין זה אלא דם שניתז עליה ממקום אחר : [ח] היתה יודעת שנזדקר' כדרך המזדק' בכת ראש והגביהה רגליה למעל' מראשה אפי' מחגור ולמעלה טמא בין מלפניה ובין מלאחריה: [ט] הכתם שנמצא על בשר' שהיה ארוך כרצועה או עגול או שהיה טיפין טפין או שהיה אורך הכתם על רוחב ירכה בכל ענין שימצא הואיל והוא כנגד בית תורפ' ה"ז טמא' ואין אומרים אילו נטף מן הגוף לא היה כזה שכל הדם הנמצ' במקומו' אלו מחמירין בו ואע"פ שהוא ספק : [י] הכתם שנמצא על החלוק שלה מחגור ולמטה אפי' נמצא מבחוץ טמא' מחגור ולמעלה טהורה ואע"פ שנזדקרה נמצא על בית יד שלה אם מגיע כנגד בית תורפ' אפי' בשעה שהיא שוחה הרנה

טמאה

ופת׳ שהוחזק׳ מעין פתוח ודמי׳ חוזרין לה אע״פ שפסק׳
ובשחרי׳ ויש מיקל בדבר מכיון שבדק׳ ופסק הדם ולאח׳
וזמן מנס׳ טהור ה״ז בחזק׳ טהור׳ ·[ב] לא בדק׳ עצמה
וביו׳ הפסק׳ ובדק׳ עצמ׳ לאחר שנים ושלושה ימי׳ ומצאה
טהור הרי היא בחזק׳ טומאה לעולם אינה סופר׳ עד
שתבדוק אם פסקה תוכה מיו׳ של מחר ואילך · [ג] כל
ז׳ הימים צריכה בדיקה פעם א׳ בכל יום בדקה ביום
הראשון או בשני או בשלישי ושוב לא בדקה בודק׳ בשע׳
טבילת׳ ודיה אפי׳ ביו׳ ז׳ בלבד ה״ז בחזק׳ טהור׳ שהרי
בדקה והפסיק׳ קודם לכן · [ד] ישבה לה כל ז׳ ולא
בדק׳ וביו׳ ח׳ בדק׳ אע״פ שהפסיק׳ כבר בטהר׳ קודם
שתספור אין לה אלא יום א׳ ותשלמ׳ עליו ששה ותובל׳
[ה] בדיק׳ נאת שהנשי׳ בודקת צריכה שתהי׳ בודקת
בצמר גפן נקי או צמר נקי ורך או בבגדי פשתן ישני׳
שחוקין וכולן צריכין שיהיו לבנים כדי שיהיה כל מראה
שיוצא ממנה ניכר בהן ובגדי׳ אלו שבודק׳ בהן נקראי׳
עדים : [ו] כיצד בודקת את עצמה מכנסת את העד
באותו מקום ובודקת בכל חורין וסדקים בו ורוא׳ אם
יש בעד שום מרא׳ הראוי לטמא אות׳ לא הכנים׳ העד
לחורין ולסדקים אין זו בדיקה הלא קינוח ולא עשת׳
כלום וא״צ שאין חלוק׳ בדיק׳ אע״פ שלא מצא׳ בו כלו׳
[ז] כבר ביארנו ז׳ ימים נקיים צריכין שיהיו רצופין
שלא תהי׳ ראיית דם מפסקת ביניהן אפי׳ ראת׳ בסוף
יום הז׳ סמוך לשקיעת החמה או בין השמשו׳ שהוא ספ׳
סותר׳ כל המנין וחוזרת למנות עד שיהיו לה ז׳ רצופי׳
נקיים לגמרי : [ח] הפולטת ש״ז בתוך ימי הספירה
סותרת אותו יום ואינה סופרתו כמצאת מונה בכאן
שסירוגין לפיכך התשמש׳ מטה׳ וראת׳ ופסקה בו ביו׳
אינ׳ מתחלת לספור ז׳ נקיים עד שיעברו עליה ו׳ עונו׳
שימו׳ משע׳ שימוש׳ חוששין שמא תפלוט ש״ז ותסתור
מכאן ואילך אין לחוש שכבר הסריח ש״ז במעיה ואינ׳
טמאה : [ט] בד״א בזמן שלא הלכה ברגליה אבל
הלכה ברגלי׳ אחר תשמיש ירא׳ לי שאין חוששין לה
כל מה שיש לה לפלוט פלטה בהילוכ׳ ויש שהורו שאין
פולטת ש״ז סותרת כלום אלא לענין טעסרות כדרך
שמאת׳ כך ספירתה · [יוד] האשה סופרת לעצמ׳
שנאמר וספרה לה לעצמה ונאמנ׳ לומ׳ טבלתי וטהור׳
כי הוחזקה נדה בשכנותיה כגון שלובשת הבגדים
המיוחדי׳ לה לימי נדות אינה נאמנת אמרה לו טמאה
אני וחזרה ואמרה לו טהורה אני אינו נאמנ׳ ואם נתנ׳
אמתלא לדבריה נאמנ׳ כיצד תבע׳ בעלה ואחותו או
אמו עמה בחדר ואמר׳ לו טמא׳ אני ואח״כ חזר׳ ואמר׳
טהור׳ אני ולא אמרתי לך תחלה טמאה אני אלא מפני
אמותך או אחך שלא יראו אותנו נאמנ׳ וכן כל כיוצא
בזה : [יא] הסומא בודקת עצמה ומראה לחברת׳ אבל
החרשות והשוטות צריכות פקחו׳ לבדוק אותן ולקבוע
להן וסתות ואח״כ יהיו מותרת לבעליהן : [יב] הוקב׳
לה וסת הרי היא כשא׳ הנשי׳ לא הוקב׳ לה וסת חוששת
לו מל׳ יום לל׳ יום ובודקת ע״י פקחות שבקיעות רא׳
לרוב הנשים כמו שיתבאר : [יג] וחזקת הבנות עד
שלא הגיעו לימי הנעורי׳ הרי הן בחזקת טהרה ואין
הנשים בודקת אותן : [יד] כל האשה שמרבה לבדוק
עצמה תמיד בין בימי הספירה בין בימים שלא ראתה
בהן ה״ז משובח׳ ואע״פי שיש לה וסת קבו׳ שאפש׳ שיבא
לה דסבלא שע׳ וסת׳ ישב׳ לה ולא בדק׳ בין באונ׳ בין ברצ׳
ה״ז בחזק׳ טהורה חוץ מאח׳ הוסת הקבוע כמו שיתבא׳

פרק שלישי אין הפרש בין אשה גדול׳ לקטנ׳ בטומא׳ נדו׳ וזיבו׳ אל׳ אפי׳

בת דמה ביום לידתה טמא׳ וכל הנשי׳ מתטמאו׳ בנדות
בין שפחה בין משוחררת וגיורת : [א] האשה מטמא׳
בין באונס בין ברצון ואפי׳ לא יצא הדם לחוץ אלא
נעקר מן המקור ועדיין הוא בבית החיצון טמא׳ ובית
החיצון וזהו בית השינים מקו׳ שמגי׳ אליו האצב״ בשע׳
גמר ביאה ובית השינים עצמו כלפנים : [ב] בזמן הזה
שאין בקיאו׳ בדבר כל שהאשה מוצאה דם בעד שלה
טמאה · [ג] המראות שהיו חכמים מטמאין בהן חמש הן
האדום כדם הקזה והשחור כדיו וכקרן כרכום וכמימי
אדמה ממקום ידוע בא״י וכמזג יין השרוני ואין אנו
צריכין לכתוב משפטי בדיקות שכבר גזרו עליהן בזמן
הזה כל שיש בו מראה אדמומית כלל בין שהי׳ עמוק
הרבה או דיהה הרבה טמא וכן כל מראה שחרות אבל
הירוק והלבן אע״פ שסמיכתו כדם ה״ז טהור : [ד]
נאמנת אשה לומר כמרא׳ זה ראיתי ואבדתיו ואם הי׳
ירוק או לבן מטהרין לה · [ה] ראת׳ דם עב׳ הרבה
טמאה יתר מיכן אפי׳ השליכ׳ כמין קליפו׳ וכמין יבחושין
כל שיש בהן אדמימות או שחרות אע״פ שהן קשין כאבן
מטמאין

ותסתור כדין זבה גדולה · [ז] אין אחד עשר עצמו צריך שימור מן התורה אלא אם ראתה בו טובל בלילה וטהורה שהרי יום י"ב מימי נדות ואינו מצטרף לזיבה [ח] אין בין זבה גדול' לזבה קטנ' אלא ספיר' ז' והבאת קרבן שזבה גדולה צריכ' לספור ז' ימים נקיים וזבה קטנה אינה סופר' אלא יום א' בלבד וזבה גדול' מביא' קרבן כשתטהר ולא זבה קטנ' אבל לענין טומא' ואיסור ביאה שתיהן שוות · [ט] ספיר' הנד' והזיב' כיצד האשה הרואה דם תחלה יושבת ז' לנדת' ראת' יום ח' נעשי' זבה קטנ' ושומרת יום כנגד יום ראתה יום ט' שומר' יום כנגד יום ראת' י' עשירי ה"ז זבה גדולה וצריכ' ז' נקיים · [י] מעשה שהאשה נעשית זבה גדולה אינה חוזר' לימי נדו' עד שתספור ז' נקיי' כיצד הרי שראת' ג' ימי' בסוף י"א ושפע' וראת' גם ביום רביעי שהוא מן הימי' הראוין לנדה אפי' התחילה נקיי' שלה וסתרה ומזרה למנותן וסתרה אינה אלא זב' שסותר' וכשתשלי' ז' נקיי' ותרא' תחזור לתחלת ימי נדה בין שהתחילה לראו' בראשון של י"א בין בג' אחרוני' שהן תשיעי ועשירי וי"א מכיון שנעשית זבה גדולה אפי' שפע' אח"כ ק' יום משתספור ז' נקיים ותראה תחזור לתחלת ימי נדה : [יא] ראתה נדה בתחל' ולא ראת' בי"א יום משתראה ביום י"ט לראייתה היא נדה בתחלה לא ראתה עד יום כ"ו אין מונין ליום הראוי לזיבה אלא ה"ז תחלת נדה : [יב] אין זיבה אלא בי"א שסמוכין לז' שראתה בהן נדות והזהר בענין זה שכבר טעה בו א' מגדולי המחברים · [י"ג] ימי נדתה שאינ' רואה בהן עולין לה לספירת זיבה קטנה שאם ראתה יום עשירי לזיבה ויום י"א וראתה ביום י"ב אם עבר עלי' יום א' בלא ראיה מן השבה שמשלמת לנדתה טובלת בליל ח' לנדתה וטהורה אבל בזיבה גדולה אע"ל שהרי אינה נעשית זבה כמו שביארנו · [יד] אין האש' טמאה עד שתראה דם ממקום דמים וסוף המקום שחכמים קוראין אותו חדר ואין כל המשקה היוצא מן החדר מטמאה אלא הדם בלבד ומראות היו לחכמים שבהן מטמאין הדמים וכל שאינן מאותן המראות מטהרין אותו · [טו] כשנתמעט לבן של חכמים מפני בוכד תגלת ותכיפת הצרות חששו שמא יבואו לטעו' בדבר שזדונו כרת שהרי אפשר שתראה האשה בימי נדתה ז' ימים ויהיה של ששה דם טהור ושל יום ז' דם טמא • ואפי' תראה דם לחכם גדול ובקי אפשר שתטע' בעצמו • בענין הנדות והזיבה · [ט"ז] הרי שראתה בסוף י"א מימי הזיבה ומחרתו וטעתה והיתה סבורה שראייה ראשונה בימי הנדות ומונה ממנה ואינה ראויה למנו' אלא מיום המחרת שבו התחילה נדותה לפיכך עמד רבינו הקדוש ותקן שכל אשה שתראה יום א' תספור ו' נקיים ואם ראתה שנים תשבו ו' נקיים ואם ראת' שלשה תשב ז' נקיים ובכל ימים שתראה כך היא נדונת ואינה צריכה להראות דם לחכם ולא למנות ימי נדות וזיב': [יז] אע"פ שזו התקנ' היא בבית מינו החמירו בנות ישראל על עצמן שאפי' ראתה יום א' טפה כל שהוא ופסק הדם סופרת לה ז' נקיים בין שראת' בע' נדתה בין שראתה יום א' או ב' או ז' כולאו יותר משפסק הדם סופרת ז' נקיי' כדין זבה גדולה · [יח] ומפני מה החמירו בנות ישראל כדעל עצמן כדי שיהיו שיהיו בכל זמן מונות מנין א' ולא תשתנה מנהגן בין א' לג' ימים הרי שראתה ג' ונעשית זבה בתחילה וספרה עד ו' נקיים וראתה בז' טפה כחרדל ודאי צריכה לישב ז' נקיים ויש שאינן בקיאות בין תחילה ראי' לסתירת הספירה ויבא הדבר לידי טעות · [יט] חומרא זו שנהגו בנות ישראל הוכשרה בעיני החכמי' ועשו אותה כהלכ' פסוק' בכל מקום לפיכך אסור לאד' להקל בה ראשו לעולם · [כ] אע"פי שדין זבה לטבול ביו' ז' מאחר שתנץ החמה גזרו חכמים שלא יהיו עושי כן כדי שלא יבאו משמשו' ביומן ויבא להן הרבות רעה שמא תראה ותסתור אלא טובלת בלילה שהי' תחל' ח' ויש מהגאוני' שהורה שלא עלת' לה טביל' ולא ירא' זה:

פרק שני ספירת הז' נקיים שהאשה סופרת לזיבתה בין בזמן הזה בין

בדין תורה כך היא בודקת עצמה יפה יפה ואם פסק הדם מתחל' לספור מיום המחרת אפי' ראתה בשחרי' ואח"כ בדקה עצמה והרי פסקה אינה צריכה בדיקה אחרת כל היום ואין חוששין שמא חזרה וראתה בלילה או בין השמשו' אלא למחר תתחל' לספור ז' נקיים : [א] ראתה בזמן הזה יום ראשון בשחרית ופסקה בו ביו' אינה מונה מיום המחר' עד שתחזור לבדוק ויהו ידיה בין עינה כל בין השמשות שחזק' כל יום הראשון כולו

טמא

במלאת ובגבוה בגבלים לתושיה לאח אותו יברך יה שלמתיו סוף יגרביה

עוד לו

למחסה ומסתור לנפשי ונעתור בקולי אחנן נתיב האמת תר
לבאר ולפגור ולחקור ולחתור להשיב לקנתור ושואל בקן תר

עוד לו

מרומם ועליון ושוכן בציון בפי דל ואביון נאם שיח והגיון
במשכנת בני יון סתוך לב ורעיון וימין למודה בקיצור ורפיון

הלכות נדה לרבינו משה בר נחמן זצ"ל

אמר המתרגם שאל שאלו ממני קצת החברי' מאנשי ירא' השם ומן החרדי' אל דברו לחבר אליה' הלכות נדה כי הם מן הצורך ואמן לאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו אח' מהנה לא נעדר' שכבר קדמוני ה' קדו' דורש ולו נאה לדרו' ומבך בהם ספר נכבד לבעלי הנפש והיתה על ידי תשובתם הנה נהגו חכמי הדורות לתרגם הלכות שמיטה איש ואיש ככתבו וכלשונו להקל למודם ירואים אנו שהדברים ק"ו בצור' במלאכה הזא' והסכמתי לדעת' וזכות הרחמן וזכות' יזכני לבא עד חקר תבררים ותכלית' ולבאר אמתתם אמן :

פרק ראשון [א] הנדה האמורה בתורה כל שראתה דם

בבשרם ממקור דמים בין שלא ראתה אלא טפה אחד כחרדל או פחות מכן בין שהיתה שופעו' דם ז' ימי' ופסקה בסוף יום ז' דין א' הוא וטובלת בלילה שהיא ליל שמיני וטהורה לבעלה וזו הי' נדה האמור' בתורה שנאמ' שבעת ימים תהי' בנדתה חזרה וראתה מליל שמיני ואילך זו היא הנקראת זבה שנאמר ואשה כי תזוב על נדתה מפי השמועה למדו ימים רבים ב' לומר שאם ראתה אחר זמן נדתה או סמוך לנדת' שלש ימי' רצופי' שבכל יום תראה דם אפי' טפה פחותה מן החרדל ה"ז זבה גדולה ואחר שתפסוק ראיתה צריכה לספור ז' ימי' נקיי' חוץ מן היום שפוסק' בו וטובלת ביום ז' לספירה אחר שתנץ החמה וטהורה לבעלה שנא' וספר' לה שבע' ימי' ואחר תטהר :

[ב] כל חייבי טבילות טבילתן ביום ספירתן אחר הנץ החמה מיד חוץ מנדה ויולדות שטבילתן בלילה שלאחר ספירה שנאמר בנדה שבעה ימים תהיה בנדת' השבעה כולן בנדות וכן יולדו' זכר בליל שמיני ויולדו' נקבה בליל (ע"ו) [טו] שביולדו' כנדה כמו שיתבאר [ג]: ימי' אלו שהזבה סופרת צריכין שלא תהא טומא' מפסקת בניהן ואם ראתה אפי' ביום ז' סמוך לשקיע' החמה סותר' כל המנין וחוזר' וסופרת ז' נקיי' רצופי' לפיכך אע"פי שטובל' ביום ז' מאחר הנץ אם שמשה בו ביום הרי זה תרבות רעה וטבילתן תלוי' שמא תראה ותסתור כדין זבה גדולה · [ד] אין יום אחד בלבד לאשה מאיזה [רק] י"א יו' הסמוכין לז' ימי נדות בלבד שאם נעשי' בהם זבה אבל מאחר שכשלמו הי"א חוזרה לימי נדות שאפי' רואה בהן ז' טובלת בליל שמיני וטהורה כמו שביארנו · וי"א ימים אלו הם הנקראים י"א יום שבין נדה לנדה מפני זה הטעם שביארנו : [ה] הרואה בתוך י"א ימים הללו יום א' בלבד בין שראתה בתחלת הלילה בין שראתה בסוף היום ופסקה משמרת כל הלילה ואם לא ראתה כלום משכמת למחר וטובל' לאחר הנץ החמה ראתה גם ביום שני ופסקה בו משמרת יו' ג' אם לא ראתה משכמת וטובלת לאחר הנץ החמה · ובספיר' ימים נקרא' שומר' יום כנגד יום וזו היא שחכמים קוראין אותה זבה קטנה · [ו] אע"פ שטובלת ביום ספירתה בין בשני בין בשלישי לאחר שתנץ החמה מיד והרי היא טהורה אינה משמשת כל היום מפני שהיא תלוי שמא תראה

חרוזי הרז"ה ז"ל

בשכבה בבשת והיא מתקדשת ואל תפרוש רשת לרגליך חמדה
הפוגה לנוגה בשושנים סוגה תנה מתענוגה בשדות ובשדה
ולכת כמחוגה סביבות הערוגה בזדון ומשוגה נגעת בגרדה
באמתך לדרך לבל תביא מרך בלבה קח ברך ושלום בפקדה
שנה בדד ודם ובקר לא בחום ודע כי כל אדום לבבות לא חדה
ולנוה השלום בירוק יש פדיום ובו היה פיד יום חכם לב נתנדה
ושחור בא לקרב כאריה ממארב והכית חרב והנוה נדרה
בעונת הושת לכל מתבוססת עלי כך או כשת תנה חרב חדה
ומבא מדמים ירא הולך תמים וחפש בכתמים עלי כל פי מדה
ובכעין החרדל כבוד בית ידל והפיל המגדל והתיר הא[illegible]דה
ואל תשב כבדל ולבנות אל תחדל בכתם עד יגדל כגרם ונקדה
ובתם לא יניא בתולעת שני אבל בכסות עני לבנה וברדה
למול מיאו חרם תהרם הערש ורפא ההרם ולא תירא חלדה
לשחת אל תאמר כאיש יבש תמר ותפרח כתמר ואל תרכב פרדה
תנע תאוה תשוד ובה דעת תגוד והיא נפש תלוד יקרה וכבדה
וחסד ותמימות יכהגוף עלמות והעוכר ימות בטומאת הנדה
ועובד אל נכר בכל מכאוב נעכר ואוי לו כי נמכר ושפדה לא נפדה
בשובו אל בוראו סליחה המציאו בשובו מחטאו ואותו התודה
בזאת אמרי שפר חקוקים על ספר כאשכל הכפר וקנה עם קדה
עדי תגע יקצר והנער יצר ליצר פן יפצר בפתחי הנדה

עוד לו

תעודה לכל גפן בהוציא פרחיה ותורה בהבשלה לגרש ירחיה
מגדים חדשים גם ישנים שלחיה בגופי הלכות נלפנו על פתחיה

עוד לו

עדת דוה קחה הגות תבונות דוה לבב בחן אויב מפלח
וחק קנים שתע מפיאשר גר כעוף נודד נתנו קן תשלח

עוד לו

לבי המתק את מעניך כי קדוש יהיה מחניך ותנה תחת לשונך צוף דבש עם מנך
השמר מהתרגזך גם מרעלות שאננך לפני שרים שרי קדש ירץ נגדם משמנך
שוכני מגדל ירחונך ארבע חיות אופניך ערכם רכב האל רבותים אלפי שנאנך
בקש רצון כיום ופני האל חל נא ויחנך יואל לשוב את שיבתך עוד והשיבך על כנך
שבת עמם כימי עולם ובעינם יתן חנך בהם תתהלל על ילדי יום גם תסתולל בזמנך
תתירושך ודגנך לא ירעיבך ויענך לבני עירך ושכניך תשרק תחרק את שנך
הם הם דלי תורה עבה מתתניהם קטנך דועה תורגן בשם השר מבין חוחים שושניך
חוחי מדב עם קוץ דרדר אל לא גדר גם גנך או תמר לבין זאת הרים תעץ יער סנסניך
המומרים חדש יינך בראות חדש קנקניך כן לעיר לימים לחכמות סכה הנך
אם תגביה כנשר אם בין כוכבים שים קנך:

עוד לו

ענק תדת יהודים הרימותיו תרומיה בשלע מחלקות נכיה לאברהם ולזרחיה
בשולה

בליל׳ ומדוחק התיר רב יימר למיחף בלילא ולמיטבל בליל׳ במוצאי י״ט של אחר השבת ואמ׳ אפשר דחייפ׳ בליליא וטבל׳ בליל׳ והא עדיפ׳ לה מהרחקת חפיפת׳ ב׳ ימים או ב׳ ימים ומדקאמר אפש׳ דחייפ׳ דייקינן מינה שלא התיר אלא מדוח׳ הרחקת חפיפת׳ הא לא״ה מיחף ביממא עדיף ונשהכי ס״ל לכלהו רבנן דבתרייהו אלא שהיה מהם מי שהיה מתי׳ לחוף בליל׳ מתוך הדח׳ כרב נחמן בר יצחק דפייסה לדביתהו דאבא מרי ריש גלותא דאיקוט ולרבא נמי הכי ס״ל מעיקרא עד דשל׳ רבין באגרתיה והוחלפה השיטה לומר דאדרבה מיח׳ בליליא ומיטבל בליליא עדיף משום דבעי׳ סמוך לחפיפ׳ טביל׳ והלין תרין לישני ברבה דלעיל דפליגי במיחף ביממא ומיטבל בליליה חדא מקמי דשלח רבין באגרתי׳ וחדא לבתר דהדר ביה רבא ואסיקנא והלכת׳ אשה חופפת ביום וטובל׳ בלילה והלכתא אשה לא תחוף אל׳ בלילה קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא הא דאפש׳ הא דלא אפשר כלומ׳ אם בא ליל טבילת׳ בחול לא תחוף אלא בלילה ואם בא בשבת או בי״ט שא״א לה לחוף בו בליל׳ חופפ׳ בע״ש או בעי״ט וטובל׳ בליל׳ אע״פ שהרחיק׳ חפיפתה והרב אלפסי כתב בהלכותיו חופפת בליל׳ וטובל׳ בליל׳ קשי׳ הלכת׳ אהלכתא דרד׳ מרימר הלכתא אשה חופפת בע״ש וטובלת למ״ש לא קשיא הא דאפשר הא דלא אפשר וזה הלשון לא נמצא בכל ספרי הגמ׳ שלנו וזה תמה שמחלנו לרב אלפסי ז״ל ולא השגנוהו בספר המאור כי נר מצו׳ ותורה אורי

בשער המיסבבאי בשע׳ המים נמס לבי ויהי למי׳ כי גאו המי׳ נחל אשר לא אוכל לעבור מפני שאין לנו גמ׳ לרוב המשניות שבו והנני יוצא בעקבי הראשונים ולא להתעכב עם השוני׳ שאין לי להורו׳ הלכה מתוך משנתינו והשם יקשיב רנתי ותחנתי לתת בתורתו מנתי ויעירני משנתי :

(א) הא דאמרינן בעובדא דאבו׳ דשמואל שמא ירבו נוטפין על הזוחלין הקש׳ עליו הרב וכי רב נוטפין מאי הוי והתנן מעין שהו׳ מושך כנדל רבה עליו המשיכו הרי הוא כמות שהיה היה עומד ורבה עליו המשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטבילו בו בכל שהו׳ וכיון שנהר פרת ידוע הוא שהוא מושך אם רבו עליו גשמים מה בכך והלא הוא כמות שהיה זו היא הקושיא שהקשה הרב ואני אומר דלא קשיא ולא מידי דמעין שהוא מושך כנדל משיכתו מוכחת עליו שהו׳ מלא על כל גדותיו ומתו׳ שמימיו מרובין מהמקור ברדיפ׳ הוא מטיף אותן לכאן ולכאן לרוח׳ המעין כנד׳ זה המרב׳ רגליס ומשלח לימין ולשמאל לפיכך כל מה שהוא מרבה ומוסי׳ על המעין הזה שצורתו כצורת הנדל בידוע שהו׳ פולט את תוספתו ורבייתו נמשכת ממנו לאלתר אבל אם הוא עומד נרא׳ שיש לו בית קבול ומקום שמימיו נבלעי׳ לתוכו ואם רב׳ עלי׳ אע״פ שהמשיכו הרי תוספתו מקצת׳ נבלעת ומקצתה נמשכ׳ לפי׳ שוה למעין ולמקוה ושאר הנהרות שידותיה רחבים וגדותיה׳ גבוהים וכ״ש הנה׳ הגדול נהר פרת ידוע הוא שהם מקבלין תוספת׳ ולפיכ׳ חשש להסאבוה דשמואל נעשות מקוה לבנותיו גזירה שמא ירבו נוטפין על הזוחלין ומצאתי בתוספתא משנה שהיא סומכת הפירוש הזה מעין שמימיו מעטין ורב׳ עליו והרחיבו מטה׳ באשבורן ואין מטהר בזוחלין אלא עד המקום שיכול להלך מתחלתו הא למדנו מתוכ׳ זו שאנו משערין את המעין ברבייתו לפי זה מקום שהוא נמשך ומתרח׳ ברבייתו ודינו שם כאשבורן והמקו׳ שהו׳ מהלך שם מתחלתו שלא קבל התוספת דינו כמעין וזה דומה למשנתינו:

[ב] עוד כתב הרב על הא דגרסי׳ ביבמו׳ מקוה שיש בו ארבעי׳ סא׳ מכוונו׳ נתן סאה ונטל סאה כשר וא״ר אשי א״ר יוחנן עד רובו ואמרי׳ עלה מאי עד רובו דלא נשקול רובו ל״א נשתיי׳ רוב׳ ואסתברא כהאי לישנא ממתני׳ דמקוואות דתנן מים שאובי׳ ומי גשמים שמתערבים בחצר ובעוק׳ וכו׳ ואיכא למשמע נמי מה׳ מלתא דלעיל דאע״ג דמקו׳ שלם הוא ונפלו לתוכו ת׳ סאה מים שאובים פסלוהו דהא ליכא רובא דכשרו׳ עכ״ד הרב וקשי׳ לי טובא דאם איתא דמכרעא מתני׳ דמקואות להאי לישנא דנשתייר רובו היכי דחינן לה בגמ׳ ואמרי׳ לא דלא נשקול רובו הוה לן לאותובי עלה ממתני׳ וכל מתני׳ דלא אותיב׳ מינ׳ בגמ׳ ליתלן לאותובי מינה ולהכריע לא כדברי זה ולא כדברי זה ומתני׳ דמקואו׳ בהתחלת עשיית המקוה שנינו כגון שנפלו אלו ואלו למקוה ריקן שאם יש רוב מן הפסול או מחצה על מחצה פסול ודייקא נמי מסיפא דמתני׳ דקתני אבל אם היו מקלחים לתוך המקו׳ אם ידוע שנפלו לתוכו ת׳ סאה מים כשרים עד שלא ירדו לתוכו ג׳ לוגין מים שאובי׳

שלא מנאכוהו לא' מכל המפרשים ·

[ז] ומה שהבי' הרב ראי' מדברי ר' יוחנן לתדמי' לדרבה בר בר חנה איכ' ראי' ודר' יוחנן לחוד ודרבה לחוד ולאו פליגין אהדדי דר' יוחנן לאו הבאין מן הדרקאי ובישנה נמי קאמר ודרבה ב"ב חנה אע"ג דקאי אמתניתן באשה ערה עסקי' ולאו אבריית' קאי ערה אע"פ שלא בדקה דקתני בין ערו' בין ישנות אלא אמתני' תו ובמתני' לא תנן ישנו' הילכ' לא מוקמי' לה לדרבה אלא באש' ערה ואע"פ שלא בדק' בשע' ושת' אלא בסוף ואתיא כרב דאמר בדקה ומצאה טהור וכדאמ' בפ"ק באשה שיש לה וסת כיון דתבעה אין לך בדיקה גדול' מזו הכא נמי בערה ובתביעה ולפי מ"ש הרב פליג' דרב' ב"ב חנה על דר' ושמואל ור' יוחנן וריש לקיש משום ר' יהודה נשיא ועל דרב הונא שהרי הוא פיר' דברי ריש לקיש כדברי רב הונא וכתב נמי דרב תודה דלכתחלה בעי בדיקה א"ב כמנא רבה ב"ב חנה חול' על כלן וזה רחו' מן הדע' והש' ילמדנו טוב טע' ודע'

[א] בשער הטבילה כתב ה"ב א"ר יוחנן נדה בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה ואומר שלא נאמרה שמועה זה אלא בזמן שהיו בנות ישראל עומדת על ד"ת אבל בזמן הזה שהן כלן ספק זבות אין לחוש לסר' בת' ועובל' לז' לספירת' שהוא שמיני לראית' ואפי' ביום ואסור לשמש עד הערב משום דר"ש דא"ל רב פפי לרבא הא ליטבלן ביומא דשבעה נראה בעיני שהוא לשון נקיה כלומר ליטבלן ולישמשן וכההי' דאמרי' ההוא יומא יום טביל' הוא ותימה על עצמך היאך תטיל איסור בטביל' בזמנה שהיא מצוה מפני חשש רחוק ועמוק עמוק שהרי כמה ספקות יש בחשש זה שמא זבה היא ושמא תשמש בו ביום ושמא תסתור ספירת' וכבר ראיתי דברי ר' יעקב ז"ל שפירש אסור לעש' כן אסור לעשו' אותו מעשה של טבילה ואין הפירו' כ"ל ומפרשי' בספר' ר"ש אומר ואמ' תטהר כיון שטבלה מותר' להתעסק בטהרו' אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבא לידי הספק מזה נרא' שאין האיסור אלא עסק הטהרות וכיוצא בו אבל בטביל' שהיא מצו' בזמנה רחוק הוא בעיני לומר עליה אסור לעשות כן ואל תתמה על מה שאמרנו טבילה בזמנ' מצוה שהרי שנינו בה כמה פעמים בטועה של ט' טבילו' ושל י"א ושל ט"ו ושל ל"ה ול"ה והגאונים הביאו' מדבריה' בהלכו' נדה ומ"ש רב אחא הגאון אין שו' ראי' לדברי האוסרים שכ"כ ולא מיבעי' לגברא עד דתנ' ז' נקיי' דא"ר זירא בנו' ישראל הן החמירו על עצמן ואומר' הוא היכ' דאמור אמור היכא דלא אמרו' לא אמרו'

(ב) ומ"ש הרב הגלד שעל המכה היינו רבדא דכוסילת' לא כ"ל כן אלא גלד שעל המכ' הוא עור האדם שיבש מחמת המכה והוגלד לפיכך אינו חוצץ כל זמן שמעורה בו שלא יצא חוץ למכה אבל רבדא דכוסילת' הוא דם שיצא לחוץ לפיכך חוצץ לאחר ג' ימים מפני שהוא יבש ומצאתי מן הנוסחאות שאין כתוב בהן ולית הלכתא ככל הני שמעתת' אלא כך כתוב בהן א"ר יוחנן פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה וה"מ לטהרות אבל לבעלה כדריש לקיש וכו' וזה הלשון נכון בעיני :

(ג) ומ"ש הרב דסוגי' הוא דמסייעינן ליה לר' יוחנן מריש לקיש אין דרך התלמוד בכך לומר הלכת' כר' יוחנן מדריש לקיש ואם היו דברי שניהם שוין היה לו לומר וכן אר"ש בן לקיש אבל לסוגי' לרב מתלמיד לאו אורח ארעא : (בדיני חפיפה)

(א) והא דאמר רבא טבלה ועלתה ונמצא עליה דב' חוצץ וכו' מאי בינייהו איכא בינייהו תיחף ביממ' ותיטב' בליליא להך לישנא דאמר רבא אסבאותו יום שחפפה טבלה וכו' טעמא דמנאה עליה דבר חוצץ צריכה לחוף פעם שניה מאחר שלא טבלה באותו היום דס"ל תיחף ביממא ותטבל בלילה שפיר דמי הע"פי שאין הטביל' ביום א' עם החפיפה ולאידך לישנא דאמ' רבא אסמוך לחפיפ' טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול טעמא דנמצא עליה דבר הוצץ אינה צריכה לחוף פעם שניה כל זמן שטבל' ביום החפיפה אע"פי שלא היתה סמוכה לה אבל תיחף ביממא ותיטבל בליליא אסור דבעי' סמוך לחפיפה טבילה ותהי סמוך בו ביום שע"י כן היא נזהר' בחפיפ' יות' וכל הני מילי לשנו' בחפיפ' נאמרו אבל לשנות בטבילה אם לא מצאה עליה דבר חוצץ אינה צריכ' אע"פי שחפפ' ביום וטבלה בליל' כנ"ל וסוגיא דשמעת' דרב הונא ורב חסדא ורב ייתר ודרש מרימר כלהו הוו ס"ל תיחף ביממ' ותיטבל בליל' עדיף משום עיוני בגופה ובמזיא עפי ממיחף בליל' ומיטבל בלילה

[ב] עוד כתב הרב מדקתני הזב והזבה שבדקו עצמן ביום הראשון וביום הז' וכו' לא קתני ובודקין אלמא מצות בדיקה כל ז' מיהו אם לא בדקו אלא בתחלתן ובסופן או בתחילתן ולא בסופן או בסופן ולא בתחילתן טהור' ולדעתי אין ללמוד ממשנתנו הפר' בין לכתחילה ודיעבד וכבר מצינו שלמדו רבותינו מתכנון זה הלשון אפי' לכתחלה כי ההיא דפשיט ליה רבי יוחנן להאות סבא מדתנן רמ"א אם היתה במחבא והגיע עת וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלק' את הדמים אלמא כיון דאיכא חרדה מסולקין דמיה ולא בעיא בדיקה ואפי' לכתחלה וכן מפורש בחבור זה בכמה מקומות ואע"ג דקתני במתני' ולא בדקה לא משמע ליה דיעבד אלא אפי' לכתחלה משמע ואלו לא נשנית משנתינו בלכתחלה ולא בדיעבד לא הוצרך תנא דמתני' לשנות ביום הראשון וביום הז' דהא קימא לי' לרב הזה דבדיעב' ביום א' סגיא בין בתחלתן בין בסופן בין באמצען הילכך אין לדקדק מלשון משנתינו לשון דיעבד ושל' ליתן פתחון פה לבע"ד לחלוק אמור לו מיידי דתנא ומאי תנא שבדקו ·

[ג] עוד כתב הרב ואם בדק' באמצע השבוע ולא בדק' לא בתחלתן ולא בסופן לא שמעינן מסבר' לקולא שהרי שנינו בהפסקת הנדה נד' שבדקה עצמה ביום הז' שחרית ומצאה טהור ואחר ז' ימים בדק' ומצא' טמא ה"ז בחזקת טהור' הכא בעינן בדיקה הכא סגי לה בבדיקת האמצע והכא נמי סגי לה בבדיקת האמצ' ואנו תמהים מזה תימא גדול מה ראו' בדיקת נדה הקלה לבדיק' זבה החמורה שזו אינה צריכה אלא הפרשת טהרה בין השמשו' בלבד וזו צריכה ז' נקיים ואם באנו ללמוד מבדיק' התחלה והסו' מנין לנו שתהא בדיקת האמצע כבדיק' התחל' או כבדיקת הסו' והרי ר' הקדוש דקדק כמה בשאלותיו ששאל ששי ושמשי רביעי שלישי ושני מהו ואמר ראשון לא שאלתי וטעותי של' שאלתי ואנו היאך נלמוד בבדיקת זבה החמורה בדיקת האמצ' מבדיק' התחלה או מבדיקה הסוף ועוד מה ראה לסמוך על רב דאמ' תחלתן אע"פ שאין סופן וסופ' אע"פ שאין תחלת' והא מפלג מפליג עלי' ר"ח דא' תחלתן וסופן בעינן ור' חנינ' רביה הוה כדאשכחן בפ' ים"ר וכבר ראינו מקצת החכמי' שכתבו דכל לבעל' לא בעי בדיקה כללא הוא וכל הבדיקו' לענין טהרות נאמרו אבל לבעלה דיה בהרגשה בטומאתה ובטהרת' והם מסייעים דבר זה ממעשה דרבינא דאעסק ליה לברי' בית רב חביבא וכו' כדאיתא בפ"ק דכתובו' ולא נתכונו לכו' הדברים הללו אלא שיש לסמוך על מעשה דרבינ' דאעסק לי' לברי' וכו' שבזמן הזה שלא החמירו בנדה אלא ממנהג בנות ישראל סמכינן אדרב דאמר סופן אע"פי שאין תחלתן ודוק' בנדה אבל לא בזבה

[ד] עוד כתב הר' כיון שהקלו בבדיק' שאפי' בשני לנדת' בדק' ומצאה טהור הרי היא בחזק' טהרה אלמא בבדיקה כל דהו סגי לה ואני אומר שאין בזה שום ראי' שאין זה קל שהקלו בבדיק' אלא הקל הוא שהקלו אחר הבדיק' ולעול' בדיק' יפה בעי' בכ"מ שצריכ' בדיק' חוץ מעד של פני תשמי' מפני שמהו' לבית'

[ה] עוד כתב יש אחר' שצריכה בדיק' ובדיקתה בדיק' קלה והיא הרוא' דם מחמ' תשמיש שצריכה בדיקה פעם ראשונה שני' ושלישית ואנו אין לנו בדיק' ברואה מחמת תשמיש אלא לאח' ביאה שלישי' של בעל שלישי כדאיתא בפ' תינוקת ובדיקה חמורה שבחמורות היא בדיקת השפופר' אבל מתחלה אין לה בדיקה שכך אמרו משמשת פעם ראשונה ושני' ושלישית ולא הזכירו בה בדיקה כלל ודאי הרגשה היא ולא ראית בדיקה כאותה ששנינו הי' משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ומה שסמ' בדיק' זו על ר"ח בן אנטיגנו' ועל הלכו' הרב אלפסי אסמכתא בעלמא היא להטיל פשרה בין הרב אלפסי ובין המקשים על דבריו ואנו כב' כתבנו דעתנו בזה במקום אחר כי דברי ר"ח בן אנטיגנוס באשה עסוקה בטהרות הם ובאשה שאין לה וסת ולא ברואה דם מחמת תשמיש וזה דבר פשוט וברור הוא ומי כהחכם ומי יודע פשר דבר :

[ו] ומ"ש הרב מדקתני סיפ' אם יש לה וסת תול' בוסת מכלל דריש' באינה וסת עסקי' לא ניחא לן לפרושי הכי למימרא דברישא עסקינן שב' עלי' סמוך לוסתה אלא כך נראה לנו פירוש אם יש לה וסת בוסתו' דגופה כיון שפיהקה או שעטשה וכזות' ששנינו אלו וסתות וכו' ה"ז תולה בפיהקה או ראית' או בעטושה ולא בתשמישה ואינה רואה מחמת תשמי' עד שיתברר לה שוסת פיהוקה או עטושא מורכבת בתשמיש כך נראה לנו פירוש דבר זה והוא נכון אע"פ

דב יהודה אמר רב והוא שבדק' עצמה בשעו' וסת של תשמיש אכולה מתני' קאי ואנן אין לנו אלא אריש' דמתני' בשבדקה ומצאה טמא אבל בשבדקה ומצאה טהור לא, נאמר בו שעור, אלא אפילו לאחר זמן ובפ' עשרה יוחסין גרסי' א"ר חסדא ג' נאמנין לאלתר אסופי וחיה ופוערת חברותיה ואין ללמו' פוערת עצמה מפוערת חברותי' לפי שיש להשיב לא אם אמרת בפוערת חברותי' שאין בדיקה לחברותי' תאמ' בפוערת עצמה שיש לה בדיק' לעצמה הילכך לא בעינן שעור וסת אלא אפילו לאחר זמן :

[ב] עוד כתב הרב דאין הלכה כר' נחמיה מההיא דהוה משתי' ואזלא ואשתכח דם תותה במשתית' ואין זו ראי' לדבריו כי משתיתא כלי אורג הוא ודבר המקבל טומאה הוא דמתרגמי' עם המסכ' עם אכסנא במשתיתא ואדרב' דר' נחמיה עדיפא כאוקמתא דרב אשי דאמר שמואל דאמר כר' נחמיה ורב נמי הכי ס"ל דדריש חייא בר אבא משמי' דרב הלכה כרבי נחמיה ובברייתא תניא הורו חכמים כר' נחמיה וההיא דתניא מעשה בא לפני חכמים וטמאום אוקימנא כר' יעקב בר פלוגתי' דר' נחמי' מ"מ דר' נחמיה עדיפא דתליא באשלי רברבי ברב ושמואל :

[ג] עוד כתב הרב אם בדק בעד שאינו בדוק לה והניחתו תח' הכר או תחת הכסת ואפי' בקופס' צריכ' בגדים ועוד בין משוך בין עגול ואנן ק"ל מכדי כר' אמרה לשמעתי', דמטמא בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא וכיון שהוא משודלתה לי בגדים ועוד הא כפ' ליה מדם מאכולת במשיכתו ואפי' בכל שהוא מפני שהוא דם קנוח והכי תניא לה בתוספת' העד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם אם עגול טהור מפני שהוא דם מאכול' אם משוך טמא מפני שהוא דם קנוח ואין המקום הזה לדעתנו מקום שהוא יכולה לתלו' בו שמשיכתו מתוך שעד מעיד' ומוכחת עליו לטעמיה דר' דשאינו בדוק כבדוק משוי' לה ואלו הי' לה במה לתלו' היה תולה כדתנן תולה בכל דבר שהוא יכולה לתלות וכיון דר' לא שני ליה בין בדוק בין לשאינו בדוק דין הוא שיהא משוך בכל שהו' טמא ומשכאי כפשין אדר' לית לן משו' דקם ליה בר"מ ואע"ג דמסייע ליה דר' חויא לא חיישי' לה דלא עדיפא מד"ש שהוא מטמא כר"מ וכבר אדחיא לה דר"מ ואפסיק הלכת' כהדיא כר' יוסי הילכך ליתא לא לד"מ ולא לדרבי חיי' והספר' שהפריש הרב ביניה' לא הבינותי ואע"פי שהטריח עצמו לא נתברר מה טעמו ועוד אנו תמהים היאך השמיט מלכתוב דין תנוק' שלא הגיע זמנה לראות שאפי' שדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה וכתם שבין ראי' ראשונ' לשני' טהור ושבין שניה לשלישי' חזקיה אמר טמא ור' יוחנן אמ' טהו' והלכת' כר' יוחנן דקשליה ר"ש בן יהוצדק כותיה ותנוק' שלא הגיע זמנה לראות ושופעת ומדלפת אינה אלא ראי' א' כל זה היה לו לכתוב גם החומר שהחמיר ביושבת על דם טוהר ובבתולה שדמי' טהורין לומר שהיא מקולקלת בכתמים חומר גדול הוא לא דיה שאין מוכיחין הדמים אלא שמגלגל עליה את הכתמים ולא ראיתי גם בזו לדבריו טעם ונוף דבש אמרי נועם :

בשער הספירה והבדיקה כתב

(א) הרב בדינא דאורייתא ואי לא חזיא אלא תרי יומי בסוף י"א כדחזיא בשלישי דהוא יום י"ב לסוף נדה ההוא יומא הוי תחלת נדה ויתבא עלה שבעא יומי כדין הנדה בין דחזיא בהו בין לא חזיא בה ובתר ז' יומא בעיא למיתב עד יומא בלא ראי' כדי שיהא ספיר' ליום שיורי שראת' בתוך י"א ואפי' לי"א בעי שמורוכה"ג ואם לא ספרה ושמשה ליום שמיני לתחלת נדה נקרא גרגרן איני יודע ולא מבין טעם דבריו כי יו' י"א ברור הוא דלא בעי שמור דלא אשכחן תנא דאיבעי שמור אלא ב"ש וב"ש במקום ב"ה אינה משנה ולא כל דאדכר במשנה לב"ש הוא גרגרן לב"ה שאינו גרגרן לב"ה אלא ביום שלאחריו דוקא מחוך שהו' קרוב לימי זיבה דילמא אתי למיגע באיסור' דאורייתא' אבל לב"ש בעי שמור ואפי' לאחר ימי נדתה אם ראת' כל ימי נדת' כדין שמור של עשירו שזה וזה יש להן שמו' מן התורה לב"ש ולב"ה לא מבעי שמור דרבנן אלא אפי' איסור' דרבנן ביו' שלאחריו לית ביה אלא שנקר' גרגרן דלא אשכחן מאן דאית לי' איסור גרגרן אלא רב ששת דהוה סביר לה למפשטה מברייתא ואמר זאת אומרת גרגרן דרבנן אסור ושמעתיה אזלא כריש לקיש דאמר עשירי לא בעי שמור וכבר דחאה רב אשי ואמר כהי די"א לא בעי שמור עשירי מי לא בעי שמור הילכך אין גרגרן אלא ביום שלאחריו בלבד :

עוד

ובלבד וביולא בה כל דבר שאינה עושה אותו מדעתה
אלא על כרחה אבל אכילת שום ובגל שהוא מאכל תאוה
וכל דבר שהיא עושה אותו מדעתה להנאתה אין זה
נקר' אונס תדע דהא לא אותבינן מהאי' ברייתא עליה
דשמואל דאמר למה שלא תנו חכמים שלשה אלמא כה"ג
לא אונס הוא וכן מפורש בתוספת' אי זהו אונס קפצ'
או חלתה או הכה בעלה או נשאה משאוי כבד וראתה
זהו אונס ואע"פ שהמאכל והמשתה נקרא אונס לענין
זב מפני שגרם לו חולי אבל לענין ראיית נדם שהדמים
יפים לאשה לא מיגו שנקר' מאכל ומשתה אונס
אלא כמו שמפורש בתוספתא שהזכרנו ועוד אפי'
קפיצות נמי שאמרו בהן שאינן וסת עד שתקבע בימים
ובקפיצו' לא אמרו אלא כגון דקפצ' בחד בשבא וחזאי
והדר קפצ' בחד בשב' וחזאי וה"ה לריש ירחא וריש
ירחא כיון שהרכיבה מתחלה קביעות הקפיצות עם
קביעו' הימים לא קבעה בהני קפיצות לחודייהו אלא
בימי' ובקפיצו' בהדדי אבל אם מתחלה קפצה וראת'
קפצה וראתה בלא קביעת הימים אלא בכל יום
המזדמן לה קבעה לה וסת ודאוקימנא בגמ' לא
קבעה לימים לחודייהו ולקפיצות לחודייהו תריצתא
דברייתא הוא דתני' אפי' כמה פעמים לא קבעה לה
וסת ולא בויא אוקימתא לשמעתא דרב הונא לא איירי
בוסת מורכבת אלא בוסת פשוטה כגון שקפצ' וראתה
קפצה וראתה בכל יום שנזדמנה לה והרי היא קובעת
וסת לקפיצות לחודייהו ויש לנו ראי' בזה מדאשכחן
ליה לרב הונ' גופיה דאמ' בפ' כל היד ל"ש אלא שאין
לה וסת לימים ויש לה וסת לקפיצות דכיון דמעשה
תליא מילתא וכו' אלמא יש קביעו' וסת לקפיצו' בלא
ימים ובמעשה בלבד הדבר תלוי ונראין הדברים במאי
דקתנינן בברייתא דה"ה לכל וסת התלוי במעש' ואפי'
שלא באונס אלא אונס איצטריכא ליה סד"א הוא
הגורם ולימים לא ניחוש קמ"ל דלא קבעה וסת
לקפיצות לחודייהו והיינו דאמרי' עלה לימים פשיטא
מכלל דקפיצות לחודייהו לאו פשיטא הוא שהם עיקר
הגורם ומ"ש שהיא חוששת לקפיצתה ומקפיצתה ואילך
חוששת כל היום אנו אין לנו בזה כל היום אלא בתחלת
הוסת או בסוף הוסת וכדתנן לענין מפהקת ומעטש'
וכבר כתבנו דעתנו בזה ;

[הג"ה] כתב הרז"ה ז"ל ואנו אין לנו בן דלא אקרי
אונס אלא קפיצה וכו' לפי' מ"ש בהג"ה אות
ה' מדברי הר"כ א"כ כמו הקפיצות גורמת לוסת שיבא
כמו כן אכלה שום וכו' דחדא היא והיא הגורמת לוסת
שיבא משא"כ השנוין במשנתינו מעטשת וכו' שווסת
גורמת להן שיבואו ולכך פירש רבה בר עולא דכל
כיולא בהן דמהני' לאתוי ראש כבד עלי' וכו' ואביי
מקשי לר' יוסף מאי קמ"ל מתני' היא ע"ש ולא קאמר
מתני' אתי לאתוי אכלה שום וכו' אלמא דכל
כיולא בהם דמתני' איירי דומיא דמעטשת וכו' שהוסת
גורם להם והיינו דאשה כבד עלי' וכו' ומ"ש הרז"ה
ז"ל בסוף דבריו אנו אין לנו אלא בתחלת הווסת או
בסוף וכו' בתחלת הווסת אם רגילה לראות מ"מ
חוששת כל שעת ווסתה לפי הגירסא במשנה היתה
למודה לראות תחלת הווסת כל טהרות שעשתה
בתוך הווסת טמאות והוא כמשך לפי גרסתו טהורות
כמ"ש בהג"ה אות ויו] ;

[כ] עוד כתב הרב וכל אלה אינם נעקרים אלא
בג' פעמים כמו שנקבעו בשלשה וכל
אלה חוששת לכל יום הוסת בין שיש להם שעה קבועה
לוסת בין שאין להם כך הם דברי הר' והם צריכי'
עוד פירו' דמאי כל יום הוסת כל עונת הוסת והטע'
שאמר בעל ההלכות ביושבת על דם טהור אין לתפשו
על כך שהוא לא אמר שהיא שעת וסתה אלא דומה
לשעת וסתה ולעשות לה היכר מדרבנן כדי שתדע
שנטמאת מעינה אחרי טהרתו וכי היכי דלא ליתי
לאחלופי בשופע' דם טמא מתוך דם טהור שהוא וסת
וכ"ש ללוי דאמ' נסתם הטמא נפתח הטהו' ה"ז דומה
יפה לוסתה השופע' אלא שזו תלויה בדמיה וזו
תלויה בימיה וברייתא דטועה לא הוי' תיובתיה
דחששא דרבנן היא ולא החמירו בה בטועה לאסרה
מספק דדבריהם בכל ימי טעותה : שגיאות מי יבין
מנסתרות נקני ;

בשער הכתמים כתב הרב בדין

[א] החלוק אם בדקה האחרונה שהיא לובשתו
בשעור וסת של תגיאה ומצאה טהור
היא טהורה וכולן טמאו' ונראה מדבריו דהא דאמר
רב

(טז) עוד כתב הרב בקביעת הוסתות שחוששת בתחל' הוסתות לג' חששות לימי החדש שקובעין אותו הוסת בלא השואת הפלגה ולהפלגה בלא ימי החדש ואני אומר מצאנו קביעת הוסתות על י"ז דרכים שהא' מפהקת ב' מעטשת ג' חוששת בפי כרסה ד' חוששת בשפולי מעיה ה' שופעת דם טמא מתוך דם טהור ו' כמין צמרמורות אוחזין אותה ז' ראשה כבד עליה ח' ואבריה כבדין עליה ט' רותתת יו"ד גוסה י"א אכלה שום וראתה י"ב אכלה בצל וראת' י"ג כססה פלפלין וראתה י"ד קפצה וראת' ט"ו ימי השבת כגון באחד בשבת באחד בשבא ט"ז ימי החדש כגון ר"ח ירח ור"ח ירח י"ז הפלגה שוה שבזו ראיה לראיה כדתנן היתה למודה להיות רואה יום ט"ו לט"ו לראייתה ול"ש לטבילתה שהסכ"ב לראייתה אחת זו ואחת זו היא הפלג' שוה שבין ראיה לראי' הרי אלו י"ז וסתות פשוטו' חוץ מן המורכבות כגון שקבעה וסת לימים ולקפיצות וחוץ מן הדילוג ואם באנו לומר שתחוש האשה בתחלת וסת' לכל אלו החששו' אין קץ וסוף לדברינו הילכך מסתברא שאין לה לחוש אלא אחר שהיה למוד' ומעין שהיא למודה דאין לנו אלא כל משנתנו היתה למודה לראות יום ה' ושנת' ליום ב' זה וזה אסורין אבל בתחלת הוסת שאינ' למודה עדיין לא נראה לנו שיש לה לחוש כל עיקר שא' באתה להטעינה כל החששות שהיא קובעת וסת בהן אתה מכלה בהבליתיה :

(יז) עוד כתב הרב כיון שתלינן להעד' דשור המועד בקביעות וסתות וקי"ל הלכתא כשמואל בדיני הילכך מספקא לן הא מילתא ובנגיחתו עבדינן כשמואל לקולא לכתב' וגבי ראיות נקטינן חומרי דרב וחומרי דשמואל ואנו תמהים מזה דכי היכי דקי"ל כשמואל בדיני הכי קי"ל כרב באיסורי בין לקולא בין לחומר' ואין הדברי' הללו כגון שדרה וגלגולת דודאי סתרן אהדדי אע"ג דאדמינן נגיחות לוסתות דמויי בעלמא הוא דמדמינן להו אבל לא תליא חדא בחברתה כגון טומא' וטרפה בשדר' וגלגולת וכ"ש דבהאי דינא אפסיק' לן הלכת' כרב באיסורי וכשמואל בדיני וכל היכ' דאפסיק' הילכת' ל"ל אלא אחי דאמו' רבנן ואע"ג דפליג' הלכתא אהדדי לא חיישינן אידי דהוה אכשולין ומלקיו' דקי"ל כר' וסתות ושור המועד כרשב"ג :

[יח] עוד כתב הרב מה שאמר שמואל לימים שנים לוסתות אחד וכו' לית הלכתא כותיה דאליבא דר' קאמר לה וקי"ל כרשב"ג צוכחות אלו דברי הרב ובגמרא לא הוזכרו דברי ר' כלל אלא דברי חכמים וכך הוא אמור בגמ' אמר רב יהודה א' שמואל זו דברי ר"ג ברבי שאמר משם רשב"ג אבל חכ"א אינה צריכה לא לשנות ולא לשלש ואין זו מחלוקת ר' ור"ש אלא מחלוקת חכמים ורשב"ג ואע"ג דאמרי' וסתות ושור המועד כרשב"ג לאו מכלל דרבי פליג עליה בקביעת וסת וכי אפשר לומר דפליג ר' בשור המועד ומקר' מלא הוא מתמול שלשום אלא סתמי סתמי דמתייאן לפלוגת' דר' ורשב"ג נקטי' ולא אמרי בכלהו הלכה מכלל דפליגי ודאמרי' בפ"ק כולה כר' אליעזר ובוסתות סבר לה כרבי בי אתמר ההיא לענין דיה שעתה אתמר ולא לענין קביעות וסת והלכות עקורות הן ואין למדות זו מזו דאלת"ה דקאמר שמואל אבל חכ"א אינה צריכה לשנות בוסתות היכא אשכחן ליה לר' דקאמר בחד זמנא הויא חזקה ותו דקאמר למה שלא תנו חכמים שלשה מי אית לך למיתלי הא מילתא בטעמיה דרבי אלא מאי אית לך למימר גמרא גמיר לה שמואל לוסתות משם חכמים ולא משום ר' בלבד ה"נ לימים ושנים ולמה שלא תנו חכמים שלש' משם חכמי' קא גמיר לה שמואל ולא משם ר' מיהו בהא ודאי מודינא כיון דסתם מתני' כרשב"ג הלכתא כותיה ודא' שמואל הרי אמרו לימי' וכו' אמרו וכו' לא ס"ל דסתם מתני' עדיף ועוד הא שמואל גופיה הוא דאמר עד שתשל' בדלוג ואין לנו להחמיר בוסתו' דרבנן אלא בראיה ברורה :

[יט] עוד כתב הרב יש וסתות שהן מגופ' שהן תלוין במעשה ובימים כגון אכלה שום וראת' אכלה בצל וראתה כססה פלפלין וראתה קפצ' וראתה כיון שקבעה ג"פ ה"ז וסת מיהו הנך כיון דמחמת אונסא קאתו לא קבעה בימים לחודייהו ולא בקפיצו' ואכילו' לחודייהו דהניא כל שתקבענה מחמת אונס אפי' כמה פעמי' לא קבעה לה וסת עכ"ד הרב ונראה מדבריו שזה כלל גדול לאכילות ולקפיצות שאינן קובעות לעול' אלא בימים ובקפיצו' א"כ בימים ובאכילות ואנו אין לנו כן דלא אקרי אונס אלא קפיצה

בלבד

מ״ז״ך מעי׳ פתוח אלא בתוך ימי נדה או בתוך ימי זיב׳ לאחר שראת׳ עד שתספו׳ אבל בימי׳ הראוי׳ לימי זיבה פלוגת׳ דשמואל ור׳ יוחנן ור״ש לקיש היא ויחיד ורבים הלכה כרבי׳ ופרוש׳ דמתני׳ כרב יהודה נקטי׳ לומר שאינ׳ צריכ׳ בדיקה לטהרו׳ ומפלוגת׳ דר׳ פפא ורב הונא בהי דרב יהושע לא גמריב׳ אלא דלא מנינן עשרין ותרין מעשרין ותרין כר׳ פפא אלא עשרין ותרין מעשרין ושבעה מנינן כר׳ הונא ודאמר רב פפא בפ׳ האשה לא אמרן אלא לתקבע אבל למיחש אפי׳ בחד זמנא חיישא לה ואע״ג דקאי לה בימי זיב׳ היא גופא איצטרכא לי׳ לר׳ פפא ולאו למעוטי דלא קבע׳ בימי זיבה אתאן עלי׳ התם כדקא יליף מינה הרב אלא היא גופה קמ״ל דחיים׳ אפי׳ בימי זיב׳ לדברי הכל אבל מה שאמ׳ ר׳ פפא בס״פ בנות כותי׳ קמי׳ דרב יהוד׳ נדסקרתא מקבע לא קבעא ההי׳ ודאי אליבא דשמואל קאמר ולית הלכתא כותיה :

[יד] ומה שאמר הרב הילכך היכא דרגיל׳ למחזי מע״ו לע״ו דכל חדא וחדא קיימא

לחברת׳ בתוך ימי זיבה רואין את האמצעיו׳ כאלו אינן והשא׳ קובעו׳ לה וסת מעשרין ותשעה לעשרין ותשעה דקיימי אהדדי בימי נדה ואנו תמיהם על מה שאמר דכל חדא וחדא קיימא לחברת׳ בתי זיבה וא״א להיו׳ הדבר כן אלא ראשונ׳ ושליש׳ וחמיש׳ הן בימי נדה ושני׳ ורביעי׳ הן בימי זיבה ומה שאמר רואין את האמצעיו׳ כאילו אינן אנו אין לנו בראיות כה״ג אלא כולן ימי זיבה הן להאחרי׳ וכולן ימי נדה הן להאחרי׳ דהא כולהו כשי האידנא ספק נדות ספק זבו׳ מעוינ׳ להו ועוד היכא תיפוק לן דשבקינן ע״ו דביני וביני ומנינן מימי נדה לימי נדה דהיינו מכ״ע לכ״ט וראיו׳ זבה שבנתי׳ כאילו אינן והאמרינן בס״פ בנו׳ כותי׳ קסב׳ רב פפא עשרין ותרין מעשרין ותרין מנינן ונדה ופתחה מנינן מעשרין ושבעה דכהדרי אתו עשרין ותרין וקיימא לה בהנך ימי זיב׳ לא שבקינן לה להאי ראי׳ ולעולם מניג׳ ואזלינן מעשרי׳ ותרין לעשרין ותרין אפי׳ כמה זימני ואע״ג דאיכא מיכייהו ביני וביני ימי זיבה מיהא שמעינ׳ דמנינן אפי׳ מראיו׳ שבתוך ימי זיבה ואע״ג דפליג רב הונ׳ עלי׳ דר׳ פפא לאו מהדין טעמא פליג עלי׳ אלא משום דבדלקמה נקטה ומראי׳

אחרונ׳ ולא מראשונ׳ ואף אנו נאמר בלמוד׳ להיו׳ רואה מע״ו לע״ו לראית׳ אפי׳ לת״ד אין אשה קובע׳ לה וסת בימי זיב׳ אם ראתה כסדר הזה ה׳ פעמים קבעה לה וסת שכשתסלק הראי׳ השני׳ והרביעי׳ שהן בימי זיבתה נשארו לה ג׳ ראיו׳ בימי נדה ולעולם מע״ו לע״ו מנינן שא׳ נעקרה ג׳ פעמי׳ בזה אחר זה מיום ע״ו טהרה את הוסת כולה אע״פ שיש ביניהם ימים הראוים לראית זבה ואם נעקר׳ פעם אחת מיו׳ ע״ו ואם היא של ימי זיבה טהר׳ כל יום ע״ו שהוא בא לה בימי זיבה עד שתחזור לראו׳ בו ונשאר לה כל יום ע״ו שהוא בא לה בימי זיב׳ עד שתעקר ממנה ג׳ פעמים בזה אחר זה ואף על פי שיש מהם ימים הראוים להיות זיבה עקירה הויא דמע״ו לע״ו מנינן והאי דאצטרך ר״י לפרושה למתני׳ ברואה יום ע״ו לטבילה שהן כ״ב לראיתה לומר שאינו קובע׳ וסת בג׳ פעמים בע״ו לראית׳ מפני שיש מהן שהן באי׳ לה בימי זיבה אבל אם היתה למודה לראות כרה׳ פעמים שבאו לה ימי ע״ו ג״פ בימי נדה קבעה לה וסת ואם נעקרה מהסג״פ בזה אח״ז הויא עקירות שאינה מונה מעונ׳ אלא מע״ז לע״ו ואפי׳ לרב יהוד׳ משמיה דשמואל מ״מ אינאנו צריכים לכל הדקדוקים הללו כיון דקי״ל כר׳ יוחנן וכריש לקיש ודלא כרב יהודה אמר שמואל ומתני׳ דהיתה למודה להיות רואה יום ע״ו כפשטא מוקמי׳ לה בע״ו לראית׳ כנ״ל וישמע חכם ויוסף לקח׳

[טו] עוד כתב היכא דרגיל׳ למחזי ה׳ ימים רצופי וחזי׳ תלת׳ מנייה׳ בתו׳ י״א ותרי מנייהו

לבתר הכין קבעה בהו וסת וכל מה שהאריך וכתב על זה אינה נראה כלל שאין אלו ימים הראויים לספירה בת״ש שלא נאמרו ימים הראוים לספירה בגמרא אלא בשלא ראתה ראיה זבה אבל זו שכבר ראת״אין לנו אלו ימי״ הראוי׳ לספיר״ אלא ימי ספיר׳ מתש הם והם ימי זיבה ודאי ודינכל י״א יום שראתה בהם שהם ימי זיב׳ ושומר׳ יום כנג׳ יו׳ שהן בחזק עומא׳ ואע״פ שאמרנו לפי דעתנו שהאש׳ קובעת לה וסת בימי זיבה מסתברא דכך קבעה וסת ליום ראשון הוא דקבעה אבל לשאר הימים אפי׳ לתרין יומי בתראי לא קבעא שהרי נפתח מעינה וכל מעין פתוח לא קבעה כלל לא׳ ש׳ נדה ול״ש זבה כדאמרי׳ לפי שדמיה מקובין אחר פתיחת מעינה

אפי' לקולא דתניא קשתה שנים ולשלישי הפיל' וכו' ואני אומר שאין בזו שום ראי' דכי אמרי' א"א לפתיח' הקבר בלא דם טמא קאמרינן וכיון דא"א אין אנו צריכין לראות הדם והרי תנינו בהלכו' גדולו' דחשו רבנן בכולהו נשי דילמא משלמת דם טמא לדם טהור אלמא ליכא למיסמך על הדין רובא להקל ואף תקנת רבי בשדות דאתקין ראתה שנים תשב ששה והן פירשוה המפרשי' אי משום דילמא יום ראשון דם טהו' הוא ואפהוא אות' כשעת' אוי לי שמא טעיתי ולא סמך על רוב' וגדולה מכל אלו שלא מנאה ר' יוחנן באותן מקומות שהלכו חכמי' אחר הרוב ועשאו' כודאי זה ראי' לדברינו דכי אמרי' א"א לפתיחת הקבר בלא דם בלא דם טמא קאמריכ' ולאו משום דעל רובא סמכינן ואנו תמהי' האיך הניח חשש דם טהור וחשש לשופע' ומדלפת אי דחזי' ושפעא כנהרא ליתא כלל ומדלפ' כמי מיעוטא דמיעוט' הוא ולא שכיח :

[יא] עוד כתב הלכך הוו להו כל ימי העונה כיום א' ושעה א' ואפילו לר' יוסי

דמיקל בעונת הוסתו' בשעת הוסת מודה דחיישא והא איהו הוא דכתב ברואה ראי' מרובה מתוך הכך החמה דבתר תחלת ראי' אזלינן ואסור' בלילה ומותר' ביום ואם הכל בשעה א' הרי זה אסור' בין ביו' ובין בלילה ואפי' לר' יוסי וכ"ש לר' יהודא ואם אנו חוששי' לכל הנשי' לשופע' ומדלפת אזיל לי' שיעורי' דרבא דאמר וכמה עונה הואיל והכל בשעה א' הרי כל הנשים אסורו' יום ולילה ויותר מהמה אלא ודאי שאין לחוש אלא לתחילת הראי' ומכאן ואילך דהוי' שבתוך ימי נדתה הם ואינה קובע' בהם וסת כדאסיקנ' בסוף פ' בנו' כותי' וא"ת דילמא תיקבע הוא דלא קבעא אבל מיחש חיישא ליתא דתנן אע"פ שאמרו די' שעתה צריכה להיו' בודק' חוץ מן הנדה ומדשקלינן וטרינן עלה בגמ' ילפינן שאינה צריכ' בדיק' כלל לא לקבוע ולא לחוש היכא דחזיא מתעין פתוח לפי שכל הדמים מפתח המעין הם משופין :

[הג"ה] ומ"ש הרז"ה ליתא דתנן וכו' ילפינ' שאינ' צריכה בדיק' כלל לא לקבוע ולא לחוש וכו"

מדברי הראב"ד ז"ל נרא' אף דלא חששו בימי הש"ס למדלפ' כמ"ש הרז"ה גופה באו' יוד וז"ל ומדלפ' כמי מיעוטא דמיעוטא הוא ולא שכיח. אבל הראב"ד ז"ל חשש עתה בדור' האחרוני' כמו הרבה דברי' שאנו חוששי' עתה יות' מדורו'. הראשוני' וז"ל הראב"ד בשער הכ"ל דף ח' ע"א ואם זו' כיון שהוחזק' בד' ימי' או ה' ברצופי' אינה בודקת עצמה ואינה יודע' אם תפסקת בנתיים או מדלפת הלכך חוששי' לכולן עכ"ל והוי כמו מלתא דאכ' לברורי וחשש אולי לא תבדוק אבל חשש לדם טוהר שא"א בקיאינן חשש טועו' לא נחוש בספיק' דרבנן וזה נראה הו' סבר' הראב"ד ז"ל אבל מ"ש הרז"ה ז"ל וז"ל ואם אנו חוששי' לזולפת ומדלפ' אזול ליה עונ' דרבא וכו' הא ודאי מהני עונה דרבא שתפרוש אותה עונ' קודם התחל' ראיי' אף אם תראה תמיד בעונה קוד' הלילה אסורה כל היום ויתי' מסדי הוסת הן קצור או ארוך דאף לר' יוסי צריכ' לחוש וזה אותה עונה מקרי] :

[יב] עוד כתב הרב והשת' דאמרי' דראי' עשרין וחמשא חיישא לה אי חזיא הכי

תלתא זמני קבעה לה וסת לעשרי' וחמש' ולר"ש ירח' והא דאמריכ' דאין אשה קובעות וסת בתוך ימי נדתה ל"ת היכא דכולהו תלת זמני חזיא להו בימי נדתה דלא קבע' אלא אפי' חזיא תרי זמני וכו' נראין דבריו סותרין זא"ז דהא אמר חזיא הכי תלתא זימני קבעא לה וסת ושוה הו' אשה שרואה עשרי' וחמש' וריש ירח' תלת' זמני לאשה שרואה ריש ירח' וחמש' בירח' תלתא זמני ואם רצונ' לומ' באשה שהיא למודה לרא' מקודם זה בריש ירח' בלבד כגון שראת' בו ג"פ בתחלה א"כ בריש ירח' וריש ירח' ועשרין וחמש' ורי' ירח' וא"כ הורגל לראו' בשניה' זה דבר ברו' הו' כרתנן שאין האש' קובע' וסת עד שתקבענ' ג' פעמי' ואינ' מטהר' אתהום' עד שתעקר ממנה ג' פעמי' ובזה דברי הרב נכונים

[יג] עוד כתב הרב וכה"ג שמואל כמי מוד' דאע"ג דאחד עש' לא חזו למיקבע להו

וסת אי חזיא מעקרא תרתי ראיות מריש וירחא לריש ירחא ובשלישית חזי' בעשרי' בירח' ובריש ירח' דקיימא' ראי' שלישי' בימי זיבה קבעה לה וסת הואיל ותרתי קמייתא' חזאי מתעין סתום ול"פ שמואל בימי זיב' בהדי ר' יוחנן ורבנן לקיש ונרא' מדבריו כי ראי' שליש שהיא בימי זיבה מתעין פתוח היא ואנו אין לנו רואה

מתוך

מותרת לשמש עד יום ל׳ וחושש׳ ליום ל׳ הגיע יום ל׳ וראת׳ יו׳ ד׳ ולא ראתה יו׳ אחד ולא ראתה יום ד׳ וראתה הותר יום ל׳ ונאסר יום ד׳ מפני שאור׳ בזמנו בא ואני לא הבין גרסינ׳ לה ולא מצאתי אות׳ גירס׳ בשום ספר בעול׳ אלא כך הית׳ למודה להיות רואה יום ד׳ ושנת׳ ליו׳ ל׳ זה וזה אסורין הגיע יו׳ ד׳ ולא ראתה מותר׳ לשמש עד יו׳ ל׳ וחושש׳ ליו׳ ל׳ הגיע יום ל׳ וראתה הגיע יו׳ ד׳ וראתה הגיע יו׳ אחד ולא ראתה הותר יו׳ ל׳ ונאס׳ יו׳ ד׳ מפני שאורח בזמנו בא כך הוא הלשון הברייתא בדקדוק ולעול׳ כל שתעק׳ תמנה ג״פ עקרה את הוס׳ ואם חזרה ליום וסתה הראשון לאחר מכן ה״ז שנוי אם ראתה בנתיים מתוך אחרו׳ ואם לא ראת׳ כלו׳ בנתיים או שראת׳ בלא קביעו׳ וסת הרי היא כבתחילה ואינה חושש׳ עד שתקבענ׳ ג׳ פעמי׳ וכמו שאנו עתידי׳ עוד לפרש וכן בהפסק׳ ימי עבורה וימי מניקת׳ אם נעקרו בהם וסתותיה ג׳ פעמי׳ הרי הן עקורו׳ ואם ראת׳ אחר כך הרי היא כרואה בתחלה לענין קביעו׳ וסת שאינו קבוע׳ עד שתקבענה ג׳ פעמי׳ זה נ״ל לפי דעתי אלא שראיתי בפי׳ רש״י ז״ל הלשון הברייתא שהזכרנו למעל׳ וכמדומ׳ לי מתוך פירושו שהוא גורס כלשון הראשון וכתבתי כל זה לפי שהיא מלאכת שמים:

[ט] עוד כת׳ הרב ולמדנו דבר זה ממה שאמרו לענין מעת לעת דאילו זקינה שפסקה ג׳ עונו׳ ולא ראת׳ ולבסוף ראת׳ די׳ שעת׳ בראי׳ ראשונה ואלו גבי מניק׳ כיון שעברו ימי מניקת׳ וראית׳ מטמאה מעת לע׳ אפי׳ בראי׳ ראשונ׳ אלמא וסת במקומו עומד ודמי׳ למקומן הן חוזרין ולא נסתלק׳ ממנה אלא לשעת׳ זהו תורף דברי הרב ויש לנו בזה כמה תשובו׳ להשיב ולומר אפי׳ מעובר׳ ומניק׳ לדברי האומר כל אשה שעברו עלי׳ ג׳ עונו׳ די׳ שעת׳ אף אלו דיין שעתן אפי׳ לאח׳ ימי עבורן ולאחר ימי מניקתן כיון שעברו עליה׳ ג׳ עונו׳ ולא אמרו דיין כל ימי עבור׳ ודין ימי מניקתן להוציא אחר ימי עבורן ואחר ימי מניקתן אלא להביא כל הראיו׳ שהן רואו׳ תוך הימי׳ הללו ולאפוקי מרב דאמר אכולהו ולעולם אם ראת׳ אח״כ הכי נמי די׳ שעת׳ והוא שעברו עלי׳ ג׳ עונות לת״ד כל אשה שעברו עלי׳ ג׳ עונו׳ די׳ שעת׳ ולא אמרי׳ חזרו דמי׳ למקומן ועוד מה יש להביא ראי׳ מטומאת מעת לעת לקביעו׳ וס׳ והם ב׳ דברי׳ שהם זה כנגד זה שזו מטמא׳ מע׳ לע׳ וזו די׳ שעת׳ לתנא דידן דס״ל כל אשה שיש לה וסת די׳ שעת׳ ואפי׳ לר״א דל״ל אלא ד׳ נשי׳ שני׳ קביעו׳ וסת לפי שי״ל אם חזרו הדמי׳ עדיין לא חזרה הוס׳ ועוד הטעם שנתן לדבריו מפני שכל הפסק׳ שבא׳ מחמ׳ הגורם נסתלק הגורם חזר הוס׳ למקומו והגורם להפסק׳ עובר׳ ומניק׳ מפני שאברי׳ מתפרקין ואין נפשה חוזר׳ עלי׳ עד כ״ד חדש יש להשיב לדבריו של הרב שהוא מדמה חזרת הוסת למקומ׳ לחזרת דמים למקומן וכן נאמר באשה שאין לה וסת אחר ימי עבור׳ ואחר ימי מניקת׳ חזרו הדמי׳ למקומן ומטמאה מעת לע׳ א״כ הא דתני׳ ושוין ברואה אחר דם טהור שדי׳ שעת׳ ואסקינ׳ לוי דאמר כתנא דשוין ואמאי הרי נסתלק הגור׳ ונסת׳ הטהור ונפת׳ הטמא ואע״ג דקיי״ל כרב דאמר מעיין א׳ הוא התור׳ טמאתו והתור׳ טהרתו מ״מ אנו מביאין ראי׳ מדברי לוי דלית ליה האי כללא דכייל הרב דפלוגת׳ דרב ולוי לאו בהדין כללא תליא מלת׳ ולאו משום הדין כללא פליג רב עלי׳ דלוי דהאי כללא ליתה כלל:

[הג״ה] ומ״ש הרז״ה ולמדנו דבר זה וכו׳ מדברי הראב״ד ז״ל נראה שסברתו אם נסתלק הגורם הרי הי׳ כמו שהית׳ קודם הסילוק וראי׳ ראשונ׳ שתראה אחר סליק׳ הגור׳ מטמאה מע״ל אם ראיית׳ הי׳ תמיד ע״י הפלגה ולא שייך לומר אורח בזמנו בא ואם הי׳ לה וסת קבוע לימי החד׳ אזי באמת די׳ שעת׳ אף בראי׳ ראשונ׳ דחזק׳ אורח בזמנו בא כמ״ש בעלמא דחיישי׳ לה תיכף לעונו׳ וס׳ החדש ומה שהקש׳ הרז״ה ז״ל א״כ הא דתני׳ ושוין ברוא׳ אחר דם טוהר שדיה שעת׳ ואסיקנ׳ דלוי וכו׳ הרי הראב״ד ז״ל כתב דמניק׳ די׳ שעת׳ כ״ד חדש אע״פ שמת בנה או גמלתו א״כ ברואה אחר דם טוהר ללוי דיה שעת׳ הואיל והוא בתוך כ״ד חדש והש״ס פריך נדה ל״ו לרב דאמר מעין אחד וא״כ אם לא נסתם מעין הרי אין זה ראי׳ ראשונ׳ כל זמן שלא פסק המעיין ואמאי דיה שעת׳ וכן פי׳ רש״י שם עין היטב בסוגיא]:

[י] עוד כתב הרב רוב דמים שבאשה טמאים ואשכחן דסמוך רבנן עלי׳ דהאי רובא

אפי׳

לתקנה שתאסר ביום הזה ובלילה שלפני' לא עקרינן תקנתא דרבנן אף דווסתות דרבנן והוי קלא כמו תרי קולי דסתרי ולפי שהעליתי דין זה אם ספק לה אי קודם וכו' לא נזכר כלל בדברי הראב"ד] :

[ה] עוד כת' בוסתו' דגופ' כגון מפהק' ומעטש' ומושכת בפי כריסה וכל אותן השנויים במשנתינו אינה אסורה אלא עם וסתה בלבד בין שיש לה יום קבו' לאותן הסימנין בין שאין לה הא קשי' טובא בשלמא למודה לראות לימי' וקפיצו' אפש' שתשמו' את עצמה ואינה אסור' עד שתקפוץ באותו יו' אלא מפהק' ומעטש' וכל שמנו חכמי' במשנתינו שהוא מאורע שיכול לבא לה בתוך שמושה איך תהא מותרת כל אותה עונה שקבעה בה הוסת מאחר שיש לה יום קבוע לאותו וסתו' ומה שהביא ראיי' לדבר מדקתני עלה במתני' ר' יוסי אומר אף ימים ושעות וסתו' למאי קאמר לאו לר' בר פלוגתיה אלמא בוסתות דגופה מודה ר' יהודה דלא מיתסרא אלא לשעתי' אין בזה שום ראיה דכל הני מילי בוסתות דגופה שאין להם יום קבוע אבל אם יש להם יום קבוע דינן כדין וסתות דימים ואין הפרש ביניהן אלא בקפיצות ובכל דבר שהיא יכולה להשמר ממנו בשעת תשמיש :

[הג"ה] החילוק שכתב הרז"ה בקפיצת הוא בידה אפשר וכו' ולא תקפוץ וכו' אלא מפהקת אפשר שתבא לה בעת שימושה וכו' אף שיש לבע"הד לחלק ולומר הא אשה שאין לה וסת כמי מותרת לשמש אבל הר"ן בחידושיו כת' דבקפיצ' אונס גורם לום' שיבא אבל כאן הוסת גורם שתהא מעטשת וכו' וא"כ בודאי יש לחוש בקבוע לאותו יום ממש כמו וסת הימים רק יש לדון לפי הסבר' זו אם ג' עונות לא נתעטשה ולא ראתה אפשר נעקר הוסת כמובן וצ"ע] :

[ו] עוד כתב ואם רגיל' לראו' מקל' הראי' לאחר הוסת אסור' מן הוסת ואילך כל היום ואנקלא תנן הכי אלא היתה למוד' לראו' בתחל' הוס' כל טהרו' שעשת' בתוך הוסת טהורות הא למדנו שאין לחוש אלא לג' פרקים הללו שהן תחל' הוסת ותוך הוס' וסוף הוסת ומי שמוסיף לנו פרק רביעי להיו' חושש' לאחר הוסת צריך להביא ראי' על כן ולדידן לא שנא רואה מתוך הלילה לאחר הלילה ומתוך הוסת לאחר הוסת אינה חוששת אלא לתחל' ראית' שהי' העיקר :

[הג"ה] ומ"ש הרז"ה ואם רגילה לראות מקל' הראי' וכו' ואנקלא תנן הכי אלא היתה למודה לראות בתחל' הוסת כל טהרות שעשה בתוך הוסת טהורות וכו' גירסא זו במשנה לא נמצא בספרי הש"ס ולא בספרי הראשוני' רק כל הטהרות שעשת' בתוך הוסת טמאות ומזה למד הראב"ד ז"ל אף דבוסתו' דגופה לא חיישי' לאחר הוסת דכיון שלא ראתה בה מותרת מיד אע"פ בראת' תחלת הוס' טמא' בתוך הוסת ה"הד אם ראיית' נמשכת לאחר וסת טמאה אותה העונה ול פי גרסתו דגרס טהורו' אמאי לא כייל התנא בבא דלמוד' לראו' תחלת הוסת עם בבא דלמודה לראות בסוף הוסת דשניה' טהורו' בתוך הוסת הטהרו' שעשתה] :

[ז] עוד כתב אם קבעה וסת לשעות ולא לימים אינה חוששת' אלא לשעת' בלבד דע"כ לא קפליג ר' יהודא אלא בלמודה לשעו' ולימי' אבל אם קבוע לה יום לשע' ולא קבי' לה יום לימות' ודאי קביעות' דשעה מהניא ולא אתי וסת שאינו קבוע דיומא ועקר לה לקביעות' דשעה ולא הבינותי בזה מהו רוצה לומר אם רוצה לומר שהאשה קובע' וסת בשעו' שלא בימים זה תימא הוא שלא מצינו קביעו' שעות שלא בימי' בכל דברי רבותינו ואם כן הרי האשה הזאת אסורה כל ימיה באותה שעה ואין לנו כיוצא בה בכל התלמוד ומה שהביא ראי' מההיא איתת' דסלקא מטביל' תלוה הות חזיא זה במעשה היה תלוי ולא בשעה שהם אינלה יום קבוע אינלה שעה קבועה ואין בזו שום ראי' :

[הג"ה ומ"ש הרז"ה ואם קבע' וסת לשעו' וכו' נרא' דהראב"ד ז"ל מיירי וסת לשעות ע' פי מעשה דהיינו אם תראה דבר זה רגילה לראות דם ולמד ז"ל מהאי עובדא דקאמר הבעלי לו ע"ג הכר אע"ג דאחר הבעילה תכנס לעיר ותראה בוודאי מ"מ לא נאסרה מקודם כמו כן אף שיודעו' בודאי שיארע לה תיכף דבר שעי"ז תראה מ"מ לא נאסרת מקידם] :

[ח] עוד כתב וסת שהוא קבוע אפילו עברו ג' עונו' כמותן ולא ראתה אפי' אם חזרה וראתה בו ביום אחר כמה הפסקו' חזר הוס' למקומ' שאורח בזמנו בא דתניא היתה למודה לראו' יום ך' ושנתה ליום ל' זה וזה אסורים הגיע יום ך' ולא ראת' מותר'

ז"ל מיירי מתני' ברואה סוף הלילה ור"י פליג ואמר דכל היום שלה להתירה הא לפניו אסור איך מוכח דרק עונה אחת לפניו אסו' דלת' כל היו' שלה להתיר ולפניו עד עונה אחריתי או מעל"ע ובאמת נראה דרבא בא רק לפרש דברי ר' ירמיה דאת' אזהרה לב"י שיפרשו מנשותיהן עונה סמוך לווסתן ואמר רבא כמה עונה ופשטא דלישנא משמע עונה קודם עונת הווסת ולא שתי עונות דרב' עונה אחת קאמר ולא שתי עונו' וברואה מתחילת היום הוי עונה אחריתי הלילה שלפניו ולזה מקשה הש"ס על רבא מאי לאו עונה אחרית וע"ז משני לא אות' עונה דחזי' בי' ובזה דברי הש"ך תמוהים בסי' קפ"ד סק"ז שהעלה בדברי הא"ז לחלק באם יש לה שעה קבוע ביום העונה הן בתחלתו או בסופו אינה אסורה רק אותה עונה אבל אם אין לה שעה קבוע לראייתה בעונה שלה אסורה עונה לפניו מלבד שהדברים מצד עצמם תמוהים לומר שאם ראת' בתחלת היו' מותר' בלילה שלפניו ואם לפעמי' מאחרת לראות באמצע היום או בסופו יהי' אסורה כל הלילה וכבר עמדו בזה האחרונים הלא הוא בספרותיהם קשה ג"כ לפ"ז מאי פריך הש"ס אמלתא דרבא מאי לאו עונה אחריתי דלמא רבא מיירי ג"כ באין לה שעה קבוע ובאמת היא אסורה בעונה אחריתה ומתני' היתה למודה לראות עם הנץ וכו' וראיתי בנה"כ שהביא ראי' לסתור מ"ש מה"ת למקשה לומר עונה אחריתי דהא רבא עונה קאמר ולא ב' עונות עכ"ל כיון דרבא אמלתא דר"י קאי לפרושי ופשטא דלישנא משמע עונה סמוך לווסתן אם ראתה בהנץ הוי עונה אחריתי בלילה שלפניו דהיינו עונה סמוך לעונת הווסת ודחק הש"ס לא אותה עונה מכח פסקא דרבא דפסק כר"י כמ"ש ולפ"ז מה צריך הש"ס לאעביד צריכותא הא באמת תרי מילי נינהו לפי מ"ש דרבא מסתמא בכל גווני מיירי דצריך לפרוש אותה עונה ביש לה שעה קבוע ובאין לה שעה קבוע העונה אחריתי וזה לא נשמע כלל מהא דאמר הלכה כר"י] :

[נ] עוד כתב הרב והיכא דרגילה למיחזי בהנץ החמה או לאח' הנץ החמה ודאי נקטי' לחומרא ואסורה כל הלילה וכל היום נ"ל בזה ע"ס ובעיני כך היא הצעת הדברים ולא ידעי' אי קודם הנץ החמה אי לאחר הנץ החמ' מ"מ קשיא לי אם יש ספק בדבר אין זו רגיל' לראות בהנץ החמה ואין לנו קביעות וסת מספק אלא בדבר ברור ואם היא רגיל' בהנץ החמה אין בזה ספק וידוע שהוא יום ואמאי נקטי' לחומרא ולא מצינו חומר זה בדברי רבותינו להיות אסור' כל הלילה וכל היום אלא ביום או בלילה ועוד הא הוא דאמר וסתות דרבנן וספק דדבריהם להקל ולא ירדתי בזה לסוף דעתו כלל :

[הג"ה] ראיתי בהגהות של הראב"ד ונדפס בשנת תק"א אשר המביא ספר הנ"ל לדפוס בברלין סמך עליו בכל דבריו ומהם יצאה הגהה זו בלשון הראב"ד תיבת אי נמי כמ"ש בפנים ה' ט"ד והיכא דרגילה למחזי בהנץ חמה גופה אי נמי דלא קים לה במלתא שפיר וכו' באמת בדפוס וויניצי' שם"ב חסר תיבת א"נ רק הם הוסיפו מדעתם ולפ"ז הוא טעות המובן לפי הגה"ה שלהם דתרי מילי נינהו קשה הא בוודאי ברגילה בהנץ חמה הא וודאי יום הוא רק נ"ל כמו בדפוס הראשון ואי רגולה לראות בהנץ החמה דלא קים לה במלתא שפיר וכו' דא"א לנמנם בראייה מועטת ורא' ברור' לזה שהרי הראב"ד ז"ל כ' באותו הענין' ע"א ואנן אכרענן בהא מלתא וכו' מהא דתני' וכו' עם הנץ החמה וכו' והא א"א דלא עיילא ראייה בתוך נץ החמה ותתסר ביממא ובליליא ע"כ וכוונתו הא דאמרי' הא דחזי בסוף ליליה היינו שהתחילה זמן ראייתה בלילה וודאי ונמשכה ראייתה עד הנץ החמה והיינו עד הנץ שכתב בסמוך מ"ש א"א דלא עיילא פורתא בתוך הנץ וכו' מזה מוכח דבתר תחילת ראיי' אזלינן אבל באין דראתה בהנץ גופא לא לפניו ולא לאחרי ע"כ כיון דא"א לאוקים עלה דמלתא עמה ביום ולא בלילה כיון דביום הוא בחזקת נדה דראיי' וודאי בהנץ א"א לאוקים עלה דמלתא כהנ"ל ולזה כתבתי בפנים שנרא' מדברי הרז"ה שאם רא' בהנץ החמה אפשר לעמוד עליו אף בהנץ גופא שהוא יום ואם ספק לה אם ראתה קודם הנץ או לאחריו היי הוא כווסת שאינה קבוע כלל ולא צריכה פרישה כלל אבל אפשר לומר דלא דמי כלל לאשה שאין לה ווסת קבוע דא"א לתקנה כלל דתפרוש קודם ראייתה דלא ידיע זמן ראייתה אבל בכה"ג בהאי ספיקא דאפשר לתקנה

שתחזה המכה שאין חייב לפרוש ממנה עד שתראה לאחר ד' לילות א"כ לאחר שתחיה המכה הכא נמי כשאמרו ב"ש במשנתנו נותנין לה בעילת מצוה שאם תראה לאח' מכאן אפי' בו בלילה פורש ממנ' ואם לא תראה אחר מכאן אינו פורש לעולם ולדברי ב"ה אינו פורש כל הלילה ואפי' ראתה אחר ביאה ראשונה ולאח' הליל' אם ראת' פורש ואם לא ראת' אינו פור' נמצ' שאפי' ב"ש לא חייבוהו לפרו' מבעיל' מצוה ואיך כשלא ראתה אח"כ וכשחזרו רבותינו ונמנו גזרו שיהא פורש ממנה מיד עד שתספור ז' לראית' שראת' מתוך בעיל' מצוה וזה הוא שא' שתואל כל ההיא הלכתא דפרקא אחריתא לאפוקי אפילו מב"ש שלא החמירו כל הצורך והיינו דאמרי' בגמ' דילן כי הווה ר' יוחנן ור"ל בתנוק' כלות' בפרקין דתנוקת לא הוו מכקי מינה כדמסיק תעלא מבי כרבא כלות' שלא הוו לתדיס לעשות מעשה לא כדברי ב"ש ולא כדברי ב"ה בהגיע זמנה לראות וראתה אלא בועל בעילת מצוה ופורש ואם תשאל עוד מ"ט לא פרישו הכי בגמ' במימריה דרב בבוגר' כשאמרו אבל ראתה אין נותנין לה אלא בעילת מצוה בלבד למה לא אמרו שיפרוש דהא אית ליה לרב פרישה תשובתך אין זה מקומו של הפירוש הזה להזכיר כאן הפרישה דאכתי לא נחתינן לתעקרה למתני' מקמי ברייתא ובמסקנא דאסקי' כרבותינו שאפי' בנערה וראת' חייב לפרוש הוברר הדבר דבוגרת כל דכן הוא לפי' לא פירשו הדבר כאן אמרי סתם אין נותנין לה אלא בעילת מצוה ותו לא לרבותינו פדאית להו בפרישה מיד ולתנאי דמתני' כדאית להו בפרישה מיד בשראתה דם לאחר מכן ואפי' בו בלילה כל זה כתבתי להגדיל תור' ולכיי' דברי הרב אלפסי' ז"ל והדן אותי לזכו' המקום ידינהו לכף זכות:

[ו] ומ"ש הרב בבועל בעילת מצוה ממתין עד שימות האבר אין לנו דבר זה אלא בתשמש עם הטהור' ואמר' לו נטמאתי ורחוק זה מבתול' שדמיה טהורין ואצריך שער הפרישה שנכנסת בטומא' ויצאת בטהרה :

[ט] בשער תקון הוסתות מ"ש הרב דיוצא לדרך פוקד אשתו ואפי' סמוך לוסתה כדגרסי' ביבמות והא פריש לה בביאה ממש ליתא ואין הפקידה אלא פקידת שלום ונטילת רשות בלבד ואפי' כאשתו נדה וה"ג לה ביבמות בספרי' מדוקדקי' ועונה שאמרו לא לעונת הוס' יציאתו לדרך ומה שהגיהו בספרים אפי' סמוך לוסתה אע"ג דאמר רבא חייב אדם לפרוש מאשתו סמוך לוסתה עונה הגהה היא שהוגהה משמו של ר' יצחק דמרן לוי ז"ל וליתא כל עיקר ולא נמצאת בספר ישן מעולם ואין לי בזה להאריך הלא כתובה על ספר הישר :

[ב] עוד כתב הרב וקי"ל כר' יהודה דאמר כל היום שלה ומאי כל היום עונת היו' וה"מ בשרגילה לראו' ביום נראה מדברי הרב שהוא מפרש כל היום שלה לאיסור ורגילה למחזי בתחלת יממא וכן כל הלילה שלה לאסור ורגילה למחזי בסוף ליליא ואנן איפכא מפרשינן לה ומאי כל היום שלה להתיר מכלל שהי' אסורה בלילה ורגילה למחזי בסוף ליליא וכן הליל' שלה להתיר מכלל שהיא אסורה ביום ורגילה למיחזי בתחלת יממא ראיה לדברינו מדתנן בפ' תינוקת ראתה ועודה בבית אביה בש"א נותנין לה בעילת מצוה וב"ה את כל הלילה שלה אלמא כל שלה להתיר הוא ותו לא מידי:

[הגה] כתב הרז"ה ז"ל ואנן אפכא מפרשינן לה ומאי כל היום שלה להתיר ובאמת בפירש"י דפס"ג הוא כדברי הרז"ה אבל הרמב"ם בפי' המשנה וכן הרא"ש ז"ל פירשו כדברי הראב"ד דכל היום שלה לאיסור הוא מלבד שהוא דחוק לפרש דר"י פליג במתני' את"ק להחמיר רק מכח דיוקא לפי' הרז"ה ז"ל יש להוכיח ג"כ כפי' הראב"ד ז"ל דמקשה הש"ס אהא דא' רבא הלכה כר' יהודא והאמר ר"י והזהרתם את ב"י מטומאתם מכאן אזהרה לב"י שיפרשו מנשותיהן סמוך לווסתן וכמה אמר רבא עונה מאי לאו עונה אחריתי ומשני לא אותה עונה וכו' וצריכי דאי ממתני' ה"א לטהרות אין לבעלה לא ואי מהתם ה"א עונה אחריתי ולפי' הראב"ד ז"ל אתי שפיר דמיירי מתני' ברואה בהנץ החמה בתחלת יממא א"כ שמעינן דפליג ר"י ואמר כל היום שלה לאיסור אבל בלילה שלפניו מותר א"כ מוכח שפיר דאינו אסורה רק אותה עונה וא"כ מוכח מהא דאמר רבא הלכה כר"י דאינו אסורה רק אותה עונה אבל לפי' הרז"ה ז"ל

תביות אנשים ונשים ובמסקנ' כתב מיהו שמירת נשים
ללא בעינן ממעשה דר' יהושע שהכך הוא ותלמידיו
ללפדות ריבה א' והשכיבה בלילה תחת מרגלותיו ואני
אומר אין שעת הדחק ראיה ואין ללמוד ממעשה דר'
יהושע אלא בכיוצא בו בתורה ובחסידו' ובשעת הדחק
אבל זו ברור לנו דכי קתני הוא ישן בין האנשי' ואשתו
ישנה בין הנשים ארחא דמלתא קתני ובכל שימור
שמוכיחו מאיסור יחוד דיו והייתי סבו' דמ"ש הרב
אסור להתיחד עמה בליל' אורחא דמלתא קתני ולאו
דוקא עד שראיתי בסוף השער במנין הע' פרישות שכ'
תוסף עליהם הנדה בימי חופתו ולא בעל שהוא אסור
בכל אלה ואסור להתיחד עמה בלילה תוסף עליהן
אשת ישראל שקנא לה ונסתרה שהוא אסורה בכל אלה
ואסורים להתיחד עמו ביום ובלילה וקשה בעיני דבר
זה כי המלך הזקן מושל רע למשול ביום ובלילה ואיננו
מבדיל בין האור ובין החשך והוא אין לו עינים ולא
נבינה להבחין בין יום ובין לילה והיחוד מעבדי המלך
עובד את רבו בין ביום ובין בלילה והמפטפט ביצרו
עושה מחתרות ליוצרו ובתורתו והגה יומם ולילה עוד
ואני אומר להלכה אבל לא למעשה מדויקא דגמ' דילן
וממ"ש הרב אלפסי ז"ל בהלכותיו ההיא דרב ושמואל
דאמרי הלכה בועל בעילת מצוה ופורש דוקא שהגיע
זמנ' לראות ורא וזה דעל ההיא פסקא דמתני' גרסי'
לה ומאי דקא מותיב רב חסדא מעשה ונתן לה ר' ד'
לילות מתוך י"ב חדש הכין פירוש' קס"ד כל תלת'
ירחי חדא עונה דמטיא לה עונה דביעית בימי בגרות
וקס"ד בוגרת שלא ראתה כנערה שהגיע זמנה לראות
וראתה דמיא שלמא כל הלילה שלה בלא פרישה ובדין
הוא דהוה יכיל למרמי דרב אדרב דהאמר רב בוגרת
נותנין לה לילה הראשון אלא יעשה אליס ליה לאקשויי
כדמסקי' בגמרא הוא סבר מעשה רב ואע"ג דבגמ'
איתבינה לרב מהאי מעשה כשמורים לומר דבוגרת
ובעלת' אית לה טפי מלילה הראשון דכי היכי דמהניא
וקטנות בנערות מהניא נמי נערות בבגרות לא חש רב
חסדא לכל הני הדקדוקים דמ"מ קשיא מאחר שמלינו
שיש לה כל הלילה לבוגרת וקס"ד ה"ה לנערה שהגיע
זמנה לראו' וראת' שבגרותה של זו עומדת במקום
של זו ושתיהן שקולו' בשקול הדע' להקל ולהחמיר ולא

דייך שאתה אינך מוסיף אלא שאת' גורע ואומר בוע'
בעילת מצוה ופורש א"ל רבא אהדורי אפרכי למה
לך אותיב מתני' הלילה שלה וב"ש במקום ב"ה איכא
משנה ובדין הוא דלדחי לי' כדדחינן התם מי סברת
כל תלתא ירחי חד' עונה א"כ שאני היכא דראתה
מהיכא דלא ראת' אלא כיון דאיכ' מתני' קשיא בהדיא
לא חש לכל זה והיינו דא"ל רבה אהדורי אפרכי למה
לך אותיב מתני' והוא סבר מעשה רב ואסיקנא רב
ושמואל דאמרי' כרבותינו וכו' דרב אדרב נמי לא קשיא
שאני היכא דלא ראת' אפי' היא בוגרת מהיכ' דראת'
ואפי' היא נערה ודייקי' לי' להאי פירושא מעובדא
דמכימין סקונא' דאמ' ל"פ רב בינרא' בינלא ראת'
וכי ל"פ רב מאי הוי תיפוק לי משו' אידך דרב ושמואל
דאמרי תרוייהו הלכ' בועל בעילת מצוה ופורש וכו'
אלמא אי לאו דראת' לא היה מכימין טועה ולא היה
מת בדרך ולא היה שמואל קורא על רב לא יאונ' לצדיק
כל און שמעי' מינ' דכל הני שמעתא דריש פרקא
הלכתא נינהו וכ"כ מדברי הרב אלפסי ז"ל שכת' הכל
בהלכותיו ומה שהבי' מן הירוש' ומעש' דר' ינאי דעקר
אפי' מתנוקת של' הגיע זמנ' לראו' מדת הסידות היא
וחומר שהחמיר ר' ינאי על עצמו וכל המחמיר תע"ב
ואם ישאל אותנו שואל מינה דר' ינאי אפשר לומר
שהיא חומרא לפי שמעשה היה אלא מימרא דשמואל
בגמ' דבני מערבא דאמ' כל ההיא הלכתא דריש פרקא
אחריתא דנדה להלכה אבל לא למעשה הא קשיא
דשמואל אדשמואל דבגמ' דילן לא החמיר שמואל אלא
בהגיע זמנה לראות וראת' אמר כל ההיא הלכת' כל
לאתויי מאי לאו לאתויי בלא מתני' ויש לנו להשיב בזה
ב' תשובות גדולות שאם היינו אומרי' דפליגין הרי
גמרי אהדדי לא היה בזה שום תימה ועוד יש לנו
להשיב תשו' נכונה לעולם מימרי' דשמואל אדראת'
ועוד' בבית אביה קאי כעינגמ' דילןומאי כל לאפוקי
מד"בש ולאפוקי מדב"ה דאפי' לב"ש שמחמירים
במשנתינו ולא החמירו כל הצורך שלא ה זכרה פרישה
במשנתינו כל עיקר שכשאמרו נותנין לה בעילת מצו'
לא אמרו שיהא פורש מתנה מיד אלא אם תחזור
ותראה לאחר בעילת מצוה אפי' בו ביום או בלילה
הוא חייב לפרוש ממנה דומיא דנתינת ד' לילות ועד
שתחיה

מביא קרבן ואינו אוכל בקדשים לערב. אבל זה כמו רבים מישראל כתבתי את משמעתי
בסי' קנ"ד כתב הרב ב"י וז"ל הרמב"ד בס' בעלי
הנפש וכל הנך דאמרינן בגמ' נכרא בעין אחד וביריך
אחד באמצע אמו עהורה גופאטום אמו טהור' ופניו
מתוסמסין פניו טוח'ת ונלגלתו אטומ' וכמין אפקות'
דדקלא וסיש לו ב' גביני ב' שדראו' בכולן טמא' י"ד יום
לפי שאין אנו בקיאין בצורות הללו ובעינתי ז' נקיי'
לפי שא"א לפתיחת הקבר בלא דם ותיהו בגוף אטום
אדם יכול לעמוד עליו שאם אינלו צורת אברים והוא
ניכר שלא נחתכו מתנו אבריו אלא שכך הי' שלם אין
אמו טמאה לידה ואפי' הוא בן ט' אבל טומאת נדה
אית לה כדאמרן עכ"ל ובגרסת הרמב"ד שלפנינו הוא
בהדיא אף בגוף אטום אמו טמאה לידה י"ד יום לפי
שאין אנו בקיאין בכו' וצריך לישב ז' נקיים וכו'.]

[ג] עוד כתב הרב אבל המפל' כמין קליפות כמין
שערות כמין עפר כמין יבחושין אדומים
אין כאן חשש לידה ואין כאן חשש פתיחת הקבר נראה
מדבריו דכי פליג ר' יהודה במתני' אריש' ואסיפא
אבל במתציעתא מודה ואני אומר דמאי דאמרי' בגמ'
במחלוקת שנוי ורבנן הי' אכולה מתני' קאי ובכלה
פליג ר' יהודה דאידי ואידי בריה נינהו ואית להו
פתיחת הקבר מדע דאמרי' על מציעת' א"ה כי לא
נמוחו נמי את' רבא כי לא נמוחו בריה נינהו:

[ד] עוד כתב הרב הרואה דם יבש אעפ"י שלא
נמוח טמאה נדה ואני אומר דא ודא
אחת היא וראיה לדבר דאמרי' בפ' דם הנדה איתא
ה"מ לח ונעשה יבש יבש מעיקרא מנא לן ותו הא דתנן
המפלת כמין קליפות כמין שערה וכו' מנא לן אמר
קרא והיה יהיה רבויא הוא אלמ' אידי ואידי חד דינא
אית להו ומחד דינא נפקי ואם לא נמוח מנין היינו
יודעים שהיה דם מעיקרו הלא זה הוא המפל' כמין
עפר אדום שאם לא נמוח אני אומר בריה הוא וזה
דבר פשוט וברור הוא ואני אומר להלכה ולא למעשה
שבשהחמירו בנות ישראל על עצמן בדם נדה הוא
שהחמירו לעשותו כדם זיבה אבל בדם לידה לא
החמירו ואדינא דאורייתא קיימן ולא ילפי' האי מהאי
כדאת רי' בגמ' דם נדה לחוד דם לידה לחוד ואם היא
יולדת בזוב בודאי שהיה צריכ' לישב ז' נקיים מדם

אבל בראיה א' ובקושי סמוך ללידת ולד א"כ ברוא'
תידו' ללידתה דיה בטומא' ז' לזכר וי"ד לנקבה דהא
ז' להטומא' מלידתה ואין דמה מוסיף לה טומאה
ותמה על עצמך היאך תטמא אותה בראיה א' ובקושי
סמוך ללידתה להצריכה ז' נקיים אם זבה היא הא
קי"ל דקושי סמוך ללידה בימי זיבה רחמנא טהריה
וכ"ת דינא' קושי בימי נדה הוא נדה נקיים למה לה
וכ"ת משום דכלהו נשי האידנא ספק זבות נינהו ה"ז
אומרת מטמאיך לא טמאוני ואתה טמאתני ובדם
טהור נמי אין שרש החומרא ממנהג בנות ישראל אלא
מתקנת רב יהודה ודורו ואסמכוה אתנהגא דאתרא
והרב אלפסי מסתם לה סתומי:

[הגה] מה שהשי' הרז"ה ז"ל ובכלהו פליג ר"י דאידי
ואידי ברי' היא וכו' חדא וכו' סברת הרמב"ד
דהא אמרינן בש"ס על הך דרבה דא' כי לא נמוחי
ברי' הוא ומי אכא כה"ג וכו' אין דתניא אמר ראב"ל
מעשה באשה שהפילה כמין שערות וכו' וקליפות וכו'
וחכמים שאלו לרופאי' ואמרו אשה זו כרין שומא יש
במעיה וכו' וע"כ דמיירי עלה מדראב"ל להורית אם
נמוחו חזינן דהוי דמא ואם לא נמוחו לא הוי דם רק
ברי' ומשומא שבמעיה נפלו הקליפות והשערות וכ"כ
הרא"ש בהדי' משא"כ בהפילה דם יבש ודאי הוא דם
ולכך טמאה אף בלא נמוחו וכמין עפר לאו כחתיכת
דם היא רק ברי' עיין ברא"ש כי הבדיקה הוא רק לידע
שאם לא נמוחו השערות והקליפות בידוע שאינו דם
רק ברי' הוא משומא שבמעי' משא"כ בהפילה דם יבש
דודאי טמא' ולפתיחת הקבר לא חיישינן כלל בהמפל'
כמין שערות וכו' דאם נמוחו הוא דם ואם לא נמוחו
הוא משומא שבמעיה ומה שייכות פתיחת הקבר כאן
ועיין בהרא"ש בפ' המפלת שהביא דברי הרז"ה בהשגה
הנ"ל על דם יבש כגירס' הספר וסיום דבריו ולפתיח'
הקבר לא חיישינן שבדבר קטן כזה אין בו פתיח' הקבר
תדע וכו דאמר ר"י במחלוקת שנוי' ורבנן הוא אבל
אריסא דהמפל' כמין קליפ' לא פריך דלא שייך בהכהו
פתיחת הקבר והוא פלאי דהוא ממש להיפך מגירסת
ספרים שלנו בדברי הר"זה הנ"ל]:

[ה] עוד כתב הרב כלה שפרסה נדה ולא נבעלה
אסור להתיחד עמה בלילה וצריך להיות

אמר : זרחיה מלוי מצרף לכסף וכור לזה' להסיר בדליה סוכל כינ בהסהתער' אף כי לדברי' והנחמדים מזהב ומפז רב אליהם יפנו עיני המחשב ואופן המחקר עליה' יסוב והנה בא לידי ספר בעלי הנפ' לרב והוא על משכב מורה צדק בתורה שבעל פה ובכתב לסעיר כל מעשה נאלח ונתעב ואני אהבי אהב ואינני לריב נגב ולא חפץ קרב ואת הרב איננ' ורב כי חכמתו אתאב ולהבין אקרב ואם אלי דבר יגנב ומזה אש' המוש' אהי' זוכה ולא חב ושש כמוצא שלל רב ודברי ניסב בעיני כל אנשי לבב ואלקי יענני במרח' ושיחו עליו יערב להשקות אותי מתורתו מתשאב ולא אצמ' ולא ארעב ולא יכני שמש ושרב ונקיתי מפש' רב:

[א]כתב הרב בשער הפרישה ואפי' הפילה חתיכה לבנה ויש בה עצם וכו' ואני אומ' כיר' ובנימן בחתיכה לבנ' ויש בה עצם יחידאה הוא ולית דחש לה ובכלהו תנאי לא אשכחן תנא דס"ל כותיה ואני קורא עליו וי"ותר הו"א לב"דו דהא ניב' במינו מתקיי' ולא מצורת אדם ואי איכא למיחש לפתיח' הקבר הוא דאיכא למיחש ולטומאת נדה ולא לטומאת לידה וכ"ת דלא בעיא למיתב י"ד יום לנקבה וסוגיין בגמ' כולה בגוף אטום ובושטו אטום וביד חתוכ' ורגל חתוכה כולהון דלא כר' בנימן שכל אלה יש בהן כמה עצמות ואין מטמאין את אמן טומאת לידה מחמת העצמות :

[ב] ע"ד. כתב הרב גם יש במיני שרצים שהם דומין לחיות קטנות שבארץ כגון החולד והעכב' והתנשמ' לא הבינותי מה רצה לומר דקאמר שהם דומין לחית קטנות שבארץ וכי דומים מאי הוי רבנן פליגי עליה דר"מ והלכה כרבים ואי משום דקאמר ר"ח בן גמליאל נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה אינלנו כדברי המכריע בהכרעה דברייתא' וכ"ש בהכרע יחיד במקום רבים וכדי שלא יטעה אדם בדברינו אנו מאריכים בפירוש הדבר מצאנו בזה מחלוקת לר"מ וחכמים הא חדא מתניתין וחדא ברייתא המפלת מין בהמה חיה ועוף ר"מ מטמא הואיל דנאמר בהן יצירה כאדם והואיל ובמינו התקיים בזו ר"מ לחומרא ורבנן לקולא מאחר שאינבו צורת אדם פניו פני אדם ונברא בעין א' כבהמ' בזו ר"מ לקולא ורבנן לחומרא וטעמא דר"מ דמטהר הואיל ואין במינו מתקיים שאין אדם ולא בהמה מתקיי' בצורה הזו וטעמייהו דרבנן דמטמו מאחר שיש בפניו מקצת צורת אדם דיו ורב ירמיה בר אבא הוה ס"ל מעקרא אף בזו ר"מ להחמיר ורבנן להקל כעין פלוגתייהו דמתני' ולאו משום דשמיע ליה ממתני' ולא מדוקיא דמתני' אלא גמ' גמור לה הכין ואפכוה ניהליה רבנן ואיהו נמי הדר ביה ואמ' אי תני' תני' והכל מודי' בגופו ופניו אדם אדם ואע"פ שאין במינו מתקיים מאחר שכל צורת פניו אדם ה"ה ולד גופו אדם ופניו תיש ולא כלום שהרי אין במינו מתקיים ואין בפניו צורת אדם כשמעתי' דרב ירמיה בר אבא וכולה גמ' הוא דגמיר לה רב ירמיה הכין ואי קשיא לך מאי שנא גופו תיש ופניו אדם שאמו טמאה וגוף אטום אמו טהורה ואע"פ שכל גופו ופניו צורת אדם והא אשכחן דמטמו רבנן בנברא בעין א' כבהמה אעפ"י שאין במינו מתקיים כלו כאחת זיל הכא במינו מתקיים וזיל להכא במינו מתקיים ויש בפניו מקצ' צור' אדם אבל גוף אטום או ושטו אטו' או נברא בעין א' באמצ' או בירך א' באמצע אע"פ שכלו צור' אדם אין גוף אטום ולא שאר התמונו' הללו מתקיימי' בשום בריה בעול' והכל מודי' שאמו טהורה מטומאת לידה ומ"ש רב אחא באפשר לפתיחת הקבר בלא דם כדבריו כ"ל ומה שהקשה עליו הרב מדקא מיפלגי רבי יהודה ורבנן בחתיכה ואע"ג דחתיכה לאו ולד הוא לאו קושיא היא שהחתיכה אעפ"י שאינה ולד מ"מ נגמרה ברייתה לאחר מ' להיות בשר ויש בה פתיחת הקבר משא"כ בולד דקודם מ' דמיא בעלמא הוא ואין לנו פתיחת הקבר ואין לנו ללמוד מים מתוך מ' משל אחר מ' :

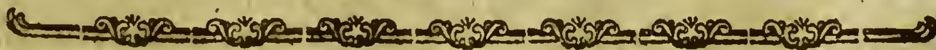
[הגה] מה שהשיב הרז"ה ז"ל שחתיכה אע"פ שאינו וולד מ"מ וכו' להיו' בשר ויש בה פתיחת הקב' משא"כ וולד קודם מ' יום וכו' תמי' לי הלא הראב"ד ז"ל כ' וז"ל אלמא בתפלת רוח נמי אמרינן הכי דא"א לפתיחת הקבר בלא דם איך אמר ר' יהושע מביאה קרבן ונאכל דלמא רוח הפילה כיון דאינו יודעת מה הפילה ואין לומר דמיירי בהוחזק עוברה וכריב"ל דף כ"ט דאמר עברה נהר. והפילה מביאה קרבן ונאכל דרוב נשים וולד מעליא קילדן דא"כ מ"ט דת"ק דאמ'

מביאה

הב לי לבך ועינך ואנא ידע דאת דילי · ולראשון לכל
הראשי׳ כלם שידע אדם את יצרו ויכיר את כחו ויתן
לבו למי יעבוד וממי יירא ומצות מי יעשה ומי הזהירו
כמו שאמ׳ דוד לשלמה דע את אלהי אביך ועבדהו בלב׳
שלם ואם הוא נעל׳ מעיני כל חי אלהות נמצא בלבבו׳
ונגלה במחשבות וידע כל נוצר שאינו נפרד מן היוצר
ואינו מחובר לו כי כל מחובר מוגבל וכל מוגבל מחוד׳
והבורא יתעלה אין בו מדות האלה כי הוא קדמון
לא מוגבל ולא מחודש אף כי הבורא ברא את הנבר׳
יש מאין ואם הוא שמחפצו ומרצונו לעשו׳ מצותיו ולקב׳
שכרו אם טוב ואם רע אין ישותו מוגב׳ ולא מגבל׳ ולא
מהפרדת ולא ממעטת כי הוא כאין נגדו בראשיתו
ובקדמותו והבורא יתעלה הוא מקום עולמו ואין
עול׳ מקומו ותבנית הדבר כאשר העול׳ מלא מן האוי׳
והכל נכנסין בתוך האויר נרגשין ממנו ואינ׳ נרא׳ להם
ואם דמה הכתו׳ הבורא כחומר ביד היוצר להשמיע
את האוזן מה שהוא שומעת · · אך המשל רחוק מן
המליצה כרחוק מזרח ממערב כי היוצר העושה מלאכ׳
החומר אף על פי שעושה הכלי מן העפר הדק הנה
העפר הקדמו קדם את הכלי וקדם את היוצר האומן
ועל מעשה ידי האומן חוצצין לפניו ומפרידין בינותיו
וממעטין ראות עיניו ודוחקין עליו אך הבורא יתבר׳
ויתעלה לא קדמו דבר ויש מאין ברא הכל ועל כי אין
לפניו לא חוצץ ולא מפריד ועל כן שחי יתן אל לבו
כי הוא רואה את בוראו מה שאין עיניו רואות ואם
יחטאו הידים והרגלים ושאר איברי הגוף בלא דעת
הלב הנה הם שוגגים בעבור כי הם כסומא שאינו
רואה ואוכל מה שיבא לידו בחזקת היתר או כי ירוק
כנגד האדם מבלי ידיעה בי לא הי׳ יודע שהי׳ אדם
עומד כנגדו ואינו ראוי להענישו אך מי שהוא רוא׳
מה שהוא תופ׳ בידו ואם הוא דבר האסו׳ ואוכ׳ אותו
ואם יעמוד אדם נגדו וירק בפניו הלא נענש על אלה
עונש גדול · כן חטאת הלב והמחשבה כי הם רואים
את בוראם בכח כונת׳ ושכלם ואם יחטאו כנגדו ולא
יבשו ולא יכלמו מפני בוראם העומד לנגדם ויעיזו
פניה׳ לפני יוצרם כמה גדול עונשם כאדם שעובר על
מצות המלך בפניו שהעונ׳ שלו מרוב׳ ונכפל ממי שהו׳
נסתר ממנו ועובר כל מצותו ·

ואתה בן אדם שים לבך לכל הדברים האלה ראה
תבונתם ובאזניך שמע ואת עיניך תפקח
ותראה תמונ׳ יוצרך העומד׳ נגדך וראה כי הוא בשמי׳
ממעל ואת׳ על הארץ ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרה׳
אדם ביו׳ ויבא לידי טומא׳ בלילה מכאן א״ר פנחס בן
יאיר זהירו׳ מביא׳ לידי זריזות זריזו׳ מביא לידי
נקיו׳ נקיות מביאה לידי טהר׳ טהרה מבי׳ לידי קדושה
קדושה מביא׳ לידי ענוה ענוה מביא׳ לידי יראת חטא
ירא׳ חטא מביא׳ לידי חסידות חסידו׳ מביא׳ לידי ר״ה
רוח הקודש מביא׳ לידי תחיית המתים תחיי׳ המתי׳
מביא׳ לידי אליהו זכור לטוב הזהירות הוא שאד׳ מה׳
ונשמר קודם שיבא מעש׳ לי״ו והזריזו׳ היא בשעת
מעשה שיעשה את מצותו בזריזו׳ ולא דרך עצלות ואם
יבא חטא לידו יברח ויפרד בזריזו׳ הנקיו׳ הוא נקיו׳
גופו ובגדיו מן הלכלוך כענין שאמרו חכמים כל תלמי׳
חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מית׳ הטהר׳ היא בלא
מכלל הטומאת שישמור עצמו מן הטומאה ואם יגע
בטומאה יטהר עצמו ויאכל חוליו בטהרה · קדושה
היא קדושת המחשבה כאשר אמרנו חסידו׳ הוא עושה
לפנים משורת הדין בכל דבר נקרא חסיד · וכל אלה
מפורש טעמם מן המקראות בשקלים : ירושלמי תני
רבי יאשי׳ בשם ר׳ מאיר הקבוע בארץ ישראל ומדבר
בלשון הקדוש ואוכל חולין בטהרה וקורא את שמע
בבקר ובערב יהא מובטח שהוא בן עולם הבא ·
יהי רצון מלפניך אלהי השמי׳ שנזכה לימות משיחינו
ולחיי העולם הבא עם כל ישראל חברים :

נשלם ספר הקדושה שבח והודאה לבורא עולמו בששה!

אל האסור כדאמרינן משביעו רעב מרעיבו שבע · ובין כדברי זה ובין כדברי זה כיון שראה יצרו מתגבר עליו שם את פניו להכניעו ונלחם עמו כדי להכניע ולהכריתו · וכן כל האדם צריך לעשות כן כל אחד ואחד לפי מה שהוא מכיר · ואני רואה הגדר הגדול והשמור המעולה והדרך הטוב להכניע היצר הוא רעבון הנפש ממעוט הנאותי' ותענוגי' במאכל ובמשת' רק שיהנה מן הריח הטוב ורחיצת החמין לפי שהחמין ערבין לו והמאכל המעט שיאכל יהא מתוקן ומתובל יפה בעבור אשר יערב עליו ותהיה נפשו מקבלתו ומפוייסת במעט מתנו ולעולם ינוח מעט מכדי צרכו ומהשלמת תאותו ולא ישתה יין כי אם מזוג יפה כדי שלא תטרף דעתו עליו ועל זה אמרו ז"ל סעודתך הנאתך מתוך ידך מתנה · ושתי תקנות גדולו' יש בענין הזה · האחת שלא תזיקנו אכילתו · והשנית כי ההיא הכנעת היצר ושברון התאוה · וכמו שאמרו בסעודה כן הדרך לכל הנאות שבעולם ותענוגיו שלא ימלא אדם מהם כל תאותו · ואין צ"ל שישמור אדם את עצמו מן המאכלים שהוא מכיר שהן מזיקין אותו · כי האוכל דברים המזיקין אותו ואפשר לו זולתן הרי זה פושע בגופו ופושע בנפשו מפני שהוא הולך אחר תאותו ואינו חושש על אבדת גופו והיא היא דרך היצ"הר ועצת הסכלי' להסיתו מדרך החיים אל דרך המות · וידע כל חי המדב' שאין דרך ליצ"הר אלא מדרך ההית' ופתח דרכו מן המות' אלו ואם ישמו' את הפתח אינו צריך שישמור אחר · וכבר ערכתי את הכל לפניך בתחלת השער הזה כי דרך היועץ הבליעל הוא יועצו לאכילת תאותו מן המותר לו · ואחרי הרגילו אותו בהית' והרגיל את נפשו ולהיו' שוקקה כל עת ולהיות' מוכנת אל רעבונה אז יסיתנה לאסור הקל ומן הקל אל החמו' כאשר אמרתי לך · ועל זה הזהר בהית' ואם תגדר בו את' עצמך ותמעיט תאותך המותר לך מובטח אתה שלא יסיתך עוד יצרך אל האסור כי אם יעלה אל לבך דבר אסו' מיד אתה נושא קל וחומר לעצמך במות' לי נאסרתי באסור לי לא כ"ש וכיון שאתה נושא ק"ו זה עליך מובטח לך שאת פורש מן ההרהור וכ"ש מן המעש' ואל יתענ' אדם עינוי נפש שיחלש לבו ויתקלק' מעשיו ועבעיו ויתערב מוחו ויהיה הפסדו מרובה

משכרו כי יבטל מן התורה ומן התפלה' ואם ילמד לא תהי' תורתו מיושבת ולא יסכים להלכה ולפלפול השמועה לפי שאין התור' נקנית אלא מתוך שמחה ואל ימנע עצמו מכל שמח' מצוה ומכל הנאת מצוה רק שיהיו עיניו פקוחות כנגד היצר ויהי' נזהר עליו פן ימלא כל תאותו · ואם יחלש לבו על מיעוט אכילתו טוב לו שיאכל שני פעמי' ביום מעט מעט ואל ימלא כריסו בפעם אח' ואם לא יזדמן לו לאכול ב' פעמים ביום יהי' לו מן המרקחות המישבות הלב ויאכל מהן מעט ויתחזק לבו גם אם יראה בעצמו ובטבעו שיהא צריך להתענות יו' או יומים בשבו' יתענה הכל לפי תקנתו כי היושב בתעניות והוא צריך לו נקרא קדוש ובלבד שלא יבטל מן התורה ומן המצות בעבורו · גם השבוע' שהיא מותרת התירה כדי לגדור את עצמו בה מן העבירות כאשר אמר בועז חי י"י שכבי עד הבקר · אמרו חכמים שהי' יצרו מקטרג עליו כל הליל' ואומ' לו את' פנוי והיא פנוי' והאם' נקנית לך בבעיל' לך ובעול אותה ותהי' לך קנוי' בבעיל' · קפץ בועז ונשבע כנגד יצר הרע חי י"י ואם אעשה זאת ולא אשה אמר שכבי עד הבקר כי כל האדם יוכל לדעת בעצמו הגדר שיהי' טוב לו אם הכנע' או השבועה ואני רוא' שאין טוב מן ההכנע' ורעבון הנפש כאשר אמרתי ואם יצטרך עוד אל השבוע' ישבע ויקיים כענין שאמר דוד נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך · והראש לכל הגדרים שישמור האדם את עיניו מכל מה שאינו שלו ואף אם ימעט ראייתו ממה שהוא שלו אז יקרא צנוע וביישן כענין שאמרו על אותו האיש שהית' אשתו חגרת ולא הכיר בה עד יום מותה · ואמרו עליו כמה צנוע אדם זה שלא הכיר באשתו · ואם ישמור עיניו נמצא לבו שמור ומתוך שיהיו עיניו ולבו שמורים נמצא כולו שמור · כי על ידי שלשה חושים שבאדם העון נגמר הראי' · והמחשב' · והמשוש · ואם יש בו חוש הרביעי גם הוא משמש את המשוש והוא חוש השמע אינו קרוב לחוש המחשבה כמו הראות כי הוא מביא מיד אל חוש הלב וחוש הלב מביא אל המשוש ועל זה הזהי' הכתוב ולא תתורו אחרי לבבכ' ואחרי עיניכם ואמרו בהגדה לבא ועינא תרי סרסורי דחטא' אינון · וכן אמר החכם תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה :

אמר

שיאכל לרעבו וישתה לצמאו ויראה את נפשו טוב בעמלו ולא יתענה כדי לצער את נפשו כמו שאמרו במקו' אחר כל המצער עצמו מן היין נקרא חוטא וכ"ש המצער נפשו מכל דבר · ועוד אמרו בירו' עתיד אדם ליתן את הדין וחשבון על מה שראו עיניו ולא אכל ממנו · ר"א היה מצמת פריטין בכיסיה וזבין בהו מכל מין ומין חדא זימנא בשתא · הרי שני פתרוני' האלה נאמרו עליהן והם נכונים · ויש ללמד מהן דעת וחכמה ומשניהם נלמוד כי התשמיש צריך שיהא בו דחוי השמאל וכן אמרו במקום אחר אבר קטן יש בו באדם משביעו רעב מרעיבו שבע והזכירו הדבר על דוד שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום ונכשל במעשה בת שבע כי בשביל שהשביע את יצרו מאותו דבר שתאוה אליה · ועתה נשוב תשובת השאלה ונאמר כי אמת הוא הדבר שנתנו חכמים מדת העונה לכל אחד ואחד כפי כחו · והאחד מהן הטיילים בכל יום · ואפשר שעליהן נאמר שתה' השמאל דוחה וימין מקרבת למעט מהם מרשותה ומדעתה כדי שלא יתגבר עליו יצרו במלאת תאותו · אבל מעונת תלמידי חכמי' אין למעט שהרי אמרו חכמים אשר פריו יתן בעתו זה המשמש מטתו מערב שבת לערב שבת · וכל שכן מן העונות האחרות של גמלים ושל ספנים · עוד נאמר כי עונות שנתנו חכמים למלאת תשוקת האשה הן ואין רשאי למעט אלא מדעתה ואם יצטרך אל המעט' ההוא הרשות בידו להוסיף כי היא הרביעי מן הכונות שאמרנו להנצל מן העבירה ועל הדרך ההוא הזהירוהו שיעמוד כנגד יצרו ולא ימלא כל תאותו בדחיית השמאל ותהא בו הקרבת הימין כדי שלא תבטל עונתו כי שמא מתוך הכניעו את יצרו והלחמו עמו תבטל מצותו · עוד נאמר כי העונות שנתנו חכמים על דרך הסת' קבעו אות' כי אמרו דעת האשה שהוא מתפייסת מבעלה בכך לפי שהוא כוחו ומענוגו אבל אם יראה שהיא מבקשת אותו המעשה והיא צריכה לכך בהשתדלותה עמו ובהתקשטה לפניו והרי הוא חייב לשמחה בדבר מצוה כאשר אמרו בפסחים אמר רבא חייב אדם לשמח את אשתו בדבר מצוה אפילו שלא בשעת עונתה ואפי' היא מעוברת וכשהיא צריכה לאותו מעשה קאמר · וא"ר יהושע בן לוי כל היודע

באשתו שהיא ירא' חטא ואינו פוקד' נקרא חוטא שנ' וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא ואפי' בשעת עונתה דאוריי' זו היא דכתיב שארה כסותה ועונתה לא יגרע · אלא לאו אפי' שלא בשעת עונתה וכשהיא צריכה לאותו מעשה · ועוד אמרו חייב אדם לפקד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך ואמרי' התם אפי' בשעת וסתה מאי טעמ' כיון דוסתות דרבנן במקו' מצוה לא גזור · ועוד במסכת כלה מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים יעשה חפצי שמים וחפצי אשתו · אלו הן חפצי שמים יפזר מצותיו לעניי' שנ' פזר נתן לאביונים · ואלו הן חפצי אשתו ר' אליעזר אומר יפתנה בשעת תשמיש ר' יהושע אומר ישמחנה בדבר מצוה · ואחרי שראינו את כל אלה שהאדם חייב לעשות חפצי אשתו ולשמחה במצוה זו בכל עת שהיא צריכה לה על כן התירוהו שתהא שמאל דוחה וימין מקרבת פן תסיתנו לעבור על המדה ותמשיכהו אחריה אל הבלי העולם ויאבד מן העולם בעבירה · ועל כן צריך האדם לשבור את תאותו ולהכניע את יצרו בדחיית השמאל כדי שלא יבא לידי איסור ויגיע לידי עונש · וראינו לרבותינו ז"ל שהיו חסידים גדולים והיו גודרים עצמן בכמה נדרים והיו מהן מי שלא היה רוצה ליהנות במלבושים נאים כגון ר' יהודה בר' אלעאי והיה מהם מי שפירש מאשתו אחר שקיי' מצות פריה ורביה וכל אחד היה גודר את עצמו לפי מה שהיה מכיר את טבעו ורואה במה תקנתו וכן אמרו בהגדה על ענין היצר אברהם השלים עמו ועליו נאמר ברצו' י"י דרכי איש גם אויביו ישלים אתו · דוד עשה עמו מלחמה וראה שלא היה יכול לעמוד בו עמד עליו והרגו שנ' לבי חלל בקרבי · פי' אברהם השלים עמו היה יצרו רך וטבעו נח ועדב שלא היה צריך לעשות עמו מלחמה כמו שאמרו בנדרים בתחלה אברם שלא היה מולך אלא על רמ"ג איברים ולבסוף אברהם שהמליכו על רמ"ח איברים שהוסיפו לו משלה על שתי אזנים ועל שתי עינים ועל הגויה · אבל דוד היה יצרו קשה יחזק והיה צרי' לעשו' עמו מלחמ' בכל יום וכיון שרא' שלא הי' יכול לעמו' כנגדו עמד עליו והרגו · יש מפרשי' הרגו בשקי' ובתעניו' ויש שפירשו שפר' מן האש' לגמרי כי רא' שמתוך ההיתר הסיתו

ואפסידין את שכרו והם מה שפי' בנדרים אר' יוחנן בן דהבאי ד' דברים סחו לי מלאכי השרת · חגרים מפני מה הוין בפני שהופכים את שלחנם פי' שנהגו בה מעשה בהמה · סומין מפני מה הויין מפני שמסתכלין באותו מקום · וי"מ מפני שהן מסתכלין שם בשעה שהם רוצים לשמש ואע"פ שבשעת המעשה הוא מצניע עצמו או ביום מאפיל בטליתו או בליל' מכבה אסהנר כיון שעש'כן כמו דמתשמיש בזה עצמו ונהג בה מנהג הפקר וכ"ש אם מסתכלי' באותו מקו' שלא בשעת תשמיש שהו' מנהג הפקר והוא היצר מסית בעצמו כאשר פרשנו בשער הפרישה ואלמין מפני מה הוין מפני שנושקין באותו מקום· חרשים מפני מה הווין מפני שמספרין בשעת תשמיש · הראשונות מפני שנהגו בה מנהג הפק' והרביעית מפני שנותן דעתו באשה אחרת א"נ מפני שעושה המעשה כעין זנו' שאין מתכוין לו ועושה ומה שאמר רבי יוחנן אין הלכה כר' יוחנן בן דהבאי אלא כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו עושה משל לדג הבא מן הצייד וכו' · דמשמע שמותר לעשות כן לכתחלה נ"ל שאינו אלא על הפיכת שולחן בלבד כדאי' בשמעת' דההוא אתתא דאתיא לקמיה דרב אמרה לו ר' שולחן ערכתי לפניו הפכו אמר לה מאי שנא מביניתא' דמשמ' נמי מהכא דהפיכ' שולחן אינו אסו'· דוקא על הפיכת השולחן לבד אבל על האחרונו' אע"פ שאין נדון עליה דין אמור מכל מקום אסור יש בהן כאשר אמרנו למעלה שאסור לאדם לספר בדברים אחרים בשעת תשמיש אלא אם כן הם צרכי תשמיש או שהוא צריך לרצותה · ובמסכת חגיגה אמרו מגיד לאדם מה שיחו אפי' שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידין לו בשעת הדין וכן המסתכלי' באותו מקום עוברין על הצנע לכת עם אלהיך· ומעביר את הבוש' מעל פניו· וכתי' בעבו' תהיה יראתו על פניכ' זו הבושה וכתיב בעבו' תהי' יראתו על פניכ' לבלתי תחטאו וכ"ו שכל המתבוים אינו חוטא · וכ"ש הנושקין שיש בהן כל אלה ועוד שעוברין משום בל תשקצו את נפשותיכם כאשר אמרו רבותינו ז"ל האי מאן דשתי מיא בקרנ' דאומנא עבר משו' בל תשקצו· ורב כהנא דהוה מעבר שושיפא על פומיה ואמר ליה רב שקליה דלא לימרו מיכל קא אכיל וקא עבר משום בל תשקצו וכ"ש הך · והפיכת השולחן עצמו שהתירו אומר אני דוקא שהיא מתרצית עמו לדעתה על ידי ריצוי אבל אם הוא כופה אותה באותה הפיכה ודאי אינו ניצל מן החטא ואני קורא עליו גם בלא דעת נפש לא טוב שהרי אמרו חכמים ואץ ברגלים חוטא זה הבועל ושונה · והקשו עליו והא אמרינן הרוצה שיהיו בניו זכרים יבעול וישנה ומתרץ ליה לא קשיא כאן לדעת כאן שלא לדעת · הנה זה הבועל ושונה · וכונתו לעשות בנים זכרים וכיון שהוא עושה שלא מדעת נקרא חוטא · מי שמענה את דעתה והופך את שולחנו שלא מדעתה כל שכן שהוא חוטא · ויש מי שאומר מי שהופך שולחנו כיון שהיא רוצה לתשמיש אע"פ שהיא מוכרחת בהפיכ' השולחן מותר משא"כ בבועל ושונה שלא מדעתה שכל הבעילות על כרחה היא ואסור מפני שהוא בעילת זנות · והראיה על זה כי האשה הבאה לפני רבי ואמרה לו ופשוטו של דבר דומה שלא היו הן רוצין ואעפ"כ התירו להן· ואני אומר שאי' ראיה מזה שאיפשר שנתרצו להן על ידי ריצוי אלא שבאו לדרוש אם היה בדבר אסור אם לאו · וכלשון הראשון נראה לי דאסור לעשות בה שום דבר שלא מדעתה עד שיפייס ותתרצה · ושנינו במס' כלה הוא למטה והיא למעלה זו היא דרך עזות שמש' שניה' כאחד זו היא דרך עקש · ואם ישאל אדם על מה שאמרו ז"ל יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת כיון שנתנו חכמים מדת עונה לכל איש ואיש כפי כחו וכפי מענוגו כמו שהוא מפורש בכתובות · מה תהיה עוד דחיית השמאל והקרב' הימין ׃ נשיב ונאמר כי מבלי דעת תוכן הענין נשאלה שאלה זו · ועתה נפרש תחלה מה הן יצר ואשה · כי יש תועלת בפתרון הענין ׃ ואחר הפתרון נשיב תשובת השאלה יצר ואשה אמרו בפתרונם שני פנים יש מי שאומר יצר הוא התשמיש ואשה הוא שאר עסקי האשה כגון מאכיליה ומשתיה ומלבושיה ותכשיטיה שלא ירגילוה למלא כל רצונה אך יגער בה פעם ופעמים פן תכבד עולה עליו גם תועיל גערתו שלא תגבר עליו כי אין רעה חולה מרעת האשה כאשר תמשול על בעלה ויש מי שאומר כי האשה הוא התשמיש והיצר הוא שאר תאות העול' שיעמוד האדם בנגלזונא ימנא את נפשו מהן וזו היא דחיית השמאל אך תהא הקרבת הימין

ביוסולא יצא' קול המשכימי' בבקר · וגסקולר המעש' מן הטע' הזה הו' כדי שלא תכנס שום מחשב' בתוך המעש' אלא שיש לדקד' על זה הפרו' א"כ לא היה משהה עצמו על הבטן · וכבר אז"ל שכר פרי הבטן בשכר שמשהי' עצמן על הבטן הווין להם בנים זכרים וזו אינה קושיא כי כל לבבות דורש ה' וכל המעשים שהם נש' שתים טובים הם ומי שאומד את עצמו שיוכל לעשו' כך ולא תכנס עליו מחשבה אחרת . והו' משהא עצמי כדי שתהנה האשה מזהמעשה ותזרי' תחילה מתכוין לעשו' מצוה ועושה אותה והקב"ה נותן לו שכרו בבנים זכרי' ומי שאינו בטוח בעצמו בכך וממהר את המעשה כדי להנצל מן החטא גם הוא עושה מצוה והקב"ה משלם שכרו בבנים יפים וגם הוא כבר הודיע אותה הטעם והיתה דעתה נסמכת עמו על כך · ועוד שמעתי בפירושו הי' מגלה טפח ומכסה טפח משוסלגיעות הו' ועל הסינר שהוא חוגרת קמא' כי אף בשעת תשמי' היה מצריכה לחגרו ומגלה טפח שבה מאותו הסינר בשעת תשמיש ומכסהו בו לאח"כ ודומה כמי שכפאו שד שהמעשה היה עושה בירא' כאדם שהוא נבעת מפני השד וכל זה כדי שלא תכנס שום מחשבה אחרת עליו ואעפ"י שיש בעניין הזה ענין לניעות עיקר כונתו לכך היתה ודוגמ' זה המעשה את' בגמרא דבני מערבא בר' יוסי בר חלפי' שכנס יבמתו חמש בעילות בעל ודר' סדין בעל ואותו הענין' לא היה אלא כדי שלא יהא כונתו אלא לשםמצוה בלבד · ובני תשע מדות שאמרנו כך הוא פירושם · בני אנוסה אין אתה צריך לומר שאנ' את האשה והוליד ממנה בן אלא אפכי שאנס את אשתו בתשמיש · וכן שנינו במסכת כלה מפני מה הווין לאד' בנים בעלי מומין מפני שהוא תובע' ואינה נתבע' לו פי' שאינה מתרצ' לו ואעפ"כ הוא נזקק לה ר' יהושע או' מפני שאומ' לו בשעת תשמיש אנוס' אני . ואיכ' בינייהו רוצ' ואינה רוצה · וכן את' במסכת עירובין שכל הכופה אשתו לדבר מצוה נק' רע שנ' גם בלא דעת נפש לא טוב' · כמו' כי האונס אסור אף באשתו אלא אם הוא צריך לאותו דבר יפייס ואח"כ יבעול בני שנוא' כמשמעה ואעפ"י שאין בדעתו לגרש' והטעם מפני שהיא כבעול' זנות · ואינה כבעילת אישות בני נדוי פי' בני נדה ואעפי שאין ממזר מין הנדה וי"מ שאם הן בנודי (או הי') שאסורי' בתשמש המע' והב"ל אם אחד מהספני תמור' שהוא מתכוין לערוה ונזדמנ' לו אשתו · וי"מ אפי' בב' נשיו שהו' מתכוין לאחת ונזדמנה לו האחרת והוא סבור כי היא חברתה · ויש שאומ' אין לזה הפירוש אסכנים מהשבטים שהן בני תמור' שהרי יעקב אבינו לרחל נתכוון ונזדמנה לו לאה · יש לומר עדין לא נתנה תורה ולא נאסרו בדקדוקי מצות אי נמי אפשר שלא נתעברה בלילה ההוא אלא אי קשי' הא קשיא מאחר שהוא שוגג והוא סבור שהיא היא המתכוין אלא' למה נקרא זה מורד ופושע אלא מחוורת' כלישנא קמא · בני מורדת דאמרה ליה לא בעינא לך ואעפ"כ הוא משמ' עמ' הרי היא אצלו כמו זונה ואפי' מדעתה · והנוסחא האחר' בני מריבה שהסמתקוטטי' יוסולילה הבואה ההוא אינה אלא זנות שאינה מתוך אהבה בני שכרו' שהוא שכור או שהיא שכורה ואין בהם כונת אהבה והרי הסמיכו הכתוב זנות יין ותירוש יק' לב · בני גרושת הלב שבלבו לגרשה ויושבת תחתיו ומשמשתו ואע"פ שאין בלבו עליה אלא שכופין אותו ב"ד לגרשה וגמר בדעתו לעשות כך ואחר כך הוא בא עליה בני ערבוביא כאשר פירשנו למעלה שהוא משמש עם אשתו ונותן דעתו באשה אחרת ואפילו שתי נשיו בני חצופה שהיא תובעת בפה הרי היא כזונה ואסור לקיימ' אבל מי שאשתו מרצתו בדברי רצוי ומתקשטת לפניו כדי ליתן דעתו עליה ויזדק' לה הנ' על זו אמרו ז"ל שיוצאין ממנו חכמים ונבונים כלאה אמנו שעשתה כן ליעקב ויצא ממנה יששכר שנאמר בו ומבני יששכר יודעי בינה לעתים · והשנוא' שאמרנו שנואה ומרוחק' בשעת תשמיש היא · שהרי לאה אצלו שנואה היתה מפני רחל ואעפ"כ היה יעקב אבינו נזקק לה מוכן בשעת תשמיש מיהא רצויה . היתה לפניו עוד יש לומר שהיא קראה עצמה שנואה על שלא היה אוהב אותה אהבה יתירה כרחל אבל מכל מקום לא היתה שנואה · וכל אלו בני תשע מדות שאמרנו אפילו יהיו צריכים לפריה ורביה שאין אשתו מעוברת והוא צריך שתתעב' ותלד אם תלך מחשבתו על אחרת או שהיתה אנוסה בשעת תשמיש או שהיה בה אחת מכל המדות שזכרנו פוגם את הולד שהוא נקרא מורד ופושע · עוד יש עניינין אחרים שהן פוגמין את המעשה ומקלקלין אותו ומפסידן

נפשו מעט הנאה ואינו מצטער ואינו רוצה לצער אות' בענו' שנא' צדיק אוכל לשובע נפשו ואומר גומל נפשו איש חסד הרי אלו ארבע הכונות אל המעשה הזה אך יש הפרש בין הכונה הרביעית לשלשה הראשונו' אם יתכוין לענס הכונ' שאמרנו יש לו שכר גדול כאדם שהוא מקיים את המצוה כהלכתה · ואם לא יתכוי' לענס הכונ' אלא [גם] להנא' עצמו גם הוא יש לו שכר כאדם שעשה מצוה שלא בכונה אך לא כמתכוי' לשם מצוה · והכונה הרביעי' אם לא יתכוי' לגדור עצמו מהעביר' אלא להנאת עצמו הוא מתכוין אין לו שכר של כלום כי הוא אינו צריך לא לוולד ולא לתקו' הוולד ולא לשמח' האש' כי אמרה שאינ' צריכ' לו ואם צריכהו' לאותו דבר מתאות היצר צריכהו' לתת שכר למעשיו ותהי' כונתו להנצל בו מן האסור ואם לא נתכוו' כן הנה הוא בדרך פסת' היצר וקרוב הוא להפסד ורחוק הוא מן השכ' אבל מי שאינו צריך לדבר ואין יצרו גובר עליו והו' מעורר את תאותו ומביא עצמו לידי קישוי ותאוה כדי להשבי' יצרו ללמלא תאות לבו מהנאת העיל' ותאותיו גם אין בו א' מג' דרכים הראשונים ודאי הוא הדרך נעצת היצר שאמרנו בתחלה ראה חיים עם אשה אשר אהבת כי היא חלקך בחיים · ומן ההתר יביאנו אל האסור · ועל זה אז"ל המקשה עצמו לדעת יהא בנידוי ואמרי' ליתא אסור משום דקא מגרי יצר הרע בנפשי' והעושה המעשה הזה דומה לאדם שהוא שבע ואוכל יותר מדאי ושותה יותר מדאי עד שהוא משתכר ומקיא ומתלכלך כגון זה ודאי דומה לבהמה כי כן דרך הבהמה אוכלו' עד שיאחוז' דם ותמו' ועוד יש מחשבו' המקלקי' את המעש' ההו' והמפסידו' את שכרו והמחליפות עליו רעה תחת טובה ושלום העון תחת קיבול השכר והן כאותה ששינו במילונה · תניא אמר ר' נתן וברותי מכם את המורדים ואת הפושעי' בי אלו בני תשע מידו' בני אסנ"ת מ"ש גע"ח בני אנוסה בני שנואה בני נידוי בני תמורה בני מורדות [כ"א] בני מריבה בני שכרות בני גרושת הלב בני ערבוביא בני חצופה · ותניא ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' מכאן אמר ר' נתן שלא ישתה אדם בכוס זה ויתן עינו בכוס אחר ואמר רבינא לא נצרכה אלא לשתי נשיו · שאלו את אימא שלום מפני מה בניך יפים ביותר אמרה להם כשהוא מספר עמי

אינו מספר אלא בחצי הלילה מגלה טפח ומכסה טפח ודומה כמי שכפאו שד אמרתי מה טעם כדי שלא יהיה דעתו באשה אחרת ונמצאו בניו באים לידי ממזרות · והרני מפרש את הענינ' הללו כדי שיבין האדם תוכן המעשה כי מה שאמר' שהוא מספר עמה בשע' תשמיש פי' בעלי הגמרא דוקא במילי דתשמיש שהם לצורך תשמיש א"כ שהיו לה כעס עמו והוא צריך לרצות' שאינ' רשאי לבעול עד שיפייסנ' בענין הזה היא רשאי לדבר עמ' לרצות' בכל ענייני רצוי אבל אם אינו צריך לרצות' אינו רשאי לדבר עמה בדברים אחרים חוץ מדברים הצריכים לתשמישה של אותה שעה : ועוד אני מפרש כי מה שאסרו לדבר בשעת תשמיש בדברים אחרי' לא תהא סבו' בעוד שתשמ' בלבד אלא אף משתבע' לתשמיש שוב אינו רשאי לדבר עמה בדברי' אחרי' חוץ מדברי' הצריכים לתשמישה של אותה שעה והכל כדי שלא יתן דעתו על אשה אחרת בעוד שהוא משמש · ולמדתי דבר זה ממה שאמרו במי שצריך לרצות' שמפיי' ואח"כ בועל מכלל דמי שאינו צריך לרצות' אינו רשאי לדבר אפילו קודם בעילה ואם ספר ושמש עליו אמרו מגיד לאדם מה שיחו אפי' שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידין לו בשעת הדין · ועוד אמרו חרשין מפני שמספרין בשע' תשמי' ואוקמו' בנדרי' מפני שמספרין במילי אחרניית' ומה שהיה מגל' טפח ומכסה טפח · שמעתי בפירשו שלא היה ממרק כל האבר בשעת תשמיש כדי למעט הנאתו מהנה · ודומה כמי שכפאו שד אדם שהוא עוש' הדבר מאונס שאין מתכוין להנאתו מה טעם שלא יתן דעתו באשה אחרת :

כך שמעתי ולא נתישב עלי לפי שאין הטעם דומה למעשה אלא היה לו לומר מפני שאינו רוצה להנות מן העול' ואינו עושה אלא לשם המצוה בלבד ושמעתי בפירושו עוד כי מגלה טפח ומכסה טפח שבאשה קאמר כלומר עכשיו מגלה אותו בשעת תשמיש לצורך ועכשיו מכסה אותה לומר שלא היה מאריך באותו מעש' ודומה כמי שכפאו שד · פירוש דומה כמי שהבעיתו השד ונבעת ומניח המעשה כל כך היה מקצר התשמיש · ועתה לזה הפירוש יבוא הטע' לכל המעשה כי מה שלא היה מספר עמה אלא בחצי הליל' גם הוא מאותו הטעם כדי שלא יזכור קול האנשי' והנשי' · שאפ'

מן העפר והכל שב אל העפר כלומר מי הפרש במית׳ בי׳ הצדיקים ובי׳ הרשעים ואפלא בי׳ האדם והבהמה כי כלם ימותו וישובו אל העפר ואי׳ בכל החיים מי שיכך מעלה בין זה לזה · מי מכיר במעלת הנפשות אם תעלה נפש הצדיק למעלה ואם תרד נפש הרשע האמשל׳ כבהמה למטה לארץ כלומר למטה מן הארץ והיא שאול העמוקה אין בכל החיים מי שיכיר אלא אותה המעלה כי אם היוצר לבדו · והעני׳ הזה ידוע מן החכמה אצל החכמי׳ בעלי המחשב׳ אך אי׳ בה מופת בחייה׳ ובמיתת׳ כי הן שווי׳ זה לזה ועל כן אמ׳ ומי יודע כלומר ומי מכיר במעלתם כי אלו הי׳ המעל׳ מופת יהיו הטפשי׳ והחכמים שוה בהכרתה אלא שאי׳ בה אות ומופת בחייהם ובמותם והנה הנפשו׳ שוות במותם אל מקו׳ תאותם והשתדלם בחייהם כי נפש צדיק הלקוחה מן השכל והמתאוה בחיים למקום מוצאה והמשתדלת להיות ולעמוד במקום אשר חוצבה משם שמה תשוב במותה ובהלקחה מן הגוף · ונפש הרשע המתאוה בהבלי העול׳ והנאותיו ולא זכרה מוצאותיה מקדם תשוב במותה אל מקום תאותה · ואלו נבראת העולם בדרך שלא יצטרך האדם לתאות היצר ולא יתאוה לא למאכל ולא למשתה כמה היתה תקוה גדולה לרשעים האבודי׳ בתאותם והנדחים ביצרם אך כי היה הפסד גדול בשכר הצדיקים שהם נלחמים בתאותם תמיד לכון דעת׳ לדעת קונם ושכר׳ מרובה עד אי׳ חקר ותכל׳ כאשר אמר הכתוב עין לא ראתה אלהי׳ זולתך יעשה למחכה לו ואמרו שהיה רצו׳ הבור׳ וברא׳ עולמו כרצונו וברא את האדם יחידי ועשה לו עזר כנגדו והטיל עליו אהבת עולם ותאותו כמו שאמר הכתוב גם את כל העולם נתן בלבם וצוה עליהם מצו׳ פריה ורביה כדי לישב עולמו כמו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה · ואחרי המצוה ההיא צוה לאדם שידב׳ באשתו ולא באש׳ חבירו והזהיר עליו כמה אזהרות וכמה עונשין על העריות לכן אנו צריכין לברור את המותר מתורה׳ האסו׳ וקבול השכר מתוך שלום העון · כי המצוה הזאת צוה עליה׳ הבורא שתי מצות עשה ואחת לא תעשה לאדם ולאשתו פרו ורבו ומלאו את הארץ וגם לבני נח ואתם פרו ורבו שרצו בארץ וגו׳ לא תגרע שארה כסותה ועונתה לא יגרע והתקיים שני מצות עשה ואחד לא מעט׳ שכר הרב׳ יש בדבר והמפסי׳ שכרו בקלקול מעשיו ומאבד מתנותיו בביטל מחשבותיו ראוי להקרא נער וסכל ופתי:

ועתה יש עלינו לדעת ולהבחין אי זה היא המחשבה הנכונה במעשה הזה ואי זו היא המחשבה המקלקלת אותו והמפסדת את שכרו והמביאה עליו רעה תחת טובה · והנה דרשתי וחקרתי במעט שכלי ומצאתי תוכן המעש׳ הזה על ארבע כוונות לבד ועל החמישית לא מצאתיו · ומן הארבע כונות מצאתי בהן שלש שהן עיקר קבול השכ׳ והרביעית קרובה היא לקבל שכר ושכרה מועט מן השלש · והריני מפרש הדברים על אופניהם הארבע כונות אשר המעשה נכון עליהם

הראשונה לשם פריה ורביה והיא נכונה מכלן כי הוא מקיים בה שתי מצות עשה ·

והשנית לתקון הולד כמו שאמרו חכמים ז״ל שלש׳ חדשים הראשונים קשה לאשה וקשה לולד אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד · אחרונים יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך הולד יוצא מלובן ומזורז וגם היא הכונה נמשכת בכונת פריה ורביה :

והשלישי׳ אע״פ שאינה לא זה ולא זה כיון שילד׳ אשתו והיא מניקתו אלא שהיא משתוקק׳ אליו והו׳ מכיר בה שהי׳ משתדלת ומתרצה ומתקשט׳ עצמה לפניו בעבור שיתן דעתו עליה וכן בעת צאתו לדרך שהאשה משתוקק׳ אליו גם שעל אלה יש קבול שכ׳ והיא היא מצות העונה שאמרה תורה דמיון שארה כסותה שהם צרכי האשה והנאותיה :

והרביעית שהו׳ מתכוין לגדר את עצמו מן העבירו׳ כדי שלא יתאוה לעבירה כי הוא רואה יצרו מתגבר ומתאוה אל הדבר ההוא גם זו יש בה שכ׳ אבל לא כראשונו׳ לפי שהו׳ יכול לרדות ביצרו ולכבוש תאותו בענין שאמרו אבר קטן יש בו באדם משביעו רעב מרעיבו שבע · ועוד אמרו יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת · מ״מ מי שכונתו לכך שיהא שבע מן ההתר כדי שלא ירעב ויתאוה לאסור כונתו לטובה ויש לו שכר כאדם שיוכל להתענות ויאחז בל׳ טורח גדול ולא ימות ולא יחלה ולא יצטער הרבה ואעפ״כ הוא אוכל מעט כדרך שאר בני האדם שאינו נתפש על אותה אכילה והוא מקבל עלי׳ שכר שמרא׳ נפשו

ושתי צפרים ואשפלמורע וכן כל הקרבנות למחוסרי׳ כפרה לטהרת קדשי׳ והנזהר מהסנקר׳ טהור ממשמוש הטומאה. וכן מצינו הטומא׳ והטהר׳ במשמוש העברו׳ והאסורים כמו שאמרה תורה בפר׳ עריות כי בכל אלה נטמאו העכו״ם וגו׳ · ובפר׳ שרצי׳ אל תטמאו בהם ונטמתם בם והנזהר מהן נקרא טהור וטהר יוסיף אומץ אבל יש הפרש בין הפרשת הטומאה להפרשת העבירו׳ כי הפורש מן הטומאות נקרא טהו׳ לבד והפורש מן העבירות פרישה גמורה נקרא קדוש וטהור · טהור כמו שאמרנו קדוש דכתיב בפרשת עריות קדושים תהי׳ ובפרש׳ שרצים והתקדשתם והייתם קדושים:

עתה יש לנו לפרש מה הן שתי קדושו׳ הללו ומפרושן נלמוד הפרש עוד בין טהרה לקדושה ונאמר כי שתי קדושות הן׳ הא׳ קדושת המעשה והשנית קדושת הלב ונקיו׳ המחשבה הלא תראה מה שאמר בסוף הפסוק והייתם קדושי׳ כי קדוש אני ה׳ מה אני קדוש במעשה ובמחשבה אף אתם תהיו קדושי׳ במעש׳ ובמחשב׳ הא למדת שלא נקרא אדם קדוש עד שיתקדש מן העבירות במחשבתי ובמעשיו והאדם ששומר עצמו מגופי הטומאות והעבירות נקרא טהר ידים · אך האדם שישמור עצמו ממחשבו׳ העריו׳ ושאר העבירו׳ נקרא קדוש:

ועתה תבין ותדע שלא יוכל האדם להגי׳ אל המדה הזא׳ עד שיגיע מדר׳ המות׳ לו חלק מחלקיו וזכה מתכונותיו ויגדו׳ את עצמו בגדר הפרישה והמניע׳ מן הדברים המותרים לו שהם דרך ומבלול להי גל עבירה כענין שאר״זל בענין העריות כל המכנים ידו למטה מטבורו תקצץ ידו על טבורו · וכמו שאמרו כל האוחז באמה ומשתין מים כאלו מביא מבול לעול׳ וכמו שאמר ר׳ יוסי מעולם לא נסתכלתי באמה שלי והקשו א״כ ליקרייו׳ רבי׳ הקדוש אמרו ר׳ מילת׳ יתירא הוה ביה שלא הכנים ידו תחת אבנטו וכל הפרישה הזאת הית׳ גדר מן הערוה שלא תתגבר עליה׳ תאות העריו׳ לפי שהיצר מתקוע׳ ומקטרג על האד׳ להשיאו ולהסיתו וכן הוא דרך היצר משיא את האדם להשביע נפשו ולמלא כל תאותו בכל המותר לו ואחר שלמדו למלא כל תאותו אם לא תמצא ידו במות׳ לו יסיתנו ויסיאנו למל׳ תאותו מן האסו׳ הקל ומן הקל אל החמו׳ ומן החמו׳ אל החמו׳ ממנו עד שאומר לך עבוד עכו״ ותכפור במי שאמר והיה העול׳ שאין דין ולית דיין · וכן אמר החכם בספ׳ קהלת זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש כי מקרה אח׳ לכל וגם לב בני האדם מלא רע והוללות בלבם בחייה׳ ואחריו אל המתי׳ וכל הפר׳ עד סופ׳ ואמרי׳ לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחס׳ ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך וגו׳: כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמ׳ בשאול אשר אתה הולך שמה:

כל אלה דברי יצ״הר הוא שמסית האדם ואומ׳ לו דע כי מות תמות ואין צדיק שינצל מן המיתה ועוד שאין לו שכרו והמת כבר נשכח כל זכורו גם אהבתו גם שנאתו גם קנאתו כבר אבדה והכלב החי הוא טוב מן הארי המת ועל כן לא תאבד הנאותיך בעולם הזה לך אכול בשמחה לחמך וגו״ כי כבר רצה האלהי׳ את מעשיך אין לך רצון גדול ממנו אלא זה הנהנה מן העולם אלא בהנאת הנפש לך אכול וגו׳ · בכל עת יהיו בגדיך לבנים · ע״כ הסתה בהנא׳ גופו ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו׳ הרי זו הסתה בהנאת הנפש ותאות היצר · וע״כ הסתה בדבר היתר כל אשר תמצא ידך בכחך עשה · הרי הסתה בעריות ובשאר העבירות · כי אין מעשה וחשבו׳ זה לית דין ודעת כלומר אין מי שידע במעשיך וכן אמרו רבינו ז״ל כל המשבר כלי בחמתו יהיה בעיניך כעובד עכו״ם שכך אומנו׳ יצ״הר היום עשה כך ומחר אומר לך עבוד עכו״ם · ועל כן צריך האדם להתחזק ולעמוד על נפשו ולהלח׳ בתאותו כדי שתתעל׳ מעלתו מן הבהמה שאי׳ מעצור לרוח׳ מכל אשר תשיג בתאות׳ כי התאוה המתגברת על האדם היא מכח הנפש הבהמיות וע״כ נמשלו התועי׳ הנמשכי׳ אחרי תאותם כבהמות כמ״ש אדם ביקר בל ילי׳ נו׳ ואמר החכם מ, יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורו׳ הבהמה היורדת היא למטה ר״ל על נפש הצדיקים שהיא עולה למעלה · יש מי שאומר שאי׳ כאן ה״א התימ׳ ואני אומר כי מלת ה״א תוכיח על התמה אך עני׳ הדבר כך הוא כי אמר למעל׳ מזה הכל הולך אל מקום אחד הכל היה

מן

רוב מן הכשר כשר אלמא כי אתו רובא דכשרה ומיעוטא דשאובה שהיא משוכה בהדדי למקוה נמי מצטרפי. ואם היה כל המקו' מים שאובי' שנמשכו לא פוסלי' ולא מטבילי' בהן עד שירדו עליהן מי גשמים מ' סאה וכ"ש מי פירות שאין פוסלי' אלא בשנוי מרא' אם לא היה שם כדי שנוי מרא' אינו פוסל ואינו מצטרף אבל אם המקוה שלם ונתן לתוכו סאה מים שאובי' או מי פירות ואין בהן כדי שנוי מראה ואח"כ נטל ממנו סאה כשר. נמצאו השאובי' ומי פירות מצטרפי' למקוה בעני' הזה ושלשת הלוגי' הפוסלי' את המקוה דוקא שיהיו כלם מים שאובי' ויהא בהן מראה מים אבל אם נפל לתוכן מעט יין ושנה מראהו למראה יין אין פוסלי' עוד את המקוה אלא א"כ שנו כל מראה המקוה כדין שאר מי פירות. ואלו מצטרפי' לשעו' מקוה השלג והברד והכפו' והגליד וטיט הרוק שהפרה שוחה ושותה ממנו וכל שהוא מבריית המים וכולן משתערי' בכמות שהן ובלבד שיתמעך חלל השלג עד שיהא ככפור. ואפי' מדדן בכלי ונתנן למקוה מצטרפי' ובלבד שיהא רוב המקוה כהלכתו:

הנה כל דיני המקוה המצויים יותר שנויים כאן והנם דרושים לכל חפציהם. דיני הנטבלים שהמקוה נפסל בהן. המטבל כר וכסת של עור שאין בהם מוכין והם צריכי' שיבאו בהן מים אם הטבילן כדרכן ושוליה' למטה אם העלה אותן כך כיון שהגביה שפתותיה' מן המים המים שבתוכ' שאובי' ופוס' את המקוה החסר מפא"כ בשק ובקופה. וכלי זכוכית הרי הן ככר וכסת של עור וכן כל שאר כלי קבול:

שנינו במקואות פ' עשירי כלי שהטבילו דרך פיו כאלו לא טבל הטבילו כדרכו בלא זבורי' עד שיטנו על צדו כלי שהוא צר מכא' ומכא' ורחב באמצע אינו טהור עד שיטנו על צדו. צלוחית שפיה שוקעת אינה טהורה עד שינקבנה מצדה. נראה לי טעם כל אלה מפני הרוח שמתקבץ לתוכ' ואין המי' נכנסי' בהן יפה והאי זבורית שבוש היה בספרים ואינו אלא זרבובית ודומה לו בויקר' רבה השותים במזרקי רבנן אמרי בכלי' שיש להם זרבובית הוא קניסקניז שפירשו עליו במס"ש ודומה לו בפ' יום הכפורי' משו' דמזדריב ובולנתל' מקרבו' מים בכב' [סירפה] מצוי במס' נדה והחליפו ז' בסמך וב' בפ' והם לשון שאובה ויניקה שורבי"ר בלע"ז. שעושין לכלים נקבים נקבים. ויש מהן נותני' בהן קנים כדי להשקות מהן כמה בני אדם כאחד והם הנקראים קניסקניז בלשון הגמ' ובאגדה זרבובית ומפני אותן הנקבים המרובי' מתקבץ בתוכן הרוח ומתקרר בו היין. ולכך נקרא מזרקו יין על שם שהוא עושה בעבוע ביניקתו כזורק את היין מפני הרוח. וכך היא הנוסחא המדוייקת הטבילו כדרכו זרבובית עד שיטנו על צדו. פירוש אם הכלי הזה יש בו זרבובית אע"פ שפיו רחב הרבה כשיטבילנו צריך שיטנו על צדו כדי שלא יתקבץ בו הרוח ויכנסו בו המי' וכן הכלי שהוא צר מפיו ומשוליו ורחב באמצ' צריך שיטנו על צדו מפני הרוח וכ"ש אם הוא רחב משוליו שהוא עשויה לשוקעו והוי חצילה. וכן צלוחית שפיה שוקעות לא יכנסו המים תחת השקוע מפני הרוח ואפי' הטה על צדה עד שינקבנה מצדה. כך הראוני מן השמים נשלם שער המים:

שער הקדושה

ראיתי לפרש בו עניני הקדושה שהאדם צריך להתקדש בבע' תמי' במעשיו ובמחשבתו על דרך שאמרו רז"ל כל המתקדש עצמו בשעת תשמיש הויין לו בנים זכרים בע"י הוראה שנא' והתקדשת' והייתם קדושים וסמיך ליה להבדיל בין הטמא ובין הטהור. וסמיכי' אשה כי תזריע וילדה זכר. ואני רוצה להאריך ולהרחיב בשער הזה מפני שיש תועלת בארוכותו והוא מהעניני' שרוב בני האדם נכשלים בהם ונלכדים בפח מוקשיהם ועל זה ראיתי להניע בהם עד שיהיו פשוטים ומוכנעי' לכל דורשיה'. ואומר תחלה מה הן שתי קדושות הללו הנזכ' בפסוק הזה. ואפרש עוד מה בין טהרה לקדושה שאמר ר' פנחס בן יאיר טהרה מביאה לידי ק-ושה ונאמר כי הטהרה באה מכללי הטומאה שיטהר ממנה או שיזהר שלא יגע בה וכמו שהטומאה באה על ידי משוש כן הנטהר ממנה טהרתו במשוש. הטומאה במשוש כגון מגעות והסטות משכבות ומושבות הזב וזבה וראיית הקרי וראיי' הנגעים וטומאת המת ומגע שרצים ונבלות והסיתן וכן הטהרה במשוש כגון טבילה והזייה שלישי ושביעי

ושתי

דאמרינן נתן סאה ונטל סאה לרביעית אינו משלים
דוקא בשנטל ונתן דהיינו השלמה אבל אם נתן ולא נטל
לרביעית נמי אינו פוסל מ"ט מקוה שלם הוא ואינו
נפסל בשאובי' בדין מקוה הגדול שהוא מחובר לו
תניא ורחץ את בשרו במים במי מקוה · את כל בשרו
מים שכל גופו עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום
שלש אמות ושערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה ·
והנך אמות דאמרינן הכא באמה בת ששה טפחים
כדאמרינן אמ' בת עשרים וארבעה אצבעות בגודל וכך
שיעור גבהו של אדם כדאמרינן בעירובין גופו שלש
אמות ואמה כדי פשוט ידי' ורגלי' ואע"פ שאינו טובל
כדרך גבהו אלא כדרך גדלתו כדרים לקיש ולא שוח'
כמו שפרשנו למעלה בשער טבילה · אףעל פי כן
גזירת הכתוב על האדם שלא יפחות מזה השיעור
המחזיק ארבעי' סאה וה"מ במי מקוה דכתיב את כל
בשרו אבל במים חיים דלא כתיב את כל בשרו כגון
לגבי זב דלא כתיב ביה את כל בשרו וכתיב בי' מים
חיים לא בעינ' מ' סאה אלא כל היכא דמכסי בהו בבת
אחת בין עומד בין מוטה בין שוחה סגי לי' ובלבד ש"א
יהא חוצץ הוא על עצמו כדרים לקיש:

הנה השלמתי כל דיני המקוה ושעורו והכשרו
ופסולו ולפי שכתבתי אותן על סדר המשני'
מפוזרי' ראיתי לחבר אותם יחד כדי שיהא מזומן לכל
הדורש אותם · שיעור הכשר מקוה העשוי ממי גשמי'
צריך שיהיו בו ארבעי' סאה כאשכורן במקום א' או
אפי' בשני מקומות והא שיהא ביניהן נקב בשתי אצבעו'
חוזרו' למקומן ומדלא קאמרינן באי זה אצבע ש"מ
באצבעו' הבינוני' קאמר ולא בעי בגודל · וכןמפורש
בתוספו' מקואו' ואותן ארבעי' בעינ' שילכו מאליהן
למקוה ולא יוליכום דרך כלי שיהא בו בית קיבול מים
העומד דרך קבלתו והוא עשוי לקבלה ולא אפילו
דרך צינור שחקקו ולבסוף קבעו אם יש בו בית קיבל
עפר צרורות כל שהן ואם העביר עליהם אע"פ שבל
שבל המקוה פחות קרטוב נפל שם בהכשרו אם העביר
לתוכו שלשת לוגין מים דרך הכלים פסלו את המקו'
ואפי' נפלו לתוכו לוג לוג שלא תאמ' כשנפל שם הלוג
הראשון הרי הוא מקו' שלם ואותו הלוג לא פסלו א"כ
כשיפלו עוד לתוכו ב' לוגין לא יפסלו אות' אינו כן
שאלו הי' הלוג הראשון משלים את המקוה להכש' היא
כדכרך אלא אמרו כי אמרו ג' לוגין מים שאובין
לא פוסל ולא תשנים הילכך מקוה חס' וכי נפל לגוי'
ג' לוגין פסלוהו לגמרי ואם הי' מקוה שלם בכשרות
אינו נפס' בשאובין אלא א"כ נפלו בו מחצ' על מחצ'
ובכל שכן אם נפלו בו רוב שאובין: אבל מקוה השלם
נפסל בשינוי מרא' · ודוקא שנפלו בו מי פירו' ושנו
מראיו אבל בהדח' כלי' או בשריי' כותני' ואוכלין אינו
נפס' וכ"ש אם נשתנו מחמת עצמן ושנוי מראה אין לו
שיעור שאפי' לא נפל בו אלא קרטוב ושנה מראיו
פסול · ואם נפלו לתוכו מי גשמים וחזר למראיו כשר
ואם היה מקוה שלם ונשתנה מראיו ממלא בכתפו ונותן
לתוכו עד שיחזרו מראיו למראה מים · ושלשת לוגין
שאמרנו שהן פוסלין במקוה החסר · דוקא שנפלו
משנים ומשלשה כלים · אבל מארבעה לא · ואותן
שנים ושלשה כלים דוקא שהתחיל השני עד שלא השלים
הראשון אבל משהפסיק הראשון אינו מצטרף · עוד
לפסול וה"מ שלא נתכוון מתחלה להוסיף על הראשון
ועל השני ואחר כך נמלך והוסיף אבל אם היה בדעתו
להוסיף מתחלה אפי' קרטוב בכלי שני מצטרפין
לשלשת לוגין אבל המעין אינו נפסל עד שיעבירנו דרך
כלי קבול ואם היה טומ' ודבה עליו מים שאובי'
והמשיכן אינו מטהר בזוחלין אבל מטהר בכל שהו. ואם
היה מושך כל שהו אפי' כרגלי הנדל ורבה עליו שאובין
והמשיכו הרבה הרי הוא כמות שהיה לכל דבר ודוקא
עד מקום שהיה מושך מתחלתו ואם העבירו כלי על
אחורי הכלים או על גבי ספסל אע"פ שאינו שאובין
חוזר לתורת מקוה לכל דבר עד שיטול משם הכלי' ולא
יעביל על גבי ספסל משום גזירת תרחצאו' וכשם שאין
המעין נפסל ברבוי מים שאובין כך אינו נפסל בשנוי
מראה והמקוה החסר שנפלו בו פחות משלשת לוגין
שאובין לא פוסלין ולא משלימין להכשר מקוה · אבל
אם המשיכה לאותן שאובין דרך מרזב שאין בו בית
קבול איצטרופי נמי מצטרפי ואפי' תשעה עשר כאין
נמי מצטרפין בהמשכה · ולא תימא דוקא שקדם במקו'
רובא דהכשיר' למיעוטא דשאובה אבל אי נפלו בהדדי
לא דאפי' נפלו בהדדי למקוה מצטרפין · מדתנן מי
גשמי' ומי שאובי' שנתערבו' בחצר ובעוקה וכו'· אם

המים שבתיבן דרך חבור כיון שלא נשחט בו הספוג ולא נשפך בו הדלי לא פסלוהו שהרי לא נפלו המים לתוכו אלא הדלי והספוג הוא שנפלו : ערוב מקוואות בשפופרת הנאד בעובי ובחללה כשתי אצבעות חוזר׳ למקותן· כשפופרת ספק (שאינה) פסולה מפני שהיא מן התורה : זאת היא שכתבנו למעלה דשיעור ארבעי׳ סאה דאורייתא היא ודוקא לטבילות האדם לבד דכתיב ביה כל בשרו · ודרשינן מים שכל גופו עולה בהן כלומר כל בשרו כדרכו וכדרך גבהו דהיינו שלש אמות ואע״פ שהוא יכול לטבול כולו כאחת בפחות מזה השיעור שהרי אינו טובל אלא כדרך גדלתו מכל מקום גזירה היא על האדם שהוא צריך ארבעים סאה אבל לטבילת הכלים דיין להם במה שהן כדי שיוכלו להטבילן כולו בבת אחת ואפי׳ ברביעית לבד מטבילין בו מחטין וצנורות מדין התורה אלא שבטלו חכמים את אלה ואמרו שאין טבילה עולה לכל דבר פחות מארבעים סאה . והכי איתא בנזיר והבטול הזה מפורש הוא בכמה מקומות במקואו׳ שהרי אמרו שלש לוגין מים שאובי׳ פוסלי׳ את המקו׳ ולא חלקו בפסלו׳ הזה בין טבילות אדם לטביל׳ כלי׳ ואם איתא ברביעי׳ הוה מקוה טהרה לכלים קטנים הרי מקוה שלם אינו נפסל בשואבי׳ ואיך יפסלו שלשת לוגי׳ ארבעים סאה מן הכשרים אלא שבטלוה מהיות מקוה עד דהוי מ׳ סאה [עוד אמרו במשנה גל שנשתלש ובו ארבעי׳ סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהור כל מקום שיש בו מ׳ סאה ומטבילי׳ עוד תניא בברייתא אך במי כדה יתחט׳ מים שהנדה טובלת בהן ומאי נינהו מ׳ סאה מכל הני שמעינ׳ דלטבילה נמי בעי׳ מ׳ סאה ומטבילי׳ עוד תניא בברייתא אך במי יתחטא מים שהנדה טובלת בהן ומאי נינהו מ׳ סאה מכל הני שמעינ׳ דלטבילת כלי׳ נמי בעי׳ מ׳ סאה ולא סגי ליה במה שהן מיהו כשבטלו אותו לא בטלו אלא כשהו׳ בפני עצמו אבל היכא דהוי מקוה שלם וקדח ממנו רביעית לעוקה שבצדו על שפת המקוה אם יש בפרצה רוחב כשפופר׳ הנאד על רום בקליפו׳ השום מטבילין בו כלים קטני׳ ודוק׳ ברביעית אבל בפחות מרביעית לא דלא חשיב כלל· דבעינן שיעור מקוה קטן במקו׳ טבילה דהיינו רביעי׳ דהוא שיעור טהרה מן התורה · וכן הוא שיעור טהרה לננינוידים שעשינו לאותו רביעי׳ שקדח במקו׳ שלם אם נתן בו שאובים ונטל ממנו כנגדן פסול מה שאין כן במקוה גדול כאשר כתבנו והכשרנו בו ענין זה עד רובו ודוקא בשקדמו לאותו רביעית· ואחר כך ערבו בשאובים דפסול אבל אם עד שלא קדחו נתן שאובים במקוה כענין נתן סאה ונטל סאה ואחר כך קדחו ומשך ממנו רביעי׳ לעוקה שבצדו אע״פ שהשאוב׳ מעורבין בו כשר להטביל בו מחטין וצנור׳ מאי טעמ׳ מהכשירה דמקוה קא אתו · והכי איתא בזבחים פ׳ שני דכתיבנא לקמן ובתחלת זה הפרק במקואו׳ שנינו כל המעורב למקוה כמקו׳ חור המערה וסדקי המער׳ מטבילין בהן במה שהן עוקת המערה אין מטבילין בה אלא אם כן היתה נקובה כשפופרת הנאד למדנו מזו הפסוקא שיש הפרש בין עוקה שבצד המקוה לאותן חורין שהן בתוך המקוה דהת׳ לא בעינן עירו׳ כשפופר׳ הנאד ובעיקה שבצדו בעינן מפני שהו׳ כמקוה קטן בצד לא מקוה גדול · ונ״ל כמו שהפרשנו ביניהם לענין עירוב שפופרת כן נפרוש ביניהן לענין רביעית כי החורין שבמקו׳ לא בעינן בהו רביעי׳ מיסת״ט חד מקוה הוא ואלו בעוקה שבצדו בעינן רביעית המים כדאמרן הנה השלמנו הדינין שיש לנו ללמד ממשנת מקואו׳ בענינין הצריכין לנו והמזומנין לידנו :

[גרסינן בפ״ב דזבחים אמר ר״ל כל המשלים למי מקו׳ משלים למי כיור לרביעית אינו משלים למעוטי מאי אלימא למעוטי טיט הנרוק ה״ד אי דפרה שוח׳ ושות׳ ממנו אפי׳ למקוה נמי אינו משלים אלא למעוטי יבחושין אדומים אפי׳ בעינייהו נמי דהא תניא רשב״ג אומר כל שתחילת ברייתו מן המים מטבילין בו ואמר ר׳ יצחק בר אבדימי מטבילין בעינו של דג אמ׳ר׳ פפא למעוטי נתן סאה ונטל סאה דתנן מקוה שי׳ בו מ׳ סא׳ מכוונות נתן סאה ונטל סאה ה׳ז כשר וא״ר יהוד׳ בר שילא א״ר אסי א׳ר יוחנן עד רובו א׳ר פפא אם קדח בו רביעי׳ מטבילין בו מחטין וצינורי׳ הואי׳ ומהכשיר׳ דמקוה אתי שמעינן מהכא דכל שהוא מברייתא המים משלים למקוה ולרביעי׳ ולא עוד אלא אפי׳ מי עינו של דג נמי הרי הן כמים ומטבילין בהן מחטין וצינורות כשהן בתוך המקוה ואם נטמאו מי עינו של דג עולי׳ נמי נטומאה לטהרה ע״י טבילה בעין מים והא דאמרינן ·

ואדמה פוסלי' את המקוה וכו' · ודוקא המניח אבל שלא שוכח דקיימא לן כר' יוסי אליבא דב"ה ופירשו במסכת שבת שאם הניח בשעת קשור העבים אע"פ שהיה שוכח בשעת הגשם דברי הכל פוסלין ומודי' בשוכח בחצר שהוא טהור וכל הני דאמרי' טהורין שאין פוסלי' את המקוה לא יערה אותם למקוה מפני שהוא מחשב אותם בשעת העירוי · ועוד שכבר פירשנו למעלה שכל שלשת לוגי' שהן יורדי' מתוך ידין למקוה פוסלין אותו ואפי' לא היו בכלי וכל שכן כשהיו בכלי אלא ישבר אותם או יכפה אותם והן יורדין מאליהן ונעשין מקוה כשר · המניח טבלא תחת הצנור אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת· זקפה לידוח בין כך ובין כך אינה פוסלת · למדנו מזו הפיסקא שאין כלי פוסל אלא אם כן יש לו בית קבול מים והוא שיהא עומד כדרך קבלתו · החוטט בצנור לקבל צרורות בשל עץ כל שהו בשל חרס רביעית · הין צרורות מגלגלין לתוכו פוסלין את המקוה ירד לתוכו עפר ונכבש כשר · סלון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו פוסל לפי שלא נעשה לקבלה ·· פי' הצנורות דרכן לעשות להן בית קבול באמצע כדי לקבל מהגג עפר וצרורות היורדים עם שטף המים כדי שלא יכלה כל עפר הגג וכשיתמלא' אותו בית קבול מן העפ' והצרורות חוטבין אותן ומחזירין את העפר על הגג וטחין אותו כתחלתו · וקודם החטיטה אם יש בו עפר כבוש שנעשה כעין גפסים כבר נסת' אותו בית קבול וכש' אבל אם נתמל' מן הצרורו' והמים מתחללין בתוכו בין חלל הצרורו' הרי הוא פוסל כאלו לא היו שם כלום שאין הצרורות מבטלין את הגומא למדנו מזו הפסקא כי הצנו' אינו כלי אלא א"כ יש בו בית קבול ואותה שאמרו בברייתא צנור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל הא דאמר פוסל דוקא שיש בו בית קבול · ואותן צנורות שכינו למעל' דתחת' דצנור עלתו אינו פוסל בשאין בהן בית קבול והסילון שהוא צר כאן ומכאן ורחב באמצע · אע"פ שיש בו בית קבול במקו' רחבו שהוא כמו קרן עגולה שהיא טמאה אפי' הכא אינו פוסל לפי שלא נעשה לקבלה שאין הסלונות נתונות במקום קיבול עפר וצרורות הילכך בכ"מ אינן פוסלין ועוד שכינו למטה בזה הפ' השוקת שבסלע אין ממלאין ממנה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה ואין צריכה צמיד פתיל ואינה פוסל' את המקוה · היתה כלי וחברה בסיד ממלאין בה ומקדשין בה ומזין הימנה וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקוה : נקובה מלמטה או מן הצד ואינה יכולה לקבל מים כל שהן כשרה כמה יהיה בנקב בשפופרת הנאד מהא כמי שמעינן שאין פוסל את המקוה עד שיהא בכלי בית קבול מים · (ובגמרא דבני מערבא במס' יומא גרסינן ר"ש בר ברסנא בשם ר' אחא הים בית טבילה לכהנים כו' ולאו כלי הוא כההיא דריב"ל אמת המי' מושכות לו מעין עיטום והיו רגלי השוורי' פתוחי' כרמוני' כלומר השוורים והים שעל גביהן נקובים כרמונים לפיכך אין תורת כלי עליהן והסק והקופ' נמי אע"פ שמקבלין פירות אין פוסלין לפי שאין מקבלין מים ולא הוכשרו מעולם לקבל בו מים דתנן פרק שני אם היה שק או קופה מטבילין בהם בשביל שהמים מעורבין · היו נתוני' תחת הצנור אינן פוסלין אלא מטבילין אותו ומעלין אותן כדרכן פירוש מעלין אותן מן המקוה כדרכן שפיהן למעלה מה שאין כן בכר ובכסת של עור שהוא מעלה אותן דרך שוליה כמו שכתבנו למעלה · למדנו מן הכלל הזה שאין המקוה נפסל בשואבה עד שיהו המים שאובין בכלי שיש בו בית קבול ולא בית קבול פירות אלא בית קבו' משקין ואפי' יהי' בו בית קיב' משקין עד שיה' עשוי לקבלו ודבר זה למדנו מן הסילון שכתבנו ואפי' יהי' עשוי' בית קבול לקבלת כל דבר עד שיהא מונח כדרך קבלתו · ולמדנו את זה מן הטבלא שאמרנו על כל אלה דע שיניח אותה בכונה כדי לקבל אבל אם שכח אותו בחצר וקיבל מאליו אינו פוסל ובלבד שלא יערה אות' לתוך המקוה כאשר כתבנו למעלה · (ומכל אלה למדנו שהקרדימן שלנו (פי' תוסיף הערוך רעפים בלשון יוני) שמכסי' בהם את הגגים אין עושין לשאובה כלל וכלל :

פרק ששי

הספוג והדלי שהיו בהן מים שלשת לוגין נפלו' למקוה לא פסלוהו שלא אמר אלא ג' לוגין שנפלו · פי' אע"פ שנתערבו המים שבמקום עם

מעין בודי שמים דהא כלילא כתיב באורייתא ומש"ה מסתברא דהך מתני' דלגיון העובר דקתני ולא עוד אלא אפי' מקוה לכתחילה כשר ארישא קאי דקתני הולכי' עם הקרקע כשר והא אתי לאשמעינן דאע"ג דשאובה שהמשיכוה כולה אין טובלי' בה הכא כיון דלא היו שאובי' מעיקרא שהדי בידיהם וברגליהם הביא' מן הנהר דרך עברת' עושין מהן מקוה בתחיל' פסקו של דבר כל שלא נתקבל בכלי אע"פ שבאו מתוך ידיו למקוה מטבילי' בו עד מחלה ממתני' דמילו' וממחלה ואילך אין מטבילי' בו אא"כ הולכי' עם הקרקע דאהניא בהו אפי' רובא כדאמר' ממתני' דלגיון ע"כ הג"ה:

פרק שלישי בור שבחצר ונפלו לתוכו שלשת לוגי' לעולם הוא בפסלו עד שיצא ממנו מלואו ועוד [פי' מלא שיעור המים שהיו בבור קוד' שנפלו לשם ג' לוגי' השואבי' ועוד דבר מועט כדי שיתמעטו הג' לוגי' כל שהן ובעני' זה מצאתי בתוספתא דמקואות פ"א [כ"א] ואע"פ שהמים הצפין ויוצאי' מן הבור מטורדי' הם יוצאים וכשיצאו מ' סאה יש בהן מ' סאה מן הראשונים שנפסלו ויש בהן מן הכשרים היורדי' בסוף אפ"ה כשיצאו משם מ' סאה ועוד כשר הואיל ולא נפסלו אלא מחמת ג' לוגי' מים שאובין ע"כ בור שהוא מלא מים שאובי' והאמה נכנסת ויוצאה הימנו לעול' היא בפסול עד שיתחשב שלא נשתייר מהראשוני' שלשת לוגי' נראה כי האמה הוו מי גשמים היא אבל אם היתה מושכת מן המעי' אינו צריך לחשב זו הפסקא מלמדת על הראשונה כאשר פירשנו וא"ת מפני מה לא שנה למעלה כלשו' הזה לפי שאילו אמר בעליונה עד שיתחשב שלא נשתייר מן הראשונים ג' לוגי' היינו אומרים מן הראשוני' שהיו שם תחילה קודם הנפילה לפיכך שנה לה הלשו' בשתיה' ומשתיה' למדנו כי המים היורדים באחרונה הם דוחקי' את הראשוני' ומציפי' אותם לחוץ [נא] תנן בור שהוא מלא מים שאובי' והאמה נכנסת וכו' שלא נשתייר מן הראשוני' ג' לוגי' נראה כי האמה הזאת מי גשמים היא אבל אם היתה מן המעי' א"צ לחשב ומדקתני עד שיתחשב ולא קתני עד שיצאו מילואיה' כדקתני לעיל משמע שהמים הצפים ויוצאים משם לא נחשב אותם כלום מן הראשונים כמו שחשבנו בפיסקא הראשונה אלא לפי חשבו' המים שהיו בבור והמים היורדי' בתוכו הם יוצאין א"נ מחצה על מחצה מפני שהמים היורדי' לבור באחרונה קרובים לצאת יותר מן הראשוני' שהיו בבור וכן שנינו בפ"ו היו בעליון מ' סאה ובתחתו' אין כלום ממלא בכתפות' לעליו' עד שירדו לתחתון מ' סאה והא ודאי לאכשורי תרווייהו עליו' ותחתון קא בעי ואי ס"ד דלא נפקי כי הדדי או האי פסול או האי פסול שהרי כנתמלאה ונטל סאה דמי ואמרינ' עד רובו אלמא ש"מ דכי הדדי נפקי וש"מ דלא קפדינ' בכה"ג אלא דלא נשקול רובו דמקוה כתירוצא דתריץ בפ' הערל ומש"ה תרווייהו מתכשרי וא"ת ומ"ש הכא דחשבינ' למים הצפים ויוצאי' לפי חשבו' ובפסקא דלעיל חשבינ' לכל הפוסלי' שהם צפין ויוצאי' תחלה התם כולהו כשרים ובג' לוגי' שאובי' הוא דאיפסלו להו אבל הכא כולה פסולי' ומש"ה אזלי' בהו לפי חשבו' מכלי אחד ומשנים ומשלשה מצטרפי' מארבעה אין מצטרפי' וכן בעל קרי החולה שנפלו עליו תשעה קבי' מים וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו ג' לוגי' מים שאובי' מכלי אחד משנים ומשלשה מצטרפי' מארבעה אין מצטרפי' בד"א בזמן שהתחיל השני עד שלא פסק הראשו' ובד"א שלא נתכוין לרבות אבל נתכוי' לרבות אפי' קרטוב בכל השנה מצטרפי' לשלש' לוגי' פי' אם בשעה שהתחיל להטיל הראשו' לא היה בדעתו לרבות ונמלך אחר כן והטיל אם עד שלא פסק הכלי הראשו' נמלך והתחיל להטיל השני וכן השלישי מצטרפי' לשלשת לוגי' אבל אם לא התחיל השני עד שפסק הראשו' אפילו משנים ומשלשה אין מצטרפי' ונ"ל דוקא בב' ובג' כלים הוא דאמרי' הכי אבל מכלי אחד בין כך ובין כך מצטרפי' ואגב תנא על בעל קרי החולה למה אמרו שנים ושלשה כלים אבל לא ארבעה: [והנה חשבו ג' קבי' לעני' טבילת החולה כנגד ג' לוג לפסול את המקוה ואפשר מפני שאי' טבילה פחות מג' קבי' נראית בגוף מש"ה איננה חשובה להצטרף:

פרק רביעי

המניח כלים תחת הצינור אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים אפי' כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה

שפירשנו דוקא בשלשת לוגין אי נמי עד מיעוטו של מקוה שהוא תשעה עשר סאין אבל אם נפלו בו מחלה ועל מחלה ספיקו טמא דבעינן רובא בידי שמים מן התורה דומיא דמעיינולי נראה דכל שאובה דרבנן שלא חלקו בכ"ת בין שאובה לשאובה והיקש' דמעין אסמכתא בעלמא היא · תדע מדאקילו בה בשאובה כולה שהיא טהורה מליפסל כאשר פירשנו · הילכך כל ספק שאובה שהיה בו במה לתלות שלא יהא שום פסול ודאי טהור כאשר כתבנו · אי נמי אפי' תימא מקוה בידי שמים דאורייתא הוא דמקשינן ליה למעין מיהו כל דאתי ממילא למקוה אע"ג דאתו ליה דרך כלי בידי שמים הוא ומדאורייתא' כשר ואפי' כולה מקוה ורבנן הוא דגזור בשאובין ואע"ג דאתו ליה ממילא וכי גזור רבנן שלא בהמשכה אבל בהמשכה לא גזור · וכולה מילתא כדפרישנא לעיל · והאי טעמא טפי עדיף ומסתברא דהא כלי לא כתיב באורייתא ומה לי אם הביאן למקוה דרך צנור או הביאן דרך אמה אלא כל ממילא בידי שמים הוא וכשר מדאורייתא · והלכתא רבתי היכא למילף מהאי טעמ' דכל היכא דשקיל מיא בידיה ורמי למקוה ל"ש שקיל להו במנא ול"ש שקיל להו בחפניה ורמי למקוה פסול דהא בידי אדם הוא וכלי באורייתא לא כתיב ופוסל בידיו בשלשת לוגין כדין שאר שאובי' שלא יהא טפל חמור מן העיקר וזה הדין יש ללמוד מן הטעם הזה וכבר פסקוהו במשנה ובתוספתא דתנן במקוואות פרק שלישי הסוחט את כסותו ומטיל במקוואות והמערה מן הצנור ומטיל ממקומות הרבה והמערה מן הצורניר רבי עקיבא מכשיר וחכמים פוסלי' וכו' · והא כסות דלא כלי הוא ליעשו' שאובה ואפ"ה כיון דאתו מנו ידיה פסלי בשלשת לוגי' וכן הא דתנ' פרק שביעי וכתי' נה לעיל הטביל בו את הסגום והעלהו מקצתו נוגע במים טהור יש לפרשו על זה הענין' לומר שאינו פוסל את המקוה אבל אם תלשו כלו פוסל בו בשלשת לוגי' מפני שהמי' יורדי' מתוך ידיו למקוה · ומסתברא כי האי פירוש' מדקתני בסמוך הכר והכסת של עור כיון שהגביה שפתותיה' מן המים המים שבתוכ' שאובי' אלמא לענין שאובה קא מיירי ותניא בתוספתא דמקוואות פרק שלישי היו בראשו שלשת לוגין וירד וטבל במקוה

שיש בו ארבעים סאה כשר סחטו לתוכו פסול ר"ש מטע' מכשיר עד שיתכוי' ויתלש והא שערו ודאי אינו עושה שאובה כי סחטו לתוכו אחר שטבל וחסרו פסול אלמא כיון דאתי למקוה מתוך ידיו פסול ועוד תניא וכן היה רבי יוסי אומר זולף בידיו וברגליו שלשת לוגי' למקוה פסול · הולכי' עם הקרקע כשר · לגיון העובר ממקום למקום · וכן בהמה העוברת ממקום למקום וזלפי בידיהם וברגליהם שלשה לוגי' למקוה כשר · ולא עוד אלא אפי' מקוה בתחלה כשר · פירוש לגיו' אדם חשוב הולך בסוסי' ובמרכבו' וחיילותיו עמו ועוברי' בנהרות ומוליכי' מי' ברגלי בהמותיהם למדנו מכל אלה כי המים היורדי' מידי אדם או אפי' מרגליו למקוה פוסלי' אותו בשלש' לוגי' אבל מידי בהמה או מרגליה אין פוסלי' מעתה לפי הענין' הזה שבררנו הא דתנ' המסלק את הטיט לצדדי' ומשכו ממנו שלשת לוגי' מים כשר · היה תולש ומושך ממנו שלשת לוגי' פסלו לא שנא תלש בכלי קבול ולא שנא תלשו בידיו כיון שהוא תולש ומניח בתוך המקוה פסול ואי ק"ל מאי שנא מטיט הנרוק דאמרינן לעיל דהיכו פוסל משום שאוב איכא למימ' הכ' בטיט העבה קאמ' שהמים שבו אין מעורבי' עמו והן נמשכי' לצד אחד ומשום הכי המים שנמשכו הוו להו שאובי' מפני שהן בעין וראוייה לעשות מהן מקוה לכתחלה ופוסלין בשלשה לוגי' : (אבל במשנה לא משמע כן דתנן פ"ו דמקוואות מטהרי' מקוואות התחתון מן העליון' וכו' הנה מפני שאין הסילו' הזה כלי לפסול את המקוה אין חוששי' לירידת המים למקוה מתוך ידיו וכל הראיות יש לדחותן דכולהי בשואבי' בכלי קא מיירי וא"ת א"כ מאי קמ"ל דלמ' קמ"ל דאע"ג דלא אוזי מן הכלי למקו' פוסלי' אותו ולא חשביני' להו כשאובי' הנמשכים דרך הקרקע למקוה שהם כשרי' אלא כיון דאתו מתוך ידיו למקוה פוסלי' אותו כאילו בא לתוכו מתוך הכלי ומכא' נלמד עוד לכל אותם הכלי' שאינם פוסלין את המקוה שאע"פ שאינם פוסלי' אינם מכשירים את השאובים לחשב אותן כנמשכי' למקוה ואין השאובי' מטהרת במשכה אלא או דרך הקרקע או דרך צינור שקבעו ולבסוף חקקו הואיל ולא היה עליו שם כלי בתלוש אלא דק' דהא בטיל ליה ממדרש חכמי' מב

רבה עליו מים שאובין נפסל מלטהר בזוחלין · כדתנן פר' חמישי מעין שהעבירו על השוקת פסול העבירו על גבי השפה כל שהוא כשר חוצה לו שהמעיין מטהר בכל שהו · העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי היא כמקוה · חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים ולקדש בהן מי חטאת עד שיבאו הראשונים העבירו על גבי כלים או על גבי הספסל · רבי יהודה אומר הרי היא כמות שהיה ר' יוסי אומ' הרי היא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל · מעין שהוא משוך כנהל · רבה עליו והמשיכו הרי הוא כמות שהיה היה עומד ריבה עליו והמשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו כל שהוא למדנו מעניין השוקת שהמעין שהעבירו מתוך הכלי · אף על פי שנמשך ויוצא ממנו ועדיין המעין מושך בתחלתו דינו כשאוב לגמרי ·

הנה גם זו קושיא על דברי הרב אלפסי ז"ל שכתב על השאובה שהמשיכוה כולה שתהא טהורה להטביל בה · ודברי המובהק רב אחא משבחא ז"ל מסייעין ומחזקין שאין השאובין מצטרפין למקוה עד שיהא רב מן הכשר · ולמדנו עוד מסוף הפסקא הזאת שהמים שנמשכו מן המעין ונפלו לגומא אחת כל זמן שהמעין משוך לתוכן הרי הן כמעיין · אבל אם נפסק מהן או שהמשיכו לדרך אחרת הרי כל מי הגומ' כמי גשמים הם ונפסלין בכל מיני פסלות של מקוה הילכך אם חזר והמשיך המעין אם היו מי הגומא מתחלה נפסלין בשנוי מראה לא יחזרו לכשרות עד שנכנסו לתוכו כדי שיחזרו מראה המים למקומם :

ויש מי שאו' כיון שאין המעין נפסל בשנוי מראה וגם אינו נפסל במים שאובין אף על פי שרבה עליו מים שאובין כמו שכתבנו בפסקא השלישית כשם שהגומא מטהרת מפסול שאובה בהמשכת המעיין לתוכ' · דלא שנא שבאו שאובין על המעיין ולא שנא שבא המעיין על השאובין הכשירה להטביל בהן בכל שהן כך היא מטהרה מפסול מראה בהמשכת המעין בתוכה ולא בעינן שיחזרו למראה המים · ומסתברא כותייהו אם העבי' המעין על גבי כלים פירו' על אחורי כלים ופלוגת' דר' יהודה ור' יוסי היא וקיימא לן כר' יוסי ועוד דהוא מחמי' ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל · ונראה לי משום גזירת מרחצאות היא כמו שפירשנו בשער הטבילה · והא דאמרינן שאין מעין נפסל בשינוי מראה דוקא בטבילת נדה וזבה ושאר טבילות דלא בעינן מים חיים אבל לקדש בהן מי חטאת נפסלין ואפי' נשתנו בשריית סמנין או אפי' מחמת עצן דהכי תניא בתוספתא דפרה מי חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן כשרין מחמת עשן או שנפל בהם קולה ופולה פסולין זה הכלל כל הפוסל בשינוי מרא' במעין פוסל בגלוחי' ולענין מצורע נמי אמרינן במס' סוטה ל"ש אלא שלא נתאכמו פניו אבל נתאכמו פניו פסול מ"ט דומי' דמים מה מים שלא נשתנו אף כלי שלא נשתנו ומים גופייהו היינו טעמא מים חיים אל כלי שתהא חיותן ניכרת :

שנינו בפרק ראשון במקואו' · מעין שמימיו מועטין שרבו עליו מים שאובין שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו בכל שהם הא דבעי אשבורן דוק' מתקו' שהלכו המי' יותר מפני הריבוי אבל עד מקו' שהיו המי' מהלכין תחל' קודם הריבוי לא בעינן אשבורן והכי איתא בתוספתא הטמא שירד לטבול ספק לא טבל ספק טבל ואפי' טבל ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו ארבעים סאה וכן שני מקוואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין בו ארבעים סאה טבל באחד מהן ואינו יודע באי זה טבל ספקו טמא · למדנו מכאן כי ארבעים סאה מן התורה הם · ועוד מפורש כך פרק ששי כדבעינן למימר קמן ספק מים שאובין שטהרו חכמים כיצד ספק נפלו ספק לא נפלו ואפילו נפלו ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו ארבעים סאה · שני מקוואו' אחד יש בו ארבעי' סאה ואחד אין בו ארבעים סאה נפלו לאחד מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלו ספקו טהור מפני שיש לו במה לתלות · היו שניהם פחותים מארבעים נפלו לאחד מהן ואינו יודע באיזו משניהם נפל ספיקו טמא שאין לו במה יתלה · למדנו מכאן כי פסולת מים שאובין דרבנן היא · ובכמה מקומות אמרו שאני שאובה דמדרבנן · ובמסכת טהרות שנינו ואלו ספקות שטהרו חכמים ספק מים שאובין שטהרו חכמי' למקוה וכו' · ועל אות' משנ' פירשו כאן במקוואו' ספק מים שטהרו חכמים כיצד וכו' · יש מי שאומר דהא דאמרינן מים שאובין דרבנן וטהרו בהן חכמים את הספיקות שפירשנו.

אין לו שיעור שאפילו נשתנה מראהו מחמת לוג אחד של יין או של שאר מי פירות פסלוהו · וא"ת מי הצבע למה אין פוסלין פחות משלשת לוגין בשנוי מראה · התם מפני שאין בהם מגוף דבר המשנ' אלא שריית הסימנין בלבד שנשרו בהן ולפיכך פוסלין אותו בשלשת לוגין כעין מים משום דמיא דצבעא מקרו · אבל אם אין ג' לוגין לא יפסלו אותו בשנוי מראה · נתן לתוכו יין ומיחל ושנו את מראהו פסיל כיצד יעשה ימתין עד שירדו גשמים ויחזרו מראיהן למראה המים · היה בו ארבעי' סאה ממלא בכתף ונותן לתוכו עד שיחזרו מראיהן למראה מים · למדנו מזאת הפסקא כי המקו' שלם נפסל בשנוי מראה ואינו נפסל בשלשת לוגין · ולמדנו עוד כי פסול המרא' חוזר להכשרו משא"כ בשאובה כ"א עוד נראה כי שינוי מראה אין לו שיעור אלא כל שנשתנה מראיו מכמו שהיה פסול מדל' קתנ' ושינוי מראיו למראה יין ועוד הא קתני בסיפא עד שיחזרו מראיהן למראה המים עוד יש הפרש בין ג' לוגין לשינוי מראה כי ג' לוגין אינן פוסלי' אלא בשאובין ושינוי מראה פוסל אפי' בשאינו שאובין כגון שנמשך לתוכו יין מן הגת ושמן מן הבד שלא בידי אדם ושלא מתו' כלים הפוסלין ואם שנוי מראיו פסול והטעם, הזה יצא לנו ממה שאמרו בת"כ מקוה מים יהיה ולא מקוה כל שאר משקין פרט לשנפל לתוכן מי כבשים ונבעים ושינוי מראיו ועל מקרא זה סמכו לדברים הפוסלים אותו בשינוי מרא' ודייקינן מה מקו' מים כשאינן שאובי' אף מקו' של שאר משקין שאינן שאובין ואפ"ה מעטינהו קרא ג' לוגין מים ע"כ· שלשת לוגין מים ונפל לתוכן קרטוב יין והרי מראיהן כמראה יין ונפל למקוה לא פסלוהו שלשת לוגין חסר קרטוב ונפל לתוכן קרטוב חלב והרי מראיהן כמראה מים לא פסלוהו · רבי יוחנן בן נורי אומר הכל הולך אחר המראה · האי פסקא מייתי לה במסכת מכות פרק ראשון ורב לא קתני חסר קרטוב ברישא כדאמרן ור' יוחנן בן נורי לחומר' פליג והא קא פסול בסופא הואיל ומראיהן כמראה מים ולית הלכתא כותיה אלא כתנא קמא דבעי שיעור' דמיא וחזותא דמיא ואי לית בהו שיעורא וחזותא לא מעלין ולא פוסלין כדאמרי' לעיל מקוה שיש בו מ' סאה מכוונו' וירדו שנים וטבלו

בבת אחת שניהם טהורין זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא : ר' יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור טעמי' דר' יהודה דאמרי' גוד אחית מיא למקוה ואסיקנא במס' חגיגה מחלוקת במעלות דרבנן אבל בטומאה וטהרה דברי הכל השני טמא · ומפרש בתוספתא מקואות דאפי' לרבנן דלית להו גוד אחית מיא למקוה כל זמן שרגליו של ראשון במים אחד ממלא בכתפו ונותן לתוכו טהור · ומסתברא דכי האי גונא אפי' מטומא' לטהרה נמי טהור לפי שאין עושין מקוה לחצאין משום תקלה · וא"ת כיון דלרבנ' לית להו גוד אחית כי ממלא בכתפו ונותן לתוכו אמאי אינו נפסל בשאובי' והלא מקוה חסר הוא התם משום דשאובה דרבנ' הוא ומש"ה אמרינ' בי' גוד אחית וחשבינ' ליה מקוה שלם אבל לענין' הטבילה הא קיי"ל דמ' סאה מן התורה הם הילכך אפילו למעלו' דרבנ' אמרי רבנן דלא אמרי' גוד אחית הטביל בו את הסגוס והעלהו ומקצתו נוגע במים טהור · פירוש הטובל שם אחריו טהור דאמרי' גוד אחית לא נתברר לנו אם הוא דברי הכל או ר' יהודה קתני לה · וא"ת הוא דברי הכל וכהא מודו רבנן דאמרינ' גוד אחית שמא לא נאמר אלא לענין' מעלות דרבנ' כדאוקימנא לרישא אבל מטומא' לטהר' לא שנא סגוס ולא שנא אדם גוד אחית לא אמרינ' הילכך לא עבדינן בזה עובדא :

הכר והכסת של עור כיון שהגביה שפתותיה' מן המים המים שבתוכן שאובי' כיצד יעשה מטביל' ומעלה אותן דרך שוליהן · הטביל בו את המטה אף על פי שרגליה שוקעות בטיט המטה טהורו' מפני שהמים מקדימין · לא נתברר אם נאמר כן באדם וספיקא לחומרא · מקוה שמימיו מרודדין כובש אפילו חבילי עצים או חבילי קנים כדי שיתפחו המים ויורד וטובל · פי' כובש החבילו' לצד אחד מןהמקוה כדי שיתפחו המים לצד אחד ויורד וטובל :

נשלם זה הפרק והלכותיו · ומצינו מכלל שאין המקוה השלם נפסל אלא בשנוי מרא'. אבל בג' לוגין אינו נפסל ובדין המעיין, לא שמענו אם הו' נפסל בשנוי מרא' אם לאו אלא אין לנו לומ' אלא בלשון משנתינו ולא מצינו המעין משתנה מדינו אלא משני דברי' שאם עשאו כלי שאוב שהוא נפסל לגמרי · ואם

ואין מטבילין בו ואיננו מצטרף · משנה שלימה שאינו במקומה פרק שביעי והריני כותב כל הפרק מפני שיש ללמד הימנו דברים הרבה הצריכין וענינים המזדמנין לידי מעשה · דתנינן מעלין ולא פוסלין · תחלה אפרש כי כל לשון העלאה האמור כאן לשון צירוף והכשר הוא ואלו מעלין ולא פוסלין השלג והברד והכפור והגליד וטיט הנרוק וזהו שאמרנו במסכת סוטה טיט הנרוק יוכיח שהוא מצטרף לט' סאה ומיהו אין מטבילין בו ומפרש בזבחים שטיט הנרוק שהוא מצטרף דוקא שהפרה שוחה ושותה ממנו ועל שם שהוא יכול להריקו מכלי אל כלי כענין מים נקרא נרוק · כיצד מעלין ולא פוסלין מקוה שיש בו ארבעי' סאה חסר אחת ונפל מהם לתוכו סאה העלוהו כמלאו מעלין ולא פוסלין א"ר עקיב' היה רבי ישמעאל דן כנגדי לומר השלג אינו מעל' אמרו לו אנשי מידבא משמו שאמ' להם צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחלה · רבי יוחנן בן נורי אומ' אבן הברד כמי' · למדנו מכאן כי השלג אע"פ שמדדו במדה ונתנו לתוך המקוה לא דיו שאינו פוסל (ד) משום שאובה אלא שהו' משלי' לט' סאה ומאי לא פוסלין א"ל שאין פוסלין ומי שרוצה לומר תרתי מילי נינהו מעלין היכ' דנפל ממיל' ולא פוסלי' היכ' דרמי לי" מרמ' בידי' מיהו היכ' דרמינהו בידי' לא מעלין והראשון עיקר מדקתני סיפ' צאו והביאו שלג ובתוספת' דמקואו' תניא מודה ר' יהודה שמביא טיט הנרוק בעריבה ומשיקו ויורד וטובל בו אבל לא נתברר אם נחשוב אותו סאה כמות שהוא או לכשיתפשר שנחשוב המים שיוצא ממנו כי המים היוצאים ממנו אינן מגיעי' למדתו אבל ממה ששנינו השלג דומיא דברד וגליד וטיט הנרוק דכמות שהן משלימין נראה דשלג נמי כמות שהוא קאמר · לדברי ר' ישמעאל דאמר השלג אינו מעל' את המקוה אפי' לכשיתפשר נמי אמר אינו מעלה מאי טעמ' בשע' נפיל' אוכל קא חשיב לי' ועוד מדקאמרי' השלג והבר' ולא קאמר מי השלג והברד אלמא כמות שהן קאמרי' מיהו נראה שיהא צריך למעכו שלא יה' תפוח וחלול אלא שיהא קשה כעין הברד והכפור וא"ת לרבנן כיון דקא חשבי להו משקה לענין השלמה אמאי אין פוסלין ונראה לי משום דהוי דבר שאי' עושי' מקו' לכתחל' דאינהו מעלן את המקוה קאמרינ' דמעוטא מצטרף

לרובה אבל לא כל מקוה ולא אפילו מחצה ממנו אין טובלין בו ואפי' לכשיתפשר ויהי' מים הואיל ובשע' נפילה לא היה ראוי לטבילה הילכך אין פוסלי' משום שאובי' דבמים גזרו שאובים משום היקשא דמעין מה מעי' בידי שמים אף מקו' בידי שמים אבל בשאר משקי' לא גזרו אלא משום שינוי מראה בלבד מאסמכת' דקרא מקוה מים ולא מקוה של שאר משקין אבל משום שאובין ליכא הלכך טיט הנרוק והכך אחרינא כיון דלאו מים גמורים נינהו לעשות מהן מקוה בתחילה ושינוי מרא' לית בהו אין פוסלי' וא"ת לאנשי מידבא משום ר' ישמעאל הרי עושין מן השלג מקוה לכתחלה ואפ"ה כי נותנו בידי' כשר' התם לכשיתפש' קאמר וכשנפשר מלתא אחרינא הוא וממיל' קא הוי מקוה ואלו פוסלי' ולא מעלין המי' בין טמאים בין טהורין מי כבשי' ומי שלקו' והתמד עד שלא החמיץ · כיצד פוסלי' ולא מעלי' מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר קרטוב ונפל מהן קרטוב לתוכו לא העלוהו ופוסלי' בשלש' לוגין למדנו מן הפסקא הזאת כי כחו' משלש' לוגי' מים שאובי' שנפלו למקוה חסר אע"פ שאין פוסלין אין מצטרפי' להשלי' המקוה וכנהדי' לשאובה . שהיא משוכה כולה או רובה ואפילו חציה אע"פ שאינה פוסלות אינה מצטרפת להשלים את המקוה · וא"ת א"כ ניתנו הא בהדייהו או ברישא או באמצעיתא לעולם · אימא לך דהמשנה לא קא איירי אבל שאר משקין ומי פירות והציר והמורים והתמד משהחמיץ פעמים מעלין פעמים אינן מעלין . כיצד מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת נפל מהם סאה לתוכו לא העלוהו היו בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה כשר · למדנו מן הפסקא הזו כי שאר המשקי' שאינ' פוסלי' אלא בשינוי מראה אע"פ שאין בהם כדי שינוי מראה לא פוסלין ולא מצטרפי' לשיעור מקוה · הדיח בו סלי זתים וענבים ושנו את מראיו כשר ר' יוסי אומר מי הצבע פוסלי' אותו בשלשת לוגין ואין פוסלין אותו בשינוי מראה · למדנו מזו הפסקא שאין שינוי מראה פוסל עד שיהא מתערב בו גוף המשק' שהוא משנ' את מראיו אבל אם שרה בו סמני' או אוכלי" ולא נימוחו ושינו מראיו כשר שהרי אם הדיח בו סלי זיתים וכן מי הצבע אין פוסלי' בשינוי מראה · עוד נלמד כי שינוי מראה

אין

נראה מדבריו כי הא דרב דימי ודרבי אליעזר בן יעקב לא פליגי אהדדי ומשום הכי ילפינן הלכתא מתרוייהו · והרב רבי יצחק אלפסי ז"ל הביא דברי רב דימי ולא הביא דברי ר' אליעזר בן יעקב כלל וכשהביא דברי רב דימי כתבם בזה הלשון · והיכא דלית ביה ארבעי' סאה ואייתי מים שאובין ואמשיכנהו מאבראי שפיר דמי · דכי אתא רב דימי אמר שאובה שהמשיכוה טהורה (גליון שלא מן הספר תמה אני אם הגיע ליד רבינו ז"ל ההלכות כתקנן כי בהלכו' שלנו מצאתי בפירוש וה"מ דאית ביה רוב' כ"א סאה כשרין ולנוסח זה דבריו ודברי רב אחא ז"ל שוין · ע"כ · כראה מדבריו מדלא קא יהיב בהו שיעורא אלמא אפי' הוי רובא רתקו' שאובה שהמשיכוה טהורה · ומצטרפ' כמי מדקאמר ואייתי שאובה ואמשכינון שפיר דמי ולא קאמר לא פסלינהו · אלמא סבירא ליה דאצטרופי כמי מצטרפי : ובגמ' דתמורה פרק שני הכי משמע דרב דימי לא בעי ריבויא אלא בהמשכ' לחודה מתכשרא דקאמר שהמשיכוה טהורה ולא בעי ריבויא אל' המשכ' לחוד · ובספרים נמי כתוב שהמשכוה כלה טהורה י

עתה אנו על מי נסמוך באו ונסמוך על דברי רב אחא שהיה רב מובהק דבריו מדוקדקים בכל מקום והוא המחמיר ומתניתין נמי מסייעא ליה דתנן מתניתין סתמא כרב אליעזר בן יעקב · דתנן במקוא' פרק רביעי · והי' המשנ' שכתבתי למעלה מים שאובין ומי גשמים שנתערבו בחצר ובעוקה או על מעלות המערה אם רוב מן הכשר כשר מן הפסול וכו' · הכא ודאי בשאובין המשוכין קאיירי וקא בעינן רובא דכשרים · וא"ת כיון דסתם מתניתין כרבי אליעזר בן יעקב היכי אמר רבי יוחנן שאובה שהמשיכוה כולה טהורה · (ג) קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן דהא אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה · ואני אפרש שיהו דברי שניהם קיימין דהא א"ר יוחנן שאובה שהמשיכוה כולה טהורה לומר שאינה פוסלת לא בתחילה ולא בסופה שאם היו עשרה סאין כשרים במקוה ונפלו בו שלשים בהמשכה הראשונים בהכשרן הן עומדין וכשיבאו עליהם שלשים סאין של מי גשמי' הרי המקו' שלם וזהו סופן שאמרנו וכן אם היה כל המקוה כלו שאוב שנמשך ואחר כך נפלו בו ארבעים סאה כשרים הרי נעשה המקוה בתחלת וזהו תחלתן שאמרנו בכל מקו' השואבה עלת' המשכת אינה עולה להכשר מקו' עד שיהא שם רוב מן הכשר כדברי רבי אליעזר בן יעקב וכסתם משנתינו · זה היה דעת הרב המובהק שהביא דברי רב דימי ודברי ר' אליעזר בן יעקב ומה שהזכרו דברי רב דימי במס' תמור' על דברי ר"א בן יעקב כעין מחלוק' אינן במחלוקו' כלל אלא לפי כי משנ' תמורה לענין פסלות המקוה קא מיירו דתנן אין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון ופרשו עליו בתחל' דהכי קאמר אין השאובין פוסלין אלא בזמן שהן לפי חשבון הכשרים כלומר שוה בשוה אבל אם היו הכשרים רוב אינן פוסלין ובשאובה הנמשכת קאמר כר' אליעזר בן יעקב · והקשו על המפרש הזה מדקאמ' אין מים שאובין פוסלין וכו' · מכלל דאיכא מאן דאמר פוסלין אלמא אפילו ריבויא והמשכה נמי לא מהני לה ולא מציל לה מפסלות אלא הא דאמר רב דימי אמר רבי יוחנן שאובה שהמשיכוה כולה טהורה אלמא בהמשכה לחודי כשר ולא רבויא ומתני' כמאן · לא כר' אליעז' בן יעקב ולא כרבנן והדר ביה מהאי תירוץ ושני ליה מאי לפי חשבון לפי חשבון כלים כלומר לפי חשבון הלוגין כחשבון הכלים דהיינו בשנים ושלשה כלים אבל מארבעה וחמש' לא מפסלי : הכי הוא פרושא דמלת' וכך היה דעת הרב · ולעולם אין מטבילין בשאובה הנמשכ' לא כולה ולא רובא ולא מחצ' על מהלהעד שיהא שם רוב מן הכשר ומעיקר המדרש אתה למד דבר זה דרשינן מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים ואם איתא דשאובה שהמשיכוה כולה מטבילין הרי מקוה זה נעשה התחלה בידי אדם · ואם גזרו על שלשת ל' גין מים שאובין שנפלו למקוה לפסול כל שכן שהיה להם לגזור על המשוכה כולה שלא יטבלו בה משום גזרה דיבידי אדם אלא ש"מ דבעינן רבויא בידי שמים · וכי משכ' עלי' מיעוטא בהמשכה אזיל מיעוטא בתר רובא שלא גזרו על השואבה לפסול המעוט את הרוב אלא בזמן שנתנו למקוה בידים אבל כי אזיל מתילא לא גזרי הילכך הא דקתני מתניתין אם רוב מן הפסול פסול לומר שאין מטבילין בהן קאמר ואפי' איכא מ' סאה מן הכשר מאי טעמא הואיל ולא נעשה מקוה טהרה מעיקרא · וא"ת היכן מצינו במקוה כשר ושאין

ושין

בין לאשבורן בין לכל שהו · ואיכא מ"ד דהאי רבה דקתני הכא לאו רבוייא ממש הוא אלא תוספ' קאמר וקשיא לי א"כ ליתני הוסיף · אלא יש לומר כי נהר פרת כשהוא מגיע לבבל היא כלה והולך עד שתתמע' מאד ובימי הקציר נעשה הנחל גבים גבים · ובדבר מועט הם מחוברין עם הנמשכין אבל אינם יוצאי' מתוכן כי הארץ בולעת" מןהחמימו' שיש שם וכשהגי' לימות הגשמים הוא מתגב' עד שאות' הגבים מתכסי' ושבולת המים עובר' עליהן נמצא בימי קציר פרת בבבל הרי הוא כמעיין העומד ומפני רבוי המים של גשמים הוא נמשך · וכן שנינו בספרי על נהר פרת שהוא מתמעט והולך עד שכלה במגרפה · והא דאמרי' במעין שהוא מושךכנדל הרי הוא כמו שהי' עד מקום שהיה מושך קאמרינן אבל משם ואילך דינו כעומד לטהר באשבורן · והכי מפרש בתוספת' מקוואו' ובכי האי גוונ' מיתרצא נמי שפי' מתני' דלעיל דאמר העיד ר' צדוק על הזוחלי' שרבו על הנוטפי' שהן כשרי' דאע"ג דזחלו' נינהו בעינ' ריבויא על הנוטפי' : ומשכחת לה מתקום שפסק זחילתן ואילך כדפריש' במי פרת · ומקוה שיש בו מ' סאה שנפלו עליו אפי' כמה מים שאובין אינו נפסל דתנ' היו בו מ' סאה ממלא בכתף ונותן בתוכו עד שיחזירו המים למראיה' מדלא קא יהיב שיעורא וקאמר שהוא נותן לתוכו עד שיחזרו למראית' ש"מ דמקוה שלם אינו נפסל בכמה מים שאובי' ואפי' ברובא אי קשיא נראה ביבמו' בפ' הערל גרסינן מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות נותןסאה ונטל סאה כשר · ואמר ר' יוסי א"ר יוחנן עד רובו ואורי' עלה מאי עד רובו דלא נשקול רובו : לישנא אחרינא דנשתייר רובו [ב] התם משום דתנן ונטל הוא אבל אם נתן ולא נטל לעולם אינו נפסל וטעמא דמלתא דכתיב מקוה מים יהיה טהור והא דתנ' במקואו' פ' ד' מים שאובי' ומי גשמי' שמתערבין בחצר ובעוקה או על מעלו' המערה אם רוב מן הכשר כשר מן הפסול פסול מחצה על מחצה פסול אימתי בזמן שמתערבין עד שלא יגיעו למקוה פי' דהיינו שאובה שהמשכוה אבל אם היו מקלחין לתוךהמקו' · פי' מןהכלי מקלחין מקוה אם ידוע שנפלו לתוכו ארבעים סאה מים כשרים עד שלא ירדו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין כשר ואם לאו פסול · אלמא במחצה על מחצה נמי מפסלי · ואיכא למשמע נמי מיהא מלתא דלעיל · דאע"ג דמקוה שלם הוא אם נפלו לתוכו ארבעים סאה מים שאובין פסלוהו דהא ליכא רובא דכשרות ועוד מהא מלתא דאמרי' לעיל בענין פרת שאם ירבו נוטפין על הזוחלין והוו להו מי גשמי' והא מעין בכל שהוא מטהר ובזוחלי" וכשהוא המי' חיים מעורבין עם הנוטפין ואם נוטפין רבו על החיים או אפי' מחצה נידונין המים אחריהן לטהר באשבורן אלא מפסלי במחצ' כדאמרינן לעיל ואיכא מאןדאמר כיון דמקוה שלם הוא לא מפסיל כלל בשאובי' דכמעיין משוינן ליה · ואשכחן גבי מעיין דלא מפסיל במים שאובין ואפילו ברבויא דתנן במקואות בפרק ראשון למעלה מהן · מעין שמימיו מעטים שרבו עליו מים שאובין שוה למקוה לטהר באשבורין ולמעין להטביל בו בכל שהו ומקוה שוה נמי להא מילתא מדמינן ליה כדכתיב אך מעיין ובור מקוה מים יהי' טהור ומיהו אתחזיא לןדאכתי איכ' למימר דשאני הכשירא דמעיין מהכשירא דמקוה ומסתברא לחומרא דשאני הכשירא דמקוה כדבעינן למימר קמן · דכיון דמיא קא חסרי ואולי כי חסר ארבעיםסאה משהו קא מהני בהו מחצה דשאובין לפסלינהו והוו כנטל סא' ונתןסאה דבעינן דנשתייר רובא דכשרים אבל גבי מעיןשרבה עליו מים שאובין שאובין קא חסרי מעיין לא קא חסר : הלכך מקו' שיש בו מ' סאה מכוונות ונפלו בו ג' סאה מיםשאובי' כי חסרי מים מידי מיד נפסל דהא איתמעט לי' מקוה טהרה אבל אי איהו מ"א סא' ויפלו בו מ"א שאובין כשר עד דחסרי ב' לוגין :

כתב רב אחא אי מקוה חסר הוא ונפלו לגויה שלש' לוגין מים שאובין פסלהו ואי אמשכינהו מאבראי אגב מרזיבא ודגו למקוה כשרים · דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן שאובה שהמשוב' טהורה ואיצטרופי נמי מצטרפי לארבעים סאה דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר גג שיש בו עשרים ואחד סאה ממלא תשעה עשר בכתף ופותקן למקו' שהשאובה מטהרת בריבוייא ובהמשכה ואי אמשכינהו אגב מרזיבא למקוה פסלוהו דתניא צנור שחקקו ולבסוף קבעו פסל את המקוה · ע"כ לשון רב אחא ז"ל :

נראה

יהי׳ תחת רגליה טופח על מנת להטפי׳ המחובר עם שאר המים מפני שהמים קדמו לשם: ואם תאמר ממשנתינו ששנינו במקואו׳ פ״ז מקו׳ שמימיו מרודדין כובש חבילי עצים וחבילי קנים עד שיפתחו המים ויורד וטובל. אלמא בעינן שתעקר רגליה בתוך המים שאם היא יכולה לכבוש עצמה למטה והלא המי׳ עולין עלי׳ ואע״פ שהן מרודדין. זו אינה קושי׳ דאפש׳ שיהיו מרודדין כל כך דלא סגי׳ לה דלא עבדא כי הא גונא:

כתב בעל הלכו׳ כדטבלא אתת׳ ומליק׳ לה מיבעי ליה למימר בא״י אמ״ה אקב״ו על הטבילה ורבוותא אחריני אמרי מקמי דטבל מבעי ליה לברוכי כדקיי״ל כל המצוות כולן מברך עליהן עובר לעשיתן וא״ת הא אמרינן חוץ מטביל׳ ושופר. ההיא טביל׳ גר היא דמקמי טבילה לא חזי לברכה: דאכתי עכו״ם הוא. אבל נדה חזיא לברכה כדאמרי׳ בברכו׳ אמר רבינא הילכך נדה קוצה לה חלה ואכיל לה כהן קטן וא״א להפרשה חלה בלא ברכ׳. הילכך מקמי דתפשוט מנהא מיבעי לי׳ לברוכי ואי לא מברכ׳ מקמי דתפשוט מכי עיילא עד צוארה במיא מברכא ואי מי׳ צלולין ניכרו עוכרתן ברגליה ומברכת וכ״ל בגר קטן שבית-דין מטבילין אותו או בעבד קטן שרבו מטבילו בשלשה שבית דין מברכין עליו על טביל׳ הגרים לפני הטביל׳ כדין כל שאר מצו׳ שבתורה וא״ת היכן נצטוו ב״ד מואת הנפש אשר עשו בחרן והלא אם נתקבצו כל באי עול׳ לברוא׳ יתוש אחד אינן יכולין לברא׳ אלא הגרים שנתגיירו והחזירום תחת כנפי השכינה מעלה עליהם כאילו בראם:

נשלם שער הטבילה תהלה לשוכן מעלה

ראיתי לפרש בו דיני המקוה הכשרו ופסולו ואם באתי לכתוב כל דיניו הייתי כות׳ כל משנה מקוואו׳ אך לא אכתוב כאן כי אם הענינין המצויין והמזדמנין תמיד. תנו רבנן אלו נאמר מקוה מים יהי׳ טהור ולא נאמר מעין הייתי אומר אפי׳ מלא מים על כתפו ועשה מקוה לכתחיל׳ יהא טהור ת״ל מעין מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים אי מה מעין מטהר בכל שהוא אף מקוה מטהר בכ״ש ת״ל אך מעי׳ מעין מטהר בכל שהו׳ והמקוה בארבעי׳ סאה אי מה מעיין מטהר בזוחלי׳ אף מקוה מטהר בזוחלין ת״ל אך מעיין מעיין מטהר בזוחלין והמקוה מטהר באשבורן ותנן במקואו׳ הזוחלין כמעיין והנוטפים כמקו׳ העיד ר׳ צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפין שהן כשרי׳ והא דאמרי׳ מעין מטה׳ בכ״ש לאו בכ״ש ממש אלא דלא בעינ׳ ארבעי׳ סאה מיהו בעינ׳ שיתכסה בו כולו כאח׳ והא דאמרי׳ לעיל על הזוחלי׳ שרבו על הנוטפי׳ שהם כשרי׳. איכא לאקשוי מינ׳ על ההוא דאמרי׳ בבכורו׳ פ׳ בתר׳ אבוה דשמואל עבד לבנתי׳ מקואו׳ ביומי ניסן סבר לה כרב דאמר מטרא במערב׳ סהד׳ רבא פרת שמא ירבו נוטפין על הזוחלין והוו להו מי גשמי׳ ובעו אשבורן הכא אמרי׳ שמא ירבו נוטפין על הזוחלי׳ הא מחצ׳ על מחצ׳ לא בעינ׳ אשבורן. והתם אמרי׳ הזוחלי׳ שרבו על הנוטפין שהם כשרי׳ הא מחצ׳ על מחצ׳ בעו אשבורן: ומסתבר׳ דמתני׳ עיקר דבעינ׳ רובא מים חיים. וההיא דאמרינ׳ בגמר׳ שמא ירבו נוטפי׳ על הזוחלי׳ לרווחא דמלת׳ קאמרינן א״נ כיון דא״א לצמצם בעינ׳ רובא זוחלין ובלישנא קמא מסתבר׳ דבעינ׳ רובא דכשרות ממשנת מקואות ומשמעת׳ דיבמו׳ פרק הערל בדבעינ׳ למימר קמ׳ עוד יש לפר׳ בי הא דאמר ר׳ צדוק דבעינ׳ רובא דזוחלי׳ דוק׳ לזבין ולמצורעין ולקדש מי חטאת דבעינ׳ מיים חיים אבל לעני׳ אשבורן אפילו מחצה טובלין ומטבילי׳ דתנ׳ למעלה מהן מים מוכין שמטהרין בזוחלין ולמעל׳ מהן מים חיים שהן טבילה לזבין והזייה למצורעין וכשרי׳ לקדש מהן מי חטא׳ אלמ׳ שאני קידוש מי חטאת משאר מילי הא דאמר שמואל התם בבכורו׳ אין המים מטהרין בזוחלי׳ אלא פרת ביומי תשרי. מסתבר׳ דלא אמר פרת בלבד. דעל כל נהרות קאמר דאטו שאר נהרות מי לא מטהרי נמי בזוחלי׳ ביומי תשרי אלא על האגמים שבבל שהן דומין לנהרות קאמר שאינן מטהרי׳ בזוחלין מפני שרובן מי גשמים [א] וקשיא לי הא דתנן במקואות פרק חמישי מעין שהוא מושך ככדל רבה עליו והמשיכו הרי זה כמות שהיה. היה עומד ורבה עליו והמשיכו שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו בכל שהו והכא היכי אמרינן במי פרת שמא ירבו נוטפין על הזוחלין וכי ירבו מאי הוי והלא פרת מושך הוא ואם ירבו עליו מי גשמים מה בכך והלא הוא כמות שהיה

חפיפ׳ הראש כדתנן כוזיר חופף ומפספס אבל לא סור׳ אלא מדאמרינן טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ ואיכא נמי ספרי דכתיב בהו על בשרה אם באותו יו׳ שחפפה טבל׳ אינה צריכה לחוף ולטבול · ואם לאו אףעל פי שנתעסק׳ באותו המין כל היום לאחר טבילה לא עלתה לה טביל׳ עד שתאמ׳ ברור לי שלא היה עלי בשעת טבילה · שמע מינה דאורחא הכי הוא לעיוני נפשה בשעת חפיפה · דאי לאו בשעת חפיפה למה לי למתלי בדיקת גופה בחפיפה כלל הוה ליה למימ׳ אם באותו היום שבדק׳ וחפפה טבלה עלת׳ לה טביל׳ ותו שמעינן מינה דעיוני על ידי רחיצה הוא דאי עיוני בעלמא בלא רחיצה למה לי דעבדא בשעת חפיפה אלא ש״מ ברחיצה · והשתא נהוג כולי נשי דבשעת חפיפה שטפן כפשייהו בחמין ובדקן כפשייהו ולאו משום דצריכין לחמין להדחת הגוף אלא דהכי מעלי להו טפי ואי לא בדקה נמי סמוך לטבילה בשטיפת המים לא מעכב (אבל)[אבל] חפיפת הראש מיהו צריכה שתהא סמוך לטביל׳· גופא א׳ רבא טבלה ועלת׳ ונמצא עליה דבר חוצץ אם באותו יום שחפפ׳ טבל׳ אינה צריכ׳ לחוף ולטבל ואם לאו צריכה לחוף ולטבל · היכא דאתרי אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה להוף ולטבל [א] מאי בינייהו סמוך לחפיכה טביל׳ איכא בינייהו · וקיי״ל כלישנא בתרא דבעי סמוך לחפיפה טבילה · ואם לא טבלה סמוך לחפיפ׳ ונמצא עליה דבר חוצץ טבילתה טבילה מידי דהוה אמקום דלא אפשר כדאמרינן לקמן · והיכא דטבלה בלא חפיפת הראש ובלא בדיקת הגוף לא סלקא לה טביל׳ מדאמרי׳ נתנה תבשיל לבנה והפסילתו לאחריה לא עלתה לה טבילה וכל שכן האיך שנתעסקה בכמה כתמים שלא עלת׳ לה טביל׳ ואפילו עיינה נפשה בשעת טביל׳ חפיכת הראש מיהא לא סגי לה בעיוני דהא מתקנת עזרא הוא ואפי׳ שדא מסרקא בריסא בתר טבילה ולא משכחא מידי דסריך במזייה דלמא בהדי דמסרקא רישא השתא משתרי מזייה · אי נמי ההוא ביניתא דהוה קטיר בשעת טבילה נתר בהדי מסרוקית׳ ולא ידיעא לה ומשום הכי כד טבלה בלא בדיקת הגוף ובלא חפיפה לא סלקא לה טבילה כלל · והלכתא אשה חופפת ביום וטובלת בלילה · והלכת׳ אשה לא תחוף אלא בלילה קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא הא דאיפשר הא דלא אפשר · פירש רב אחא דאי איתרמי לה טביל׳ בינו שמשי דלא אפש׳ למסרק בלילה חייפא ביממא וטבלה ואפילו איתרמי ב׳ שמשי דשבת וי״ט דלא אפשר למיחפינהון וזמן טבילת׳ בליל שבת חייפא ברביעי בשבת וטבלה בי שמשה משום דטבילה בזמנה מצוה· וכי גדלה למזייה לא תקטרינהו לרישי דצוית׳ וכו׳ · כדכתיב לעיל · משמע מדבריו שהאשה צריכה לשמור את עצמה בכתים מכל דבר חוצץ כמו שצריכה לשמור מקשירת שערה · ויש לומר שאינה צריכה לכך הואיל ויכולה לבדוק את עצמה בשעת טבילה אבל תקון השער דלא איפשר לה ביום טוב צריכה לשמור עצמה בכתיים מיהו מדפריש טעמא משום דטבילה בזמנה מצוה עדיף · ש״מ דהשתא דליכא טבילה בזמנה לא מיבעי לה למטבל בלילי שבת ויו׳ טוב דלא איפשר למיהוי סמוך לחפיפה טבילה ואי עבדא עבדא ובלבד שתבדוק עצמה בשעת טבילה לפי שאי אפשר לה שלא נתנה תבשיל לבנה ולא האכילתו ולא נתעסקה בכמה ענייני׳ ואם לא שמרה את עצמה מכל אלה ולא בדקה עצמה בשעת טבילה לא עלתה לה טבילה · ואני תמה איך אשה יכולה לטבול בלילי שבתות וימים טובים · ואיך תכלל מסחיטת שער · ולכן אני אומר כי ראויה הטביל׳ לדחו׳ עד מוצאי יו״ט [שהרי] שנינו במסכת מקואו׳ המטבל את המטה שרגליה שוקעות בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדימין · יש מי שאומר שכן הדין לאדם ומה שכתוב בספרי׳ שלנו האשה לא תטבול בנהל ומפרש בהו מפני הטיט · אינו מקפיד אלא על טיט שעל שפת הנהר · ויש מי שאומר שאין הדין הזה באדם אלא במטה בלבד אבל רגלי האד׳ כיון שנכנס לו הטיט בין אצבעותיו והוא מקו׳ דחוק אפשר שיהא חוצץ ונראין דבריו מכל מקום יכולין אנו ללמד מזו המשנה שאין האשה צריכ׳ לעקר רגליה מן הקרקע בשעת טביל׳ ולשוט באמצע המים · ואם תאמר הרי היא חוצצת בדריסת רגליה על הרצפה ואין המים נכנסין תחת כפות רגליה ואין טבילה בבת אחת · הרי אמרו במשנה זו שהמים מקדימין לרגליה · ועוד מן הדע׳ אנו יכולי׳ להכריע שהרי שנינו עופח ע״ג להטעיה מבור לטהר׳ ולטמא׳ ואי אפשר דלא

לתוך העין אבל בכחול בכלהו לא חייץ • והנך תלתא
שמעתת' קא דחינן להו מהלכת' • אלא כי הא קאי
אדרבי יוחנן • דשמעתי' דר' יוחנן הלכתא היא •
[ג]מדריש לקיש דא' אשה לא תטבול אלא דרך גדלת' •
אלא'אם שנתה מדרך גדלת' וטבלה כגון ששחתה ביות'
או זקפה ביותר לא כלום היא מפני שמסתתרין בה
מקומו' הסמוכין לבית הסתרים שאין יכולין לבא
בהם מים • וכן פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה
ביותר הסתרי' שאין יכולים לבא בהן המים ואין זה
דרך גדלתה לפתחם ביותר או לעצמם ביותר:

וזה הפירוש נכון בעיני עוד נ"ל כי שלש השמועות
הראשונו' סתם נאמר והשומע טעה והזכי' אותם
על טבילת האש' ובאו בעלי הגמ' ואמרו דלית הלכת'
בכל הני שמעתתא לענין אשה אלא כי הא דר' יוחנן
דלא איתמר כל הני שמעתתא אלא לטהרות • אבל
הך דר' יוחנן לענין אשה איתמר • והלכת' כותיה
מדריש לקיש • הלא תראה כי כולם אמרו חוצץ ואינו
חוצץ ור' יוחנן א' לא עלתה לה טבילה אלמא איהו
באשה לבעלה נמי קא מיירי • ועוד מאי שנא עצמה
עיניה ביות' מקרצת שפתותי' שכ' רב בהלכותיו שהוא
חוצץ ואם תאמר גם הוא ידחה מכח המימרא הזאת
א"כ למה כתב אותה הרב והלא משנ' היא ואינה בגמ'
ואם אינה הלכה לא יכתבנה ולא ידחנה • ובאמת נ"ל
כי כונת הרב כך היתה ולכך הביא ששהמשנ' כפשוט'
לומר כי שלשה שמועות הנוספות להחמיר על דברי
המשנה אינה הלכה כי אם לענין טהרות אלא כיהא
דר' יוחנן דדמיא לריש לקיש ואף על לשון הרב יכול
להתפרש זה הפירוש דכל הני שמעתת' אתלת קאיית'
קאי דהא מכל מקו' דרך גדילת' קא טבל' דלא איתמרו
הני תלת שמעתתא אלא לענין טהרות אבל לבעל' שפי'
דמי כי הא דריש לקיש כלו' ובלבד שלא תשנה מדרך
גדילתא וממילא הא דרבי יוחנן מתקיימא מדריש לקי'
אבל מקוסה לשון מיושר ומרווח יותר בלשונינו ושניה'
יוצאין על דרך אחד היכי דמי דרך גדילתא כדתניא
בספרא האיש נראה כעודר וכמוסק זיתים כעודר
לבית הסתרים: וכמוסק זיתים לבית השחי • והאש'
נראית כעורכת ומניקה את בנה • כעורכת לבית
הסתרים • וכמניקה את בנה לתחת הדד • וכאורג'
בעמרים לבית השחי ליד היתנית ר' יהודה אומר אף
כטווה פשתן לשמאלי' (כלים)[כשם]שנראה' לנגעו כך
נראה'לתגלחתו ולמדנו מדר"ל שאין האשה טובלת לא
בעומד ממש ולא שוחה מת'שמא יסתר לה מקוםהגלוי
אלא שוחה כענין הזה או קרוב לו וצריכה שתפתח
זרועותיה וירכותיה על הדרך שאמרנו:

דיני חפיפה

כתב רב אחא כד טבלא אתתא צריכה לעיוני
נפשה דילמא מדבקי בה מידעם דקירא או
דליסה בבשרה והוי חצילה • וצריכה למיחף רישא
ולמסרק מזיא דילמא קטר מזיא ולא עלין בה מיא
ואמרינן נמי אמ'קשורה חוצצת • וכד חיפפא לא תחי'
אלא בחמימי ואמרינן ואפי' בחמי חמה דחמימי מסרו
מזיא וקרירי מסכסכי מזיא לא תחוף לא בנתר ולא
באהל דנתר מקטף מזיא ואהל מסריך מזיא • ואי
אמרת מקטיף מזיא מאי הוי דילמא אידי דקטיני
מסתבכי בינו אריכי ומקטר חד מיניהו ולא עייל'בי'
מיא • וכי גדלא למזיא לא תקטרינהו לריש דגונית'
דלמא מקטרא חדא ביניתא מינייהו והוי חצילה ולא
תכרוך עילוי מזיא בשעת טבילה לא חוטי עמרא ולא
חוטי כתנא ולא תיכי דקמיטי והוי חצילה • והני
תיכי דכתב רב אחא מסתברא בתיכי דעניפן קאמר
כדאיתא במסכת שבת אי נמי שאני תיכי חלילאתא
משאר תיכי שהן מעשה עבות כי הן מהודקות מאוד אבל
החלולות הן מעשה אורג והמים נכנסין בהן והקשר
מתרפה • ובמסכת שבת לא התירו אלא החלולות
הנקיות מן הטיט וכשאם'ר' אחא לא אסור אלא באות'
שהן גדילות עשויות מעשה עבות • עוד נראה לי כי
החלולות יותר הן מתרפות מן הארוגות כי הארוגו'
מפני שהן שתי וערב מהודקות הן מאד • אבל אלו
החלולו' שהן מעשה רשת רפוי מרפי טובא ולא מהדקי
שפי' ועיילי מיא תותיהו הילכ' לא שרינן אלא בחלולו'
לבד שהן עשויו' מעשה רש'כאותן חבנטין של נמר הבאי'
מספרד והוא שיהיו נקיות מן הטיט יפה יפה • והאי
לעיוני נפשה דקאמר לא ידעינן מאי ניהו אם ע"י
רחיצה קודם טבילה או שמא בשעת הטבילה אי נמי
בעיוני בעלמ' שהרי לא תקן עזר' אלא חפיפה והוא

השפתים הנראי' שהוא מסתתר בקריצה' ואת"ל שמא בקריצ' השפתים הקפיד' המשנ' הא אמר רבא כהי דביא' מים לא בעינן מקום הראוי וכו' · ואם איתא דבעינן פה פתוח · ממש הא בעינן נמי ביא' מים בתוך הפה והתם במסכ' קדושין אמרינן דהא דאצטר' ר' טביל' אחר' לשפחתו כשנמצא לה עצם בין שני' משו' דר' זיר' הוא ולא משום דצריך ביא' מים : ועוד לשון קריצ' אינו אלא לשון הדוק כדאמרינן במסכ' יומא כל המתפלל ורומז בעיניו וקורץ בשפתיו ומרא' באצבעותיו עליו הכתוב אומר ולא אותי קראתי יעקב ואם איתא דקריצת סתימ' הפה בי אורחא היא מאי קא עביד ודומיא דרומז בעיניו ומרא' באצבעותיו קתני לה דקא עביד מעשה דקא משני ממנהג" : האוחז באדם ובכלי' ומטבילין טמאין בשהוא מדיח ידיו במים טהורין ר' שמעון אומר ירפה כדי שיבאו בהן המים. בית הסתרים ובית הקמטין אינן צריכין שיבאו בהן מים. כתב בעל הה"לכו' דאי איכ' גושפנקא באצבעותיו וטבל' אי מרפי' דעיילי בה מיא לא חייצא ואי לא חייצי ותנן נמי אלו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועו' שבראשי הבנות · ובגמ' דשבת אמרי' דשל שער אין חוצצין קלקי הלב והזקן ובית הסתרים שבאש' לפלוף שחוץ לעין וגלד שחוץ למכה והרטייה שעלי' ושרף היבש וגלדי צוא' שעל בשרו ובצק שתחת הצפורין והמלמולין וטיט היון וטיט היוצרי' וגץ יוני אי זהו טיט היון זה טיט הבורו' שנאמר ויעלני מבור שאון מטיט היון ומפור' במס' מקוואו' טיט' ובצק שתחת הצפורן אפי' כנגד הבשר וצוא' שתחת הצפורן שלא כנגד הבשר הרי אלו חוצצין פי' קלקי הלב והזקן ובית הסתרי' באש' השער הזקן ושכנגד הלב ושבבי' הסתרי' באש' שנתלכלך בזיע' עד שנעש' העבה כמין צמר מסובך הרי הן חוצצין מפני שהאי' מקפי' עליהן והאש' מקפדת על שבבית הסתרים : לפלוף שחוץ לעין פירוש צואת העין · והמלמולין פירוש טיט שעל היד שנמלל בידיו עד שנעשה כעין גרגורין ומדובקי' בידיו. טיט היון וטיט היוצרים וגץ יוני כולן מיני טיט הם אלא שזה חזק מזה ואי קשיא חוטי צמר וחוטי פשתן ורצועו' שבראשי הבנות אמאי חוצצין · והלא מעוטו שאינו מקפיד הוא · לא מקפדת היא דלא תימא כל

שאינו מקפיד עליו בשעת טבילה אלא אם מקפיד עליו שעה אחרת דבר המקפיד עליו הוא שא"א שלא תעביר אותם מעל ראשה בשע' שחופפת את ראשה ובזה הטבע' שבידה אי אפשר שלא תעבירנו בשעת לישה או בשעת שהיא אופה ומבשלת · ואלו שאינן חוצצין קלקי הראש ובית השחי ובית הסתרי' באיש לפלוף שבעין וגלד שעל המכ' ושרף הלח ולכלוכי צוא' שעל בשרו וצואה שתחת הצפורן · וצפורן המדולדלת פירוש יש מאלו מפני שאינו מקפיד ויש מאלו מפני שאין חוצצין גרסי' במס' נדה בגמ' אמר רמי בר אבא האי רבדא דכוסילתא עד תלתא יומי לא חייצא מכאן ואילך חייצא · ואמר מר עוקב' לפלוף שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ · אימתי נקרא יבש משמתחיל לירוק ואמר שמואל כחול שבעין אינו חוצץ שעל גבי העין חוצץ · ואם היו עיניה פורחו' שעל גבי העין נמי אינו חוצץ · פירוש פורחו' דומעות · ואמר ר' יוחנן פתחה עיניה ביותר עצמה עיניה ביותר לא עלתה לה טבילה · ובתר הנך שמעתתא אמרינן וליתא הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כדאמר ר' שמעון בן לקיש אשה לא תטבול אלא כדרך גדילתה · והרב ר' יצחק הוסיף עוד על לשון הגמרא וכתב הכי וליתא הלכת' ככל הני שמעתת' דלא איתמרו כל הני אלא לטהרות אבל לבעלה שפיר דמי כי הא דאמר ר' שמעון בן לקיש וכו' · ואין הפירוש מתישב עלי בזה הלשון שאין ראיה מדברי ריש לקיש לדחו' כל הני שמעתתא ועוד כי דברי ריש לקיש להחמיר הם שהרי אמר אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה ואיהו קאמר לקולא :

והלשון הראשון נכון בעיני · והוא מתפרש יפה על דברי ר' שמעון בן לקיש וכן פירושו · וליתא הלכתא ככל הני שמעתתא על תלתא שמעתתא קמייתא קאמר [ב] דאינון רבדא דכוסילתא ולפלוף שבעין וכחול שחוץ לעין · דאינהו אמרי' חוצצין באשה וליתא הלכתא כותייהו אלא כסתמא דמתני' דאיתניא לעיל דגלד שעל המכה אינו חוצץ כלל לא שנא דכוסילתא ולא שנא דשאר מכה · לא שנא בגו תלתא ולא שנא לבתר תלתא · ולפלוף שבעין נמי סתמא קתני לה במתניתין לא שנא לח ולא שנא יבש אינו חוצץ וכן הכחול אינו חוצץ דבלפלופקא קפוד בין חוץ לעין לתוך

ומשום גנבי רב יהודה בפומבדיתא משום צנה : רב
ובמחוזא משום אבולאי · פי' שומרי שערים · אמר
ליה רב פפי לרב' מכדי האידנא כולהו נשי ספק זבו'
נינהו ובעיא שבעה נקיים ליטבלו ביממא דתמניא ·
פירוש דאי זבה היא הא טבל' בזמנה ואי נדה הי' הא
טבלה בשביעית · וא"ת שמ' נדה היא ואמר ר' יוחנן
ובין בזמנה בין שלא בזמנ' לא תטבול אלא בלילה התם
הא קאמר טעמא משום סרך בתה · והאידנא בין אמה
ובין בתה לא משכחת בהו טבילה בזמנה · ושני ליה
משום דר' שמעון דתני' אחר תטהר אחר מעשה תטה'
ופירו' אחר טבילה אבל אמרו אסור לעשות כן שמא
תבוא לידי ספק פי' שמא ת"א בו ביו' ותסתור כל
שבעה והכא נמי כיון דמשייכנלה כו"ב וסתרה ואסור'
לבעל כולי יומי דתמני' שויוה לההיא יומ' כיום שביע
לנדה דהא נידה היא ומשום הכי לא טבלא בשביע
·· ובת' רב אחא משבחא ז"ל דאי טבלה בשביעי
לא עלת' לה טבילה והיולדת הרי היא כנדה לכל
דבר או מפני שהוקשה היולדת לנדה כדכתיב כימי
נדת דותה תטמא או מפני שכל היולד' עכשיו זבות הן
ודאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם וצין לשבעת נקיים
ובין לטבילת שמיני ובין לבדיקה הרי היא כנד' כדתני'
בכל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן
בליל' וכשהאשה טובלת צריכה שתעמוד אחרת על גב'
ותראה שלא נשתייר משערה על פני המים או שתכרו'
שערותיה על ראשה בדבר שאינו חוצץ כגון תיכי
חלולאתא שאינן מתונאו' ואינן מלוכלכות שהמים יכולין
לבא בהם · אי נמי בחוטי שער שאינן חוצצין ואפי'
הן מהודקין · וא"ת והלא חפיפת הראש משום חציצ'
וקשר השער הוא · התם הא אמרינן טעמא משום דנימ'
אחת קשורה חוצצת אבל שלש קשורות אינן חוצצו
והכי חוטי שער נמי דאמרי דאין חוצצין דוקא שלש
אבל באחת ושתים לא · אי נמי אפילו תימא דלא פלג'
רבנן בחוטי שער דלא שנא שערה אחת כרוכה עליה
ולא שנא שתים ושלש כרוכו' עליה אינן חוצצת ושאני
קשר מכריכה דקטרא דחד מהדק : וכריכה אפי' דחד
לא מהדקא דאידי דאשון ושיע משתריק ולא חיילא
כלל לא על גבי שער ולא על גבי בשר והאי טעמא
עדיפו ומסתבר · ודייקינן להא מילת' מדקתני במתני'
דשבת לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן
ולא תטבול בהם עד שתרפם · ואמרינן בגמרא מה
טעם לא תצא בהם משום דלא תטבול בהם עד שתרפם
וקא תני סיפא יוצאה אשה בחוטי שער וכו' · אלמא
חוטי שער אינן צריכין לרפות דאע"ג דמהדקי עיילי
בהו מיא : ומדלא מפליג בחוטי שער בין אחת לשתי'
אלמא בכולהו לא חייצי כלל כדפרישנא · אחרי זאת
מצאתי בשבת ירושלמי בפ' במה אשה יוצאה תמן תנינן
אלו חוצצין באדם חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות
שברא' הבנו' שמואל אמר לי' כאן של שער על דעת' דר'
יהוד' אבל של צמר הא של שער דברי הכל אין חוצצין
ר' אמא בשם ר' יהודה ר' זעירא בשם רבנן היא'
נימא אחת חוצצות שתים ספק שלש אינן חוצצו' ר'
זעירא בעי קשר נימא אחת לחברת' אחת היא אחת
לשתים שתים הן לשלש שלש הן ר' יהוד' אמר זו שהיא
יורדו' לטבול לנדת' קושרו' שער' בזנב הסוס לעובר'
וסמיך עלי מן הגרסא הזו נרא' שהוא כלשון הראשון
שפרשתי שאפי' בברית' שהפרש בין אחת לשלש ושני
ספק ופס מן הראי' שהבאתי ללשון השני אין כאן ראי'
דהתם חוטי שער שהאשה כורכ' על שער' קליע' שער
ויש בה יותר משלש' חוטין ומארבע' וכיון שמצאנו
גירס' הירושלמי לחומרא טוב להחמיר בדבר : דיני
חציצ' אמר רבא לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא
אשה מדיחה קמטי' במים · ואע"ג דתנן בית הקמטים
ובית הסתרי' אינן צריכו' שיבואו בהן מים נהי דביאת
מים לא בעינן מקום הראוי לבא בו בעינן כר' זירא
דאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכב' בו
וכו' · אמר ר' אבין בר ר' אדא אמר ר' יצחק מעשה
בשפחתו של ר' שטב"' ועלת' ונמצא לה עצם בין שיני'
והצריכ' ר' טביל' אחר' מהא שמעינ' שאם לא הדיח'
בית הסתרי' ובית הקמטין שלה ונמצא בהן דבר חוצץ
שלא עלת' לה טביל' · שנינו במשנ' מקוואו' נדה שנתנ'
מעו' בפיה וירד' וטבל' טהור' מטומאת' אבל טמא'
על גב רוקה : נתנה שער' בפי' או קפצה ידה קרצה
שפתותי' כאלו לא טבלה וא"ת מאי שנא עצם בין
שינים שבפי' התם מהדק הכא לא מהדק ומכאן למדנו
שאין האש' צריכ' לפתוח פיה בשע' טביל' דהאי קפצ'
ידה קרצה שפתות' דמהדקו להו קאמר ומשום מתוך
השפתים

דנתפייסא וכו'. לא שנה גדולה ולא שנה קטנה משום דאתחזלא קא חזינא הכא דלא הוה הפסק טהרה דלא סבירא להו דתבעי שבע' ואפילו הכי עלו לה לספירת שבעה. וא"ת אפי' בדיקה נמי לא עביד כלל והיכא אשכחן נקיים בלא בדיקה. הא לא קשיא דכיון דסביר' לן סוף סוף אע"פ שאין תחלתן כי את' בסוף שבעה אצרכה בדיק' ואעב"ל אלא הפסק טהר' קשי. אלא דודאי בבי הו' דתניא' נשואין לא בעיא הפס' טהרה והטעם מפני שאינה ראיה ודאי אלא ספק א"כ קים להו לרבנן דם מיומד אינו כ"א מועט וכמו שהפסיקה בטהרה דמיא אבל ראית וסת בדוב' היא ואם לא בדקה בהפסקת טהרה חיישינן שמא לא פסק הדם:

כתבתי הענין הזה בזה השער מפני ענין הספירה והבדיק' ולא כתבתי אותו בשער הפרישה לפי שלא באתי לכתוב באותו שער אלא הפריש' שהאד' צריך לפרש מאשתו הנשואה אבל זאת עדיין אינה אשתו ואינו רשאי לכנסה לחופה עד שתטהר מפני מגעה וקרוב ישיבתה אצלו ושתיית כוס של ברכה ויחודה החופ' שהוא דומה לעליית המטה כי החופה ויחוד הוא לביאה. ומפני כך לא כתבתיה שם והנחתיה כאן. השלמנו שער הספירה והבדיקה.

שער הטבילה

ראיתי לפרש בו דיני הטבילה ודיני החפיפה והחציצ'. כתיב ז' ימים תהי' בנדתה יכול תספור שבעה ותהא מותרת לבעלה ת"ל תהי' בנדתה. תהא בנדתה עד שתבא במים. וכבר פירשנו שטובלת במי מקוה ואינה טעונ' ביאת מים חיים ומה שכתוב בהלכות גדולות שהנדה והזבה טעונ' מים חיים שבוש הסופרים היה תניא בספרא כי אם ירחץ בשרו במים ובא השמש וכו' מה ביאת שמשו כולו כאחת אף רחיצתו כולו כאחת. פי' שלא יהא רוחץ אבר אבר. ועפ"ז הענין אמרו נדה תטביל לבנה והפשילתו לאחורה וטבלה לא עלתה לה טביל' מאי טעמא דילמא אידבק בה מידי ואע"ג השתא ליכא מידי עילוה אימר בדרויני נפל פי' עם שיצאה מן המים נתגלגל מעליה ולא עלתה לה טביל' והא דא"ר שמואל בר יצחק אשה לא תטבול בנמל. פירשו בלהן רבוותא משו' צניעות דכיון דשכיחי ביה רבים לא טבל' שפיר. ובספרי' שלנו מסיק בה בהא מילתא ואע"ג דהשת' ליכא אית' בדרויני נפל ומשמע האי לישנא דמשום דאיכ' טינא על שפת הנהר קאמ'. וכיון דמשום חציצה הוא אם טבלה לא עלתה לה טביל' כי ההיא דלעיל. ואם אין שם טיט לא תטבול משום צניעות ואם טבלה עלתה לה טבילה. ואמר רבא אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס ותטבול מאי טעמא משום דבעיתא ולא טבלה שפיר. ואסילתא נמי בעיתא פי' נקעת ומסתבר' דאי טבלה אסילת' או על גבי כלי חרס טבילתה טביל' והאי דנקט כלי חרס לא נקט כלי עץ כיון דבר קבולו טומאה מגבו הוא לא צריכ' למימר דהוא משו' גזירת מרחצאות נמי אית ביה ואפשר דאי טבלה נמי לא עלתה לה טבילה אבל כלי חרס דלאו בר קבולי טומאה מגבו הוא ולמדרס נמי לא חזי סד"א תטבול קמ"ל דלא משום דבעיתא. מיהו כיון דמקיש ליה לאסילתא משמע דלית ביה גזיר' מרחצאות ובמשנה מקואות שנינו מעין שהעבירו על גבי כלים או על גבי ספסל הרי הוא כמות שהיה דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל שמעינן מהכא דבכלי עץ אפילו בפשוטים אית ביה גזירת מרחצאות דהא הכא משום דבעית ליכא דהא גברא לא טביל גופיה אלא מנא הוא דקא מטבל וקא תני שלא יטביל על הספס'. אלמא כיון דחזי למדרס אית ביה גזרת מרחצאות ומסתברא דאי טביל לא עלתה לה טבילה אבל על גבי כלי חרס כיון דלמדרסא לא חזי ולאו בר קבולי טומאה מגבו הוא הרי הוא שוה לאסילתא ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי ואי אית ביה טינא ואנחה חבילי זמורות תותי רגליה לכתחלה נמי שפיר דמי דהא לא בעיתא. אמר רב נדה בזמנה לא תטבול אלא בלילה שלא בזמנה טובלת בין ביום ובין בלילה ור' יוחנן אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה (א) וקיימא לן כר' יוחנן וה"מ לכתחלה אבל אי טבלה טבילתה טבילה. דהא אי איכא אונס דטבילת לילה טובלת ביום שמיני לכתחל' כי הא דאתקין רב אידי בנרש למיטבל ביממ' דתעניתא משו' ארוויתא רב אחא בר יעקב בפפוני'

משום

שני' ושלישית מכאן ואילך לא תשמש וכו' • וקתני סיפ' ואם יש לה וסת תולה בוסתה: [ו] ש"ת דריש' באשה שאין לה וסת עסקינן ואפ"ה קתני נשאת ורואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית • ומשמע דקיימא לאו משנה היא אלא מעיקרא לא בדקה ולא חיישא ואף על פי שאין לה וסת וש"ת דאש' שאין לה וסת נמי אי לאו דאיתיליד בה ריעותא וראתה דסמוך לתשמיש לא הוה חיישי • והכי משמ' ומדברי הרב שכתב במסכת נדה בריש הרואה דם מחמת תשמיש אבל דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס לומ' שהן ענין אחד שאין חוששין לאשה שאין לה וסת לכל דבר אלא אם כן נולד בה ריעותא זה סמוך לתשמיש וכל זה שפירש הרב ע"פ הצורך הכותב הוא ולא ע"פ הסוגיא • כי הסוגיא באשה שלא ראת' מחמת תשמיש מיירי • ובאשה העסוק' בטהרו' ושני עדים אחד לפני התשמיש וא' לאחר התשמיש קאמר והן עוותיה אם תראה ותקניה אם לא תראה • ולאפוקי מדר' מאיר דאמ' דקא אסר לה לגמרי בין ראתה בין לא ראתה ולפי הסוגיא איני רוצה לומר זה מתוקנ' בג' פעמי' ותהא כשאר כל הנשי' • אלא לעולם היא צריכ' בדיק' לפני תשמי' ולאחר תשמיש כל זמנשתה' עסוק' בטהרו' ואלא תקנו' ההם לשעה • שאם לא תמצא דם יכולה לשמש והן עוותיה לשעה והרב ר' יצחק לא תפס מדברי ר' חנינא בן אנטיגנוס אלא הצורך הכותב ולא פירש אותם אלא לפי צורך השעה • ודברי הרב נכוחים וצדיקים ילכו בם • והלכה למעשה כסוגי' דשמעת' דכל לבעל' לא בעי בדיקה ואפילו אשה שאין לה וסת תניא (דרך) חמרין ופועלין הבאין מבית המשתה או מבית האבל נשיהם להן בחזקת טהרה ובאין ובועלין עמהם בין עירו' בין ישנו' בד"א שהניחו' בחזקת טהרה אבל הניחו' בחזק' טומא' לעול' היא בחזק' טומא' עד שתאמ' לו טהורה אני ותנן נמי כל הנשי' בחזק' טהר' לבעליה' והבאין מן הדרך נשיהם להן בחזק' טהרה ואמרי' עלה בגמר' אמר ר' שמעון בן לקיש משום ר' יהודה נשיאה והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה ואיתמר נמי אמר רב הונא לא שנו אלא שלא הגיע עת וסתה אבל הגיע עת וסתה אסורה קסבר וסתו' דאורייתא • ורבה בר בר חנא אמר אפי' הגיע עת וסתה מותר' קסבר וסתו' דרבנן • ואע"ג דקיי"ל הלכתא וסתו' דרבנ' בהא לית הלכתא כרבה בר בר חנא (ז) אלא עבדינ' כר' יוחנן דאמר ר' יוחנן אשה שיש לה וסת בעלה מחשב ימי וסת' ובא עליה פי' אם יש זמן כדי שתוכל להשלי' את וסתה וימי ספירת' וטבילת' מותר לבוא עליה ואפי' ישנה מאי טעמ' הוי ספק ראתה ספ' לא ראת' ואת"ל ראת' אימר טבלה אבל אם לא היה שם כשיעו' הזה אסורה לו דהא קיי"ל דאע"ג דוסתו' דרבנן אם לא בדקה ולא ראת' אסור' לשמש עד שתבדוק כאשר כתבנו בשער הוסתו' • ורבה בר בר חנא דאמר מותר' איכא למימר דלא פליג בבדיקה זו אלא בישנ' דלא מבעיא לה הואיל וסתו' דרבנן ולית הלכתא אלא כר' יוחנן דהוא רביה ובין עירה בין ישנה לא מיבעיא ביום וסת' עצמו דאסורה אלא מיום • וסתה ואילך נמי אסור עד שיהא שם כדי ספיר' וטבילה כדאמרן והיכא דיש לה וסת לקפיצו' וימי' אפי' הגיע יו' וסת' מותר' ואפי' ביום הוסת עצמו מ"ט כיון דבמעש' תלי' מלת' אימר לא קפוץ ולא חזאי ובין עירה ובין ישנ' מותר' ואשה שתבע' להם' ונתפייס' אע"פ שבדק' עצמה אח"כ ונמצא' טהור' צריכ' שתשב שבעה נקיי' אחר יום התביע' וצריכ' בדיק' תוך שבע' וטביל' בליל שמינ' כשאר נדו" הנוהגת עכשיו • מ"ט משום דמתחדא ליום הנשואין ושמא ראתה טיפת דם כחרדל ואבוד נמצא יום תביע' חמור מיום הוסת דיום הוסת אם לא בדקה ולא ראת' ולבסוף בדק" ומצאה טהור' ואילו יום התביע' אף על פי שבדק' אחר תביע' ומצא' טהור' טמא' • אך מצאתי בו הקל בענין אחר יותר משאר ראיות שהן צריכו' הפסק טהרה וחוץ מיום שבדק" ופסק' בו צריכ' שבע' נקיים • ותביע' זו מצאנו אע"פ שלא הפריש' בטהר' בבדיק' ספורו' שבעה חוץ מיום תביע' • וטובלו" ממעש' דרבינא דאיעסק לי' לברי' בי רב חנינא ואמר להו ליום פלוני נכתוב כתובה פי' נהי' פנוים לכתוב הכתובה ונכתו' אותה איעכב שבעה יומי בתר האי יומא פי' בתר יום תביעה • כלומר אע"פ שכתב הכתובה נתעכב עד שהשלים השבוע ואמר ליה מאי טעמא עבד מר הכי שלא כנסה ביום כתיבת הכתובה ואמר ליה לאו סבר לה מר להא דרבא תביעה להלכתא ונתפייסה:

הי׳ לתשמיש ואינה בדיק׳ לטהרו׳ מפני שאינו מכניסתו לחורין ולסדקין ועוד אמרו דתביעה הרי היא כבדיק׳ לגבי בעלה · ויש מי שאומר דבדיק׳ זבה בין בבדיק׳ יום הפסק׳ בין בבדיקת השבע׳ בעינן בדיק׳ מעולה כבדיקת הטהרו׳ ולא הקלו לגבי בעל אלא בבדיקת המעל׳ בא״ש העמוק׳ בטהרו׳ שהיא צריכ׳ בדיק׳ אף לבעל׳ ומסתבר׳ כלישנא קמא מכיון שהקלו על הבדיקה שאפי׳ בשנים לנדת׳ בדק׳ עצמה ומצא׳ טהור הרי היא בחזקת טהור׳ אלמ׳ [ד]בבדיק׳ כל דהו סגי לה · אבל בדיקת חלוק לא כלום היא שהרי בדקו את עצמן שניהן · ובגמר׳ אמרי׳ בדקה עצמה לא בדקה חלוקה אלמא בדיקת עצמה לחוד ובדיקת חלוק׳ לחוד · ובבדיק׳ הוסתו׳ שאמרנו שהיא צריכ׳ בדיק׳ לטהר את הוסת כמו כן בבדיק׳ קלה סגי לה ואינ׳ צריכ׳ להכנים לחורין ולסדקין מיהו בעיא בדיק׳ בבית החיצון אלא שאין שעת הבדיק׳ שוות · כי עיקר בדיק׳ הוסתו׳ הוא בשעת הוסת ואם לא בדקה בשע׳ הוס׳ ובדק׳ עצמ׳ לבסוף ומצא׳ טהור טהור׳ אבל בדיק׳ הזב׳ עיקר בדיקת׳ בתחל׳ יום הראשון ולסוף יום השביעי כדי שתהא תחלתן וסופן בטהר׳ ואם בדק׳ בא׳ מהן כבר אמרנו שהיא טהור׳ והבדיק׳ המעול׳ שתהא אשה בודק׳ עצמ׳ בבגד גפן נקי או בצמר נקי ורך · או בשחיקו מנא דכתנא ומכניסתם לאותו מקום וכל מראה אדמימו׳ שבו נדון כדם (ה) עוד יש אחרת שהיא צריכה בדיק׳ ובדיקתה בדיק׳ קלה והיא הרואה דם מחמת תשמיש שצריכה לבדוק פעם ראשונה ושני׳ ושלישי׳ · ואם ראתה בכול׳ אסור׳ לשמש והוא שבדקה עצמה כשיעו׳ ושתא כדי שתושיט ידה תחת הכר או תחת הכסת ותטול עד ותבדוק בו שהא בעלה בא״ש תלוי׳ אבל אחר כך הרי הוא כמעת לעת שבנדה שאינה מטמאה את בועלה ואינה מוחזק׳ ברואה דם מחמת תשמיש ואינה נאסר׳ על בעלה · וי״א שאין אנו בקיאין עכשיו בשיעורין הללו · הלכך כל שתוך לביאה אם בדקה ומצאה דם נאסרת על בעל׳ והרי היא בחזק׳ רואה מחמת תשמיש · ומסתבר׳ כותי׳ · הילכך תתגרש ותנש׳ לאחר ומותר׳ לשני לשמש עמה שלשה פעמי׳ ובבדיקה · ואם ראתה דם שלשה פעמים שתוך תשמיש אסורה ותתגרש ותנשא לשלישי

ומותרת לשני עד שלשה פעמי׳ ואם ראתה השלישי ג׳ פעמי׳ אסורה לכל אדם עד שתבדוק עצמו בשפופר׳ של אבר ופיו רצוף לתוכה ובתוכה מכחול ובראשו מוך אם נמצא דם בראש המכחול בידוע שהוא מן המקור ואם לאו בידוע שהוא מן הצדדין והבדיק׳ הזא׳ אין לנו עכשו שאין אנו בקיאין בין בראשו לצדדין גם הרפואות שאמרו בה חכמי׳ שמבעיתין אותה ואם הפילה חרר׳ דם כבר נתרפאה אין אנו בקיאין בחרדה זאת ובין הפילה ובין לא הפילה אסורה לכל אדם מיהו אין מוציאין אותה מבעלה אחר בדיקה זו ורפוא׳ זו עד שתבע׳ ותחזור לקלקול׳ · והבדיק׳ הזו שאמרנו לרוא׳ דם מחמת תשמי׳ היא נזכר׳ בדברי ר׳ חנינ׳ בן אנטיגנו גבי אשה שאין לה וסת שאמר תשמש בשני עדי׳ א׳ לה וא׳ לו והן עוותיה ותקוניה · ופירש הרב ר׳ יצחק ז״ל בהלכותיו משמשת בשני עדים א׳ לו וא׳ לה · והן עוותיה אם תרא׳ שלשה פעמי׳ שתהי׳ מוחזק׳ ברוא׳ דם מחמת תשמיש · ותקוני׳ אם לא תראה שהיא ככל הנשים · נראה מדברי הרב שאינה צריכה בדיק׳ אלא לאחר תשמיש ואע״פ שאין לה וסת כי שני עדי׳ הללו לאחר תשמיש הם · ועוד נרא׳ מדברי הרב שאם בדק׳ ג׳ פעמי׳ עצמה ולא ראת׳ שאינ׳ צריכ׳ בדיק׳ עוד לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש ואע״פי שאין להוסת ולהוציא מדברי האומר דאשה שאין לה וסת אסורה לשמ׳ בלא בדיק׳ ואפי׳ בזמן הזה ואע״פ שאין לנו טהרו׳ ותולין את שבוש׳ בדברי הרב והרי הוא מכחיש הכחש״ ברור׳ שהרי פירש שני עדי׳ א׳ לו וא׳ לה דתרווייהו לאחר תשמיש · ועוד פירש תקוניה שאם לא תמצ׳ דם על העד בג׳ פעמי׳ הרי היא ככל הנשים לומר שאינה צריכ׳ עוד בדיק׳ וא״ת הלא דברי ר׳ חנינא בן אנטיגנו׳ לפני תשמיש ולאחר תשמיש קאמר לפי הסוגי׳ · ואיך פי׳ הרב כך · בודאי כן הוא פי׳ דברי ר׳ חנינא בן אנטיגנוס לפני תשמיש ולאחר תשמיש קאמר ובאשה העסוקה בטהרות קא מיירי בברייתא׳ בשמעת׳ מיהו עכשו אין לנו טהרות והא לא פיר׳ הענין ע״פ הסוגיא אלא ע״פ הענין הנוהג עכשו וסמך ענין על הדות׳ לו · ועוד תבין ותדע כי לא נחוש אליה לרוא׳ דם מחמת תשמי׳ עד שיולד בה ריעות על זה שהרי שנינו בברייתא׳ כשהיא ורואה דם מחמת תשמיש משמש׳ פעם ראשונה

שני׳

עלה חד יומא בלא ראי' מתוך שבע' ימי נדה עולה לה לספירת העשירי ותו לא צריכה מידי • וכד טבלא טבל' במי מקוה ולא בעיא מים חיים דלא כתיבי מים חיים אלא גבי זב ותניא בתוספת' מגלה אין בין זב לזבה אלא שהזב טעון ביאת מים חיים והזבה אינה טעונ' ביאת מים חיים • הדין הוא דינא דאורייי' לנדה ולזב' אבל מכמה שני דאימעיט ליבא ואשתבוש נשי אתקין רבי בשדות שאם ראת' יום אחד תשב ששה והן שלשה תשב שבעה נקיים מאי טעמא דחייש רבי דילמא מחלפי להו לבנות הכפרים ימי זיבה בימי נדה ואי שרינן להו בשלשת ימי ראיה להשלים עליהם ושיהי' השלישי מהם מחשבון השבע' שמא יעשו כן בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה ואתיא לידי איסורא דאורייתא ותקום הכי אתקין להו רבי כל תלתא דחזו דתא תשב עליהם שבעה נקיים ובתקנתא דרבי ליכא למיחש למידי לשום איסור ואפי' הכי בתר ההיא תקנתא אחמירו בנות ישראל על עצמן וגזרו יום אחד אטו ג' דכי היכי דבעו לג' ימים ז' נקיים הכי נמי ליום אחד בעינן שבעה נקיים וכן הדין לדם טפה כחרדל והשתא שווינהו לכולהו נשי דחזיאן זבות גמורות לספירת נקיים • אבל טבילתן תיהא כטבילת נדה ואינן טובלות אלא בלילה וכמו שאנו עתידים לפרש בשער הטבילה • וכיון דכולהו נשי האידנ' ספק זבות חשוינן להו איצטריכינן לפרושי דין ספירת השבעה היאך הוא ונאמר תחילה כי ספירת נקיי' אינה אלא לאח' ג' דברי' אחר הפס' דם ואחר [יום] ההפסקה ואחר בדיקה וכל שעה שתפסוק מן היום אם בדקה וראתה שפסק הדם ואפי' בשחרית עוד אינה צריכה בדיקה כל היום ולאחר תחל לספור שבעה נקיים ואין חוששין שמא הזר' וראתה בין השמשות שאלו ראתה בין השמשות אבד ממנה כל אותו היום מספק שמא בין השמשות לילה הוא וספירת השבעה כבר אמרנו שלא יהא הפסקה ביניהן ואם הפסיק ביניהן צריכה לחזור ולספור שבעה נקיים חוץ מיום ההפסקה שבעה וצריכה בדיקה להפסקה בתחלת בה : עת"ה נפרש דיני הבדיקה שהיא צריכה לבדוק את עצמה ונאמר כי אף על פי שבדקה עצמה באם ההפסקה צריכה עוד לבדוק את עצמה בימי הספירה בכל השבעה שהרי שנינו הזב והזבה שבדקו עצמן ביום הראשון וביום השביעי ומצאו טהור ושאר הימי' לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי אלו בחזקת טהרה וכו' : קתני שבדקו ולא קתני שבודקין את עצמן ביום הראשון וביום השביעי • ועוד אילין צריכין בדיקה אלמא לכתחלה מצות בדיקה כל שבעה תיהו אם לא בדקה אלא יום ראשון ויום שביעי טהורים ועוד אמרו בגמ' שאם בדקה בתחלת שבעה חוץ מבדיקת ההפסקה ושאר כל הימים לא בדקה• [ב] אי נמי אם בדק' בסוף השבע' ולא בדק' בתחלתן טהור' ואם בדקה באמצע השבע' ולא בדק' לא בתחלתן ולא בסופן לא שמענו • [ג] ומסתברא לקולא שהרי שנינו בהפסקת נדה • נדה שבדקה עצמה ביום השביעי שחרית ומצאה טהור אחר שבעת הימים בדקה ומצאה טמא הרי זו בחזקת טהר' וכו' • וחכמים אומרים אפי' בשנים לנדת' בדק' עצמ' ומצאה טהור ובין השמשו' לא הפרישה' הרי היא בחזקת טהר' הכא נמי בעיא בדיק' והכא בעיא בדיק' הבא סגי לה בבדיקת האמצע והכא סגי ליה בבדיקת האמצע :

הנה בכר פירשנו דין הספיר' וביררנו שאינה אלא לאחר בדיק' ההפסק' ואחר יום ההפסק' וביררנו עוד כי היא צריכה בדיקה מתוך השבע' חוץ מבדיקת יום ההפסק' עתה אנו צריכין לפרש ענין הבדיק' היאך הוא ונאמר כי מצאנו ג' בדיקו' חלוקו' זו מזו • בדיק' הראשונ' בדיקת קינוח והיא בדיק' למציאת הכתם לשלש נשים שיהיו ישנות במטה אחת ונמצא עליה דם שאם בדקה עצמה בשיעור ושת למציאת הכתם אם מצאה טמא טהורו' חברותי' ואם מצאה טהור טהר עצמה וטמאת את חברותי' כאשר פירשנו בשערי הכתמים • והשנית בדיק' בית החיצון והוא מקום שהשמש דש והיא בדיקה לנדה ולזבה ליום ההפסק' ולבדיק' השבע' אשר אמרנו למעל' • והשלישי' בדיק' חורין וסדקין בבית החיצון והיא בדיקת הטהרו' כאשר אמרו בגמ' עד שלפני התשמיש אינו ממעט בפקיד' • מאי טעמא מפני שהבודקת לביתה אינה מכנסת ידה לחורין ולסדקין :

הנה ראינו מכאן כי אע"פ שתקנו חכמים בדיקה לתשמיש ולטהרות עד שלפני התשמיש בדיק'

ועשינו אותו כראיה לענין שבעה נקיים וכל דבר אעפ"כ לא נחמיר עליו לחוש ליום מציאת הכתם כמו שהיא חוששת ליום ראיה · ועוד אני אומר שאין הכתמים קובעים וסת ולא עוקרים וסת חוץ מכתמי העד הבדוק לה שהן מטמאין בכל שהן והרי הן כראיות לכל דבר ·

הנה כתבנו דיני הכתמים לכל תוצאיהם ולכל מחלקות' · ונמצאו בכלן תשעה דינין מחולקין:

הדין הראשון הוא הכתם שהוא ממין טהור כגון ירוק ולבן שהן טהורין בכל מקום :

והדין השני הוא הכתם שהוא ממין טמא אלא שהשאילתו לנדה או שלבשתו בימי טומאתה היא טהורה וחלוקה טמא ואם השאילתו לסופרת שבעה שלא טבלה היא טהורה וחברתה מקולקלת · והדין השלישי הכתם הנמצא בחלוק הבדוק לה שיש בו מקום טמא ומקום טהור כגון למעלה מן החגור ולמטה מן החגור והמקום הטהור טהור לגמרי אע"פ שאין לה במה לתלות : והדין הרביעי בכתם הנמצא במקום הטמא אם יש לה במה לתלו' תולה ואפי' שיעור מרובה מכל מקום אינו תולה אלא מעין אותו המין : והדין החמישי אע"פ שאין לה במה לתלות תולה כגרים במאכולת ואינה תולה בו אלא כתם אדום : והדין הששי שיש מקום שאין חוששין לכתמיו בין מרובה בין מועט בין שחור בין אדום כגון עיר שיש בה חזירים וחלוק שאינו בדוק לה : והדין השביעי שיש כתם שאין לה במה לתלות והיא תולה בו יותר מכגרים כגון שנמצא מאכול' רצופ' באותו כגרים ועוד : והדין השמיני הכתם הנמצא בעד הבדוק לה שבדקה בו בליל' והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם בין עגול בין משוך טמא במשהו : והדין התשיעי אם בדקה בעד הבדוק לה והניחתו תחת הכר או תחת הכסת ולמחר מצאה עליו דם עגול טהור עד שיהא בו כגרים ועוד משוך טמא בכל שהו · ע"כ השגתי בדיני הכתמים בין הטמאים ובין הטהורים · נשלם שער הכתמים תהלה לעושה פלאים עצומים :

שער הספירה והבדיקה

ראיתי בו לפרש דיני ספירת שבעה לזבה ואחר נפרש דיני הבדיקה שהאשה צריכה לבדוק את עצמה לפני הספיר' ובתוך הספירה ובאי זה ענין היא הבדיקה · ונפרש תחלה דיני הנדה דאורייתא ודין הזבה ואע"פ שאין לנו עתה נדה דאורייתא לפי שכל הנשים בזמן הזה ספירתן כספירת הזבה וטבילתן כטבילת נדה ולכך אני מזכיר הנדה ומדברי תורה · מעיקרא כד הוו בקיאין רבנן בחזותא דדמא והווין נשי בקיאות בין ימי נדה לימי זיבה כד חזאי אתתא חד יומא דמא או אפילו חדא שעתא הויתי לה קמי רבנן ומחוא לסו ואי הוו מחמשה מיני דמים טמאים יתבא עלה שבעה יומי ואפי' חזיא בכולהו אי פסקא בשביעי סמוך לשקיעת החמה טבלה באורתא ננהי תמניא ושרא לבעלה · מאי טעמא דלגבי נדה לא כתיבא הפסקת הדם כדכתיבא בפרשת זבה · ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר · ותני' אם טהרה מזובה לכשתפסוק ובנדה כתי' ואשה כי תהי' זבה דם יהי' זובה בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה · ודרשינן בסיפרא שתהא בנדתה כל שבעה כלומר כל שבעה של ימים שלא תטבול ביום השביעי עד ליל שמיני · ותניא כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילת' בליל' · וכי שלמי שבעת ימים בנד' אי חזיא תו חד יומא או תרי יומי שומרת א' לא' וא' לשני' ואי לא חזיא ביום שלישי טובלת ביו' ומותר' לבעל' בליל' ואי חייא בשלישי הויא זבה גמור' ובעיא למיתב בתריהו שבעה נקיים ואי חזיא בהנהו שבעה יומי אפי' טפתא דדמא מחמשא דמים טמאין סתרא לכולהו ובעיא למיתב שבע' יומי בלא הפסק' ואחר עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני דאי חזיא בגויהו תלתא יומין רצופין הויא זבה גמור' ובעיא ספירת שבע' נקיי' והדר מתחלת תחלת נדה · ואי לא חזיא בהו אלא תרין יומי בסוף אחד עשר יום כי חזיא בשלישי דהוה יום שנים עשר לחוף נדה הוא יומי תחלת נדה ויתבה עליה שבע' יומי כדין הנדה בין דחזיא בהו בין דלא חזיא בהו ובתר שבע' יומי בעיא למיתב חד יומא בלא ראיה כדי שיהא ספורה ליום עשירי שראתה בתוך אחד עשר ואפי' לאחד עשר יום כמי בעי' שימור כי האי גונא · (א) ואם לא ספרה ופתח ביו' שמיני לתחלת נדה קראוהו גרגרן ואי חלף

ודקי" להו לרבנן דסתמ' מאכולת אי אפש' לו במקום אחד יותר מגריס ואפילו כמה גריסין בחלוק אחד תולין הואיל ואין יותר מגריס במקום אחד והיינו טפין טפין דתניא בברייתא · כתם ארוך מצטרף פירוש ליותר מגריס · טפין טפין אין מצטרפין ואיבעיא לן בגמרא אם מצאה על בשרה כתם שהוא כשיר מהו פירוש כשרשרת כשורה מהו פירוש כעין שני גריסין טפין טפין מהו · לרוחב ירכה מהו · ולא איפשיטו · ואיכא מאן דאמר לקולא דספיקא דרבנן היא · ואיכא מאן דאמר בהא אזלינן לחומרא כפשטה דברייתא' דקתני על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא ואמרינן ספק טמא ספק טהור לאיתויי מאי לאו לאיתויי הני ואע"ג דדחינן לא לאיתויי דעבי' כרצועה פשטא דמתניתין לאיתויי כולהו ואע"ג דבחלוק אמרי' טפין טפין אין מצטרפין אבל על ירכה מצטרפין ומסתבר' כותיה דעל כרחין שאני ירכה מחלוקה דהא בהדיא תניא גבי חלוק טפין טפין אין מצטרפין ולא מייתי דאי' מינה לירכה אלמא שאני לן בין ירכה לחלוק' והא דאמרי' כגריס תולה כגריס ועוד אינה תולה ה"מ שלא נמצא מאכולת רצופה באותו ועוד אבל אם נמצא מאכולת רצופה באותו ועוד תולה אפילו ביותר מכגריס דפלוגתא דרבי חנינא ור' ינאי הוא ובשל סופרי' הלך אחר המיקל · ואם נתעסקה בגריס אינה תולה יותר מכגריס דפשטא דברייתא דקתני במועט אינה תולה את המרובה · וכגריס של פול שאמרו תולין כיון שלא הזכירו פול של מקו' פלוני ולא פול הבינוני אלא כגריס של פול סתם הילכך משערין בשל פול שיזדמן לנו ואפי' הוא גדול שהרי אמרו כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגריס של כתמים להקל · עוד יש מקומות אחרים שתולה בהן כמה שיעורין וכמה מינין כדתנן, השאילה חלוקה לעכו"ם או לנדה הרי זו תולה בה · ומפרשינן בגמ' לעכו"ם הרוא' פירוש שכבר הגיע זמנה לראו' ורואתה ואף על פי שאינה נדה באותה שעה דאם כן היינו נדה אלא שכבר ראתה ולפי שאינה בודקת את עצמה ואינה יודעת יום שהיא רואה בו ויום שהיא פוסקת בו הילכך תולה בה · תני' תולה בשומר' יום כנגד יום בשני שלה ובסופרת שבע' שלא טבלה דברי רשב"ג

ולפיכך היא מתוקנת וחברת' מקולקלת רבי אומר אינה תולה לפיכך שתיהן מקולקלו' ומודים שתולה בשומרת יום כנגד יום בראשון שלה וביושבת עלי דם טוהר ובבתולה שדמיה טהורין וקיימא לן כרשב"ג ונראה לי אע"ג דהאידנא ליכא דם טוהר לא בבתולה ולא ביולדת כהי דלגבי נפשה אחמירו בה מספיקא אבל לאגולי על חברתה מספק כתמים שלא יהו שתיהן מקולקלות אדיניהו מוקמינן להו וחברתה תולה בה והיא מקולקלת וחברתה מתוקנת · ואם השאילה חלוקה ליושבת על הכתם אינה תולה בו ושתיהן מקולקלו' לפי שאין תולין כתם בכתם · ונראה לי בעוברה שהשאילה חלוקה לשאינה עוברה מניקה לשאינה מניקה זקנה לשאינה זקנה שהיא תולה בו מאי טעמא הכך דמיהן מסולקין והכך אין דמיהן מסולקין וילפינא לה מילתא מהא דתנן ג' נשים שהיו ישנות במטה אחת וכו' · ותולות זו בזו וזו בזו · ומפרש בברייתא כיצד תולות זו בזו עוברה ושאינה עוברה תולה עוברה בשאינה עוברה מניקה ושאינה מניקה תולה מניקה בשאינה מניקה כו' והא נמי להא דמיין דכל הני כתמים נינהו · וכשם שהיא תולה כתמה בחברתה כך היא תולה בעצמה כדה שאם לבשה חלוקה בימי נדתה ולא בדקה אותו ולבשתו בימי טהרתה הרי זו תולה בנדתה והוה ליה כחלוק שאינו בדוק לה ואע"פ שבדקתו מתחלה ואם כבסה אותו אחר נדתה ולא בדקה אותו ולבשתו בימי טהרתה ואח"כ מצאה עליו כתם מימר קא אמרינן דאין חזקתו מתכבס וכיון דאין חזקתו מתכבס הוה ליה חלוק שאינו בדוק לה דאיכא למיתלי טעמא דלמא בימי נדתה הוה ביה האי כתם ולא נתכבס יפה מיהו כיון דאיכא למיק' עלה דמילתא כדר' דאמר אינו דומה כתם שלפני הכבוס לכתם שלאחר הכבוס שזה מקדיר וזה מגליד הילכך בדקינן לכתם אם הוא מקדיר שמראהו דק ועובר בבגד בידוע שלפני הכבוס הוא וטהו' ואם הוא מגליד שגלדו עבה על פני הבגד בידוע שלאחר הכבוס הוא וטמאה היא · והרואה כתם טמא שאינה יכולה לתלות צריכה הפסק טהרה ותשב עליו שבעה נקיים וצריכה בדיקה כאשר נכתב בשער הספירה והבדיקה · ונראה לי אף על פי שאמרנו על הכתם

עוד למדנו מפרק שני כי תימי תלתן ותימי בשר צלי מראה דמים הן · ומכלל משנתינו נלמוד שתולין הכתם האדום בכל מיני אדמימות שנתעסקה בהן · והכתם השחור שכל מיני שחרות שנתעסקה בהן ואין צריכה לדמות כתם חלוקה לכתם שנתעסקה בו אם דומה לו אם לאו אלא תולה כל אדום באדום מן הסתם וכל שחור בשחור מן הסתם אלא אם כן נתברר לה שאין אודם הצבע דומה לאודם הכתם שאלו נתברר לה כן אינה תולה מפני שהיא באדום ושחור ותניא נתעסקה באדום אין תולה בו שחור במועט אין תולה בו את המרובה ואם יעלה על לב איש לומר שתהא צריכה לדמו' הכתם בצבע ולא תתלה בו אלא אם כן דומה לו ושמא יטעה אותו מה שראה בפ' שני כאשר פירשו על האדום בדם המכה שהוא כדם אצבע קטנה שנגפה של איש בתו' בינשרי' שלא נשא אשה והקש' עליו ממשנתינו זו ששנינו ותולה בבנה ובבעלה בשלמ' בנה משכחת לה אלא בעלה הרי נשא אשה ושני ליה כשנכנסה לחופה ולא נבעלה · ועוד פירשו עליה כדם מאכולת של ראש והקשו עליו ממה ששנינו או שהרגה מאכולת הרי זו תולה בה · מאי לאו דכולי גופה וכו' :

נראה לו מכאן שאין תולין כתם באצבע אלא אם כן ידמה לו ודאי כן הוא הדבר אך לא כמו שהסובר הזה סובר בדעתו אלא שאין תולין מן הסתם עד שיתברר לה שאין הדמיון דומה לכתם · וקושיא כך היתה כי המשנה אמרה שהוא תולה כל כתמים במכת בעלה · ואפי' אדום שבאדומים ועל זה הקשינו היאך אפש' לתלו' במכת בעל' והלא דבר ברור הוא לך שאינו דומה לכ תמי' והרי הוא כאדום ושחור · וכן הקשו ממאכולת ולא מן סתם מאכולת כדברי רבי חנינא בן אנטיגנוס אלא מאותה שהרגה מאכולת · ואם נזדמן לה כתם אדו' והיא לא הרגה אלא מאכול' של גוף היאך יכולה לתלו' בו והלא דבר ברור הוא שאינו דומה לו :

ועל זה הדרך הולכת אותה שמועה אבל מי שאינה יודע' בדמיונו' פניה או שהלך הצבע מכנגד פניה ואינה יכולה לדמות תולה בל כתמיה מן הסתם בל מיני אדו' באדו' וכל מיני שחור בשחור הלא תראה בההיא אשה שבאה לפני ר"ע ואמר' לו רבי ראיתי כתם ואמ' לה שמא מכה יש בך והיא יכול' להתגלע ולהוציא דם וטהרה ר"ע · והרי אשה זו לא הביא' לפניו הכתם שלא אמרה לו ראיתי את הכתם זה וכשאמר לה שמא יכולה להתגלע ולהוציא דם ואמרה לו הן מיד טהרה ולא אמר לה הוציאי דם מן המכה ונראה אם דומה לו שמע מינה שתולין מן הסתם כאשר אמרנו אלא אם כן הדמיון מכחיש את הכתם כאדום ושחור וכמועט את המרובה ויש מין אחד שהוא תולה בין אדום ושחור והוא שחיטת תרנגול או שעברה בצד העסוקי' בו שהיא תולה בו כמה מינין ואפי' שחור באדום מפום דאיכא ביה כמה מיני דמא · עוד יש בו מין אחד שתולה בו כמה מינין ואפי' שחור באדום והוא מה שאמר רבא היא עליה מין אחד תולה בו כמה מינין כגון שנתז עליה מצבע א' ולא בדקה חלוקה אחר אותה ההתזה · ולאחר מיכן מצאה בו כתם אחד שאינו דומה לאותו צבע שנתז עליו הרי היא תולה בו מאי טעמא דאמרי' מתוך שלא נזהרה בלבלוך הכתם הזה לא נזהרה בשאר לבלוכין והרי חלוקה של זאת אבד חזקתו שהיה חזקתו בדוק · וכן עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמיה אלא אם כן אמרה בריא לי שלא נגע בי חזיר תנא לבשה שלשה חלוקים הבדוקי' לה ומצאה עליהם כתם אם יכול' לתלו' תולה אפי' בתחתון ואם אינה יכולה לתלו' אינה תולה אפי' בעליון כיצד עברה בשוק של טבחים · תולה אפי' בתחתון לא עברה בשוק של טבחים אינה תולה אפי' בעליון . פי' אם עברה בשוק של טבחים אפי לא מצאה הכתם אלא בתחתון תולה דאמרי' שמא נקפל העליון למעלה ונפל הדם על התחתון ואם לא עברה אפילו לא מצאה אלא בעליון אינה תולה דאמרי' שמא נקפל התחתון למעלה ונפל הדם על העליון וכל אלו שאמרנו שתולין בהם אין להם שיעור אלא לפי מה שהוא המין שנתעסקה בו בסלע או בשני סלעים אבל אם נתעסקה במועט ודאי אין תולה בה המרובה ואם אינה יודעת שיעור המין שנתעסקה בו תולה בו אפילו שעיר מרובה דספק כתמים להקל וכן מה שאמרנו למעלה היה עליה מין אחד תולה בו כמה מינין ה"י היא תולה בו שיעור מרובה לפי שאינה תולה בגוף אותו המין אלא שאנו עושין אותו חלוק כמו שאינו בדוק הילכך תולה בו כמה מיני' ולא אמרו בגרים ועוד אלא לענין מאכולת

עהורות שכולן תולות בה והיא תולה בכתמיה :

עתה נפרש באותן המקומו' שהיא צריכה לחוש להם אם יש לה במה לתלו' אם תול' אם לאו ובאיזו' שיעור היא תול'. ונאמר תחלה המקומו' שאינ' תול' ואע"פ שהיא יכול' לתלו' ולא נמצאו מהם כי אם שנים והן בעד שהי' בודק' בו את עצמה ואם בדק' בו בלילה ולמחר מצא' עליו דם . ויש בענין הזה שלשה דינן חלוקי' זה מזה האחד אם בדקה בעד הבדוק לה והניחתו בקופסא ולמחר מצא' עליו דם בין שהכתם עגול בין שהו' משורטט אפי' תילין כאן במאכולו' והשני אם בדקה בעד הבדוק לה והניחו תחת הכר או תחת הכסת ולמחר מצא' עליו דם משוך טמא בכל שהו' עגול טהור עד שיהיה כגרים ועוד כשאר כתמי' וכן הדין אם עמהו על ירכה ומצאה דם על העד . והשלישי אם בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו תחת הכר או תחת הכסת ואפילו בקופסא צריכה כגרים ועוד בין עגול בין משוך . (ג) ויש מי שאומר שאסבדק' בעד שאינו בדוק לה אפילו הניחתו בקופסא אף על פי שיש עליו כגרים ועוד טהורה לגמרי . מאי טעמא משום דפלוגתא דרבי יוסי ורבי היא רבי מטמא ור' יוסי מטהר ואמ' רבי זירא כשטמא רבי כרבי מאיר כשטהר רבי יוסי לעצמו טהר דתנן האשה שהיא עושה צרכיה וראת' דם אם עומדת טמא' אם יושבת טהור' דברי ר"מ ור' יוסי אומ' בין כך ובין כך טהורה וכיון דר' יוסי דהכא כר' יוסי דהתם וקי"ל כר' יוסי הילכך בהא נמי הלכ' כר' יוסי ולא הי' אף על גב דבההיא הלכה כרבי יוסי בהא הלכה כרבי משום דקאי רבי חייא בשטתיה דמטמא לה משום כתם . ופסקינן וטרינן בגמר' אליבא דר' חייא אלמא הלכתא כותיה וטעמא דמילתא משום דלא דמי עד לחלוק דאלו חלוק שאינו בדוק לה כתמה טהור אבל עד כיון שבדקה בו ידים מוכיחו' כיהו מיהו צריכה כגרים ועוד לאפוקי מדם מאכולת שמא נתמעך עליו מכל מקום לגבי אשה שעושה צרכיה ונמצא דם על המים קיימ' לן כר' יוסי דאמר טהורה :

הבה פירשנו המקומו' שאין תולין בהן בכל והם השנים שאמרנו משוך טמא בכל שהן :

עתה נפרש המקומו' שהיא תולה אם יש לה במה לתלו' ובמה היא תולה ובאיזה שיעור היא תולה המקומו' שהיא תולה את כתמיה אין להם פרט כי בכולן היא תולה חוץ מן השנים שאמרנו בעד שהן טמאין במה שהן . וכן הדברים שהיא תולה בהן גם כן אין להם פרט אלא מה שמנו חכמים במשנה בכלל ופרט' ומהם נלמוד כל הדברי' שהרי שנינו במשנתינו ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלו' . שחטה בהמה חיה ועוף ונתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקין בהן וכן הדין אפי' עברה ביניהן . כדתניא עברה בשוק של טבחים ספק נתזו עליה ספק לא נתזו עליה תולה ספק עברה ספק לא עברה אינה תולה . נחזור למשנתינו הרגה מאכולת הרי זה תולה בה . ועד כמה היא תולה בה . ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר עד כגרים של פול ואף על פי שלא הרגה וקיימא לן כר' חנינא בן אנטיגנוס ורישא דקתני הרגה אין לא הרגה לא ר' שמעון בן גמליאל קתני לה ולית הלכתא כותיה . ותולה בבנה ובבעלה פירוש במכ' בנה ובמכת בעלה ואם יש לה מכה ויכולה להתגלע ולהוציא דם הרי זו תולה בה . ומעשה באשה אחת שבאה לפני ר' עקיבא אמרה לו ראיתי כתם אמר לה שמא מכה יש ביך אמרה לו הן וחיתה אמר לה שמא יכולה להתגלע ולהוצי' דם אמרה לו הן וטהרה ר' עקיבא והא דאמרינן יש בה מכה תולה במכתה דוקא דאיתא למכתה בדוכתא דאפשר דנגע למקום הכתם בין שוחה בין מוטה בין עומדת . אי נמי דמתרמי ונטף להוא דוכתא בהנך כולהו תלינן במכה אבל אי איתא לכתם מגבה ומכה על כתפה או מאחורי' דלא ליתרמו אהדדי לא בנגיע' ולא בנטיפה בהא ודאי לא תלינן דתני' יש בה מכה בצוארה מקום שיכולה לתלו' תול' על כתפה אינה תולה ואין אומרים נטלתו בידה והביאתו לשם . מסתברא היכא דאשתכח כתם בשיפולה מאחוריה ומכה איתא מקמא דתליא בה דאפשר אדיתבא הך דבתר' אתא לה מקמא ונטפה בהו מההיא מכה . ואם היתה פשטתו ומתכסה בו בלילה בכל מקום שהוא תולה היא במכתה וכן במכת בנה ובבעלה בכ"מ שהוא היא תולה מפני שזה דומה לפושטתו ומתכסה בו בלילה שהוא חוזר . נחזור לסדרנו דתניא בברייתא מעשה ותלה ר' מאיר בקלור ורבי תלה בשרף של שקמה .

עוד

אלא מכוונים הם נגד בית התורפה · והא דאמרי' על בשרה למעלה מבית התורפה טהורה ואע"פ שאין לה במה לתלות דוקא שלא נבדקה אבל אם ידעה בודאי שנבדקה כנגדו המזדקר בבת אחת והגביהה רגליה למעלה מראשה אפי' מחגור ולמעלה טמאה בין מלפני' בין מלאחריה אם אין לה במה לתלו' משא"כ בחלוק דאע"פ שנבדקה טהורה דאי מגופה אתא מבשרה הוי איבעי לי' לאשתכוחי ועוד יש מקום אחר שיש בו לחלק והוא מטה שהיו שלש נשים ישנו' עליה ונמצ' דם תח' אח' מהן אם היו משולבו' זו בזו כעין שליבו' הסולם שנכנסין בזרועותיו כולן טמאו' לפי שאין ידוע מקומה של כל אח' ואח' ואם היו ישנו' כדרכן ועלו שלשתן דרך מרגלו' המטה כל אחת ואח' עלתה דרך מקומה ונמצ' דם תחת הפנימי' שתים הפנימיו' טמאה והחיצונה טהורה · תח' החיצונ' שתיי' החיצונ' טמאו' והפנימי' טהורו' תח' האמצעי' כולן טמאו' ואם עלו שלשתן דרך החיצונה אם נמצא דם תחת החיצונ' כולן טמאו' שמא דרך עברתו נפלה מהן דם ואם בדקה אח' מהן כשיעור וס' של מניא' ומצא' טמא היא טמא' וכולן טהורו' ואם מצא טהור היא טהור' והשאר טמאו' בדקו שתים ומצאו טהור הן טהורו' והשלישי' טמא' שלשת' ומצאו טהור כולן טמאו' זה הדין כולו במטה · אבל אם ישבו על ספסל אחד ונמצ' עליו דם שוה למטה לענין אחד ואינו שוה לו לענין אחר הענין שהוא שוה למטה הוא לענין בדיקה שאם בדק' אח' מהן ומצאה טמא או טהור דינו כמטה אבל לעני' שתים פנימיו' או שתים חיצונו' נראה שיש הפרש בין מטה לספסל כי המטה שהיו ישנו' עלי' אפשר שנשמט' האמצעי' למקום הפנימי או למקום החיצונה וכן לכל דבר שהוא נודד' ממקומו כגון נשים שטוחנו' ברחים שנתפרש בגמר' אבל ספסל שישבו עליו כשה' נעורו' אין להן לחוש להשמטה שאפשר לכל אחת ואח' שתד' את מקומה וא"ת בדרי שלא באתי בכאן טהורה אבל אם נמצא בכיון ודאי טמאו' כדאית' בגמר' לעני' אמבטי גם דין החלוק מופלג משני אלו שאם לבשו שלשתן חלו' א' ונמצא עליו דם כולן טמאו' ואם בדק' האחרונ' שהיא לבשתו בשיעור וס' של מניא' ומצא' טהור' היא טהור' וכולן טמאו' · ואם מצא' טמא היא טמא' ושאר' הראשונו' טהורו' ודוק' שבדק' כשהי' לבשת' דומי' דמט' וספסל שעד שהן עליו הן בודקו' אבל לאחר שפשטה אותו אע"פ שבדקה עצמה בשיעור וסת של מניא' אינו כלום וכולן טמאו' · וכן הדין למטה וספסל שמצאו ובדקו עד שהן עליו או שנמצאו ובדקו לאחר שעמדו מעליו אבל יש הפרש בין חלוק למט' וספסל כי החלוק האחרונ' יכולה לטהר או לטמא את הראשונו' אבל הראשונו' אין יכולת לטהר את עצמן ולא את האחרונ' מפני שכבר פשטו אותו והמציא' והבדיק' אינו בשיעו' וסת אבל מטה וספסל שלשתן שוות · וכל מה שהפלגנו בין חלוק וספסל למטה דוקא בספסל גדול ומטה רחבה שיכולו' ג' נשים לישב עליהן בבת א' אבל ספסל קטן ומטה קטנה שאין מחזיקו' אלא אשה אחת אי נמי אפי' הן גדולים וכל אח' ואח' ישבה אחר חבירתה ובמקום חברתה שאחר שעמד' האחרונ' מצא' עלי' דם דינם שוה לחלוק שאינו ראוי להשתמש כי אם זה אחר זה · וזו היא משנתינו שלש נשים שלבשו חלוק א' או שישבו על ספסל א' ונמצ' עליו דם כולן טמאו' קתני ספסל דומיא דחלוק שנשתמשו בו זו אחר זו והאחרונ' נשתמשה במקום הראשונה ולפי' כולן טמאו' ודינה שוה לכל דבר ובין בספסל ובין בחלו' לא יתג' זה הענין כולו אלא בג' נשי' או אפי' בשתי' אבל באש' אח' אפילו בדקה עצמה בשיעור וסת של מני' ומצא' טהור טמא' לפי שאין לה במה לתלות הכתם :

הנה פרשנו כל המקומות שיש בהם לחלוק לאיזה צריכ' לחוש ולאיזה אינה צריכה לחוש והמקומו' שאמרנו שאינ' צריכ' לחו' אע"פ שאין לה (אם יש לה) במה לתלות · והמקומות שהיא צריכה לחוש אם יש לה במה לתלו' תולה כמו שנפר' לפנינו ובכל אלו שאמרנו שהיא חוששת לכתמיהן בין מטה בין ספסל בין חלוק דוק' שהן בדוקין אף על פי שבדקה בקרקע עולם וישבה עליו ומצ' עליו דם ואין לה במה לתלו' במאכולת דהיינו יותר מגריס טמאה כדאמרי' לקמן דאין הלכה כרבי נחמיה דאמר כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמי' מההיא אתתא דהוה משתיא במשתיתא ואשתכח דם תותה במשתיתא וכו' ושלשה נשים שלבשו חלוק א' ונמצא עליו דם שאמרנו כולן טמאו' · אם נתעסקה אחת מהן בכתמים כולן

טהורים

לכן עכשיו שהרי אין לנו דם טוהר כלל וימי טוהר וימי טומאה אחת הם · ולזה שומעין שאמר כהלכה

תהלה לאל מרומ׳ על כל ברכה :

שער הכתמים

ראיתי לפרש בו הכתמי׳ שהאשה צריכה לחוש להן והכתמים שאין האשה צריכה לחוש להן : ואותם שהיא צריכה לחוש באיזה מקו׳ צריכה ובאיזה מקו׳ אינה צריכה והמקו׳ שהיא צריכה לחוש אם יש לה במה לתלות אם תתלה אותן אם לאו · ואותן שהיא תולה בכמה דברי׳ תתלה ובאיזה שיעור הי׳ תולה לפי שאין שיעוריהן שוין כמו שאנו עתידים לפרש · והרינו נזקק לפרש תחל׳ לאותן שאומרי׳ שאין הכתמים נוהגים בזמן הזה : ונותנין טעם לדבריה׳ כי הכתמים מדרבנן הם כמו שכתבנו דם יהיה זובה בבשרה ולא הרוא׳ כתם וכן מעת לעת שבנדה דרבנן וכשם שמעת לעת אינו אלא לטהרות כך אין הכתמים אלא לטהרות וכשהיא מטמאה את בועלה אינו אלא לטהרו׳ כמו שאמר רבי עקיבא במע׳ לעת שבנדה שמטמא׳ את בועלה לטהרו׳ ועושה משכבו׳ ומושבות לטמא טהרות אבל לבעלה אין בה איסור וזהו טעם המתירים והבל הוא בידו שהרי אמרו בברייתא׳ לא אמרו כתמים להקל על דברי תורה אלא להחמיר על דברי תורה כלומר לעשו׳ סייג לתורה אלמא לענין איסור נדה נאמרו · ועוד שהרי אמרו חכמי׳ בכתמים פעמים שהם מביאין לידי זיבה כלומר לידי קרבן כיצד לבשה שלשה חלוקים הבדוקים לה וכו׳ הן הן הכתמי׳ המביאין לידי זיבה ואקשינן השתא שלש׳ חלוקין דלאו מגופ׳ חזיא חיישי׳ ב׳ ימים וחלוק א׳ מיבעי׳ מהו דתימ׳ כל כהאי גונא מביא׳ קרבן מיהו מתיא ואכל קמ״ל שאינה נאכל הא קרבן מיהו מתי׳ ש״מ דלענין איסו׳ נאמר ולא לענין טהרו׳ בלבד דאי לטומא׳ טהרו׳ בלב׳ קרבן מאי עבידת׳ ואפי׳ בג׳ חלוקים ועוד שהרי אחז״ל בפ׳ הרוא׳ כתם לדברי אין קץ לדברי חברי אין סוף לדברי אין קץ שאין לך אשה שטהורה לבעלה שאין לך מטה ומטה שאין עליה כמה טיפי דמי׳ מדקאמר שטהורה לבעלה ש״מ דלענין איסור בעלה קאמרינן דאי לטהרות ליתא שאין לך אשה שהיא טהורה ואין אנו צריכין להרבות דברים על זה שהרי הוחזקו בנות ישראל שנוהגות איסור בכתמים · וקיימא לן מנהגא מילתא היא כדר׳ זירא דאמר בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפי׳ רואות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים והלכה פסוקה היא · והוא הדין לכתמים שנהגו בהן איסור ועתה נפרש תחלה הכתמים שאינה צריכה לחוש להם כלל כי הם מעטים והם אותם הכתמי׳ שאין בהן מראה אדמימו׳ אלא שהם ירוקים או לבני׳ הרי אלו אין חוששין להם לכל דבר ואחרי׳ הכתמי׳ שמצא׳ אותם בחלוק שאינו בדוק לה כגון שמצא׳ אותן בחלוק שלקחה מן השוק ולבשתו עד שלא בדקה אות׳ ואינה יודעת מתי לקחתו · אע״פ שהכת׳ כגריס אינ׳ חוששת לו כלל שלא חשו חכמי׳ לכתמי׳ אא״כ מצא׳ אות׳ במקו׳ הבדוק כדאית׳ בגמ׳ הרי שני כתמי׳ הללו אינ׳ חוששת להן לכל דבר ואע״פ שאינה יכולה לתלו׳ בנגעים ולא בכתמי׳ אחרים :

עתה נפרש הכתמי׳ שיש להן לחוש אבל אין כל המקומו׳ שוין והכתמים שנמצאו בחלוקה מן החגור ולמעל׳ · והחגור הזה הוא הניכר שהי׳ חוגר׳ על ירכותיה לצניעו׳ והכתמים שנמצאו ממנ׳ ולמעלה אינה חוששת להן אע״פ שאין לה במה לתלו׳ לפי שאין מכוונים במקום הראי׳ ונאמר בודאי עברה בשוק של טבחים ואינה זוכר׳ או שמא מאכל׳ נתמשרבה ואע״פ שהוא יותר מגריס · שאין תולין בו בכתם אחר כמו שאנו עתידים לפרש · אבל כאן תולין :

הגה יש מקו׳ בחלו׳ שאינה חוששת בו כאשר פרשנו ויש מקום שהיא חוששת בו והוא למטה מן החגור · וה״ה בחגור עצמו · וכן אם היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה בכל מקום שתמצא בו כתם טמאה מפני שהוא נשמט לכאן ולכאן · וכן בפליון · פי׳ מעפורת שמכסה את ראשה בלילה וכן אם נמצא על בית היד של חלוק אם הוא מגיע כנגד בית התורפה בשום פנים טמאה דאמרי׳ אימר שהתה ונגעה שם וכמו שאמרו בחלוק כך אנו אומרי׳ בבשרה שאם מצאה אותם למעלה מבי׳ התורפה טהורה · ועוד יש בבשר׳ למטה מבית התורפה מקום שאינה חוששת בו כגון שמצא׳ אותה על שוקה ועל פרסותיה מבחוצתה שאין כן בחלוק דכל למטה מן החגור טמאה מפני שבגדים חוזרין הן בין שוקיה · ראתה על שוקה ועל פרסותי׳ מבפנים טמאה על עקבה ועל ראש גודלה טמאה שכל

אלה

והתשיעי וסת דגופא על ידי אונס בימים שאינה קביעי' כל אלה בימים הראוין לקביעתן ויש עוד עשירי שאינו בזמן ידוע ואע"פכ חושש לו והוא הוס' הנקבע בשעת סלוק דמיה כגון ימי עוברה וימי מניקתה וימי אחד עשר שבין נדה לנדה וזמן החרדה והוסת עשתי עשר הוא שאין לו שום קביעות שלא ראתה בו אלא פעם אחת או פעמים ודומה לאלו לענין חששא · וכל אלה הוסתות נחלקים לשבעה דינין · כי הוסת שנקבע לימי החדש נעקרים בימי החודש והוסתות שנקבעו בהפלגות עקירתן בהפלגו' והוסתו' שנקבעו' בדלוג או בסרוג עקירתן בדילוג או בסירוג (כ) וכל אלה אין נעקרין אלא בשלשה פעמים כמו שנקבעו בג' וכל אלה חוששת לכל יום הוסת בין שיש להם שעה קבועה לוסת בין שאין להם · וכל אלה צריכה בדיקה או בשעת הוסת או לאחר הוסת · הנה לכל אלה דין אחד בענין הזה · והדין השני שיש הפרש בין הוסתו' האלה בתחילת קביעתן · כי הוסתות שבתחילה בהם בימי החדש או בהפלגה חוששת להם בפע' או בפעמי' לכל היום אבל בוסת הדלוג או בוסת הסרוג אינה חוששת עד שתקבענו · עוד יש ביניהן דין שלישי כי וסת הדלוג אינה חוששת לו כלל לא יו' ולא יומים עד שתקבענו שלשה פעמים · אבל הסרוג חוששת לו מחדש לחדש ולא יותר מפני שהשני עקירה לראשון · ודין הרביעי הוסת שהוא קבוע לשעות ואינ' קבוע לימים שאינה חושש' אלא לשעתו · והוא נעקר בשעה אחת ואפי' בלא בדיקה · והדין החמישי הוסת שאינו קבוע לא לימים ולא לשעות חוששת לכל אותה עונה · והוא נעקר ביום אחד ואפי' בלא בדיקה · והדין הויו הוסת הנקב' על ידי הא"כ שאינ' קבוע אלא בימי' ובמעש' אבל לא בימי' בלבד לא במעש' לבד ואינ' חושש' לפני המעשה וצריכה שלשה פעמים ליעקרו ובבדיקה והדין השביעי וסתו' דגופה שלא ע"י אונס כגון מפהק' וחברותיה שהוא נקבע בבלעת ואע"פ שאין לו ימים מיוחדים ובזה שני דינין האחד שהי' חושש לשעתו בלבד ומותרת לפני הוסת ולאחר הוסת והו' כגון שהראי' כולה נבלעת בתוך הוס' והשני אשהראיה לאחר הוסת או שמתחלת מתוך הוסת ונמשכת לאחר הוסת ה"ז מותר' לפני הוס' וחששת לאחר הוסת עד סוף העונה

הרי אלו עשתי עשרה וסתות וכולן על שבעה הדינין הללו נחלקים · כי הוסת שנקבע בימי' שאינם ראוי' לקביעו' הוסת הרי הן כוסת שאינו קבוע ואע"פ שקבעתו כמה פעמים · נשאר לנו לפרש עוד עונה אחר' שאינה לא מוס' קבוע ולא מוס' שאינו קבוע לא מוס' הגוף ולא מוס' האותסין ואסורה לשמש עונה אחת והיא אותה שאמרו בת' ערב פסחים · א"ר מבו' יוספאיש פוגל אשה היושב' על דם טוהר אסור' לשמש וכמה עונה · ופרש בעל ההלכו' כיון דנפקא מימי טהרת' לימי טומאת' היא לה כשע' וכת' · והטע' הזה הזה קשה לי מאד מכמה ענינים · האחד כי האשה הזא' כבר יש לה וס' קבוע ליו' אחד · ועוד אם אות' האשה רגילה לראו' ביום מפני מה אסור' בליל' ואפי' אין לה וס' קבוע כלל מאיזה טעם אסורה והלא ימי עוברה וימי מניקתה דמיה מסולקין · והשתא אחד עשר יום שבין נדה לנדה אמרו שהיא מותר' לשמש ואפילו לרבי מאיר דאמר אשה שאין לה וסת אסורה לשמש באחד עשר יום מודה · ועוד אמרו שאינה צריכה בדיקה לא באחד עשר ולא בימי עובר' ומניקת ואפילו הגיע עת וסת בימי עוברה לא בעיא בדיקה והיכי אמרינן הכא דבלא וסת ובלא שוראיה אסורה ועוד בברייתא דטועה הוא תיובתא דתניא הרי שיצאה מלאה ובאת ריקני' והבי' לפנינו שלשה שבועים טהורים ועשר' שבועים אחד טמא ואחד טהור משמשת אור לשלשים וחמשה ומטבילים אותה תשעים וחמש טבילות וכו' · ואמאי היא משמשת כלל והא כל יומא ויומא מספקינן ליה בסוף לידה ותחלת לידה · אלא טעמא דמילתא מתוך שהוא רגיל בה בימי טוהר ואינו נמנע ממנה עם דמי' שמא יהא רגיל בה בימי טומאת' ואף על פי שתראה ולא יזהר לחשב את ימיה ויבא לידי איסור חמור · ולפיכך גזרו עליה ואףעל פי שלא תראה ואינו יום הוסת שתרחק ממנה עונה אחת בתחלת ימי טומאתה כדי שיהא לו היכר עד שכבר נכנסה בימי טומאתה ויפר' ממנה בימי נדתה כראוי ומפני כך לא אסרוה בברייתא דטוע' תלשמש בלילה הראוי לה לפי שהאשה כבר נהגה איסור גדול בעצמה ואפי' בימים שלא ראתה כלל הלכך אין כאן גזרה · וזה הטעם ישר נוכח · ולפי זה הטע' אותה עונה אין

את היו' ולהתיר' לבעל' אחר העונה כאשר כתבנו
למעל' ומה שאמר שמואל בגמ' הרי אמרו (יח) לימים
שנים לוסתו' אחד למה שלא מנו חכמי' ג' לית הלכתא
כותיה דאליבא דר' קאמר ליה וקיימא לן כרשב"ג
בוסתות דבעי תלתא ומני בין לוסתות דגופא בין
לוסתו' דיומי כשתא דמתני' דתנן אלו הן וסתות
מפהקת ומעטשת חושש' בפי כריס' ובשיפולי מעי'
ושופע' וכמין צמרמורי' אוחז' אותו וכן כיוצא בהן
כל שתקבענו ג' פעמי' ה"ז וסת• שופעת פרשוה בגמ'
שופעת דם טמא מתוך דם טהור • צמרמורית כעין
אשתא צמירתא וכן כיוצא בהן לאתויי ראשה כבד עליה
ואיבריה כבדין עליה ורותת וגיסה גיסה • פי' חוששת
בכסלה פי' אחר רוצה להקיא מעין אכילה גסה• ועוד
יש לה וסתות אחרות שהן מגופה אלא שהן תלויין
במעש' וביומי' כגון אכילת שום ודאת' אכלה נגל
וראתה כססה פלפלין וראתה קפצה וראתה וכן אם
אכלה כל דבר חורפא וראתה כיון שקבע' לה שלשה
פעמי' הרי זו וסת (יט) מיהו הנך כיון דמחמת אונסא
קא אתו לא קבעה לה לא ביומי' לחודייהו ולא בקפיצו'
ואכילו' לחודייהו דתניא כל שתקבענה מחמת אונס
אפי' כמה פעמים לא קבעה לה וסת • ואתרי' בגמ'
לא קבעה וסתלא לימים לחודייהו ולא לקפיצות אלא
לימים ולקפיצו' לא לימי' לחודייה שאם קפצ' בריש
ירחא וחזאי וקפצ' בריש ירחא וחזאי לא קבע לה וסת
לרי' ירחא בלחו' ואפי' קדמה וקפצ' בעשרין וט' ולא
חזאי דסד"א אגלאי מילתא דיומ' קא גרי' ולא קפיצו'
אפ"ה לא קבע' לה וסת לימי' לחודייהו ולא קפיצו'
לחודייהו שאם קפצה בריש ירח' דניסן וחזאי וקפצ'
בריש ירח' דסיון וחזאי וקפצ' בריש ירחא דתמוז וחזאי
אע"ג דבולהו ראיו' ברי' ירח' ניכהו לא קבע' וסתלא
לקפיצו' ולא לימי' אבל אם קפצה בשלשה ראשי חדשים
רציפי' וראת' קבעה לה לימים וקפיצו' דכל ריש ירח'
דתקפו ך מוחזקת בטומאה עד שתקפוץ שלשה ראשי
חדשי' רצופי' ותמצא טהור • כאשר אמרנו למעלה
שאין הוסת נעקר אלא בעין שהוא נקבע וכמו שפרשנו
הדין לקפיצו' כך הוא לאכילו' כי כל ראיה שאינה
באה אלא ע"י מעש' הרי הוא כקפיצ' וכמשפט קביעתן
כך היא עקירתן שתאכל ג' פעמי' באותן המינים

שהיתה למודה לראו' ותבדק ולא תראה אבל אם לא
אכלה ולא ראתה אפי' כמה חדשים אין זו עקירה •
ואלו וסתות הנקבעי' ע"י קפיצו' ואכילו' כמו שהן
נקבעי' בג' פעמי' כך היא חוששת לה בתחלת קביעתן •
שאם קפצה וראתה בריש ירחא דניסן וקפצה וראתה
בריש ירחא דאייר חוששת לקפיצה ומקפיצתה ואילך
חוששת כל היום • ואם לא בדקה ולא ראתה שוב אינה
חוששת לה שכבר נעקר בפעם אחת • נמצאו שני דינין
בחושי הוסתות שהן מגופה כי יש שהוא מותר' לפני
וסתה ולאחר וסתה ויש שהוא מותרת לפני וסתה
ואסור' לאח' וסת' (כי)[אם] אות' הראי' כולה נבלעת
בתוך הוסת מותרת לפני הוס' ולאחר הוסת אם לא
ראתה בתוך הוסת ומותה שהיא לאחר הוסת או
שהרגילה להתחיל מתוך הוסת ונמשכת לאחר הוסת
מותר' לפני הוסת ואסורה לאחר הוסת ושאר הוסתו'
שהן תלויי' בימים כבר אמרנו שהיא חוששת אליה' בכל
אותה עונה וכדהיא דינה שאם היתה למודה בל ימיה
לראו' ביום אינה חושש' אלא ביום ואם היתה למודה
לראו' בלילה אינה חוששת אלא בלילה • ואם ראתה
שלשה פעמים ביום והרביעי' בלילה או שלשה פעמי'
בליל' והרביעי' ביום חוששת ביום ובליל' מפני חשש
הוסת הראשון ומפני חשש השני שהוא אחרון • ואם
ראתה פעמים ביום ופעמי' בלילה שלא על הסדר או
שראת' הראשונ' ביום והג' אחרונו בליל' או הראשונו'
בליל' והג' אחרונו' ביו' או ג' ביו' זה וג' בזה חושש'
לאחרונ' בלבד• וכל זה הענין שאמרנו אינו אלא לעונ"
הראשונ' אבל שאר ימי הוסתו' אין בהם ספק' בין עונת
היום לעונת הלילה• ובכולן היא אסור' לפי שאין האש'
בודקת תורייתי כדתה בימי' שהיא רגילה לראו' ואינה
מבחנת בין עונת היום לעונות הלילה ואם בדקה הכל
לפי מה שבדקה • הנה כתבנו חושי הוסתות וזמני
קביעתן ועניני קביעתן כפי שכלנו והשגת ידינו •
ומצאנו מכללם עשר וסתות ודיניה' שבעה • הוסת
הראשון הוא בימי החדש • והשני הוא בהפלגה • והג'
שקבוע בדלוג • והרביעי' הקבועה בסרוג • והחמישי
הקבוע בשעות ואינו קבוע בימים • והששי וסתות
דגופה שלא על ידי אונס בימים הקבועים • והשביעי'
וסתות דגופה שלא על ידי אונס בימים שאין קבועי'

והשביעי

דשור המועד בקביעות וסתות ואמרינן בבבא קמא נגח יום ט"ו בחדש זה ויום י"ו בחדש זה ויום י"ז בחדש זה פלוגתא דרב ושמואל וכו' · וקי"ל הלכתא כשמואל בדיני הילכך מספקא לן הא מילתא ובנגיחות עבדינן כשמואל לקולא לנתבע דאי לא נגח בחדש רביעי כי מטי חדש חמישי אפי' נגח בי"ט תו לא משלם בלל נזק שלם דהכתי לא איעד תלתא זימני בדילוג כשמואל הילכך מעקר בחד זימנא ואי הוה חשבינן ליה מועד כרב בעינן שיחזיר בו ג' פעמי' בדלוג כדתנן הרי הו' מועד לשבתות ואינו מועד לימות החול לשבתו' משלם נזק שלם ולימו' החול משל' חצי נזק מאימתי הוא תם משיחזור בו ג' ימי שבתות · וגבי ראייות נמי נקיטינן חומרי דרב וחומרי דשמואל חומרי דרב דחושש' ליום י"ח ובעינן עקיר' תלת' זימני' וחומרי דשמואל שחוששת ברביעי לי"ז דאלו לדעת רב אינה חוששת אלא לי"ח והא · דפליגי רב ושמואל בדלוג דרב סבר קמייתא ממניג' ושמואל סבר קמיית' לאו ממנינא דוק' בדילוג לחוד אבל בשא' וסתות לא פליגי מידי דאי וסתות דיומי כינהו כגון מריש ירח' לריש ירחא וכיוצא בו דכולי עלמא קמייתא ממנינא היא · ואי וסתות דהפלגה נינהו דכ"ע קמייתא לאו ממנינא היא דהפלגה לא ידיע מידי עד שתי ראיות · ובין שתי הראיות נעשית הפלגה אחת והשניה בראיה שלישית והשליש' בראיה רביעי' הילכך קמייתא לא ממנינא היא ובעינן שתשלש בהפלגו' · ועד כאן לא פליגי רב ושמואל אלא בקביע' ימי החדש בדלוג דרב מדמי ליה לקביע' ימי החדש הסדור · ושמואל מדמי לי' לקביעת ההפלגה מאי טעמא כיון דדלוג האחרון עוקר את הראשון וכשקבעה הוסת הותרו הראשונים כולן הילכך לא דמי לקביעות ימי החודש הסדור אלא לקביע' הפלגה דמי וקמייתא לאו ממנינא · ואם תאמר הא דהניא גבי נגיחות ראה שור נגח שור לא נגח ושור נגח שור לא נגח שור נגח שור לא נגח נעשה מועד לסירוגין לשורים אלמא קמייתא ממניינא הוא לא קשיא מידי דהתם לאו הפלגה היא ושניה אינה צריב' כראשונה אלא שכל אח' ואחת לקבוע עשתים חברותיה אבל הפלגה אינה נראית עד הראיה השני' ושתי הנסיו' בונות ההפלגה הילכך אינן נחשבו'

אלא הפלגה אחת · ובעינן שתשלש בהפלגו' ·

הנה פרשנו דין הדילוג לאש' שאינ' רוא' אלא יום א' בלבד בחמשה עשר בחדש וששה עשר בזה וכו' · אבל באשה שהיא רואה ד' ימי' רצופי' או ה' ימי' בשע' הוסת והראשוני' התחילה אותם בט"ו בחדש זה והשניה התחילה אותם בששה עשר בחדש זה והשלישי' התחילה אותם בשבעה עשר בחדש זה · נמצאת אשה זו כבר שלשה בראיו' הסדורו' בי"ז בחדש וב שמנה עשר בחדש · ולכ"ע בראיו' הסדורו' בימי החדש שאינן על ידי דילוג בג' פעמי' הוקבע:

עתה אנו שואלים על זה איך נאמר מן הרביעי ואילך לשמואל או מן השלישי ואילך לדעת רב שהותרו הראשוני' כלם ואינה חוששת אלא משמנ' עשר ואילך והלא שבעה עשר ושמנה עשר כבר הוקבעו ויש מי שאומר כי כגון זה חוששת לכל הימים שקלטה בהן בסדור ומוששת לדלוג לאכור את האחרון של וסת ויש מי שאומר כיון דמן הדין אינה קובעת בתוך ימי נדתה אלא מספק שופעת או מדלפת הוסת נקבע בכל ימי הטונה כאשר אמרנו עתה בזה כיון דחזינן לה דקא קבעה בדלוג אמרינן אינלאי מלתא דהנך יומי בהראי דוסת טפלים הוו לקמאי הילכך בכי האי גוונא נמי אמרינן הותרו הראשוני' ואינ' חוששת ברביעי אלא משמנה עשר ואילך והותר שבעה עשר ובחמישי חוששת לתשעה עשר והותר שמנה עשר וכן כולן ומסתבר כוותי'

הנה כבר בררנו כל דיני הוסתות וחוקיהן לקבוע ולשאינו קבוע · ופתבנו זמני הוכתות ואיך הם נקבעי' · וכל אלה לוסת הימים · נשאר לנו לפרש וסתות שהן בגופה · ונאמר כי הוסתות שהן מגופה אין להן זמן קבוע לא לימים ולא להפלגה ולא לשום דבר שוה ואע"פ שהוא נקבע בשלשה פעמי' בכל זמן חוץ מימי עוברה וימי מניקת' ומקום חרדה ואחד עשר יום שבין נדה לנדה שדמיהן מסולקין אלא שהיא חוששת להם עד שיעקרו פעם אחת ואפי' בלא בדיקה · וכבר פרשנו דיני חושיהם כי כמו שאין כתם תלוי ביום כך אין חושיהם חושי יום אלא חושי השעה בלבד · והוא שהיתה הראי' נבלעת בתוך ימי הוסת · אבל אם היתה הראי' נמשכת לאחר הוסת הרי זו מותרת לפני הוסת ואסור' לאחר הוסת עד סוף היום וצריכה בדיק' לעבור

את

והיה חשש העשירי מפני מעלת גופו אלא למעלה ראוי ונדה שהית' חוששת לעשירי לראי' ואם הראי' אין כאן עשירי לה אין כאן ואילו היה העשירי הזה ראוי לווסת והיה תופס את יומו וחשש' אליו בפ"ע ועכשיו שבא בימי זיבה איני אלא זנב הראשון ואם הראשון אין כאן זנב אין כאן :

והנה כתבתי לך הדרך לקביעת הוסתות ולחושיו ולכל הראיות הנוספו' בין הוסת ולחוסיהן.

ומתחלה תוכל לדע' ולעמו' על שער הוסתו' ועל כל הנוספו' עליהן בקביעתן ובחוסיהן וכדרך קביעתם כך דרך עקירתן ידוע שאינה עקירה עד שהגיע יום הוסת ולא תראה בו תחשב אותו לווסת אחר ונראה אם תקבע זו וסת בתוך וסת תחו' אבל אם תוסיף ראיות בין הוסתו' אין זו עקיר' אלא אם ראויים הם לקביעת וסת תחוש לשניה' וצריכ' שלשה פעמי' לעקרם ובבדיקה · והריני פורט לך באיזה ענין תקבע האש' וסת בתוך וסת כגון שקבעה לה וסת שלשה פעמים מריש ירחא לריש ירחא וברביעית דאתה עשרין בירחא וריש ירחא וכן בחמישית וכן בששית הרי אשה זו קבעה לה לשני וסתו' בריש ירחא ובעשרין בירח' וא"ת והלא ריש ירח' רביעי בתורא' מש' לראיית עשרי' אין בכך כלו' שהרי קבעתן מתחל' ונהי דלכתחל' אינה קובעת וסת בתוך אחד עשר יום אבל אם נקבע מתחלה כבר נקבע ואינו נעקר עד שיעקר ממנה שלשה פעמי' · ועוד יש ענין אחר שהיא קובעת וסת בתוך וסת כגון שראתה חמשה עשר בחדש זה וששה עשר בחדש זה וחמשה עשר בחדש זה וששה עשר בחדש זה כשתשלם בכל אח' ואחד קבע' לה שני וסתו' כל חדש וחדש בראוי לו ודע והבן כי אלו הוסתו' שזכרנו עתה הרי היא חושש' בחדש הב' ליום ט"ו · [בחדש הג' ליום ט"ז] וכן בחדש הד' ליום ט"ו ובחמישי הוקבע וסת לי"ו · נמצאו אלו שני וסתות נקבעים מב' חדשים לב' חדשים ומקביעו' ואילך אינה חוששת ליום ט"ו אלא מב' חדשי' לב' חדשי' וכן אם תעקר ראיית ט"ו ונחדש הראוי לה לא תחוש באותו ליום (ו') [ט"ו] עד החדש האחר הראוי לו וכל אחד ומן החדשי' הללו צריכין ג' חדשים לעקרם · עוד אתה צריך לדעת כי הדין הזה שזכרנו אינו אלא כשהיא רואה יום אחד בחדש ט"ו בזה לבד ויום י"ו בזה לבד · אבל

אם היא רואה ב' ימים או ג' רצופין בשעת וסתה אעפ"י שהיא מתחלת בחדש זה בט"ו ובזה מאחר' לי"ו ובזה מתחלת בט"ו ובזה בי"ו כבר קבעה לה זו וסת לי"ו בשלש חדשים אבל לט"ו לא קבעה עד ה' חדשים לפי שהוסת נקבע בג' פעמים בין כולו בין מקצתו שכבר אמרנו כי תוך ימי נדה ראויי' הם לקביעת וסת מפני ספק שופעת או מדלפת ושאינה מדקדקת על עצמה בין מפסקת לשאינה מפסקת כאשר אמרנו למעלה וכן בעקרתו בג' פעמים הוא נעקר בין בכולו בין במקצתו בכל מה שיעקר ממנו ג' פעמים הרי הוא נעקר ובין שהיא מרחקת את וסתה ובין שהיא מקרבת אותו כיון שעבר עליה זמן הוסת בלא ראיה אעפ"י שנכנסה לה בימי ספירתה והיא אסורה באותו יום לבעלה כיון שעתה רואה בו עקירה היא · ועוד תבין ותדע כי האשה שקבעה וסת בענין א' כגון בהפלגה מכ' יום לכ' יום ושנת' פעם אחת לכ"ה שאמרו במשנתינו שהיא חוששת לשניהם כשהיא חוששת לוסת הראשון דהיינו ה פלגת כ' מונה כ' יום מיום השנוי ואילך דהיינו מכ"ה ששנתה בו · ובשהיא חוששת עוד לכ"ה אם ראתה ביום כ' שחששה בו הרי היא מונה כ"ה יום מכ' ואילך · ואלו לא ראתה ביום כ' היתה חוששת לסופה' ימים מאותו יום כ' שהוא כ"ה ליום ששנתה בו תחלה והיינו פלוגתא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהוש' הפליגי עלה דהא מילת' בסופפ' בנות כותיים וקאי רב הונא בריה דרב יהושע כי מא סברא דלעיל' מרא' בתרייתא מיכן וקי"ל כותיה :

הנה פרשנו פרטות וכללות אשר מהן תוכל ליקח דרך לכל הוסתות הסדורים התלויים בימים · ·

אך יש לנו לדבר עוד על וסת הדלוג שנחלקו בו רב ושמואל רב אמר בג' פעמים הוקבע והראשונה מן המנין · ושמואל אמר כיון שהראשונה לא ראתה בדילוג אינו מן המנין עד שתשלש בדילוג · איכא מ"ד הלכת' כותי' דרב דקי"ל דרב ושמואל הלכת' כרב באסורי הילכך אם ראת' ט"ו יום בחד' זה וי"ו בחדש זה וי"ז בחד' זה כבר קבעה לה וסת בדילוג ואינה חוששת בחדש רביעי אלא מי"ח ואילך וכל הראשונים הותרו וכן בחדש חמישי אינה חוששת אלא לי"ט וכן שבוע' ואזלא סבירא לן הכי דכיון דתלינן [יו] להעדה דבשור

דש וחודש ליום השינוי אלא לימי החדש נמי חושש התחל׳ הוסת אבל לוסת הדילוג אינה חושש׳ עד שתקבענו ודבר זה מן הדע׳ הכרענו אותו כי כל וס׳ הנקבע במקומו . והשלישי או הרביעי קובע את הראשון במקומו ואוסר אותו . יש מן הדין לחוש עליו בתחלתו דאמרינן תחלתו כסופו לחוש עליו אבל וסת שסופו מתיר את תחלתו כגון וסת הדלוג שבסופו הותרו כל הראשונים היאך יהיה סופו קל מתחלתו ולמה תחוש בראשונ׳ לשניה שהשלישית תתירנה ואיך תחו׳ בשני׳ לשלישית שברביעי׳ תתירנה ולכן אני אומר כי וסת הדילו׳ אינ׳ חושש׳ לו בתחל׳ על העתי׳ עד שתק׳

ועתה נחזור לפר׳ איך היא חושש׳ בתחלת הוסתו׳ הימי׳ לשתי חששות כגון שראת׳ בר״ח חדש ניסן הרי היא חוששת לר״ח אייר הואיל והוא ראוי לקבעו בג׳ פעמים ואם ראתה בר״ח אייר חוששת גם לר״ח סיון ואם לא ראת׳ בר״ח סיון נעקר וסת ר״ח (טו) חדש כדקיימא לן שהוסת שלא נקבע אלא פע׳ אחת ופעמים נעקר בפעם אחת ואע״פ שנעקר מרא׳ חדש הרי היא חושש׳ למחרתו לשני בסיון לפי שראיו׳ שראתה בר״ח ניסן ובר״ח אייר לא נדע אם קביעתן בראשי חדשים וכבר נעקרו בשלישי או שמא בהפלגת שלשי׳ ואחד קביעתן ועדין לא נעקרו כי שני בסיון הוא שלושי׳ ואחד לר״ח אייר מפני שניסן היה מלא ואייר חסר . הנה שני חששות אלו חוששת עד שלא נקבע הוסת ואלו משנקבע אינה חוששת כי אם לאחד שאם קבעה בימי החדש שלשה פעמי׳ אינה חושש׳ עוד להפלגות . ואם קבעה בהפלגת אינה חוששת בראיותיה לימי החדש ודבר פשוט הוא זה מן המשנה ומן הברייתא ודע כי הפלג׳ אינה ראוי׳ לחוש עלי׳ עד שתרא׳ ראי׳ שני׳ לפי שאין הפלגה ידועה עד ראי׳ שניה . עוד נאמר שאם לא הפסיקה לר״ח חדש אייר עד שראתה בעשרי׳ בניסן מדין הגמרא אינה חוששת עוד לר״ח חדש אייר מה טעם מפני שהוא בתוך אחד עשר יום של ראיית עשרי׳ בניסן ואינו ראוי להצטרף עוד עם ר״ח חדש ניסן לקביעת ראשי חדשי׳ ואע״פ שזה ר״ח חדש וזה ר״ח חדש לפי שזה בא בתחלת נד׳ וזה בתוך אחד עשר יום לזיבה . אע״פ שאינה ראוי לקביעת וסת לחוש מיהא חוששת כאשר אמרנו למעלה בחששי הוסתו׳ אינו כן שלא אמרנו חושש׳ בתוך אחד עשר אלא א״כ אורע׳ לה טומא׳ בימי זיבת״ . והיא חושש׳ מאותו יום לאותו יו׳ אבל זאת עדיין לא אורע׳ לה טומא׳ בימי זיבה כדי שתחוש אליה . הנה בררנו שאינ׳ חושש׳ לר״ח חדש אייר אבל היא חוששת להפלג׳ עשרי׳ כמו שהפליגה עכשיו . כלומ׳ היא חושש׳ לתשעה באייר שהיא הפלג׳ עשרי׳ יום לראיי׳ עשרי׳ בניסן . ראתה בעשרי׳ באייר חושש׳ עד לכ״ח בו ואם ראתה כבר קבעה לה וסת בהפלג׳ עשרי׳ יום בשלש הפלגו׳ הללו והראשונה אינה מן המנין כמו שנפרש לפנינו . ואם ראתה מקודם בר״ח לראיי׳ חדש אייר שהוא יום י״ב נדה של עשרי׳ בניסן אותה הראיי׳ אינה לא סותרו׳ ולא עולה אלא שהיא חושש׳ אליה ליום עשרים באייר שהוא שניים עשר לראיית נדה שראתה בתשעה בו והוא כענין ראיית ר״ח חדש אייר שהיתה ביום שניים עשר לראיי׳ נדה שראתה בעשרי׳ בניסן . וכן משפטה לעולם שחושש׳ מעשרי׳ לעשרי׳ מפני גם׳ וחושש׳ כמו כן ליום שניים עשר לנדתה אע״פ שהוא בתוך אחד עשר יום עד שתעקר אותו פעם אחת אבל יום העשרים צריכה לעקרו שלשה פעמי׳ . עוד נפרש לך פרט אחר . אם ראתה בר״ח ניסן וראתה עוד בעשרה בו הראיה הזאת השני אינה ראוי׳ לקביע׳ וס׳ ואינ׳ לא סותר׳ ולא עולה ולא נעשי׳ ר״ח וזב לא בימי החדש ולא להפגלה אלא הרי הוא חושש׳ לר״ח אייר שהוא ראוי לקביע׳ וס׳ וראוי לצרוף ואם ראה׳ בר״ח אייר חושש׳ ג״כ לעשרה בו בעין שראת׳ בעשר׳ בניסן כאשר אמרנו למעלה בראיי׳ אחד עשר . אע״פ שאינה קובעו׳ וס׳ להוש חושש׳ ואפי׳ בפעם אחת וחוששת עוד לר״ח סיון . ואם ראתה בו הרי הוס׳ נקבע מר״ח חדש לר״ח חדש וחושש׳ המו כן לעשר בו כמו שבארנו ואותה הראי׳ נעקר׳ בפעם אחת . ודין ותדע שאם לא ראתה בר״ח חדש סיון חושש׳ למחרתו שהוא יום שלשי׳ ואחד לר״ח חדש אייר כאשר אמרתי למעלה שהיא חושש׳ בתחל׳ הוס׳ לימי׳ ולהפלג׳ ואם לא ראת׳ לא בר״ח סיון ולא למחרתו כבר נעקר הוס׳ מימי ר״ח חדש ניסן ומימי ההפלג׳ ואינה חושש׳ עוד לעשרה בסיון . ואע״פ שלא עקרו עדין . והטעם לפי שלא

כהיה

ואת הוסתות שלשה אבות הם ולהם תולאות הרבה הא' ימי החודש ואע"פ שאין הפלגתן שוה כגון מרי' ירחא לריש ירחא או מחמשה בירחא לחמשה בירחא וכיוצא בו ואע"פ שזה החודש מלא וזה החדש חסר · ולמדנו זה מן הדלוג שנחלקו בו רב ושמואל ראתה יום חמשה עשר בחדש זה ויום ששה עשר בחדש זה ושבעה עשר בחדש זה רב אמר קבעה לה וסת לדילוג ושמואל אמר עד שתשלש בדילוג ואלו היינו חושבי' כל החדשי' מלאי' או חסרי' כאשר סברו מקצת אחרים א"כ אין כאן דילו' אלא הפלגות שלושים יום בין כל ראייה וראייה והרי היא זו כלמודה לראות מעשרי' יום לעשרי' יו' ולמה נחלקו בה רב ושמואל בלשון דילוג והלא כל הוסתות היכללו בהפלגה והי' להם לחלו' בשתם על הוסתו' אם תהי' הראשונה מן החשבון אם לאו וממה שאנו עתידין לפר' יתברר הדבר כראוי שהם לא חלקו בוסת אחד אלא בדילוג לבד ·

והנה כבר שמענו כי ימי החודש קובעי' לה וסת בלא השואת הפלגה : ומכל מקום צריך שיהא זה והוסת בלא הפסק · ואם יהי' ביניה' הפסק צריך שיה' שוה שאלו ראתה הראשונה בראש ניסן והשנית בראש אייר והשלישית בראש תמוז אע"פ שכולם בריש ירחא הוו אינו וסת לפי שאין הפסקתן שוה · ואלו הפסיק' בין אחת ואח' ראש חדש אחד הנה הוסת נקבע כגון שראתה בר"ח ניסן ובר"ח סיון ובר"ח אב הרי זה קבוע בהפסקות שוות : וזה נקרא וסת הסרוג מפני שהיא מסרגת ומפסקת בין ראיות והרי הוא כענין ששנינו בברייתא דנזיקין ראה שור ונגח שור ולא נגח שור נגח שור ולא נגח וכו' · נעשה מועד לסרוגי' לשוורים כבבא קמא ולפנינו נפרש את דינו בע"ה :

והצד השני התשוה את הוסת הוא שיעור ההפלגה ואף על פי שאינה תוספת סדור ימי החדש · כגון מעשרים יום לעשרים יום ואף על פי שזה בתחלת החדש וזה בסופו . ולמדנו זה משנתנו · היתה למודה להיות רואה מחמשה עשר לחמשה עשר ושנתה ליום עשרים וכו' וא"ת בחמשה עשר לחדש קאמר הא איתמר עלה אמר שמואל לא שנו אלא מחמשה עשר לחמשה עשר וטבילה שהן עשרים ושנים לראיית' אלמא בהפלגה קא מיירי וש"מ דבהפלגה היא קובעת וסת שלא על סדר ימי החדש · והצד השלישי היוצא משרש השנים שזכרנו והוא דילוג השוה בימי החדש כגון שראתה יום חמש' עשר בחדש זה ויום ששה עשר בחדש זה ויום שבע' עשר בחדש זה וכן בדילוג המתקרב כגון שראתה יום חמשה עשר בחדש זה ויום ארבעה עשר בחדש זה ושלשה עשר בחדש זה משפט אחד להם · וכן בדילוג היוצא משורש הפלגה כגון שראתה שתי ראיות בהפלגת שלשים יום השלישי' בהפלג' כ"ט יום· והרביעי' בהפלגת עשרים ושמנה יום · וכן אם הרחיקה הפלגותיה משלשים יום לשלשים ואחד יום ולשלשים ושנים וכן כולן · כל אלה הם מין הדילוג והם הוסתות הנקבעות על משפטם כמו שפירשו בגמרא · כי כשקבעה וסת בדילוג הותרו הראשוני' ואינה חוששת אלא בדילוג יום אחד לפניה על המשפט שקבעה אותו · כגון שראתה יום חמשה עשר בזה וששה עשר בזה ושמנה עשר בזה עד כאן היתה' חוששת מן הראשון על השני · ומן השני על השלישי על הרביעי אבל מן רביעי ואילך שוב אינה חוששת על מה שעבר · ולפנינו נדבר עוד על זה הענין ·

הנה כתבנו שלשת הוסתות שהם תלואים בימי ה ·
ואחר שביארנו כי ימי החדש קובעי' וסת בלא השואת הפלגה · והפלג' בלא ימי החודש יש לנו לדע לכמה חששו' הי' חוששת בתחיל' ושמה כי הכלל הזה בידינו שכל הענייני' שהוסת נקבע בהן גם בתחל' היא חוששת להן חוץ מן הדילוג שאינו חושש' לו עד שתקבענו ולמדנו את זה ממשנתינו שהרי שנינו היתה למוד' מיו' חמשה עשר לחמש עשר ושנתה ליום עשרים זה וזה אסורין הרי זה שינוי להפלגה וחוש' לו בפעם אחת והשינוי הוא בתחלת הוסת · וכן תנינו בברייתא והיא שכתבנו למעלה היתה למודה לראות יום עשרים ושנת' ליום שלושי' זה וזה אסורין · הגיע יו' עשרי' ולא ראת' מותר לשמש עד יו' שלשי' וחושש' ליום שלשים הגיע יום שלשים וראת' יום עשרי' ולא ראת' יום שלושים ולא ראת' יום עשרי' וראת' הותר יו' שלשי' ונאסר יום עשרי' שאורח בזמנו בא · הנה זאת הברייתא מדבר' בוסת הקבוע לימי החדש העשרי' יום בחדש לעשרי' יום בחדש ושנתה ליום שלשים

בחדש

וס' מחד בשבא לחד בשב' דהיינו בתוך אחד עשר יום דבינונים לנד' הכי' לא קשי' מידי דהתם לא לאשמועי' דאינ' קובעו' בימי נדה' קא אתי אלא לאשמועינן וס' [illegible] דקבע חד בשבא לבימג' בגלל' הוא [illegible] הי כמי דהתם היכא למימר בחד בשבא דקאי לה [illegible] קאמר כגון דאתחילה בחד בשב' והדר חזאי בסוף בשבא אחרי' דעשרין והרתין· וכיון דחזינן שמעתא בהדיא דאין אשה קובעו' וס' בימי זיבתה ומתני' נמי דקתני וכל אחד עשר בחזק' טהור' ושמואל נמי על מתני' אמר' לשמעתי' · ומזינן סוגי' דאמוראי בתראי כותי' לא שבקינן הא מימר' דאיתמר בהדי' ונקטינן מלתא דלא אתי' אלא מכללא ולא איתמרא בהדיא הלכך כיון דקיימא לן דאין אשה קובעו' וסת בתוך אחד עשר היכא דרגילא למחזי מחמשה עשר לחמשה עשר לראיתה דכל חדא וחד' קיימא לחברתא בתוך ימי זיבה [יד] רואין את האמצעיו' כאילו אינן והשאר קובעת לה וסת מעשרין ותשעה לעשרין ותשעה דקיימי אהדדי בימי נדה ואי חזאי בהו ארבע ראיות מעשרי' ותשעה לעשרים ותשע' קבעה לה וסת להפלגת עשרין ותשעה ובעיא עקירה תלתא זימני ובדיקה · אבל אמצעיו' דקיימי בימי זיבה לא בעי' בדיקה · ועקרא להו בחדא זימנ' · מיהו דוקא להנהו ראיו' דקיימי בתוך שמנה עשר יום לראיה הראשונה אבל היכא דרגיל' למיחזי חמשה ימי' בכל וסת ותרי יומאי קמאי מינייהו קיימי בימי זיב' לראיה הראשונה ותל' בתראי קיימי בימי נדה · הנך תלתא יומי בתראי דחזו לקביעת וסת קבעה בהו בתלתא זימני · ואפילו היכא דשפעה בהו בהנך חמשה יומי כולהו אע"ג דאמרי' שופעת אינה אלא כראיה אחת דמתוך אחד עשר היא אפילו הכי קבעה לה וס' דחיישינן שמא הפסיקה הליל' מתוך השינה ולא ידעה · ואי הוו תלתא זימני בתוך אחד עשר יום ותרי מינייהו בתחל' שמנה עשר יום אע"ג דלא מתחל' תחלת נדה עד דספרה שבעה נקיים· [טו] מסתברא לי דלמקב' בהו וס' בימי נדה חשבינן להו וקבעה דבי את' שמואל ימי זיבה לא קבעה בהו וסתה ואמתני' קאי דקתני כל א' עשר בחזק' טהור' ועלה אמר שמואל לומר שאינה קובע' לה וס' בתוך אחד עשר ודוקא קאמר אחד עשר אבל ימים הראוים לספיר' אחד עשר לא קאמר דקי' להו לרבנן דבשבע' ימי נדה היא מתחרק' מדתי' ולא הדרי אלא עד שתושב עשר יום · וכי מטיא לשמנה עשר בין שהם ראוים לנדה בין שהם מספיר' זיבה ראוים הם לקביע' וסת :

הנה זהטעם עוד סיוע למה שאמרנו למעלה דרבי יוחנן וריש לקיש לא בלינ' אדשמואל דאפשר לאוקי' לתלתייהו בימי זיבה' ממש בענין הזה שפירשנו ושמואל נמי מודה בהא דכה"ג אפי' בימי זיבתה קובעו' לה וס' · ובעי תלתא זימני למעקרינהו ובבדיקה :

הנה פרשנו כי ימי הנד' וימי הזיב' אינם ראויי' לקביעו' וס' ועל הדרכים שפרשנו · ועוד יש עתים אחרים שאינם ראויים לקביע' וס' כגון ימי עבורה משהוכר העובר וכן ימי הניקתה וכן מקום החרדה בכולן אם באתה אשה לקבוע בהן וכת חדש בתחלה אינה נקבע מפני שדמיה מהולקין · ודומין לאחד עשר יום שבין נדה לנדה שאינה קובע' בהן וס' אבל היא חושש' לראייתה מידי דהוי אוס' שאינו קבוע עד שתעקר ממנו פעם אחת ואפילו בלא בדיקה ולא ראתה טהורה מיום זה ואילך כאשר פרשנו למעלה בראשי' הוכתו' :

הנה כתבנו ה זמנים שהוסת נקבע בהן ואת שאינו נקבע בהן לכל מחלוקות' ותוצאותיה' · נשאר לנו לפרש איך הוסת נקבע כדי לדעת את הוסי לקבוע ושאינו קבוע ואשבאסרנו מהושי הוסתות שלא פרשנו אותו במקומו · נשוב עתה לפרש :

לפי שגם הענין ראוי לפרש בו חושי הוסתות עם פי' קביעת' · ונאמר תחל' כי זו המסור' בידינו מדברי רבותינו שאין קרוי וסת אלא לאותו שיש לו כד שוה ושהשות' בו ראיותי' שלשה פעמים · דקיימא לן כסתם מתניתין וסת' לן תנא בוסתות ושור המועד כרשב"ג · וכל כד שיש בו היא קובעתו לוסת ג' פעמים והוא שלא יהא ביניה' הפסק ואם יהי' ביניהם הפסק צריך שיהי' שוה לשלשתן שלא יהא האחד קרוב והאח' רחו' ומתוך הפרטין יתבאר לך כן זה והמדלדין והמשוין

את

קאי לה בומי נדתה קבעה לה וסת בריש ירחא הואיל והשנים הראשונים הוחזקו ממעין סתום וראיית עשרים וחמשה אמרינן עלה בגמרא דמים יתירי איתוספו בה ואמרינן עלה תרין פרושי איכא מאן דמפר' דראיית ר"ח ירחא הוא עיקר וסת והקדמת עשרין וחמשה תוספו' אותו הוסת הוי ומדקרי ליה תוספ' הוסת לא חיישא להאי ראיה כלל. וזהו הדעת הראשון מהשלשה פנים שזכרנו למעלה בחשש הוסתו" ולזה הדעת כ"ש ראיות שבתוך ימי הנדה שאין חוששי' להן כלל ויש מפרשי' דהא דאמרינן בראיו' עשרין וחמשה דמים יתירי הוא דאיתוספו בה לאו למימרא דהוו' הוא טפיל'לראי'ריש ירח' אלא לאפוקי דראיי' ריש ירח' לא הוי' טפיל" לראיי" עשרין וחמש' דמי" יתירי הוא דאיתוספו בה ודלמא וסתה אחרינ' קא קבעה. ובין הלין תרין פרושי איכא דראיית עשרין וחמשה ללישנא קמא לא חיישא כלל וללישנ'בתר'חיים' ומסתבר' לחומר" . אבל ראיו" שבתוך ימי הנדה שורת הדי" עפילה ניהו לתחיל" הוסת . ואפילו הפסיקה בינייהו והא אכרענא לעיל דכיון דאיכא שופעת ודלפת שהן כראיה אחת ושעה אחת . ואשה כיון שהוחזק' בארבעה ימים אלו תוס'רצופים לראייתה אינה בודקת עצמה ואינה יודעת אם מפסקת בינתים אם לאו הילכך חושש'לכול' . ועיקר הוסת נמי הוי בדכתיבנא לעיל והשת' דאמרינן דראיית עשרין וחמשה חיישא לה אי חזיא הכי תלתא זמני קבעה לה כמו[יב] וסת תעשרין וחמשה ולריש ירחא והא דאמרינן . דאין קובעת וסת בתוך ימי נדתה לא מבעיא היכא דכולהו ג' זמני חזיא להו בתוך ימי נדתה דלא קבעה אלא אפי' חזיא תרי זמני קמאי ריש ירחא וחמשה בירחא וריש ירחא וחמשה בירחא ובזימנא תליתאה קא חזיא בחמשה בירחא ובריש ירחא לא חזאי דסד"א כיון דאיעקר לריש ירחא וקאי חמשה דירחא בדוכתא איגלי מילת' דחמשה בירח' עיקר וסתא וריש ירחא קמאי תוספ' דמיסאפילו הכי לא קבעה אשמכנה דכי האי גונא לא קבעה לה וסת כלל בריש ירחא הא לא קבע לה וחמשה בירחא נמי לית לה אלא חדא זימנא וכי משלמת עליה תרי זמני אקבע לה לחמשה בירחא . וכשם שאינה קובעת וסתבתוך ימי נדתה

כדאיכה קובעת וסת בתוך ימי זיבתה דתנן בסוף פרק בנות כותיים כל אחד עשר בחזקת טהורה . ואמר רב הונא בר חייא אמר שמואל לומ' שאינה אש' קובעת לה וסת בתוך ימי זיבתה מאי טעמא דאסתלקו דמיה בימי נדת' ומדאיבעי'ליה לרב פפא עלה דהא מילת' מקבע לא קבעא מיחש חיישא מהו דתיחוש לה ושקלינן וטריינן עלה אלמא הכי הלכת' . ועוד דגרסי' בפרק האשה שהיא עושה צרכיה . אמר רב פפא לא אמרו אלא למקבע דבעינן תלתא זימני אבל למיחש אפילו בחדא זימנא חיישא לה ואקשינן עלה מאי קמ"ל תנינא שכתה ליום עשרי" זה וזה אסורי'מהו דתימא ה"מ היכא דקאי בתוך ימי נדתה אבל היכ' דקאי בימי זיבתה אימא לא תיחוש לי' קמ"ל מדאמר רב פפא הכי ש"מ דבימי נדה דהיינו בתחלת שמונה עשר יום של נדה קבעה לה וסת אבל בימי זיבה לא קבעה לה וסת ומאי נינהו אחד עשר יום שבין נדה לנדה ולהכי איצטריך לי' לאשמועינן דאע"ג דלא חזיא ההיא דאי' למקבע לה וסת מיחש מיהא חיישא לה . ואיכא מ"ד דלית הלכתא כשמואל דר' יוחנן וריש לקי' פליגי עלה דתרווייהו מודו דבימי זיבה קבעה לה וסת דלא פליגי אלא בימי נדתה אבל בימי זיב' לתרווייהו קבע' ולאו מילת" הי' דהא אוקימנ' למילנייהו כגון דאתחז' לתרי זימני קמאי ממעין סתום . כגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא ועשרין וחמש'וריש ירחא דכיון דתרי זימני קמאי בימי נדתה חזיתינהו אע"ג דשלישית הואי בתוך ימי נדתה ממש בתר רובא קמא שדינן לה וכי היכי דלגבי נדת'קבע' לה וסת בכה"ג כ"ש בתוך ימי זיבת' דקבעה לה (יג) וכי האי גוונא שמואל נמי מודה דאע"ג דאחד עשר לא חזו למקבע' בהו וסת אי חזאי מעיקר' שתי ראיו' מריש ירחא לריש ירחא ובשלישית חזאי בעשרין בירחא וריש ירחא דקייתא ראי' שלישית בימי זיבה קבעה לה וסת הואיל ותרי קמייתא חזאי ממעין סתום . ול"פ שמואל בימי זיבה בהדי ר' יוחנן ור"ל ואי קשיא לך הא דגרסינן בפ"ק דנדה לענין קפיצ" דאמרי'דהיכי דקפצה בחד בשבא וחזאי וקפצה בחד בשבא וחזאי ובחד בשבא אחרינא חזאי בלא קפיצה דקבעה לה וס' לימים אלמא קבע'

נקיים כאלו היא רואה בתוך ימי זיבה דהתם ספיקא דאורייתא הוא וחששא דאורייתא אבל היכא דאינה רואה חשש וסתות הא דאמרי' דרבנן היא ואפי' בקבוע וכ"ש בשאינו קבוע הילכך ספיקא בדרבנן לקולא :

[י] ועוד דרוב דמים שבאשה טמאין ואשכחן דסמוך רבנן עליה דהאי רובא ואפי' לקולא דתני' קשתה שנים ולשלישי הפילה ואינה יודעת מה הפילה הרי זו ספק לידה ספק זיבה מביאה קרבן ואינו נאכל ר' יהושע אומ' מביאה קרבן ונאכל · ואמרי' בגמר' דהא פלגא בדאפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמפלגי דר' יהושע סבר א"א לפתיחת הקבר בלא דם והא הכא דלא קא חזינן לדמא ולא ידעינן אי דם טמא אי דם טהור הוא ואמאי נאכל ליחוש דילמא דם טהור הוא אלמא כיון דרוב דמים שבמקור טמאים הם כודאי משוינן להו הילכך מביאה קרבן ונאכל מתה נפ"ך או יולדת היא או זבה גדולה והכא ודאי קולא היא דקא שרינן ליה תרי איסורי נבלה וחולין לעזר' וכ"ש הכא לגבי וסתות דחומר' הוא דמבעי לן למיסמך ארוב' לאו (טועו' נינהו) [דם טהור] וכן בחשש הטועו' כמי רוב' טועו' נינהו וחששא דרבנן במקו' דאיכ' רובא להתיר' ליכא למיחש ליה כלל · מיהו לגבי האי דוכתא בלחוד איכא טעמא אחרינא דמיבעי ליה למיחש לכל ימי העונה כדברי המחמי' ולאו מטעמי' אלא כיון דאיכא שופעת ואיכא נמי מדלפת שהיא כשופעת שאינן אלא ראייה אחת ואפי' מדלפת כל ז' כדאית' בפ"ק קמא דנדה הילכך הוו להו [יא] כל ימי העונה כיום א' ושעה אחת ואשכחן דאפילו ר' יוסי דמיקל בחשש עונת הוסתות בשעת הוסה מיהת מודה דחיישא ומשום הכי איבעי לי' למיחש תלת' זמני לכל ימי עונה עד דעקר' להו אבל למיחש לדם טמא ודם טהור ולמיחש לספק טועות לגבי חשש וסתות להא ודאי לא חיישינן לא במקום וסת קבוע ולא במקו' וסת שאינו קביע עוד יש טעם להחזיק הדרך הזה ולחוש כל ימי העונה עד שתעקר מהם ג' פעמי' מפני שהוא רוב המצוי בנשים לשנות וסתי יום ויומים וג' ימים פעמי' מרחיקות ופעמים מקריבות וחוזרת למקומם וכיון שהדבר מצוי כן אין ראוי לסמוך ולהחזיק כל ימי הוסת בטפילה לתחלת הוסת ולטהר שאר ימי הוסת בעקירת פעם א' כי שמא הימים שהם עתה בתוך הוסת היו כבר תחלת הוסת ואעפ"י שהם עתה אמצע' וסת לא אבדה מעלתם הראשונה · לפיכך אין לנו אלא כלשון האחרון שתהא צריכה עקירה ג' פעמים לכל ימי העונה · וזה הדרך הוא נכון להיישר בעיני ומסיר הספקות מעלינו ובו ראוי ללכת כענין שנא' סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי :

הנה השלמנו חוקי הוסתות לוסת הקבוע ולשאינו קביע לוסת שהיא מגופה ושאינה מגופה כגון מפהקת ומעטשת וכוסת הימים והדלגות · אך נפרש עוד בהם נקביעת הוסתות בחשש קביעת וכמה ימים ובחשש קביעת וסת בהפלגו' · ועוד יש וסתות אחרי' שהם נקבעים מאמת אונס ואין החשש שלהם דומה לאלה ובסגיע לשם נבאר הכל באר היטב בע"ה ·

עתה נפרש הזמן הראוי לקביע' הוסתות ואת שאינו ראוי שאלו קבעה אותו בזמן הראוי לקבעו דינו כוסת קבוע · ואם קבעה אותו בזמן שאינו ראוי אפי' ראתה בו כמה פעמים דינו כוסת שאינו קבוע ·

וכבר בררנו כי הוסת הקבוע בין שהוא מגופה בין שהוא חוץ מגופה צריך לעקרו שלשה פעמים וצריכה בדיקה בשעת הוסת כדי לטהרו · ואם לא בדקה ולא ראתה אסורה לשמש אפי' עד כמה שתבדק · ועוד בררנו כי וסת הימי' אסיר' לשמש כל אותה עונה או יום או לילה אבל וסתות הגוף מותר' לפני הוסת ואפי' באותה עונה · ואם בדקה בשעת הוסת ומצאה טהור מותרת לאחר הוסת מיד והוא שהיתה למודה לראות בתוך הוס' כאשר פרשנו · ואחר שבררנו כל זה צריכין אנו לפרש הזמן שהוא ראוי לקביעה · ונאמר כי שבעת ימי נדה אינם ראויים לקביעת וסת שאם ראתה בריש ירחא והפסיקה ראיית' וראתה בחמשה בירחא ועשתה כן אפילו כמה פעמי' לא קבעה וסת לחמשא בירחא כי אם לריש ירחא בלבד · ולריש ירחא חוששת עד שתעקר אותו שלשה פעמי' וצריכא בדיקה לטהרו כמו שבארנו אבל לחמשה בירחא אינה חוששת אלא פעם אחת · ואם עקר' אותו פעם א' החמישי הותר ראש חדש לא הותר עד שעקרה שלשה פעמים · אבל יש ענין אחר שהאשה קובעת וסת בתוך ימי נדתה כגון שראתה שני פעמים בריש ירחא בלחוד · ובשלישי ראתה בריש ובחמשה וריש ירחא אף על גב דריש ירחא בתרא

מניקת' אע"פ שלא התחיל' לראו' מיד חוששת לוסתה הראשון · והסברא בזאת איננה באה אלא בזמן שהיה וסתה הראשון קבוע לימי החדש כגון מריש ירחא לריש ירחא או מחמש' בירחא לחמשה בירחא וכיוצא בהן דכי שלמו ימי מניקתא חיישא לריש ירחא קמ' דפגע ביה אבל אם היה וסתה הקבוע בהפלגות כגון מעשרים יום לעשרי' יום או מכ"ה לכ"ה כשתשלם ימי מניקת' לאיזו הפלגה חוששת, עד שתחל לראות · ומסתברא דבין בזה ובין בזה איננה חוששת' עד שתשוב לראות דחששא דרבנן היא וכו לא חזיא אמרי' שמא עדין לא חזרו דמים למקומם שהרי כל ימי עוברה ומניקתא דמיה מסולקין מפני שאבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת עליה עד לאחר כ"ד חדש לימי מניקתא · ואשה שהיא רואה בעונתיה בימי עיבורה ובימי מניקתא כיון שלא הפסיקה ג' עונות הרי היא חוששת ליום וסתה ואסורה לשמש · מיהו לא בעיא בדיקה שאפילו בדק' ולא ראתה טהורה מאותו יום ואילך · ואם עברו עליה ג' עונות כיון שלא בדקה ולא ראתה שוב איננה חוששת עד שתשוב לראות · וכן אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה ולא ראתה מותרת מאותו יום ואילך מפני שחרד' מסלקת את הדמים והאי עוברה דאמרי' הכא דדמיה מסולקין דוקא משהוכר העובר שלה אבל עד שלא הוכר עוברה הרי היא כשאר נשים ובעיא בדיק' וכל אשה צריכה לחוש תחל' בימי עיבור' עד שיעברו עליה ג' עונות בלא ראיי' ובדיק' ואשה שהפסיק' ג' עונו' ולא ראת' ולסוף ג' עונו' ראת' כבר אמר שחזר' לוסת הא' וחוששת מעונה לעונה שאורח בזמנו בא · ואם הפסיקה ג' עונות אחרות ולבסוף ראת' כמו כן חזר הוסת למקומו וחושש' מעונה לעונה · אבל אם הפסיקה ג' עונות אחרות ולבסוף ראתה שוב איננה חוששת מעונה לעונה שכבר עקרה הוסת הראשון שהיה קבוע לעונו' וקבעה לה וסת אחר בהפלגת ג' עונות · ואשה שקבעה לה וסת באיזה ענין שתקבע אותו או קרוב או רחוק איננה חוששת אלא לאותו וסת בלבד · וזה חומר יש בוסת שאינו קבוע מן הקבו' דלוסת שאינו קבוע חושש' בתחלת וסתה לשתי חששות אחת לימי החדש ואחת לשיעו' הפלגה, כמו שנפרש לפנינו בקביעת הוסתות משא"כ בקבוע ואשה

שהיא למודה לראו' בעונותיה ה' ימי' או ד' רצופים נאמרו בה ג' פנים יש מי שאומר שאינה חוששת ג' עונות אלא ליו' ראשון בלבד כי הוא עיקר הוסת והוא צריך ג' פעמי' לעקרו אבל שאר ימי עונה אע"פ שהיא למודה בהן כמה פעמי' נעקרי' הם בפעם אחת לפי שאין אשה קובעת וסת בתוך ימי נדתה כמו שנפרש לפנינו בזמני קביעת הוסתות הילכך הרי הן כוסת שאינו קבוע והם נעקרים בפעם אחת ואינה חוששת להם אלא לעונה אחת · ויש מי שאומ' שאפי' עונה אחת איננה חושש' להם לפי שאינן אלא משיכת הוסת ודמים יתרי' הוא דאתוספו בה כדאמרינן בגמ' ס"פ בנות כותיים ומדקרי להו תוספת דמים אלמא אין להם דינוכת בפני עצמו · והילכך כיון שנעקר' הראשון כלן נעקרין עמו · ואם לא ראתה ביום ראשון הוא הוי עקרה לשני · ויש מי שאומר כשם שחוששת לראשון ג' עונות כך היא חוששת לכולן ג' עונות · והטעם כיון שאין אנו עתה בקיאין במראה דמים ולא בתקון הוסתות דכלהו נשי האידנא טועות משוינן להו דלא ידעי בין ימי נדה לימי' זיבה וקי"ל דאין אשה קובעת לה וסת בתוך י"א יום שבין נדה לנדה כדבעינן למימר קמן הילכך איכא הכא שתי חששות שמא היום הראשון של וסת היה דם טהור והשני או השלישי היה דם טמא והוא היה תחלת הוסת ועיקרו א"כ הראשון או השני היו מתוך י"א והשלישי והרביעי תחלת נדה וראויין לקביע' וסת וכיון דאיכא השתא' הכך חששות כלהון ימי הוס' הם עיקר וצריכה לחוש להם ג' פעמים כראשון של וסת · הנה אלה ג' פנים נאמרו על זה הענין' ולזה הטע' השלישי כמה חומרו' וכמה ספקות יכולות להולד לאשה שאין לה וסת קבוע מיום ליום בלא שנוי ואפי' למי שיש לה וסת קבוע יש חששות אלא שאינן מתפרשות עתה · עד שנגיע לקביעת הוסתו' מ"מ צריכין אנו להכריע על דבריהן ולעמו' על עיקריה' ולברר מהן הל' למעש' ואות' אני כי יש עוד פנים רבים מוכרעי' ושקולין למעשה :

עתה אפרש אותם ואות' תחלה כי מה שחשש המחמי' הזה לדסתמא ודם טהו' וחשש לקלקול הוסתו' אע"פ שמלינו שחששו רבותי' לכל אלה ה"מ היכא דרואה דם לעולם כל הדמים שהיא רואה ולהצריכה ז' נקיים

דכיון דלמודה ביום עשרי' אע"ג דלמודה בשש שעו' קביעות' דיומא אסו' לה ועקר לקביעות' דשע' דחיישנן כיון דקביע לה וסת בהאי יומא כולי יומא זמנה הוא אבל היכא דקביע (ז) לה וסת לשעו' ולא קביע לה וסת ליומא ודאי קביעות' דשעה מהני לה ולא אתי וסת שאינו קבוע דיומא ועקר לה לקביעות' דשעה ותו איכא למיגמר להא מי"ת מההי' אתתא דכל אית' דהוה סלקא מטביל' מגוה הוית חזיא דם ואתי' לקמי' דר' יוחנן ואמר לה שמא דימת עירך עלתה ביך לכי והטבלי לו על גב הנהר · והא התם דבינקשי' לה וסת בינשלא הי' לה וסת יום טבילתה לא היה' קבוע פעמי' מקדמת ופעמי' מאחר' וביום טבילתה היתה לה שעה קבוע לראיה שבכל עת שהית' נכנס' לעיר וחברותיה מרגישו' בה מיד רואה ואעפ"כ לא חשש ר' יוחנ' אלא לשעת' בלבד דהיינו שע' כניסת' לעיר אבל קוד' כניסת' לעיר התירה ש"מ שאם קבעה וסת לשעו' ולא קבעה לימי' איכה חוששי' אלא לשעה' בלבד ואע"פ שהוו וסת שאינו קבוע לוס' הקבוע לענין חששא אבל לענין עקירה לא שוו אהדדי דכל וסת שהוא קבוע שלשה פעמי' צריך לעקרו שלשה פעמי' וצריכ' שתבדק עצמה ביום הוסת כדי לעקר הוסת אבל וסת שאינו קבוע אפי' קבעתו שני פעמי' הרי הוא נעקר בפעם אח' ואינו צריך בדיקה שאם הגיע אותו יום ולא בדקה ולא ראתה כיון שעבר אותו יום הותרה היא והותר אותו היום ואם שנתה ליו' אחר חוששי' לאותו יום לפי מה שהוא ולעולם הוס' שלא נקבעה שלשה פעמי' האחרון עוקר את הראשון בפעם אחת · ועוד יש הפרש בין וס' קבוע לשאינו קבוע שהים' שאינו קבוע כיון שעבר עלי' אותו יום ולא ראתה נעקר לגמרי בפעם אחת ואע"פ שלא שנתה ליום' אחר אבל וס' שהו' קבוע אפי' עברו עליה שלש עונו' כמותן ולא ראתה כיון שלא שנתה ליו' אחר כהי דאיכה חוששי' לאותו יום עד שתחזור ותרא' בו ביו' אבל הזרה ורא' בו ביום אפי' אחר כמה הפסקו' חוזר למקומו וצריכא עוד שלשה פעמי' לעקרו מאי טעמ' דאמרינן אורח בזמנו בא דתני' היתה למודה להיו' רואה יום עשרי' ושנתה ליום שלשי' זה וזה אסורי' הגיע יום עשרים ולא ראתה מותרת לשמש עד שלשי' יום וחוששת ליו' שלשי' · הגיע יום שלשים ורואה יו' עשרי' ולא ראתה יום שלשי' ולא רא' יום עשרי' ורא' שלשי' הותרה יום שלשי' ונאסר יו' עשרי' מפני שאורח בזמנו בא · (ח) שמעינן מיהא שאע"פ שהפסיקה שלש עונו' ולא ראתה כיון שחזרה באותו יום חזר הוסת למקומו אפי' בפעם אחת · ודוקא שלא שנתה לוסת אחר אבל שנתה לוסת אחר כבר עקר הראשון לגמרי ואם תחזור לראות בו הרי הוא כתחלת וסת וכאשה שהיא משנה את וסתה לוס' אחר דבעינן שלשה פעמי' לעקור הראשון ולקביע' השני והראשון נעשה שני והשני ראשון · ומכאן אתה למד שהאשה שאינ' רואה בימי עבירה בשביל ימי מניקתה ותחזור לראות אם חזר' לוסת הראשון אפי' בפע' אחת קבעה לה וסתה וצריכה שלשה פעמי' לעקרו ולא עוד אלא אפי' הזרה ליום אחר הרי היא כלמודה לראות בענין אחד ושנתה לענין אחר שצריכה שלשה פעמי' לעקר את הראשון · וזה מותר יש בהפסק' ימי מניקת' מה שאין כן בהפסקה אחרת דאילו הפסקה אחר' אם עברו עלי' שלש עונו' ולא ראתה כלל ולבסוף שלש עונות שנתה ליום אחר איכה חושש' לוסת הא' אלא ליום השינוי · אבל בהפסק' ימי מניקת' אפי' התחיל' לראו' בענין אחר חוששי' לזה וחוששי' ליכא הא' (ט) למדנו · דבר זה מת"ש לענין מעת לעת דאלו זקנה שהפסק' ג' עונו' ולא רא' ולבסוף רא' דייה שעתה ראייה הראשונה ואילו גבי מניק' כיון שעברו ימי מניקת' ורא' דם מטמאה מעת לעת אפילו בראיי' הראשונה אלא וסת במקומו עומ' ודמים למקומן הם חוזרין ולא כשהלכו דמיה אלא לשעתה · והטעם מפני שכל הפסקה שהיא באה מחמת דבר הגורם נסתלק הגורם וחזר הוסת למקומו · והגורם להפסקת עובר' ומניקה מפני שאיברי' מתפרקין ואין נפשה חוזרת עליה עד כ"ד חדש · וכן הדין לאשה שהיתה במחבא שלש עונות והפסיקה מחמת חרדה כשהסתלק החרדה חוששת לוסתה · אבל הפסקה אחרת אם היתה למודה מראש חדש לראש חדש והפסיקה שלש עונות ולבסוף ראתה באמצע בחדש אינה חוששת לראש חדש הואיל והוחזקו לה ג' חדשים בלא ראיה אבל אם תחזור ותראה בראש' שנייה בר"ח מיד חזר' לוסתה שכבר בא האורח בזמנו · ויש מי שאומר דמניקה כיון שעברו ימי

מניקתה

לאחר הנץ החמה (ג) ודאי נקיטינן להו לחומר׳ כל הליל׳ וכל היום. [והרא״ש כדה דס״ג הביא דברי הראב״ד והכ״ל בז״הל ואם רגילה לראות בהנץ החמה ולא קים לה שפי׳ אי קוד׳ הנץ או לאחר הנץ יש מחמירין לאסר׳ כל היום וכל הלילה וי״א כיון דווסתות דרבנן כ״ש נסתוך לווסתה הלכך הוי ספק דרבנן לקולא ולא חיישינן אלא ליום שהוא בוודאי בימי נדתה והכריע והוא להקל עכ״ל וכן הוא בטור י״ד סי׳ קפ״ד ודעת מהרו״ה בהשגי׳ דספיקו להקל והוי כאשה שאין לה וסת קבוע ואין צריך לפרוש בלל עונה ומותרת בלילה וביום]: והיכא דרגילה למיחזי ראיה׳ מרובה מקוד׳ הנץ החמה עד לאחר הנץ החמה ודאי איכא מאן דאמר אסורה בלילה וביום מאי טעמא כיון דההי׳ שעתא כולה שעת הוסת היא ואפי׳ לר׳ יוסי דאמר אף ימים ושעות ווסתות מודה בשעת הוסת מיהת אסורה לשמש בכולה והילכך לר׳ יהוד׳ דאמר כל עונה שלה ומפני שעת הוסת נכל עונ׳ כאסר׳. כל היום וכל הליל׳ אסורה שהרי וסת׳ בלילה וביום הוא. ואיכא מאן דאמר דכל כי האי גוונא בתר תחילת הוסת אזלינן ולא מתסרא אלא בלילה ואע״ג דכולה שעת הוסת אסורה לשמש ואפי׳ לר׳ יוסי הני מילי לשעת הוסת בלחוד אבל לאסו׳ את שלפניו ואת שלאחריו לא אסרינן אלא להאי עונה ודתחלת הוסת קאי בגוה ואם בדקה קודם הנץ החמה ולא ראתה אסורה לשמש בל אות׳ עונה. אבל כל היו׳ ומותר׳ לפי שעיקר הוסת בתחלתו הוא דאמרינן לקמן שאין האשה קובעות לה וסת בתוך ימי נדתה אלמא וכולהו ימי נדה בתר ראיה קמיית׳ שדינא להו. והכ׳ נמי סוף ראי׳ בתר תחילתה שדינא להו ואנן אכרענא בהא מילת׳ כי הא סברא בתרא מהא דתני׳ הית׳ למוד׳ להיות רואה עם הנץ החמה אינה אסור׳ אלא עם הנץ החמה דברי ר׳ יוסי ור׳ יהודה אומר כל הלילה שלה ואוקימנא להא דרגילא למחזי בסוף לילה. והא ודאי כל היכא דתני עם לאחר משמע וא״כ דכה״ג אסורה ביום ובלילה היכא קתני כל הלילה שלה והא אי אפשר דלא עיילי ראי׳ בתוך הנץ החמה ותתסר ביממא ובליליא ועוד מאי קתני להיות רואה ולא מפליג בין ראי׳ מרובה לראי׳ מועטת הילכך אינה אסורה אלא עונת הלילה ושע׳ הוסת בלבד. והא

דאמרי׳ דכל אותה עונה אסורה דוקא בווסתו׳ דיומי אבל בווסתו׳ דגופי כגון מפהקת ומעטשת וחושש׳ בפי כריסה וכל אותן השנוים במשנתינו פ׳ האשה שעושה צרכיה אינה אסור׳ אלא עם וסת׳ בלבד. בין יש לה יום קבוע לאותן סימני׳ בין אין לה אבל לפני וסת׳ מות׳ (ה) ואם בדק׳ בשע׳ וסתה ולא ראת׳ מותר׳ לאחר הוסת. וראי׳ לדבר מדקתני עלה במתני׳ ר׳ יוסי אומר אף ימים ושעו׳ וסתו׳ משמע דהכי קאמר כי היכי דוסתו׳ דגיפא לא מיתסר׳ אלא לשעת׳ ה״נ וסתו׳ דיומי לא מסתרא אלא לשעתא ולמאן קאמר לאו לר׳ יהוד׳ בר פלוגתיה אלמא בוסתו׳ דגופ׳ לא פליג ר׳ יהוד׳ ודוק׳ כשהי׳ רגילה לראות כל הראי׳ בתוך הוסת אבל אם רגילה לראות ממנה אחר הוסת (ו) אסור׳ מן הוסת ואילך כל היום וצריכה בדיקה אחר הוסת כדי לטהר הוסת וכדי להתירה לבעלה אחר אות׳ עונ׳ אבל קודם הוסת מיהא מותרת בלא בדיקה ואע״ג דאכרע׳ לעיל דבתר תחלת הראי׳ אזלינן הני מילי בשתי עונו׳ דלא אסרינן עליה אלא ההיא עונה דתחלת הוסת קאי בגוה אבל תוך הוסת ואחר הוסת חדא עונה היא. וכיון דפשטה ראייתה אחר הוסת כולה יומא מתפס מן הוסת ואילך מתסרא. ואמרי רבנן דל״ש וסת קבוע ול״ש וסת שאינו קבוע חוששי׳ ליום ראיית׳ דתני׳ היתה למודה להיות רוא׳ יום ט״ו ושנתה ליום עשרי׳ זה וזה אסורי׳. ואמר רבא לא תימ׳ דקאי יום השינוי בימי נדתה אלא אפילו קאי לה בימי זיבתה כגון שהיתה למודה להיות רואה מיום עשרי׳ ליו׳ עשרי׳ ושנת׳ לשמנה עשר או לשבעה עשר דקאי לה בתוך שמונה עשר יום לראיית נדתה אע״ג דההיא ראי׳ לא חזיא לקבוע וסת כדאמרינ׳ לקמן מיחש מיהו חיישא לה. ומדקתני זה וזה אסורין משמע דבי הדדי כיהו אלמא לוסת שאינו קבוע נמי חוששת בל היום ומסתבר׳ לנדוק׳ שלא קבע׳ וסת לא לימים ולא לשעות אבל אם קבעה וסת לשעו׳ ולא קבעה לה לימי׳ אינה חוששת אלא לשעת׳ בלבד דעד כאן לא פליג ר׳ יהוד׳ עלי׳ דר״י אלא בליתוד׳ לימי׳ כדתני׳ היתה למודה להיו׳ רוא׳ ליו׳ עשרי׳ משש שעו׳ לשש שעו׳ והגיע יום עשרי׳ ולא ראתה אסורה לשמש כל שש שעו׳ דברי ר׳ יהוד׳ ור׳ יוסי מתיר עד שש שעו׳ וחושש׳ לשש שעו׳ וכו׳. שכא הוא דפליג ר׳ יהוד׳

דבכין

שער הפרישה

וראיתי בתשובות שאלות לרבינו האיי ז"ל שגם שאלו אותו על הכלה שנבעלה בעילת מצוה אם היא צריכה שבעה נקיי' וטבילה כשאר נדה או לא והשיב מנהגא דילן שאם בעל וראתה דם אע"פ שראתה דם יגמור ביאתו ופורש. ונוהגת עצמה כל שבעה כנדה ויתבא לה לגיפא כשאר נדות כדי שלא יהא הרגל וצריכא ז' נקיים בעיקר זבה אלא שאין אנו מטמאין משכב שתחתיה בשעת בעילה משום דלאו נדה ודאי היא אלא ספק. ואיני עומד על בירור דבריו במה שאמר שאין אנו מטמאין משכב שתחתיה בשעת בעילה משום דלאו נדה ודאי היא ואלו היתה נדה ודאי כלום יש טומאה וטהרה בזמן הזה לטמא משכב שתחתיה. ונראה מדבריו שאסור לישן על מטתה של נדה אפילו בשעה שאינה במטה משום הרגל. ודוקא נדה ודאי אבל כלה מותר לישן על אותה מטה לאחר שעמדה מאצלו ואפי' באותו הדין שהדם שעליו. ואע"פ שאין זה מן ההלכה הרי הם דברים שהדעת מכרע' עליהם. והאי בועל בעילת מצוה ופורש דקאמרינן לא פורש מיד היא דאם כן נמצא' יציאתו הנאה לו כביאתו אלא ממתין עד שימות (ו) ופורש מיד מן המטה או שפורשת היא מאצלו. ולנעוץ צפרניו בקרקע עד שימו" אינו צריך שהרי התירוהו לגמור ביאתו אלא עומד עד שימו' ופורש וזו היא גמר ביאה דקאמרינן ואסור לעשות א"ר כך שום הרגל בנדה גמורה. ודומה לי כי מפני החומר הזה נהגו של בית ר' שלא יבאו לידי הספק בבעילת מצוה. הטוב ברחמיו יצלנו מחטא ומכל מכשול ועון ויודיענו ארחות חיים שובע שמחות את פניו אמן אמן:

נשלם שער הפרישה שבח והודאה לבורא קצוות ששה

שער תיקון הוסתות

ראיתי לפרש תחלה חשש הוסתות לוסת הקבוע ולשאינו קבוע ואחר נפרש הזמן הראוי לקביעו' הוס' ואת שאינו ראוי ואחר נפרש ענין הוס" באיזה דרך הוא נקבע ותחלה נאמר כי חשש הוסתות דרבנן היא דפלוגתא דרב ושמואל היא. דאיתמר הגיע שעת וסתה ולא בדקה ולא ראתה אמר רב בדקה ומצאה טמא טמא טהור טהור קסבר וסתו' דרבנן ושמואל אמר אפילו בדקה ומצאה טהור טמא קסבר וסתו' דאורייתא וקיימא לן כרב באיסורי. ועוד דמוקמינן לפלוגתייהו כתנאי דתניא הגיע שע' וסתה ולא בדקה ולא ראתה ר' מאיר אומר טמאה נדה וחכמים אומרים תבדוק. שמואל קאי כר' מאיר ורב קאי כרבנן. ועוד מדבעי רבא מרב נחמן וסתות דאוריית' או דרבנן. ובלישנא בתרא פשט ליה וסתות דרבנן אלמא מדהכי פשט ליה דהכי הלכתא (א) ועוד מדאמרי' ביבמו' חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שיוצא לדרך ומוקמינן לה אפילו בשע' וסתה שמע מינה וסתי' דרבנן ובמקום מצוה לא גזור דאי דאוריית' היכי שרינן ליה ועוד דמחייבינן ליה נמי אלא ש"מ דרבנן היא. והכין פסק רב אחא וכן פסק בעל הלכות: ואע"ג דתניא והזרתם את בני ישראל מטומאתם. אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וכמה עונה היא אסמכתא בעלמא היא. מיהו אע"ג דחשש' דרבנן הוי' אמרו רבנן שאם הגיע יום וסתה ולא בדקה ולא ראתה תבדק לאחר מיכן ואם מצאה טהור טהורה ואם מצאה טמא טמא' ומדאמרינן תבדק ש"מ הוי' בחזקת טומא' ואסור' לשמש עד שתבדק ואע"ג דאמרי' אינה אסורה אלא אותה עונה בלבד הני מילי כשבדקה ביום וסתה ומצאה טהור' אבל אם לא בדקה אסורה עד שתבדק. מיהו לאותה עונה לא סגיא לה בבדיקה מידי דכל היום הוסת כשעת הוסת דמי דקיימא לן כרבי יהודה (ב) דאמר כל היום שלה ומאי כל היום שלה עונת היום והני מילי כשהיא רגילה ביום או אפילו עם הנץ החמה מיד אבל רגילה לראות בלילה ואפי' קודם הנץ החמה מיד אינ' חוששת אלא בלילה ואם בדקה ולא ראתה מותרת לשמש ביום. והיכא דרגילה למיחזי בהנץ החמה גופיה אי נמי דלא קים לה במילתא שפיר ולא ידעה אי קוד' הנץ החמה אי

לאחר

הכלה לחופה ובועל בעילת מצוה ופורש ונוהג ז' ימי המשתה ואח"כ נוהג ז' ימי אבלות וכל אותן הימים הוא ישן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים ויש מפרשין כל אותן ימי המשתה בלבד · ויש מפרשין כל ימי המשתה והאבל וכן עיקר · וא"עג דאבלות אחרת אין זקוק לכך אבילות דהכא שאני דקילא ואתי לזלזולי בה · ומאי קולא איכא הכא דקתני נוהג שבעת ימי המשתה · ואיכא מאן דאמר דאי מתרמי לי' לאינש ברגל שצריך כמו כן שישן הוא בין האנשי' ואשתו בין הנשי' משום דדמי האי לאבלו' דחתן דמזלזלין ביה דלא נהיג אבלות ברגל וקיי"ל דאסו' בתשמיש דאמרי' דברי' שבצנעה נוהגים הלכך בעי הרחקה יתירה כי הכא · ולי נראה דשאני רגל משבע' ימי המשתה דאית בהו אפוסי שמחה לשושבינין ולכל בני חופה אבל שמח' הרגל לית בי' כי האי גונא דאי לא תימא הכי שבת הא לא נהיגי ביה אבלות אלא דברי' שבצנעה וגבי שבת לא אשכחן מאן דאמר שיהא הוא ישן בין האנשי' ואשתו ישנה בין הנשי' · אלא טעמא דשבעת ימי המשת' משום אפוסי שמח' הוא דקא מפשי בהו · ומשום הכי אתי לזלזולי באבלות דידיה וכן הלכתא · עוד יש עתים אחרי' שהוא אסור בתשמיש כגון שני רעבון למי שאינו מחוסר בני' וסימני רעבון כדאמרינן מדינתא אמדינת' כפנא וכן אכסנאי הלן עם אשתו באכסניא אסור בתשמיש המטה ומסתברא שאם יחדו לו ולאשתו בית שהיא מותר ובלבד שלא ישן בטליתו של בעל הבית ולא אמרו אלא משום צניעות · וכן אמרו אסור לשמש בפני כל חי מדקאמרינן בפני משמע כשער קאמר אבל ישן מותר · וכל חי דאמרינן כגון עבדיו ושפחותיו אבל בפני בהמה מותר · ומסתברא דתינוק שאינו יודע לדבר כבהמה דמי ורמיזה הא מילתא בפרק ערבי פסחים בענין המשמש במטה שהתינוק ישן עלי' וכו' וכן אמרו ישראל קדושי' הן ואין משמשין מטותיהן ביום ואם הוא בית אפל מותר ואם הוא תלמיד חכם הוא וצריך לאיתו דבר מאפיל בטליתו ומותר : וכן אמרו אסור לשמש מטתו לאור הנר : ומסתברא אפי' מאפי' בטליתו נמי אסור משמעתא דמסכת יום טוב דבעינן התם יהי' לכבות את הנר מפני דבר אחר · וכן אמרו בית שיש בו ספר תורה אסור לשמש בתוכו עד שיעשה בו מחיצה עשרה · ואם יש לו בית אחר עד שיוציאנו משם וכן בית שיש בו תפילין או חומשין או נביאי' או כתובי' אסור לשמש בו עד שיתנם כלי בתוך כלי ויהי' העליון כלי שאינו כליין כגון גלימא עילוי קומטר' ועכשיו שנתנה תורה שבעל פה לכתוב משום עת לע"י אף ספרי הגמרא נמי כן צריכא כסוי : וכן מי שנדר הנאת תשמיש מאשתו בין שנדר הוא בין שנדרה היא ואמרה הנאת תשמישך עלי וכן אשת ישראל שקנא לה ונסתרה אסורה לו ואפי' להתיחד עמה עד שישקנה והיא טהורה · וכן אשת כהן שנשבת אסורה לבעלה ואסור' להתיחד עמו ממעשה דר' זכריה בן הקצב [אבל מותר לדור עמה בחצר] אבל אשת כהן שנאנסה אסורה לקיימ' [ר"ל בחצר] דבשבוי' הקלו אבל לא באנוסה · והכי איתא בכתובות הנה השלמנו כל הפרישות ומצאנו מכללן תשע פרישות זו למעלה מזו · הראשונ' פרישת הקדושות · כגון אכסנאי ובפני כל חי · ותשמיש היום · ולאור הנר · ובית שיש בו ספר תור' וכתבי הקדש כל אלו אסורין במקומן ויש להן היתר במקו' אחר מוסיף עליהן שני רעבון שהן אסורי' בכל אותה מדינה · מוסף עליה' הנודר מן התשמיש שהוא אסור בכל מקו' עד שיתיר את נדרו · וכן פריש' יום הוסתות לנדה שהוא אסור בכל מקו' עד שתעקר את הוסת · מוסף עליהם תשעה באב ויו' הכפורים שאין להם היתר · מוסף עליהם האבל בתוך שבעת ימי חפתו שהוא אסור להתיחד עמה בלילה אבל אינו חייב בשאר מיני פרישות מוסף עליהם הנדה שהוא חייב בכל מיני פרישה כחבוק ונשוק ודברי בטלים ומזיגת הכוס והצעת המט' והרחצת פניו ידיו ורגליו ובאכילת שלחנו ובשגירת הכוס ואפי' כוס של ברכה ובנגיעת אצבע קטנה שלה ואסו' להסתכ' בעקיבה ובכל מקו' הכת' של' · מוסף עליה' הנד' בימי חפתו ולא בעל שהוא אסו' בכל אלה ואף להתיח' עמ' בליל' מוסף עליה' אש' ישראל שקנ' לה ונסתר' שהיא אסור' בכל אלה ואסורה להתיחד עמו ביום ובלילה אבל יש לה היתר מוסיף עליהם אשת כהן שנשבית שהיא אסורה בכל אלה ואין לה היתר לעולם · הרי תשעה פרישות זו למעלה מזו · נמצאו באבל שתי' מהן · ובנדה שלש כאשר פרשנו :

וראיתי

המפלת בולד [ד] דאמר מר מעשה ותלו את השליא בולד אחר עשרים ימים וכו' תלינן הני מילי בבן קיימא אבל בנפל לא תלינן ובבן קיימא נמי לא תלינן שליא אלא בזמן שהיא באה אחר הולד אבל אם יצאה שליא קודם לולד ודאי ולד אחר הוא וכל הנך דאמרי' בגמ' נכר' בעין אחת ובירך אחת בשמצע אמו טמאה ושטו אטום אמו טהורה וגופו אטום ופניו טוחות וגולגלתו אטומה וכמין אפיקות' דדיקולא ושיש לו שני גביני ושני שדדאו' בכולן אמו טמאה לידה י"ד יום לפי שאין אנו בקיאין בצורו' הללו ובעיא נמי ז' נקיי' לפי שאי אפש' לפתיחת הקבר בלא דם · כתב הרב ר' יצחק בהלכות שלו שאין לנו דם טוהר בזמן הזה ופירש הטע' כיון דאיכא יולדת בזוב שאינה יודעת טהור עד שתשב ז' נקיים ועל פי שנכנס' כמה בימי טוה · טמאה עד שתשב עליו ז' נקיים אלו דברי הרב · אבל בעל הלכות ורב אחא משבחא כתבו דאיכ' דם טוהר כליל' דגמ' · אבל נראין דברי הרב ולאו מטעמי' אלא כיון דכולהו נשי אידנא טועו' משוינן להו ולא ידעי בין ימי נדה לימי זיבה הכי איכא למיחש ליולד' דילמ' לא ידעה בין ימי טוהר לבתר ימי טוה' ואתי למיגע באיסורא דאורייתא ואל תתמה שהרי בימי חכמים הראשונים שהיו בקיאין בכל דבר גזרו על דם בתולי' ואפי' תינוקת שלא הגיע זמנ' לראו' ונשאת בועל בעיל' מצו' ופור' וכל זה כדי שלא ישתבשו בשאר דמי' וכ"ש בדורות הללו שיש לנו לפרוש מכל הדמי' שלא יבא לידי איסור הלכך כל מראה אדמימו' שבדם טמא וצריכה ז' נקיים בין יולדת בין בשאינה יולדת חוץ ממראה ירוק ומראה לבן · ודם השחור טמא מדר' חנינא דאמר האי שחור אדום הוא אלא שלקה · הילכך כל מראה שחור נמי טמא לפי שאין אנו בקיאין עכשיו בין שחור לדיהה ממנו ·

הנה השלמנו דין הנדה והיולד' ופרישתן לכל ימי השנה אדיש נדה אחרת גדולה מזו והיא בכלה שלא [ה] נבעלה ופירסה נדה שהוא אסו' להתיח' עמה בלילה אלא הוא ישן בין האנשי' ואשתו ישנה בין הנשי' כדאיתא בכתובות בפ' ראשון ומהלשון הזה נלמד דלא סגי לי' בחדא מינייהו אלא שצריך להיות בבי' אנשי' ונשי' והוא ישן בצד אחד בין האנשי' והיא ישנה לצד השני עם הנשי' נמצא היחוד הזה הוא חמור יותר מיחוד של אשת איש שהיא מתיחדת עם שני אנשים כשרי' וזו אינה מתיחדת עם בעלה עד שיהו שם אנשי' ונשי' והטעם מפני שהיא אצלו ויצרו מקטרג עליו · וי"א לענין יחוד אשה אחרת כמו בקבי הלי גוני בעינן עמי וכי אמרינן דאשה אחת מתייחד' עם שני אנשים כשרי' הני מילי ביו' אבל בלילה לא ישן עמה בבית א' עד שיהיו שם שלשה נשי' מפני שהוא דומה לדרך וז דאמרינן לא שנו אלא בעיר אבל בדרך עד שיהיו שלשה שמא יצטרך אחד לנקביו ונמצא אחד מתיחד עם הערו' והכא נמי חיישינן דילמא אדניים חד מינייהו איתער חד ועביד איסורא · ומכ"ש דכלה כולה מינהו דבירות נשים לא בעינן ככל מתפשה דר' יהושע שהלך הוא ותלמידיו לפדות ריבה אחת ובלילה הניחוה תחת מרגלותיו · עתי' שצריך לפרוש מאשתו כגון למון לפת' דאמר רבנן דמחוי' איניש למפרש מינה כל אותה עונ' דרגילה לאיתויה בגוה כדמפרשינן בשער הקווהוכתות בע"ה · ואסמכוה אקר' והזרת' את בני ישראל מטומאתם מיהו היא פרישה לא דמיא לפרישת נדה דלא פריש מינה אלא מתשמיש בלחוד שלא אסרו שום קריב' אלא בכלת טומאה בלבד ובשע' שהו' יוצא לדרך ההירו ה לו אפי' ביום וכתה אלי טעמא ושתו' דרבנן ובמקו' מגוה לא גזר · ויש עתו' אחרי' שהם ממקרה הזמן שהוא צריך לפרש ממנה כגון אבל בימי אבלו בין בחול בין בשבת וכגון תשעה באב ויום הכיפורי' שהן אסורין בתשמיש אלא שאין צריכין הרחקה אחר' שהרי אמרו באבל בהלכות אבל אמרו מוזגת לו את הכוס ומצעת לו את המטה ומרחצת פניו ידיו ורגליו וכ"ש שהוא מות' לאכול עמו אפי' בקערה אחת · ומשמעתא דכתובו' פ' ראשון משמע שהוא מותרת לישן עמו במטה · והדעת מכרעת שע"י דבר הוא דקאמר מיהו משום לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמ' לא תקרב מיבעי לי' לארחוקי שלא ישן עמה במטה כלל · ויש אבלות אחרת שהוא אסור להתיחד עם אשתו בלילה אלא שהוא ישן בין האנשי' ואשתו ישנה בין הנשי' כדתניא הרי שהיתה פתה אפויה וטבחו טבוח ויינו מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה

לא תני' יד ולא תני' רגל ולא צור' אברים והמרוקם הוא המצוייר בצורת אברים אלא שאין לו חתוך ידים ורגלים · וא"ת מאחר שהספיר שאינו במשנתינו מלא מים מלא דם אין לו צור' אברי' מאי איריא כי מלא מים מלא דם אפי' מלא בשר ועצמו' לא כלום הוא שהרי מתניתא בעלמא הוא ומתניתא שאינה שנויה אע"פ שיש בה עצם לאו כלו' הוא ואפי' היא בכל נמי כמתניתא הוא דחיישינן לולד שמא הטילה אותו אמתניתי' מתיבו' אבל בגוף שלם כי האי גונא הוינו חשים אלמא' ומלמעלה וקיימא לן לא כלום הוא · אין הכי נמי ומשום דבעי למתני' ואם היה מרוקם חשב לזכר ולנקבה דאפי' מלא מים נמי הוי ולד כרבי יהושע דפליג' בברייתא' בהדי רבנן משום הכי תנא רישא בספיר מלא מים מלא דם מיהו לספי' שאינו מרוקם ליכא מאן דחייש · והמפל' מין בהמה חיה ועוף ואפי' מין דגים וחגבים ושרצי' אמנעתהו לידה מאי טעמא כיון דקי"ל דבתר צורת פנים אזלינן · ואיכא תנא נמי דאמר במקצת צורת נמי ולד הוי כגון המצח וגבו' העין וגבות הזקן ואנן השתא לא בקיאינן בצורת הולד ויש הרבה בחיות הים שהן דומות לחיו' הארץ ואפש' שיהיה בצור' פניה' מקצת צורת אדם· (ב) גם יש במיני השרצי' שהן דומין לחיות קטנות שבארץ כגון החולד והעכבר והתנשמת ושאר שרצי' לא נודע לא הם ולא צורתם ואם נעכר בהם א' או ב' שמא יבא הדבר לידי שבוש הלכך בכולן טמאה י"ד יום לפי שאין אנו יכולין לבדוק בין זכר לנקבה אא"כ הולד גדול · ובתר י"ד ימי' דנקבה בעיא למיתב ז' נקיי' מ"ט משום דקי"ל דא"א לפתיחת הקב' בלא דם הכי איפסיקא הלכתא בהדי' בפ' בתרא דנדה ואע"ג דההוא דם בקושי חזיתיה ואמרינן קושי הסמו' ללידה רחמנ' טהריה הא קי"ל דאין קושי לנפלי' ואפי' ולד מעליא נמי הוי דהא אמרינן לקמן דהאידנא דם טוהר ליכא ואפי' בימי טוהר ויו"ד וכל שכן הכא דכלהו נשי ספק טועו' נינהו דלא ידעו בין ימי נדה לימי זיבה · וקי"ל דקושי הסמוך ללידה בימי נדה נדה וכיון דדם טמא לכולהו דמי האידנא ז' נקיים בעיא למיתב · מיהו ימי לידתה שאין רואה בהן עולה לז' נקיים ואי לא חזאי בשבעה ימים אחרים לי"ד לנקב'

טובלת ומותר' לבעל' והי' שבדקה עצמה בבדיק' הזבה כמו שאנו עתידי' לפרש בשער הספיר' והבדיק' וכתב רב אחא דהא דאמרינן אי אפשר לפתיח' הקבר בלא דם דוקא מיום ארבעים ואילך לציור' הולד אבל ביום מ' כיון דדמיא בעלמ' הוא לית לי' פתיח' הקבר ומייתי ראיה משמעתא דכריתו' פרק ארבע מחוסרי כפר' דקא מוקים התם למתניתא בהאי טעמא · וקשי' לי הא דגרסינן הכא פרק המפלת דקא מוקי' לפלוגתא דר' יהודה ורבנן במתניתא באפשר לפתיחת הקבר בלא דם · והא הכא דמתניתא לאו ולד נינהו כלל ולטומאת ולד לא חיישא ביה ואפי' הכי מטמא ר' יהודה משום נדה דאי אפשר לפתיחה בלא דם · ועוד תניא קמתם שאים ולשלישי הפילה ואינה יודעת מה הפילה הרי זו בספ' לידה ספק זיבה מביא' קרבן ואינו נאכל ר' יהוש' אומר מביאה קרבן ונאכל שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם אלמא במפלת רוח נמי אמרינן הכי וכיון דפליגי תנאי בהא מילת' ואיפסוק הלכתא דא"א לפתיחת קבר בלא דם מנא לי' לרב אחא לאיפלוגי בין נפל של ארבעים ואחד לנפל של ארבעי' יום ואי משום שמעת' דכריתו' ההוא אוקימתא בעלמא הוא ואפגויא לא סמכינן דמסקנא דמילתא כדמעיקרא אסיקנא התם ואפי' הויא מסקנא דשמעתא כי האי שנויא מאי ראי' איכא מהתם לאיפלוגי בין נפל לנפל · הא קמא' הכא דמאן דאמר אפש' לפתיח' הקבר בלא דם לית הלכת' כוותיה בהא הילכך בכולהו בעיא למיתב שבעה נקיים כדאמרן: ואפי' המפלת ספיר שאינו מרוקם והוא מלא מים מלא דם משום דאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם אבל המפלת כמין קליפות כמין שערות כמין עפר כמין יבחושין אדומי' אין כאן חשש לידה : [ג] ולא חשש [פתיח' הקב'] אלא א"כ יש עמהן דם טמא' נדה ואם לאו תטיל למים בפושרין אם נמחו טמאה ואם לא נמחו לאלת' שבקינן להו בגויה עד מע' לעת ועבדינן לי' בפושרין כל מעת לעת ואם נמחו טמא' ואם לאו טהור' דאמרי' כי לא נמחו בריה הוא אבל הרואה דם יבש אע"פ שלא נמוח טמא' נדה · המפלת שליא טמאה לידה לפי שאין שליא בלא ולד ואמתוחי הוא דאמתוח· ואם ילדה ולד תחלה ואחר כך הפילה שליא תולין אות השליא

לא במהרה הוא חוטא · ואיתא שמעינן דאסור להסתכל במקום הטנוף כלל שכל המסתכל אין לו בושת פנים · ועוד דקא מיגרי יצר הרע בנפשי' כמו שאנו עתידים לפרש בשער הקדושה בע"ה :

כתב רב אחא משבחא ז"ל ואשה שקבעה לה זמן לראייתה נאמנת לומר לא ראיתי · אמר ר' חנינא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמ' שנאמר וספרה לה לעצמה · מיהו היכ' דהוחזק' נדה בשכנותיה כגון דלבשה בגדי נדתה בימי נדתה ואמרה לבעלה טהורה אני לא מהימנא דאמר ר' יהוד' הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה משום נדה אלמא דודאי משוינן לי' · ותנן נמי בכתובות בפרק המדיר · ומשמשתו נדה · ואקשו אי דידע נפרוש אי דלא ידע נסמוך עלה ואוקימנא כדרב יהודה דכי האי גוונא לא איבעי לי' לסמוך עליה אלמא לא מהימנ' והיכ' דאמר' טמאה אני וחזרה ואמר' טהור' אני לא מהימנא דהא שויתה לנפשה חתיכה דאיסורא אבל אם נתנה טעם לדבריה נאמנת כי ההיא מעשה דשמואל דאמרה לי' דביתהו טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני ואמר לה שמואל אתמול טמאה ועכשיו טהורה אמרה לי' לא הות בחילי הוה שעתא ובעא מיניה שמואל מרב ואמר לי' נאמנת והכי אתמר בירושלמי · ור' אחא כתב בשאלתות הכי אי' דאמרי שדר לה שמואל כסא דברכתא ולא קבילא וכי הוה יתבא נדה הוה מודעא ליה בכסא דברכתא דלא שתית כסא דברכתא דאמר מר ומשגרו במתנה לאנשי ביתו כי היכא דליהוו ליה שלמא וכי שקיא אתי לידי הרגל עבירה והדר אמרה לי' טהור' אני אמותך היא דאיקלעת לגבאי אמרה אי שתינא קמא אתרה לא קאעבדא לי יקרא אמינ' אהדרי' נהילך דמתחיי' את הדינהו' לישנ' דר' אחא ולא ידענא היכא אשכחיה · ושמעינן מינה דנדה אסורה למשתי מכס' דגברא ולא ידענ' מאי טעמ' דהתם לאו פתורא דגברא הוא אכלה ושלא בפניו הוה והרי הנע' המעט שהיא דבר המביא לידי הרגל ואפ"ה שלא בפניו מות' וכ"ל דאם איתא להא מילתא בכי האי גוונא בלחוד הוא דאיתא דקא מייחד לי' כסא וקא משדר לי' ניהילה בי היכי משום דקאי דעתי' עילו' והכין תני' במס' כלה

המשגר כוס של ברכה לאשה שלא מדע' בעלה חייב מיתה מפני שדעתו סומך עליה ד"א מפני שיצרו רבה עליו · ונדה לבעלה נמי להא דמיא · ומסתברא דלא שנא כוס של ברכה ולא שנא כוס אחר היכא דמייחד לה ומשדר ניהלה אסור דהא קא מעייל דעתי' עילוה · והאי דנקט כוס של ברכה רבותא קאמר מיהו היכא דקא שתו כולהו מההיא כסא ושתי' איהי נמי בתרייהו לית לן בה · הנה כבר ביארנו פרישות הנדה בכל ימות השנה אבל יש בה פרישות אחר' שהיא למעלה מזו שאנו עתידים לפרש · אך ראיתי להקדים עניני היולדו' שהם שוין לפרישה זו שזכרנו בנדה · ואומר כי היולדות אסורה לבעלה דכתיב כימי נדת דותה תטמא · ואע"פ שאינה רואה דם טמאה שבעה לזכר וי"ד לנקבה וכן היא טמאה לעולם עד שתטבול ולא שנא כי ולדה ולד של קיימא ולא שנא הפילה נפל ובלבד מיום מ' ואילך · ודוקא שפיר מרוקם פי' מצויר בצורות איברים · ואע"פי שהוא מלא מים מלא דם דהכי אסיקו בגמרא מעולם לא דכו שפיר' בנהרדעא וכו' · אבל שאינו מרוקם לא (א) ואפילו הפילה חתיכה לבנה ויש בה עצם ואפי' הפילה יד או רגל שאינן חתוכין בצורות אצבעות בכולן טמאה לידה י"ד יום מספק נקבה דחיישי' שמא הרחיקה לידתה · וא"ת הא דתניא בברייתא המפלת יד חתוכה אמו טמאה לידה אלמא בעינן חתוכה התם לענין קרבן נאכל הוא דבעינן אבל לענין טומאת לידה בכל דהו נמי טמאה דהא שפיר מרוקם אין לו חתוך אצבעות ידים ורגלים וכיון דחיישינן שהרחיקה לידתה והפילה אותו איברי' איברי' אע"פי שאינה חתוכה נמי טמאה לידה · ואיכא נמי מאן דאמר דהא דבעי יד חתוכה אליבא דת"ק דמתני' הוא דבעי שפיר מרוקם וכי לא הויא יד חתוכה הוו תרי ספיקא דילמא מולד שאינו מרוקם הוא וא"ת מרוקם הוא דילמא גופא טום הוא אבל השתא דק"ל כשמואל דאמר לכל שפיר חוששת ליכא אלא חדא ספיקא ואפי' לשאינה חתוכה נמי חוששת דגוף אטום לא שכיח · והמפרש הזה לא ירד אל תוכן פי' המרוקם ושאינו מרוקם כי הנפל שאינו מרוקם הוא והשפיר המלא השנוי במשנתנו אין בו

לא

לחבק ועת לרחוק מחבק' · ותניא באבות דר' נתן ז"ל ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב יכול יחבקנ' וינשקנ' וידבר עמה דברים בטלי' פירוש דברי' של הרגל ת"ל לא תקרב יכול תישן עמה בבגדיה על המטה ת"ל לא תקרב · מעשה באדם א' שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרת בבתי כנסיו' ובבתי מדרשו' ואומרת להן לא הש"ו · א"ל בימי ליבוניך אמר' שהלבוני' פי' ימי הזיבה מהו אצליך א"ל לא נגע בי אפי' באצבע קטנ' כל אותן ימים האחר וני' פי' ימי שבעיר' מהו אצליך אמר' לו אכלתי עמו ושתיתי עמו וישנתי עמו בבגדי על המטה ובשרו לא נגע בבשרי אמר לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פני' לתורה שהרי אמרה תורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב · שום קריבה בעלמא · ואמרי רבותא · נדה כל ימי טומאתה אסורה למיכל על פתור' דגברא דתנן לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה ואע"פי שאין הטעם מפור' מכאן לאסור אותה על השולחן כי יש לומר עם הזבה דקאמר בקערה אחת קאמר אבל על שלחן אחד מותרת · ואם תאמר מפני ששוו בגמרא ענין עלית העוף והגבינה על שלחן אחד לענין הנדה ומה התם לכל השלחן נאסר אף כאן כל השלחן נאסר עליה אינו דומה לזה שלא השוו ענין העוף והגבינה לנדה אלא לענין שלא תישן עמו במטה בבגדיה כי כשם שהשלחן הזמנ' לאכיל' כך המטה הזמנה לתשמיש · וכמו שגזרו בבשר וגבינה עלייהו אטו אכילה כך ראוי לגזור עלייה אטו תשמיש אבל אכילת הנדה עם בעלה על שלחנא' מות' שאפי' בקערה אח.ו איכ' אלא משום הרגל אתינלנו לאסור · אלא שיש לסמוך את דבריהם מזה שאמרו כיוצא בו לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ שמא יאכילנו דברים טמאים והתם ודאי על שולחנא' נמי אסור דומי' דעוף וגבינה דאיכא למיגזר בי' עלייה אטו אכילה וקאמר כיוצא בו אלמא אכילת זב וזבה נמי אסור על שלחנא' כי האיך · מיהו אמחזי לן שאם הפרישה מפה אחרת לעצמה אע"פי שהי' אוכלת על השלחן מותר דהא איכ' היכירא להרחקה . והכי נהיג עלמא נמי לבשר וגבינה אמר ר' יצחק בר' חנינא אמר רב הונא כל מלאבות

שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו מזיגת הכוס דביתהו דשמואל מחלפא לי' בידא דשמאלא דשמאלא משום היכרא · אביי מנחא לי' אבי כדייא · הצעת המטה לא אמרן אלא בפניו אבל שלא בפניו לי' לגבה · כתב ה"ר מ' ז"ל דכל הני מילי דמיני לידייהו אבל שאר ימי נדתה אסור וכולהו מצוותא לא פליגי בהא מידי · ולפי דעתי הורה דלאו לגבי קולא הוא דקא מוקל בימי לבון עפי מימי נדה ואין ראוי לעשות כן · תניא בנדרים פרק שני · אל תרבה שיחה עם האשה שסוף בא לידי ניאוף · ר' אחא בר' יאשיה אמר כל המסתכל בנשי' סוף בא לידי עביר' וכל המסתכל בעקיב' של אשה הויין לו בנים שאינן מהוגנין · ואמר ר' יוסף ובאשתו נדה · אמר רבי שמעון בן לקיש עקיבה דקתני במקו' הטנופת שהוא מכוון כנגד העקב · יש מפרשין דהא דרי' לקיש אדרב יוסף אתיר ולקול' קאמר דאפי' באשתו נדה לא מיעט' בבנים שאינן מהוגנין אלא במקו' הטנופת · וי"ת דהא דריש לקיש מלתא באפי נפשה היא · ולפרושי למילתא כמי אתא ומילתא דרב יוסף לחוד ודריש לקיש לחוד דהא דר' יוסף בעקיבה ממש ובאשתו נדה כדקאמר' בהדיא והא דריש לקיש אפי' באשתו שאינה נדה ומאי עקיבה מקום הטנופת ורב יוסף וריש לקיש לא פליגי בעיקר' דמלתא אלא בפרושא דברייתא' דמר מוקים לה בעקיבה ממש כפשוט' ובאשתו נדה ומר מוקי לה באשה סתם בין נדה בין שאינ' נדה כפשוטה ומאי עקיבה מקום הטנופת ואנן לית לן לאכרועי בהא מילתא דמעשה שמים הוא · ומיהו מידי איסור' לא נפיק ונקטינן כתרווייהו לחומרא דאסיר להסתכל בעקב אשתו נדה ומן העקב נלמוד כל מקום המכוסה שבה שמא יבוא לידי הרגל עבירה ואסור להסתכל בה במקום הטנופת אע"פי שאינה נדה · ועוד דאיכא למימר דלא פליגי אלא דמר מוקים לה הכי ומר מוקים לה הכי ותרווייהו סבירא להו דהדדי ועוד תניא בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו · יראתו על פניכם זו בושה · לבלתי תחטאו מכאן שהבוש' מביא' לידי ירא' חט מכאן אמר וכו' סימן יפה לאדם שהוא ביישן · אחרי' אומרים כל המתביים

הקדמת הרב המחבר ז"ל

אל הזכר ולכן אעשה לו עזר כנגדו שתהי' משמשתו בכל צרכיו כנגדו שתהיה עומדת אצלו תמיד אך טוב שיהי' האדם מתבודד עם האש' · כי הבהמות הם מתבודד' ואין הנקבות מיוחדות לזכרי' ולכן אעשה לו עזר כנגדו כלומר אבראנו בענין שיהיה לו עזר ממנה שתהא מיוחדת לו : וזהו כנגדו לומ' שתעמוד אצלו יום ולי' ולכך הזכיר יצירת הבהמה והחי' אצל בריאת האש' לומר שאלו נבראת האשה לאדם כענין יצירת הבהמה והחיה לא הי' לאדם עזר מן האשה · ע"כ ברא' הבורא מגוף האדם · ועל זה אמר האדם בראותו אות' וידע כי ממנה נלקחה אמר ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו · כלומר ראויה זו שתהא מיוחדת לאדם · והאדם מיוחד אלי' · וע"כ ראוי האדם לאהו' אשתו כגופו ולכבדה יותר מגופו ולרחם עלי' ולשמר' כאשר ישמור אדם אחד מאבריו · וכן היא חייב' לעבדו ולאהוב אותו כנפשה כי ממנו נלקחה ועל כן צוה הבור' את האדם על אשתו לאמר שארה כסות' ועונת' לא יגרע · ולמען ידע האדם כי יש לו בורא המושל עליו · שם לו חוק ומשפט בהתחברו אל האשה כאשר שם חוקיו על כל מתנות האדם כי אם נתן לו שדה הזרע צוה כמה חקים בחרישה ובזריע ובקצירה שלא יחרוש בכלאים ושלא יזרע כלאי' · ובקצרו את קצירו לא יכלה פאת שדהו ובעת קצירו השבלים הנושרות מתוך ידו יניח אותם לעני הוא הלקט · ובאספו העמרי' אם ישכח עומר בשדה לא ישוב לקחתו ואחר כלותו מלאכ' תבואתו בגורן צוים ממנו תרומ' ומעשרו' ובעת לישו את בצקי ירו' חלתה ממנה ובעת אכלו את לחמו יברך את בורא' לפניו ולאחריו וכן בכרמו ובזיתיו שם לו מאילו החקי' ואחרי' מלבד אלה הפרט והעוללו' שבכר' וכן על לבושו שם חוקיו וצוה עליו שלא ללבוש כלאים · ואם יש לו כסות בת ארבע כנפי' יעשה לה ציצית ואם יש לו בהמה שלא ירביענה כלאים ופטר חמור יפדה בשה · ובכור בהמ' טהור' יתן לכהן · ואם נטע כל עץ לא ירביענ' כלאי' ואם נטע עץ מאכל ישמר ממנו ערלה ורבעי · ואף על גופו שם חקו למול את בשר ערלתו · ועל ימי הבלו שם לו חק לשמו' את שבתות ומועדי' גם על האש' אשר נתנעמו לעזרו שם לו חק ומשפ' ושם כהן ויצו עלי' להבדל ממנו לעתי' ידועי' בעת נדתה ובעת לידת' ולהביאה פארו' ופני' שונים ודרכי' מחלקים · עוד יש עתים אחרים שהוא חייב לפרוש ממקרה העתי' וענייני הקדוש' מדברי סופרי' כאשר נפרש בשער הפריש' בע"ה : ולפי שראיתי כי רבו עלילות' ונפלאו סודם מהרב' בני אדם וכי' הדברי' קרובים לשגות בהם ואשר רוב' מתנהגי' עליה' בשגגה נתתי את לבי לתור לדרוש ולחקור את סוד' ולעמו' על תכונת' וחברתי מהם את הספר הזה וחלקתי אותו לשבעה שערים : השער הראשון שער הפרישה : השער השני תקונה ומשמו' : השע' השלישי שער הכתמים השע' הרביעי שער הספיר' והבדיקה : השער החמישי שער הטבילה · השער הששי שער המים · השער השביעי שער הקדושה :

שער הפרישה

שער הפרישה ראיתי לפרש בו זמני הפרישה אשר האדם חייב לפרוש מאשתו בעודה תחתיו ולא אזכיר בהן אותן האסורות עליו שהן חייב' לגרש אותן כי אם אותן שהוא מותר לקיימן אבל הוא צריך לפרוש מהם מפני הטומאה ותולדותיה או מפני מקרה העתים וכן אפרש ענייני הפרישה כמה הם וכי הם זה למעלה מזה כאשר אנו עתידי' לפרש · ואפרש תחלה פרישות הנדה והיולדות כי הנה מפורש' בתורה ומהנה נלקחו הפרישות הקלות והחמורות :

אומר תחלה כי האדם צריך לפרוש מאשתו בעת נדתה ולהתרחק ממנ' כאשר כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב · ואמר החכם בחכמתו עת לחבק

אמר אברהם בר דוד ז"ל המחבר · הצעיר השם הנכבד והנורא את רוממי לדבר על ענין דבוק הא' באשתו ולבאר משפטי חנוכיהן ופרידותן לכל תולדות' ומקריהם במצות הבורא עליהם ·

וחברתי תהם ספר וקראתי שמו ספר בעלי הנפש על שם כי הוא חוק ומשפט למושלים על נפשותם ואין נפשם מושלת עליהם רוצה אני לומר הנפש המתאוה היא נפש הבהמה המושל' על הכסילי' והמשכת אות' לתאות העול' והנאותיו עד אשר ישכחו נפלאות הבורא וגודל מעשיו ויאמרו מי רואיו ומי יודעיו כענין שנא' כי הלל רשע על תאות נפשו ובוצע ברך נאץ ה' · אך הצדיק המושל ביראת אלהים רוח אלהים נוססה בו ויאחז צדיק דרכו ויקח בידו נפש השכל להלחם עם הבהמות כגבור הנלח' בכלי מלחמתו ובעת עלותה ישפילנה ובעת התגברה יחלישנה עד אשר ישב בעת ושלוה וימצא שלום לנפשו כענין שנאמר תאוה נהי' תערב לנפש ותועבת כסילים סור מרע · כהי' תשרש נהייתי ונחלתי והוא על השכל נפש נענה תשביע ר"ל תאוה הנשברת אחריתה תערב לנפשו הוא נפש השכל · ותועבת כסילים סור מרע כי הכסילים התעיבו את הטוב ובחרו את הרע · ולא יוכלו לסור מאחרי תאותם ומשרירות לבם הרע · ועל זה הדרך נקראו הצדיקים בעלי הנפש כי הם בעלים בנפשותם ואדונים בתאותם · ועל כן קראתי שם הספר הזה [בעלי הנפש] ואומר תחלה כי הבורא ית' שמו ויתברך ברא עולמו בששה ימים ובששי ברא מן האדמה בהמה חיה ורמש וחיתו ארץ ובאחרונ' ברא את האדם כאדם שהוא עושה סעודה ומתקן כל צרכי הסעודה ואח"כ יביא את קרואיו · וכן עשה הבורא יתבר' אחר שברא השמים וכסיליהם והארץ וכל תולדותיהם והימים ותולדות' ברא האד' והמשילו על כל התחתוני' כמש"ה תמשילהו במעשה ידיך כל שתה תחת רגליו · גם את העליונים נתן לשמשו כדכתיב והיו למאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ וכתיב והיו לאותות למועדי' ולימים ושנים · אף כי עליוני העליונים והם ז' כוכבים וי"ב מזלות כולם מופקדים על תשמיש האדם אם למעלה אם לשפלות אם לחכמה אם לסכלו' אם לעושר אם לדלות אף כי ד' יסודי האדם בנויים על ד' יסודי העולם ומתפרנסים מהם · גם הרוחנים העליונים נתוני' לשמש האדם הצדיק כמו שמצינו בא המלאך לבשר את שרה ולבשר גם את שפחתה ואין צריך להארי' בזה כי רבו תקומות' וידועים לכל אדם · ואין לתמוה על זה כי אף הבורא ית' כתוב על כבודו שהוא משתדל ומתעסק בצרכי הצדיקי' כאשר כתב ארץ אשר ה' אלהי' דורש אותה תמיד . וכתיב אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה ואין צורך להאריך בזה כי רבו מקומות' וידועי' לכל אדם · ומה נפלאו מעשה הבורא ומי יבין סודם כי כל הנבראים מן האדמה זכר ונקבה והאדם נברא אחד ואח"כ ברא לו ממנו עזר כנגדו ומי יוכל לעמוד על גודל מעשיו ונפלאותיו ולהגיע אל תכלית חכמת מעשיו · אך כי האדם צריך לחשוב בדלות תבונתו ובמיעוט שכלו כי כל מעשה האל אשר עשה בחכמה ובתבונה ובדעת עשה את הכל · ואומר אני בקלות שכלי כי לצורת האדם ולהנאתו בראו אחד · שאלו נבראו זכר ונקבה מן האדמה כשאר כל הנבראי' היית' האשה אצל האדם כבהמה הנקבה אצל הזכר שאינה מקבלת עלי' שולטנות הזכר ולא עומדת אצלו לשמשו אף כי זה חוטף מלפני וזה מלפני זה וזה בועט בזה וזה בזה · ואיש לדרכו יפנו · וגם אינ' מיוחדי' זה לזה לפי שבתחל' נבראו זה בפני עצמו וזה בפני עצמ' ולכן ראה הבורא צורך האדם והנאותיו וברא אותו יחידי ולקח אחת מצלעותיו ובנה ממנה את האשה והביא אל האדם להיו' לו לאשה ולהיו' לו לעזר ולסעדו ולמסעדו מפני שהוא נחשבת אליו כאחד מאיבריו אשר נבראו לשמושו · וכי יהיה מושל עלי' כמושלו על אחד מאבריו כי תהי' משתוקקת אליו כאחד איבריו משתוקקים להנאות גופו וזש"ה ולאדם לא מצא עזר כנגדו ר"ל אלו ברא את האדם כענין יצירת בהמה לא מצא עזר כנגדו · ואמר לא טוב המציאה הזו אינה אחר בדיקה וחפוש כשאר המציאות שאין נכון לדבר כך על הבורא אך הוא במציאות המחשבה הקדמונית כאשר נבראים זכר ונקבה מן האדמה הביט וראה בטובת האדם ולא מצא עזר לאדם בבריאה ההיא · ואמר לא טוב היות האדם לבדו . בלומר כמו הבהמה שאין הנקבה מתיחד'

הסכמת הרב הגאון הגדול מוה' משה שלמה זלמן נ"י אב"ד דק"ק קראקא והגליל

בארי' נוהם דו"ב שוקק בתשוקת משכיל על דבר למצא טוב · מידי דטב לדידי' ומטיב לאחרינא · זה האיש העומד על התורה ועל העבודה בגמילות חסד"ים · לחפש אחר ספרי קדמונים · הנעלמים מעיני העדה בעניינים נשגבים · מה שרבים צריכים להם בכל עת ובכל מקום · ויחפש וימצא את הספר הנכבד מחיבורי' טהרה של הגאון הראב"ד ז"ל · אשר כבר הי' לעולמים · ונקרא שמו ספר בעלי הנפש להראב"ד ז"ל · ומרוב חיבת הקודש המכשרת את הידים למשמש בו תמיד · לא יחשו המזכירים מלהגות בו יומם ולילה · עד שנתמעכו ונטשטשו במשמוש היד וספו תמו מן בלא"ות · ולא נמצא אף א' בעיר או שנים במשפחה · וכעת נדבה רוחו של הרבני המופלג החריף מה' דוב בער במהו' יצחק אייזק ז"ל · לזכות את הרבים בדברי הספר אשר מצא · וילך חפש מחיפוש בלב עמוק · מי ימצאהו מירכתי הבית · שהי' התורה מונחת בקרן זויו' ומכרזת · עד שבא זה הד"וב ונשא זה מהעפ"ר המציאות · לשום לכתב מוצא ולקובעו בדפוס · למען יעמוד לימים רבים במציאות · לכל מבקשי תורה בחדש"ו ימצאהו · אך מדאגה מדבר שלא ישיגו גבולו ביקש מידי זאת · שאתן הסכמה ומשמרת למי כדוי ושמתא וארור עד משך עשרה שנים · שלא ירים איש את ידו במלאכת הקודש · להדפים הספר הזה בשום פנים בלתי ידיעת המדפים הנ"ל : ואפילו על ידי גרמא בעלמא · ושמתי מקום לשאלתו לגזור בגזירת נח"ש על כל משיגי גבולו במשך הנ"ל · והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע לאזהרה בדברי האלה · יקום בארור משיג גבול · ורבצה בו האלה הכתובה בתורה · ואשמה הנפש החוטאות כו' · ולשומעים יונעם ותבא עליהם ברכת טו"ב לנפ"ש יפ"ה לפ"ק פה ווארשא : הכ"ד המדבר בעדו והו"ח ביו' ג' ו' תמוז הנ"ל

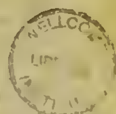
ה"ק משה שלמה זלמן אב"ד ק"ק קראקא והגליל :

הסכמת הרב הגאון הגדול מוה' ארי' ליב נ"י אב"ד ק"ק פלאצק וטשעכנאווי

זה תולדות ספר האדם הגדול בענקים : אחד הי' אברהם הוא הראב"ד ז"ל : ועליו יזרח אור לישרי' לישרי לב שמחה במענה פיו : דברי פי חכם חן הוא רבינו זרחי' הלוי ז"ל: והשלישי הכי נכבד הוא משה שפיר קאמר הוא הרמב"ן : אשר כל אלה עוברו יחדיו בעלי הנפש להראב"ד והשגות הרז"ה והלכות נדה לרמב"ן ז"ל ולהעלות בהסכמה על שלשת הרועים האלה : הוא כדבר שפתים למותר : כי מי עור לא ראה אור השמש : כי יהל המאורות הגדולים המאירי' לארץ כצאת השמש בגבורתו : אך לגדור גדר בפני עושי עול : להיות שה"ה הספר הנ"ל כבר חלף ועבר זמן רב שלא נדפס : ומצי אתו יקר ועלה לשער היוקר ולזאת התעורר הרבני הישיש החריף מ' דוב בערש מיאנוב: עם ה"ה המדפים המרומם מה' צבי הירש מפ"ק ווארשא: למהדרי לדפוס קמא : ולזאת גזרתי אומר לבל ירים איש ידו להדפים ספר הנ"ל : מהיום דלמטה תוך עשרה שנים מבלעדי רשות המדפיסים הנ"ל : והעובר ומשיג גבול רעהו : קללה הכתובה בספר תשיגהו : והמקיים מילי דרבנן ישכן בטח ושאנן ויהי' רענן עלהו בישע אלקים יראהו אותו ואת נוהו ובנחמת ציון יחזהו בב"א הכ"ד הבעה"ח

יום ג' ויו תמוז שנת ולכל האנשים יחנו יקר לבעלי נפש לפ"ק פה ווארשא נאום ארי' ליב

הכיבה ה' לטובים טוב ומטיב ה"ה הרבני המופלג הנגיד כ"ש מוהרר ישכר יהודא ליב כג"ל נ"י אשר זמנתם גרותי פה ווארשא הייתי מתאכסן בביתו באין מחסור מעט כבא שולחן ומנורה אילן אילן במה אברכה וכו' יה"ר שיהי כל נטיעותיו ממנו כמוהו : זה משלי וה' ימים על ימיו ויוסיף לבלות שנותיו בנעימים באריכות ימים ועושר וכבוד עם אשתו הגבירה המהוללה הצנועה מ"ח מ' מאשע זיסל תי' ולי"ח כולם זרע ברך ה' את ה' תשמרם ותנצרם וברב טוב תרום קרנם ויהיו נועם ה' עליהם אמן

ספר

בעל הנפש

להראב״ד ז״ל

על הלכות נדה ומקוואות · אשר נדפס בווינצי׳ שנת שס״ב · ובשנת תק״א נדפס במדינו׳ אשכנז׳ הגהות והשמטות על ספר בעה״נ הנ״ל בלי גוף הספר והשגת הרז״ה ז״ל על ס׳ בעה״נ והלכות נדה להרמב״ן ז״ל : וה״ה הרבני מוהרר אברהם במ״ת דייכא רבא מק״ק הלברשטט : התחיל בדבר מצוה : וצירף יחד השלשה גבורים : אשר מעולם אנשי שם המה במחנה אחת ; ובכרך אחד : בדפוס בק״ק ברלין שנת תקכב״ל : אמנם לא נאמרו הדברים בכי טוב לפי שלא גמר ולא ידי חובתו כראוי : וסמך ראשו ורובו על הגהות הנ״ל בלי לנטות ימין ושמאל : וכמה פעמים אשר סוסיף ונרע שלא כהתכוון מבע״ה הנ״ל : עד שלא ניתן לקרות בו : הוא תמם כספר החתום : ולכן נתעוררתי להיות מגומרי המצוה : אני הצעיר דוב בער במו״ה ז״ל מק״ק יאנוב : לתקן כל המעות הנחסר או יתר : ובאיזה מקומות אשר מצאתי בדברי הרא״ש והטור ובב״י שהביאו דברי בעה״נ בנוסחא אחרת : והוא סותר לנוסחת הספר : הגנתיו במקומו כהגהה : ונוסחא הראשנה לא זזה ממקומו : רק כלהגה״ה אשר השיגה ידי לפי קט שכלי הלכתי לבדכה : עשיתי לו סימניות מסוגר בין שני קווים מרובעים : ואשר לפ״ענד הוא בטעות רשמתי בין שני קווים · עגולים : ותידי עברי דרך עיוני בהשגות הרז״ה : ישבתי לפעמים ביישוב נכון השגתו על הראב״ד ז״ל : והוא נ״כ מסומן כהנ״ל : והמעיין יראה ויבחין : כי ת״ל ישרתי הדרך · וסקלתי המסילה : להרים המכשול : וה׳ יהי׳ בעוזרי : ופועל ידי ירצה :

נדפס

בווארשא

נדפס בדפוס חדש אשר הקים ויסד פמחוקק המרומם מה״רר צבי הירש בהתרני מהר״ר נתן נ״י מלוטמערסק :

w Drukarni , H . Nosonowicza.

ותזי השלתא יו׳ ג׳ שנכפל בו כי טוב אם בעל נפש אתה לפ״ק

2s 9d

with stamp of [illegible]

fine copy

[illegible]